ΑΙΣΧΙΝΟΥ

Ὁ ΚΑΤΑ

ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ

ΛΟΓΟΣ.

AESCHINIS

IN CTESIPHONTEM

ORATIO.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS,

EXCUDEBAT ANDREAS FOULIS,

ACADEMIAE TYPOGRAPHUS.

M.DCC.LXXIX.

MVSEVM
BRITAN
NICVM

Ὑ ΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ

ΛΟΓΟΥ.

ΚΤΗΣΙΦΩΝ ἔγραψε ψήφισμα, στεφανῶσαι Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγῳδῶν, ὅτι διατελοῖ τὰ ἄριστα λέγων καὶ πράττων τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων. Τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγράψατο Αἰσχίνης παρανόμων, καὶ εἰσάγει κεφάλαια γενικὰ τρία· ἓν μὲν ὅτι ὑπεύθυνον ὄντα τὸν Δημοσθένην ἐστεφάνωσε, τοῦ νόμου κελεύοντος μὴ ἐξεῖναι ὑπεύθυνον ἄρχοντα στεφανοῦν. Περὶ οὐσίας. Δεύτερον δὲ, ὅτι ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνεκήρυξε τὸν στέφανον, ἀπαγορεύοντος τοῦ νόμου μηδένα στεφανοῦν ἐν τῷ θεάτρῳ. Περὶ ποιότητος. Τρίτον καὶ τελευταῖον, ὅτι καὶ τὰ ψευδῆ ἔγραψεν ἐν τῷ ψηφίσματι· οὐκ εἶναι γὰρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν τὴν Δημοσθένην, οὐδὲ ἄξιον τοῦ στέφανου. Καὶ τοῦτο εἰς τὸ παράνομον ἀνακτίον· ἐπειδὴ ὁ νόμος ἐστὶν ὁ κωλύων τὰ ψευδῆ γράφειν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν. Ἐστι δὲ περὶ ποιότητος. Ὑποφορὰς δὲ λαμβάνει γ'· πρὸς μὲν τὸ πρῶτον δισσῶς, ἐρωτῶντος Δημοσθένους ὅτι οὐκ ἦν ἄρχων, οὐδέ ἐστιν ἀρχὴ ἡ τῶν τειχῶν οἰκοδομὴ, ἀλλὰ διακο-

νία τις ϗ ἐπιμέλεια· εἰ δὲ ϗ ἀρχὴ, τῷ γε ἐπιδεδω-
κέναι ἐκ τῶν ἰδίων, ϗ μηδὲν εἰληφέναι ἐκ τῆς πόλεως,
ὧν ἦν ὑπεύθυνος. Περὶ ποιότητος ἀμφότερα. Πρὸς
δὲ τοῦτο Αἰσχίνης εἰσάγει σοχαστικὸν κεφάλαιον, οὐ
μὲν τοι κατασκευάζει. Εἰδὲ μὴ παρ' ἑαυτῷ ἐπέδωκεν,
ἀλλ' εἶχε παρὰ τῆς βουλῆς εἰς τοῦτο δέκα τάλαντα.
Περὶ οὐσίας. Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον κεφάλαιον, παρε-
χομένου Δημοσθένους νόμον ἕτερον κελεύοντα ἀνακη-
ρύττειν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἂν ψηφίσηται ὁ δῆμος, Αἰσχί-
νης οὐ περὶ τῶν πολιτικῶν αὐτὸν εἶναί φησιν, ἀλλὰ
περὶ τῶν ξενικῶν σεφάνων. Περὶ οὐσίας. Πρὸς δὲ τὸ
τρίτον πολλὰ κατὰ μέρος. Οἴεται δὲ τὸν Δημοσθένη
εἰς δ' καιρὰς διηρηκέναι τὴν ἀπολογίαν, τὰ πραγμα-
τα καθέκασα εἰς τούτους μερίσαντα. Πρῶτον μὲν οὖ
φησὶν εἶναι καιρὸν τὸ πολ . τὸ πρῶτον τὸ πρὸς Φίλιπ
πον περὶ Ἀμφιπόλεως γενόμενον. Δεύτερον δὲ τὸν τῆ
εἰρήνης. Τρίτον δὲ τὸν τοῦ πολέμου τοῦ δευτέρου, κα
τῆς περὶ Χαιρωνείαν ἥτ]ης. Τετάρτον δὲ τὸν παρόν]α
καιρὸν, τὸν περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον πολιτευμάτων.
Ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ αἴτιον αὐτὸν φησι γεγονέναι τῆ
εἰρήνης αἰσχρᾶς οὔσης ϗ ἀδίξου, ϗ τὸ μὴ μετὰ κοινῶν τῶ
Ἑλλήνων Συνεδρίου τὴν πόλιν αὐτὴν πεποιῆσθαι. Ε
δὲ τῷ δευτέρῳ ὅτι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππ
αὐτὸς παρεσκεύασεν. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, ὅτι τὸ ἱερ
πολέμου ϗ τῶν περὶ Φωκέας συμβάντων αἴτιος ἐγεν
το, ϗ τῆς ἥτ]ης τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ, πείσας μετ' Αθ
ναίων αἱρεμένους τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον πα
ταξασθαι. Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ, ὅτι μετὰ τὸν πρ

ΑΙΣΧΙΝΟΥ

Ὁ ΚΑΤΑ

ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ ΛΟΓΟΣ.

α'. ΤΗΝ μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν παράταξιν, ὅτι γεγένηται, καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν δεήσεις, αἷς κέχρηνταί τινες ὑπὲρ τοῦ τὰ μέτρια καὶ τὰ συνήθη μὴ γίνεσθαι ἐν τῇ πόλει· ἐγὼ δὲ πεπίστευκὼς ἥκω, πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς, δεύτερον δὲ τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν, ἡγούμενος ἀδεμίαν παρασκευὴν ἰσχύειν παρ' ὑμῖν μεῖζον τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων.

β'. Εβουλόμην μὲν ἄν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν βουλὴν, τοὺς Πεντακοσίους, καὶ τὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων ὀρθῶς διοικεῖσθαι. καὶ τοὺς νόμους, οὓς ἐνομοθέτησεν ὁ Σόλων περὶ τῆς τῶν ῥητόρων εὐκοσμίας, ἰσχύειν· ἵνα ἐξῇ, πρῶτον μὲν τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν πολιτῶν, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι, σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι, ἄνευ θορύβου καὶ ταραχῆς, ἐξ ἐμπερίας τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν. δεύτερον δ' ἤδη, καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον, καθ' ἡλικίαν, χωρὶς, καὶ ἐν μέρει, περὶ ἑκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι. Οὕτω γὰρ ἄν μοι δοκῇ ἥ τε πόλις ἄριστα διοικεῖσθαι, καὶ αἱ κρίσεις ἐλάχισται γίνεσθαι. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ

πρότερον ὡμολογημένα καλῶς ἔχειν νυνὶ καταλέλυται, καὶ γράφουσί τινες ῥᾳδίως παρανόμους γνώμας, καὶ ταῦτα ἕτεροί τινες τὰ ψηφίσματα ἐπιψηφίζουσιν, οὐκ ἐκ τοῦ δικαιοτάτου τρόπου λαχόντες προεδρεύειν, ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς καθιζόμενοι· ἂν δέ τις τῶν ἄλλων βουλευτῶν ὄντως λάχῃ κληρούμενος προεδρεύειν, καὶ τὰς ὑμετέρας χειροτονίας ὀρθῶς ἀναγορεύῃ, τοῦτον, οἱ τὴν πολιτείαν οὐκ ἔτι κοινὴν, ἀλλ' ἰδίαν αὑτῶν ἡγούμενοι εἶναι, ἀπειλοῦσιν εἰσαγγέλλειν, καταδουλούμενοι τοὺς ἰδιώτας, καὶ δυνασείας ἑαυτοῖς περιποιοῦντες. καὶ τὰς κρίσεις τὰς μὲν ἐκ τῶν νόμων καταλελύκασι, τὰς δὲ ἐκ τῶν ψηφισμάτων μετ' ὀργῆς κρίνουσι. σεσίγηται τὸ κάλλιστον καὶ σωφρονέστατον κήρυγμα τῶν ἐν τῇ πόλει, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων, καὶ πάλιν ἐν μέρει τῶν ἄλλων Ἀθηναίων; Τῆς δὲ τῶν ῥητόρων ἀκοσμίας οὐκ ἔτι κρατεῖν δύνανται οὔθ' οἱ νόμοι, οὔθ' οἱ Πρυτάνεις, οὔθ' οἱ Πρόεδροι, οὐθ' ἡ προεδρεύουσα Φυλὴ, τὸ δέκατον μέρος τῆς πόλεως.

γ'. Τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, καὶ τῶν καιρῶν ὄντων τ[ῆ]ς πόλεως τοιούτων ὁποίους αὐτοὺς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ἓν ὑπολείπεται μέρος τῆς πολιτείας (εἴ τι κἀγὼ τυγχάνω γινώσκων) αἱ τῶν παρανόμων γραφαί. Εἰ δὲ καὶ ταύτας καταλύσετε, ἢ τοῖς καταλύουσιν ἐπιτρέψετε, προλέγω ὑμῖν, ὅτι λήσετε κατὰ μικρὸν τῆς πολιτείας τισὶ παραχωρήσαντες. Εὖ γὰρ ἴσε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσι πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις· Τυραννὶς καὶ Ὀλιγαρχία, καὶ Δημοκρατία. δικαιοῦνται δ' αἱ μὲ

Τυραννίδες ϗ Ολιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ Δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις. Μηδεὶς ὃν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοείτω, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπισάθω, ὅτι ὅταν εἰσίῃ εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ παῤῥησίας. Διόπερ ϗ ὁ Νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔταξεν ἐν τῷ τῶν δικαστῶν ὅρκῳ, Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους· ἐκεῖνό γε εὖ εἰδώς, ὅτι ὅταν διατηρηθῶσιν οἱ νόμοι τῇ πόλει, σώζεται ϗ ἡ δημοκρατία. Α χρὴ διαμνημονεύοντας ὑμᾶς, μισεῖν τοὺς τὰ παράνομα γράφοντας, ϗ μηδὲν μικρὸν ἡγεῖσθαι εἶναι τῶν τοιούτων ἀδικημάτων, ἀλλ' ἕκαστον ὑπερμέγεθες. Καὶ τοῦθ' ὑμῶν τὸ δίκαιον μηδένα ἀνθρώπων ἐξαιρεῖσθαι, μήτε τὰς τῶν στρατηγῶν συνηγορίας (οἳ ἐπιπολὺν ἤδη χρόνον, συνεργοῦντές τισι τῶν ῥητόρων, λυμαίνονται τὴν πολιτείαν) μήτε τὰς τῶν ξένων δεήσεις (οὓς ἀναβιβαζόμενοί τινες ἐκφεύγουσιν ἐκ τῶν δικαστηρίων, παράνομον πολιτείαν πολιτευόμενοι·) Αλλ' ὥσπερ ἂν ὑμῶν ἕκαστος αἰχυνθείη τὴν τάξιν λιπεῖν, ἣν ἂν ταχθῇ ἐν τῷ πολέμῳ, οὕτω ϗ νῦν αἰχύνθητε ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἣν τέταχθε ὑπὸ τῶν νόμων, φύλακες τῆς δημοκρατίας τήνδε τὴν ἡμέραν.

δ'. Κἀκεῖνο δὲ χρὴ διαμνημονεύειν, ὅτι νῦν ἅπαντες οἱ πολῖται παρακαταθέμενοι τὴν πόλιν ὑμῖν, ϗ τὴν πολιτείαν διαπισεύσαντες, οἱ μὲν πάρεσι ϗ ἐπακούουσι τῆσδε τῆς κρίσεως, οἱ δὲ ἄπεισιν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἔργων. Οὓς αἰχυνόμενοι, καὶ τῶν ὅρκων οὓς ὠμόσατε

μεμνημένοι, καὶ τῶν νόμων, ἐὰν ἐλέγξωμεν Κτησιφῶντα καὶ παράνομα γράψαντα καὶ ψευδῆ καὶ ἀσύμφορα τῇ πόλει, λύετε, ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς παρανόμους γνώμας, βεβαιοῦτε τῇ πόλει τὴν δημοκρατίαν, κολάζετε τοὺς ὑπεναντίως τῷ νόμῳ καὶ τῇ πόλει καὶ τῷ συμφέροντι τῷ ὑμετέρῳ πολιτευομένους. Κἂν ταύτην ἔχοντες τὴν διάνοιαν, ἀκούητε τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι λόγων, εὖ οἶδ' ὅτι δίκαια καὶ εὔορκα καὶ συμφέροντα ὑμῖν αὐτοῖς ψηφιεῖσθε, καὶ πάσῃ τῇ πόλει.

ε. Περὶ μὲν οὖν τῆς ὅλης κατηγορίας, μετρίως μοι ἐλπίζω προειρῆσθαι. Περὶ δὲ αὐτῶν τῶν νόμων, οἳ κεῖνται περὶ τῶν ὑπευθύνων, παρ' οὓς τὸ ψήφισμα τοῦτο τυγχάνει γεγραφὼς Κτησιφῶν, διὰ βραχέων εἰπεῖν βούλομαι. Ἐν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἄρχοντές τινες τὰς μεγίστας ἀρχὰς, καὶ τὰς προσόδους διοικοῦντες, καὶ δωροδοκοῦντες περὶ ἕκαστα τούτων, προσλαμβάνοντες τούς τε ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ῥήτορας καὶ τοὺς ἐκ τοῦ δήμου, πόρρωθεν προκατελάμβανον τὰς εὐθύνας ἐπαίνοις καὶ κηρύγμασιν. Ὥστε ἐν ταῖς εὐθύναις τῶν ἀρχόντων εἰς τὴν μεγίστην μὲν ἀπορίαν ἀφικνεῖσθαι τοὺς κατηγόρους, πολὺ δὲ ἔτι μᾶλλον τοὺς δικασάς. Πολλοὶ γὰρ πάνυ τῶν ὑπευθύνων, ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπται τῶν δημοσίων χρημάτων ὄντες ἐξελεγχόμενοι, διεφύγγανον ἐκ τῶν δικαστηρίων· εἰκότως. Ἠχύοντο γὰρ (οἶμαι) οἱ δικασαὶ, εἰ φανήσεται ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει (τυχὸν δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ) πρώην μέν ποτε ἀναγορευόμενος ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ὅτι σεφανῖται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης ὑπὸ τοῦ

δήμῳ χρυσῷ στεφάνῳ· ὁ δὲ αὐτὸς ἀνὴρ μικρὸν ἐπιχὼν ἔξεισιν ἐκ τῦ δικαστηρίυ, κλοπῆς ἕνεκα τὰς εὐθύνας ὠφληκώς. Ὥστε ἠναγκάζοντο τὴν ψῆφον φέρειν οἱ δικασαὶ, ὑπὲρ τοῦ παρόντος ἀδικήματος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰσχύνης τῦ δήμυ.

ε'. Κατιδὼν δέ τις ταῦτα νομοθέτης, τίθησι νόμον, καὶ μάλα καλῶς ἔχοντα, τὸν διαῤῥήδην ἀπαγορεύοντα τὺς ὑπευθύνυς μὴ στεφανῦν. Καὶ ταῦτα ὄντως εὖ προκατειλημότος τοῦ νομοθέτυ, εὕρηνται κρείττονες λόγοι τῶν νόμων· ὃς εἰ μή τις ὑμῖν ἐρεῖ, λήσετε ἐξαπατηθέντες. Τούτων γάρ τινες τῶν τοὺς ὑπευθύνυς στεφανύντων παρὰ τὺς νόμυς, οἱ μὲν φύσει μέτριοί εἰσιν (εἰ δή τις ἐστὶ μέτριος τῶν τὰ παράνομα γραφόντων·) ἀλλ' οὖν προβάλλονταί γέ τι πρὸ τῆς αἰσχύνης. Προσεγγράφυσι γάρ τι πρὸς τὰ ψηφίσματα, στεφανῦν τὸν ὑπεύθυνον, ἐπειδὰν λόγον καὶ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς δῷ. Καὶ ἡ μὲν πόλις τὸ ἴσον ἀδίκημα ἀδικεῖται. προκαταλαμβάνονται γὰρ ἐπαίνοις καὶ στεφάνοις αἱ εὐθύναι. Ὁ δέ τὸ ψήφισμα γράφων ἐνδείκνυται τοῖς ἀκύουσιν, ὅτι ἐγεγράφει μὲν παράνομα, αἰσχύνεται δὲ ἐφ' οἷς ἡμάρτηκε. Κτησιφῶν δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὑπερπηδήσας τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν ὑπευθύνων κείμενον καὶ τὴν πρόφασιν (ἣν ἐγὼ ἀρτίως προεῖπον ὑμῖν) ἀνελὼν, πρὶν λόγον, πρὶν εὐθύνας δῦναι, γέθραφε μεταξὺ Δημοσθένην ἄρχοντα στεφανῦν.

ζ'. Λέξυσι δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ἕτερόν τινα λόγον ὑπεναντίον τῷ ἀρτίως εἰρημένῳ· ὡς ἄρα ὅσα τις ἀρετὸς ὢν πράττει κατὰ ψήφισμα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀρ-

χὴ, ἀλλ' ἐπιμέλειά τις ϗ διακονία. Ἀρχὰς δὲ φήσουσιν ἐκείνας εἶναι ἃς οἱ Θεσμοθέται ἀποκληροῦσιν ἐν τῷ Θησείῳ, κἀκείνας ἃς ὁ δῆμος ἔιωθε χειροτονεῖν ἐν ἀρχαιρεσίαις, Στρατηγὸς ϗ Ἱππάρχους ϗ τὰς μετὰ τούτων ἀρχάς· τὰ δ' ἄλλα πάντα, πραγματείας προσεταγμένας κατὰ ψήφισμα. Ἐγὼ δὲ πρὸς τοὺς λόγους τοὺς τούτων νόμον ὑμέτερον παρέξομαι, ὃν ὑμεῖς ἐνομοθετήσατε, λύσειν ἡγούμενοι τὰς τοιαύτας προφάσεις. Ἐν ᾧ διαρρήδην γέγραπται, τὰς χειροτονητὰς (φησιν) ἀρχὰς ἁπάσας (ἐνὶ περιλαβὼν ὀνόματι ὁ νομοθέτης, ϗ προσειπὼν ἀρχὰς ἁπάσας εἶναι, ἃς ὁ δῆμος χειροτονεῖ) ϗ τοὺς ἐπισάτας (φησι) τῶν δημοσίων ἔργων (ἔστι δὲ ὁ Δημοσθένης τειχοποιὸς, ἐπισάτης τοῦ μεγίστου τῶν ἔργων) ϗ πάντες ὅσοι διαχειρίζουσί τι τῶν τῆς πόλεως πλέον ἢ τριάκοντ' ἡμέρας, καὶ ὅσοι λαμβάνουσιν ἡγεμονίας δικαστηρίων (οἱ δὲ τῶν ἔργων ἐπισάται πάντες ἡγεμονίαν χρῶνται δικαστηρίου.) Τί τούτους κελεύει ποιεῖν; ὑ διακονεῖν, ἀλλ' ἄρχειν, δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ (ἐπειδὴ καὶ αἱ κληρωταὶ ἀρχαὶ οὐκ ἀδοκίμαστοι, ἀλλὰ δοκιμασθεῖσαι ἄρχουσι) ϗ λόγον καὶ εὐθύνας ἐγγράφειν πρὸς τὸν Γραμματέα ϗ τοὺς Λογιστὰς, καθάπερ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς, κελεύει. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, τοὺς νόμους αὐτοὺς ὑμῖν ἀναγνώσεται.

ΝΟΜΟΙ.

ή. Ὅταν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἃς ὁ νομοθέτης ἀρχὰς ὀνομάζει, ἤτοι προσαγορευσι πραγματείας καὶ

ἐπιμελείας, ὑμέτερον ἔργον ἐστὶν ἀπομνημονεύειν καὶ ἀντιτάττειν τὸν νόμον πρὸς τὴν τούτων ἀναίδειαν· καὶ ὑποβάλλειν αὐτοῖς, ὅτι οὐ προσδέχεσθε κακοῦργον σοφιστὴν, οἰόμενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν· ἀλλ' ὅσῳ ἄν τις ἄμεινον λέγῃ, παράνομα γεγραφὼς, τοσούτῳ μείζονος ὀργῆς τεύξεται. Χρὴ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸ αὐτὸ φθέγγεσθαι τὸν ῥήτορα, καὶ τὸν νομον· ὅταν δὲ ἑτέραν μὲν φωνὴν ἀφίησιν ὁ νόμος, ἑτέραν δὲ ὁ ῥήτωρ, τῷ τοῦ νόμου δικαίῳ χρὴ διδόναι τὴν ψῆφον, οὐ τῇ τοῦ λέγοντος ἀναισχυντίᾳ.

Θ'. Πρὸς δὲ δὴ τὸν ἄφυκτον λόγον, ὃν φησι Δημοσθένης, βραχέα βούλομαι προειπεῖν. Λέξει γὰρ οὗτος, τειχοποιός εἰμι· ὁμολογῶ· ἀλλ' ἐπιδέδωκα τῇ πόλει μνᾶς ἑκατὸν, καὶ τὸ ἔργον μεῖζον ἐξείργασμαι. Τίνος οὖν εἰμι ὑπεύθυνος, εἰ μή τις ἐστὶν εὐνοίας εὐθύνη; Πρὸς δὴ ταύτην τὴν πρόφασιν ἀκούσατέ μου λέγοντος καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα. Ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει οὕτως ἀρχαία ἔστι, καὶ τηλικαύτη τὸ μέγεθος, οὐδεὶς ἐστιν ἀνυπεύθυνος τῶν καθεστώτων πρὸς τὰ κοινὰ προσελθόντων. Διδάξω δ' ὑμᾶς πρῶτον ἐπὶ τῶν παραδόξων· οἷον τοὺς Ἱερεῖς καὶ τὰς Ἱερείας καὶ ὑπεύθυνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, καὶ συλλήβδην ἅπαντας, καὶ χωρὶς ἑκάστους κατὰ σῶμα, τοὺς τὰ γέρα μόνον λαμβάνοντας, καὶ τὰς εὐχὰς ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς Θεοὺς εὐχομένους. Καὶ οὐ μόνον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὰ γένη, Εὐμόλπιδας, καὶ Κήρυκας, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας. Πάλιν τοὺς Τριεράρχους ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, ὃ τὰ κοινὰ διαχειρίσαντας, οὐδ' ἀπὸ τῶν ὑμετέρων προσόδων πολλὰ μὲν ὑφ-

ρυμένους, βραχέα δὲ κατατιθέντας, ἐπιδιδόναι δὲ φάσκοντας, ἀποδιδόντας δὲ ὑμῖν τὰ ὑμέτερα· ἀλλ' ὁμολογουμένως τὰς πατρῴας οὐσίας εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀνηλωκότας φιλοτιμίαν. Οὐ τοίνυν μόνοι οἱ Τριήραρχοι, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐν τῇ πόλει Συνεδρίων ὑπὸ τὴν τῶν δικαστηρίων ἔρχεται ψῆφον. Πρῶτον μὲν γὰρ τὴν Βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ ἐγγράφειν πρὸς τοὺς Λογιστὰς ὁ νόμος κελεύει λόγον, καὶ εὐθύνας διδόναι, καὶ τῶν ἐκεῖ σκυθρωπῶν καὶ τῶν μεγίστων κύριον ἄγειν ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον· Οὐκ ἆρα σεφανωθήσεται ἡ Βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου; οὐδὲ γὰρ πάτριον αὐτοῖς ἐστιν. οὐκ ἆρα φιλοτιμοῦνται; πάνυ γε· ἀλλ' οὐκ ἀγαπῶσιν, ἐάν τις παρ' αὐτοῖς μὴ ἀδικῇ, ἀλλ' ἐάν τις ἐξαμαρτάνῃ, κολάζουσιν. Οἱ δὲ ὑμέτεροι ῥήτορες τρυφῶσι. Πάλιν τὴν Βουλὴν, τοὺς Πεντακοσίους, ὑπεύθυνον πεποίηκεν ὁ νομοθέτης· καὶ οὕτως ἰσχυρῶς ἀπιστεῖ τοῖς ὑπευθύνοις, ὥσ' εὐθέως ἀρχόμενος τῶν νόμων λέγει, ἀρχὴν ὑπεύθυνόν (φησι) μὴ ἀποδημεῖν. Ὦ Ἡράκλεις (ὑπολάβοι ἄν τις) ὅτι ἦρξα μὴ ἀποδημήσω; ἵνα γε μὴ προλαβὼν χρήματα τῆς πόλεως, ἢ πράξεις, δρασμῷ χρήσῃ. Πάλιν ὑπεύθυνον οὐκ ἐᾷ τὴν οὐσίαν καθιερῶν, οὐδὲ ἀνάθημα ἀναθεῖναι, οὐδὲ ἐκποίητον γενέσθαι, οὐδὲ διαθέσθαι τὰ ἑαυτοῦ, οὐδὲ ἄλλα πολλά. Ἐνὶ δὲ λόγῳ, ἐνεχυράζει τὰς οὐσίας ὁ νομοθέτης τὰς τῶν ὑπευθύνων, ἕως ἂν λόγον ἀποδῶσι τῇ πόλει. Ναί· ἀλλ' ἔστί τις ἄνθρωπος, ὃς ὅτε εἵλκυσεν οὐδὲν τῶν δημοσίων, ὅτ' ἀνήλωκε, προσῆλθε δὲ πρός τι τῶν κοινῶν, καὶ τούτων ἀποφέρειν κελεύει λόγον πρὸς τοὺς Λογιστάς· Καὶ ὅπως ὅγε μηδὲν λαβὼν

μηδ' ἀναλώτας, ἀποίσει λόγον τῇ πόλει; αὐτὸς ὑποβάλλει καὶ διδάσκει ὁ νόμος, ἃ χρὴ γράφειν· κελεύει γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἐγράφειν, ὅτι οὔτ' ἔλαβον οὐδὲν τῶν τῆς πόλεως οὔτ' ἀπήλωσα. Ἀνεύθυνον δὲ, καὶ ἀζήτητον, καὶ ἀνεξέτασον οὐδέν ἐστι τῶν ἐν τῇ πόλει. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, αὐτῶν ἀκούσατε τῶν νόμων.

ΝΟΜΟΙ.

Ἐ. Ὅταν τοίνυν μάλιστα θρασύνηται Δημοσθένης, λέγων, ὡς διὰ τὴν ἐπίδοσιν, οὐκ ἔστιν ὑπεύθυνος, ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε· οὐκοῦν ἐχρῆν σε, ὦ Δημόσθενες, ἐᾶσαι τὸν τῶν Λογιστῶν κήρυκα κηρύξαι τὸ πάτριον καὶ ἔννομον κήρυγμα τοῦτο, Τίς βούλεται κατηγορεῖν; Ἐασον ἀμφισβητῆσαί σοι τὸν βουλόμενον τῶν πολιτῶν, ὡς οὐκ ἐπιδέδωκας, ἀλλ' ἀπὸ πολλῶν ὧν ἔχεις εἰς τὴν τῶν τειχῶν οἰκοδομίαν μικρὰ κατέθηκας, δέκα τάλαντα εἰς ταῦτα ἐκ τῆς πόλεως εἰληφώς. Μὴ ἅρπαζε τὴν φιλοτιμίαν, μηδὲ ἐξαιροῦ τῶν δικαστῶν τὰς ψήφους ἐκ τῶν χειρῶν· μηδ' ἔμπροσθεν τῶν νόμων, ἀλλ' ὕστερος πολιτεύου. Ταῦτα γὰρ ὀρθοῖ τὴν δημοκρατίαν. Πρὸς μὲν οὖν τὰς κενὰς προφάσεις, ἃς οὗτοι προφασιοῦνται, μέχρι δεῦρο εἰρήσθω μοι. Ὅτι δὲ ὄντως ἦν ὑπεύθυνος ὁ Δημοσθένης, ὅθ' οὗτος εἰσήνεγκε τὸ ψήφισμα, ἄρχων μὲν τὴν ἐπὶ τῶν θεωρικῶν ἀρχὴν, ἄρχων δὲ τὴν τῶν τειχοποιῶν, ὑστέρας δέ πω τῶν ἀρχῶν τούτων λόγον ὑμῖν οὐδ' εὐθύνας δεδωκώς, ταῦτ' ἤδη πειράσομαι ὑμᾶς διδάσκειν ἐκ τῶν δημοσίων

γραμμάτων. Καί μοι ἀνάγνωθι ἐπὶ τίνος Ἄρχοντος, καὶ ποίου μηνὸς, καὶ ἐν τίνι ἡμέρᾳ, καὶ ἐν ποίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐχειροτονήθη Δημοσθένης τὴν ἀρχὴν τὴν ἐπὶ τῶν θεωρικῶν, ὅτι μεσοῦντα τὴν ἀρχὴν ἔγραψεν αὐτὸν στεφανοῦν· Ἀναγίνωσκε.

ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ ΗΜΕΡΩΝ.

Οὐκοῦν εἰ μηδὲν ἔτι περαιτέρω τούτου δείξαιμι, δικαίως ἂν ἁλίσκοιτο Κτησιφῶν· αἱρεῖ γὰρ αὐτὸν οὐχ ἡ κατηγορία ἡ ἐμὴ, ἀλλὰ τὰ δημόσια γράμματα.

ιά. Πρότερον μὲν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, Ἀντιγραφεὺς ἦν χειροτονητὸς τῇ πόλει, ὃς καθ' ἑκάστην Πρυτανείαν ἀπελογίζετο τὰς προσόδους τῷ δήμῳ. Διὰ δὲ τὴν πρὸς Εὔβουλον γενομένην πίστιν ὑμῖν, οἱ ἐπὶ τὸ θεωρικὸν κεχειροτονημένοι ἦρχον μὲν, πρὶν ἢ τὸν Ἡγήμονος νόμον γενέσθαι, τὴν τοῦ Ἀντιγραφέως ἀρχὴν, ἦρχον δὲ τὴν τῶν ἀποδεκτῶν καὶ νεωρίων ἀρχὴν, καὶ σκευοθήκην ᾠκοδόμουν· ἦσαν δὲ καὶ ὁδοποιοὶ, καὶ σχεδὸν τὴν ὅλην διοίκησιν εἶχον τῆς πόλεως· Καὶ οὐ κατηγορῶν αὐτῶν οὐδ' ἐπιτιμῶν λέγω, ἀλλ' ἐκεῖνο ὑμῖν ἐνδείξασθαι βούλομαι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης, ἐάν τις μιᾶς ἀρχῆς τῆς ἐλαχίστης ὑπεύθυνος ᾖ, τοῦτον οὐκ ἐᾷ, πρὶν ἂν λόγους καὶ εὐθύνας δῷ, στεφανοῦν· ὁ δὲ Κτησιφῶν Δημοσθένην, τὸν συλλήβδην ἁπάσας τὰς Ἀθήνησιν ἀρχὰς ἄρχοντα, οὐκ ὤκνησε γράψαι στεφανῶσαι.

ιβ'. Ὡς τοίνυν καὶ τὴν τῶν τειχοποιῶν ἀρχὴν ἦρχεν, ὅθ' οὗτος τὸ ψήφισμα ἔγραψε, καὶ τὰ δημόσια

χρήματα διεχείριζε, καὶ ἐπιβολὰς ἐπέβαλε (καθάπερ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες) καὶ δικασηρίων ἡγεμονίας ἐλάμβανε, τούτων ὑμῖν αὐτὸν Δημοσθένην καὶ Κτησιφῶντα μάρτυρας παρέξομαι. Εωὶ γὰρ χαιρώνδυ Αρχοντος, Θαργηλιῶνος μηνὸς δευτέρᾳ φθίνοντος, ἐκκλησίας οὔσης, ἔγραψε ψήφισμα Δημοσθένης, ἀγορὰν ποιῆσαι τῶν φυλῶν, Σκιῤῥοφοριῶνος δευτέρᾳ ἱσαμένυ καὶ τρίτῃ, καὶ ἐπέταξεν, ἐν τῷ ψηφίσματι, ἑκάστης τῶν φυλῶν ἑλέσθαι τοὺς ἐπιμελησομένους τῶν ἔργων ἐπὶ τὰ τείχη, καὶ ταμίας. Καὶ μάλα ὀρθῶς· ἵν' ἡ πόλις ἔχῃ ὑπεύθυνα σώματα, παρ' ὧν ἔμελλε τῶν αἰτιωμένων λόγον ἀπολήψεσθαι. Καί μοι λέγε τὰ ψηφίσματα.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

ιγ'. Ναί· ἀλλ' ἀντιδιαπλέκει πρὸς τοῦτο, εὐθέως λέγων, ὡς οὔτ' ἔλαχε τειχοποιὸς, οὔτ' ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ δήμου. Καὶ περὶ τούτου Δημοσθένης μὲν καὶ Κτησιφῶν πόλυν ποιήσονται λόγον· ὁ δὲ γενόμενος, βραχὺς, καὶ σαφὴς, καὶ ταχὺ λύων τὰς τούτων τέχνας. Μικρὰ δὲ ὑμῖν ὑπὲρ αὐτῶν πρῶτον προειπεῖν βούλομαι. Εσι γὰρ, ὦ Αθηναῖοι, τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς εἴδη τρία· ὧν ἓν μὲν καὶ πᾶσι φανερώτατον, οἱ κληρωτοὶ, καὶ οἱ χειροτονητοὶ ἄρχοντες. Δεύτερον δὲ, ὅσοι τι διαχειρίζουσι τῶν τῆς πόλεως ὑπὲρ τριάκοντα ἡμέρας, καὶ οἱ τῶν δημοσίων ἔργων ἐπισάται. Τρίτον δ' ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, καὶ εἴ τινες ἄλλοι αἱρετοὶ ἡγεμονίας δικασηρίων λαμβάνουσι, καὶ τούτους ἄρχειν δοκιμασθέντας. Επειδὰν δὲ ἀφέλῃ τις τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου κεχει-

ροτονημένους, καὶ τοὺς κληρωτοὺς ἄρχοντας, καταλείπεται, ὃς αἱ φυλαὶ καὶ αἱ τριττύες καὶ οἱ δῆμοι ἐξ ἑαυτῶν αἱρῶνται τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίζειν, τούτους αἱρετοὺς ἄρχοντας εἶναι. Τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν, ὥσπερ νῦν, ἐπιταχθῇ τι ταῖς φυλαῖς, ἢ τάφρους ἐξεργάζεσθαι, ἢ τριήρεις ναυπηγεῖσθαι. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων μαθήσεσθε.

ΝΟΜΟΙ.

Ἀναμνήσθητε δὴ τοὺς προειρημένους λόγους, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης τοὺς ἐκ τῶν φυλῶν ἄρχειν κελεύει δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Ἡ δὲ Παιονὶς φυλὴ, ἄρχοντα καὶ τειχοποιὸν ἀπέδειξε Δημοσθένην, ὃς ἐκ τῆς διοικήσεως εἰς ταῦτα ἔχει μικρῷ δεῖν δέκα τάλαντα· Ἕτερος δὲ ἀπαγορεύει νόμος ἀρχὴν ὑπεύθυνον μὴ σεφανῦν. Ὑμεῖς δὲ ὁμωμόκατε κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι· ὁ δὲ ῥήτωρ γέγραφε τὸν ὑπεύθυνον σεφανῦν, μὴ προσθεὶς, ἐπειδὰν δῷ λόγον καὶ εὐθύνας.

ιδ'. Ἐγὼ δὲ ἐξελέγχω τὸ παράνομον, μάρτυρας ἅμα τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα καὶ τοὺς ἀντιδίκους παρεχόμενος· Πῶς ἂν ἄν τις περιφανέστερον ἐπιδείξειεν ἄνθρωπον παρανομώτατα γεγραφότα; Ὡς τοίνυν καὶ τὴν ἀπάρρησιν τοῦ σεφάνου παρανόμως ἐν τῷ ψηφίσματι κελεύει γίνεσθαι, καὶ τοῦθ' ὑμᾶς διδάξω. Ὁ γὰρ νόμος διαῤῥήδην κελεύει, ἐὰν μέν τινα σεφανοῖ ἡ βουλὴ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνακηρύττεσθαι, ἐὰν δὲ ὁ δῆμος, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ. Καί μοι λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Οὗτος ὁ νόμος, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μάλα καλῶς ἔχει. Οὐ γὰρ, οἶμαι, ᾤετο δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν ῥήτορα σεμνυνέσθαι πρὸς τοὺς ἐξωθεν, ἀλλ' ἀγαπᾶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ μὴ ἐργολαβεῖν ἐν τοῖς κηρύγμασιν. Ο μὲν νομοθέτης ὕτως· ὁ δὲ Κτησιφῶν πῶς; Ἀναγίνωσκε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ακούετε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης κελεύει ἐν τῷ δήμῳ ἐν Πνυκὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνακηρύττειν τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ. Κτησιφῶν δὲ ἐν τῷ θεάτρῳ, οὐ τοὺς νόμους μόνον ὑπερβὰς, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον μετενεγκὼν, οὐδὲ ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ τραγῳδῶν ἀγωνιζομένων καινῶν, οὐδ' ἐναντίον τοῦ δήμου, ἀλλ' ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἵν' ἡμῖν συνειδῶσιν οἵτινα ἄνδρα τιμῶμεν.

ιέ. Οὕτω τοίνυν περιφανῶς παράνομα γεγραφὼς, παραταχθεὶς μετὰ Δημοσθένους, ἐποίσει τέχνας τοῖς νόμοις· ἃς ἐγὼ δηλώσω, καὶ προερῶ ὑμῖν, ἵνα μὴ λάθητε ἐξαπατηθέντες. Οὗτοι γὰρ, ὡς μὲν οὐκ ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττειν ἔξω τῆς ἐκκλησίας, οὐχ ἕξουσι λέγειν· εἴσουσι δὲ εἰς τὴν ἀπολογίαν τὸν Διονυσιακὸν νόμον, καὶ χρήσονται τοῦ νόμου μέρει τινὶ, κλέπτοντες τὴν ἀκρόασιν ὑμῶν. Καὶ παρέξονται νόμον οὐδὲν προσήκοντα

τῇδε τῇ γραφῇ, ᾗ λέξουσιν, ὡς εἰσι τῇ πόλει δύο νόμοι κείμενοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, εἷς μὲν, ὃν νῦν ἐγὼ παρέχομαι διαρρήδην ἀπαγορεύοντα τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας· ἕτερον δὲ εἶναι νόμον φήσουσιν ἐναντίον τούτῳ, τὸν δεδωκότα ἐξουσίαν ποιεῖσθαι τὴν ἀνάρρησιν τοῦ στεφάνου τραγῳδοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος. Κατὰ δὴ τοῦτον τὸν νόμον φήσουσι γεγραφέναι τὸν Κτησιφῶντα.

ιε'. Ἐγὼ δὲ πρὸς τὰς τούτων τέχνας παρέξομαι συνηγόρους τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους, ὥσπερ διατελῶ σπουδάζων παρὰ πᾶσαν τὴν κατηγορίαν. Εἰ γὰρ τοῦτό ἐστιν ἀληθὲς, ᾗ τοιοῦτον ἔθος παραδέδυκεν ὑμῶν εἰς τὴν πολιτείαν, ὥστε ἀκύρους νόμους ἐν τοῖς κυρίοις ἀναγεγράφθαι, ᾗ δύο περὶ μιᾶς πράξεως ὑπεναντίους ἀλλήλοις, τί ἂν ἔτι ταύτην εἴποι τις εἶναι τὴν πολιτείαν, ἐν ᾗ ταὐτὰ πρεσάτλουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν, καὶ μὴ ποιεῖν; Ἀλλ' οὐκ ἔχει ταῦτα οὕτως, μήθ' ὑμεῖς ποτὲ εἰς τοσαύτην ἀταξίαν τῶν νόμων προβαίητε· ὅτε ἠμέλητε περὶ τῶν τοιούτων τῷ νομοθέτῃ, τῷ τὴν δημοκρατίαν κατασήσαντι. Ἀλλὰ διαρρήδην προσέταξε τοῖς Θεσμοθέταις, καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δημοσίῳ τοὺς νόμους, ἀκριβῶς ἐξετάσαντας καὶ σκεψαμένους εἴ τις ἀναγέγραπται νόμος ἐναντίος νόμῳ, ᾗ ἄκυρος ἐν τοῖς κυρίοις, ᾗ ἔπου εἰσὶ νόμοι πλείους ἑνὸς ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως. Κἂν τι τοιοῦτον εὑρίσκωσιν, ἀναγεγραφότας ἐν σανίσιν, ἐκτιθέναι κελεύει πρόσθεν τῶν Ἐπωνύμων· τοὺς δὲ Πρυ-

τάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν, ἐπιγράψαντας νομοθέτας· τὸν δ' Ἐπισάτην τῶν Προέδρων διαχειροτονίαν διδόναι τῷ δήμῳ, ἢ τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν νόμων, τοὺς δὲ καταλείπειν· ὅπως ἂν εἷς ᾖ νόμος, καὶ μὴ πλείους περὶ ἑκάστης πράξεως. Καί μοι λέγε τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΙ.

Εἰ τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀληθὴς ἦν ὁ παρὰ τούτων λόγος, ἢ ἦρος δυο κείμενοι νόμοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, ἐξ ἀνάγκης, οἶομαι, τῶν Θεσμοθετῶν ἐξευρόντων, τῶν δὲ Πρυτάνεων ἀποδιδόντων τοῖς νομοθέταις, ἀνήρητ' ἂν ὁ ἕτερος τῶν νόμων, ἤτοι ὁ τὴν ἐξουσίαν δεδωκὼς ἀνειπεῖν, ἢ ὁ ἀπαγορεύων. Ὁπότε δὲ μηδὲν τούτων γένηται, φανερῶς δή που ἐξελέγχονται οὐ μόνον ψευδῆ λέγοντες, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἀδύνατα γενέσθαι.

ιζ. Ὅθεν δὲ δὴ τὸ ψεῦδος τοῦτο ἐπιφέρουσιν, ἐγὼ διδάξω ὑμᾶς, προειπὼν ὧν ἕνεκα οἱ νόμοι ἐτέθησαν οἱ περὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ κηρυγμάτων. Γιγνομένων γὰρ τῶν ἐν ἄστει τραγῳδῶν, ἀνεκήρυττόν τινες, οὐ πείσαντες τὸν δῆμον, οἱ μὲν, ὅτι στεφανῶνται ὑπὸ τῶν φυλετῶν, ἕτεροι δὲ ὑπὸ τῶν δημοτῶν. Ἄλλοι δὲ τινες ὑποκηρυξάμενοι, τοὺς αὑτῶν, οἰκέτας ἀφίεσαν ἀπελευθέρους, μάρτυρας τῆς ἀπελευθερίας τοὺς Ἕλληνας ποιούμενοι· Οὗ ἦν ἐπιφθονώτατον, προξενίας τινὲς εὑρημένοι ἐν ταῖς ἔξω πόλεσι, διεπράττοντο ἀναγορεύεσθαι ὅτι στέφανοῖ αὐτοὺς ὁ δῆμος (εἰ οὕτω τύχοι) ὁ τῶν Ροδίων ἢ Χίων ἢ καὶ ἄλλης τινὸς πόλεως, ἕνεκα

ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας. Καὶ ταῦτα ἔπραττον, οὐχ ὥσπερ οἱ ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῆς ὑμετέρας στεφανούμενοι ἢ ὑπὸ τοῦ δήμου, πείσαντες ὑμᾶς, καὶ μετὰ ψηφίσματος πολλὴν χάριν καταθέμενοι· ἀλλ' αὐτοὶ προελόμενοι ἄνευ δόγματος ὑμετέρου. Ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου συνέβαινε τοὺς μὲν θεατὰς καὶ τοὺς χορηγοὺς καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐνοχλεῖσθαι· τοὺς δὲ ἀνακηρυττομένους ἐν τῷ θεάτρῳ μείζοσι τιμᾶσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων. Τοῖς μὲν γὰρ ἀπεδέδεικτο τόπος ἡ ἐκκλησία, ἐν ᾗ χρὴ στεφανοῦσθαι, καὶ ἀπείρητο ἄλλοθι μηδαμοῦ κηρύττεσθαι· οἱ δὲ ἀνηγορεύοντο ἐνώπιον ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων· κἀκεῖσε μὲν μετὰ ψηφίσματος πείσαντες ὑμᾶς, ὅτοι δ' ἄνευ ψηφίσματος. Συνιδὼν δὲ τις ταῦτα νομοθέτης τίθησι νόμον μηδὲν ἐπικοινωνοῦντα τῷ περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων νόμῳ, ὅτε λύσας ἐκεῖνον (οὐδὲ γὰρ ἡ ἐκκλησία ἠνωχλεῖτο, ἀλλὰ τὸ θέατρον) οὔτε ἐναντίον τοῖς πρότερον κειμένοις νόμοις τιθεὶς (οὐ γὰρ ἔξεσιν) ἀλλὰ περὶ τῶν ἄνευ ψηφίσματος ὑμετέρου στεφανουμένων ὑπὸ τῶν φυλετῶν καὶ δημοτῶν, καὶ περὶ τῶν τοὺς οἰκέτας ἀπελευθερούντων, καὶ περὶ τῶν Ξενικῶν στεφάνων. Καὶ διαῤῥήδην ἀπαγορεύει μήτε οἰκέτην ἀπελευθεροῦν ἐν τῷ θεάτρῳ, μήτε ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἢ δημοτῶν ἀναγορεύεσθαι στεφανούμενον, μήθ' ὑπ' ἄλλου (φησὶ) μεδενός· ἢ ἄτιμον εἶναι τὸν κήρυκα.

ιή. Ὅταν οὖν ἀποδείξῃ τοῖς μὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς στεφανουμένοις, εἰς τὸ βουλευτήριον ἀναῤῥηθήναι, τοῖς δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένοις, εἰς τὴν ἐκκλησίαν· τοῖς

δ' ὑπὸ τῶν δημοτῶν στεφανωμένοις ὑφ' φυλετῶν ἀπείπῃ μὴ κηρύττεσθαι τοῖς τραγῳδοῖς, ἵνα μηδεὶς, ἐρανίζων στέφανος καὶ κηρύγματα ψευδῆ, φιλοτιμίαν κτᾶται· προσαπείπῃ δὲ ἐν τῷ νόμῳ μηδὲ ὑπὸ ἄλλου μηδενὸς ἀνακηρύττεσθαι, ἀπύσης Βουλῆς ὑφ' δήμου, ὑφ' φυλετῶν, ὑφ' δημοτῶν· ὅταν δέ τις ταῦτα ἀφέληται, τί τὸ καταλειπόμενόν ἐστι, πλὴν οἱ Ξενικοὶ στέφανοι; Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, μέγα σημεῖον ὑμῖν τούτου ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων ἀποδείξω. Αὐτὸν γὰρ τὸν χρυσοῦν στέφανον, ὃς ἂν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐν ἄσει ἀναρρηθῇ, ἱερὸν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς κελεύει ὁ νόμος, ἀφελόμενος τὸν στεφανούμενον. Καί τοι τίς ἂν ὑμῶν τολμήσειε τοσαύτην ἀνελευθερίαν καταγνῶναι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων; μὴ γὰρ ὅτι πόλις ἀλλ' οὐδ' ἂν ἰδιώτης οὐδεὶς ὕστως ἀγενὴς γένοιτο, ὥστε, ὃν αὐτὸς ἔδωκε στέφανον, ἅμα ἀνακηρύττειν ὑφ' ἁφαιρεῖσθαι ὑφ' καθιερῦν. Ἀλλ' οἶμαι, διὰ τὸ Ξενικὸν εἶναι τὸν στέφανον, ὑφ' καθιέρωσις γεγένηται· ἵνα μηδεὶς ἀλλοτρίαν εὔνοιαν περὶ πλείονος ποιούμενος τῆς πατρίδος, χείρων γένηται τὴν ψυχήν. Ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον τὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναρρηθέντα στέφανον οὐδεὶς καθιεροῖ· ἀλλ' ἔξεσι κεκτῆσθαι, ἵνα μὴ μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ ὑφ' οἱ ἐξ ἐκείνου ἔχοντες ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸ ὑπόμνημα, μηδέποτε κακοὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν δῆμον γίνωνται. Καὶ διὰ τοῦτο προσέθηκεν ὁ νομοθέτης μὴ κηρύττεσθαι τὸν ἀλλότριον στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, Ἐὰν μὴ ψηφίσηται ὁ δῆμος, ἵν' ἡ πόλις ἡ βουλομένη τινὰ τῶν ἡμετέρων στεφανῶν, πρέσβεις πέμψασα, δεηθῇ τοῦ δήμου· ἵνα κηρυττόμενος μείζω χάριν εἰδῇ τοῦ στέφανου ὑμῖν,

ἢ τοῖς στεφανῶσιν, ὅτι κηρύξαι ἐπιτρέψατε. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, τῶν νόμων αὐτῶν ἀκούσατε.

ΝΟΜΟΙ.

Ἐπειδὰν τοίνυν ἐξαπατῶντες ὑμᾶς λέγωσιν, ὡς προσγέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, ἐξεῖναι στεφανοῦν, Ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος· ἀπομνημονεύετε αὐτοῖς ὑποβαλεῖν, ναὶ, εἴ γε σέ τις ἄλλη πόλις στεφανοῖ. εἰ δὲ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων, ἀποδεδειχταί σοι τόπος ὅπου δεῖ τοῦτο γενέσθαι, ἀπείρηταί σοι ἔξω τῆς ἐκκλησίας μὴ κηρύττεσθαι. Τὸ γὰρ [Ἀλλοθι δὲ μηδαμοῦ] ὅ τι ἐστὶν, ὅλην τὴν ἡμέραν λέγε, οὐ γὰρ ἀποδείξεις ὡς ἔννομα γέγραφας.

ιθ'. Ἐστι δὲ ὑπόλοιπόν μοι μέρος τῆς κατηγορίας, ἐφ' ᾧ μάλιστα σπουδάζω· τοῦτο δέ ἐστιν ἡ πρόφασις, δι' ἣν αὐτὸν ἄξιο στεφανοῦσθαι. Λέγει γὰρ οὕτως ἐν τῷ ψηφίσματι, Καὶ τὸν κήρυκα ἀναγορεύειν ἐν τῷ θεάτρῳ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι στεφανοῖ αὐτὸν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας, καὶ (τὸ μέγιστον) ὅτι διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ. Ἁπλοῦς δὴ παντάπασιν ὁ μετὰ ταῦτα ἡμῖν λόγος γίνεται, καὶ ὑμῖν ἀκούσασι κρῖναι εὐμαθής. Δεῖ γάρ δή που τὸν μὲν κατηγοροῦντα ἐμὲ τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδεικνύναι, ὥς εἰσιν οἱ κατὰ Δημοσθένους ἔπαινοι ψευδεῖς, καὶ ὡς οὐτ' ἦρξατο λέγειν τὰ βέλτιστα, οὔτε νοῦν διατελεῖ πράττων τὰ συμφέροντα τῷ δήμῳ. Κἂν τοῦτο ἐπιδείξω, δικαίως δή που τὴν γραφὴν ἀλῶ-

σεται Κτησιφῶν· ἅπαντες γὰρ ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι μηδένα ψευδῆ γράφειν ἐν τοῖς δημοσίοις ψηφίσμασι. Τῷ δ' ἀπολογουμένῳ τοὐναντίον τούτου δεικτέον ἐστίν. Ὑμεῖς δ' ἡμῖν ἔσεσθε τῶν λόγων κριταί· ἔχει δ' ὅτως.

κ'. Ἐγὼ τὸν μὲν βίον τὸν Δημοσθένους ἐξετάζειν μακροτέρου λόγου ἔργον ἡγοῦμαι εἶναι. Τί γὰρ δεῖ νῦν ταῦτα λέγειν, ἢ τὰ περὶ τὴν τοῦ τραύματος γραφὴν αὐτῷ συμβεβηκότα, ὅτ' ἐγράψατο εἰς Ἄρειον Πάγον Δημομέλη τὸν Παιανιέα, ἀνεψιὸν ὄντα ἑαυτῷ, καὶ τὴν τῆς κεφαλῆς ἐπιτομήν; ἢ τὰ περὶ τὴν Κηφισοδότου στρατηγίαν, καὶ τὸν τῶν νεῶν ἔκπλουν τὸν εἰς Ἑλλήσποντον; ὅτε εἷς ὢν τῶν τριηράρχων Δημοσθένης, καὶ περιάγων τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τῆς νεώς, καὶ συσσιτῶν, καὶ συνθύων, καὶ συσπένδων (καὶ τούτων ἀξιωθεὶς διὰ τὸ πατρικὸς αὐτῷ φίλος εἶναι) οὐκ ὤκνησεν ἀπ' εἰσαγγελίας αὐτοῦ κρινομένου περὶ θανάτου κατήγορος γενέσθαι. Καὶ ταῦτα ἤδη τὰ περὶ Μειδίαν, καὶ τοὺς κονδύλους, οὓς ἔλαβεν ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ χορηγὸς ὤν; καὶ ὡς ἀπέδοτο τριάκοντα μνῶν ἅμα τε τὴν εἰς αὐτὸν ὕβριν, καὶ τὴν τοῦ δήμου καταχειροτονίαν, ἣν ἐν Διονύσου κατεχειροτόνησε Μειδίου. Ταῦτα μὲν οὖν μοι δοκῶ, καὶ τἄλλα τὰ τούτοις ὅμοια ὑπερβήσεσθαι, οὐ προδιδοὺς ὑμᾶς, οὐδὲ τὸν ἀγῶνα καταχαριζόμενος, ἀλλ' ἐκεῖνο φοβούμενος, μή μοι παρ' ὑμῶν ἀπαντήσῃ τὸ δοκεῖν μὲν ἀληθῆ λέγειν, ἀρχαῖα δὲ καὶ λίαν ὁμολογούμενα. Καί τοι, ὦ Κτησιφῶν, ὅτῳ τὰ μέγιστα τῶν ἀγχρῶν ὅτως ἐστὶ πιστὰ καὶ γιώριμα τοῖς ἀκούουσιν, ὡς τὸν κατήγορον μὴ δοκεῖν

ψευδῆ λέγειν, ἀλλὰ παλαιὰ καὶ λίαν προσωμολογημένα, πότερα αὐτὸν δεῖ χρυσῷ στεφανωθῆναι, ἢ ψέγεσθαι; καί σε τὸν ψευδῆ καὶ παράνομα τολμῶντα γράφειν, πότερα χρὴ καταφρονεῖν τῶν δικασπρίων, ἢ δίκην τῇ πόλει διδόναι;

κά. Περὶ δὲ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων πειράσομαι σαφέστερον εἰπεῖν. Καὶ γὰρ πυνθάνομαι μέλλειν Δημοσθένην, ἐπειδὰν αὐτοῖς ὁ λόγος ἀποδοθῇ, καταριθμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἄρα τῇ πόλει τέτταρες ἤδη γεγένηνται καιροὶ, ἐν οἷς αὐτὸς πεπολίτευται. Ὧν ἕνα μὲν καὶ πρῶτον (ὡς ἔγωγε ἀκούω) καταλογίζεται ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἐν ᾧ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως ἐπολεμοῦμεν· τοῦτον δ' ἀφορίζεται τὸν χρόνον, τῇ γενομένῃ εἰρήνῃ καὶ συμμαχίᾳ, ἣν Φιλοκράτης ὁ Ἀγνούσιος ἔγραψε, καὶ αὐτὸς οὗτος μετ' ἐκείνου, ὡς ἐγὼ δείξω. Δεύτερον δὲ καιρόν φησι γενέσθαι, ὃν ἤγομεν χρόνον τὴν εἰρήνην· δηλονότι μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἐν ᾗ καταλύσας τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην τῇ πόλει, ὁ αὐτὸς ῥήτωρ ἔγραψε τὸν πόλεμον. Τρίτον δὲ, ὃν ἐπολεμοῦμεν χρόνον, μέχρι τῆς ἀτυχίας τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ. Τέταρτον δὲ, τὸν νῦν παρόντα καιρόν. Ταῦτα δὲ καταῤῥιθμησάμενος (ὡς ἀκούω) μέλλει με καλεῖν, καὶ ἐπερωτᾶν, ὁποίῳ τούτων τῶν τεττάρων αὐτῷ καιρῶν κατηγορῶ, καὶ πότε αὐτὸν ὠδικέναι φημὶ τῷ δήμῳ πεπολιτευσθαι· κἂν μὴ θέλω ἀποκρίνασθαι, ἀλλ' ἐγκαλύπτωμαι, καὶ ἀποδιδράσκω, ἐκκαλύψειν μέ φησι προσελθὼν, καὶ ἄξειν ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ ἀναγκάσειν ἀποκρίνασθαι. Ἵν' ὃν μήθ' οὗτος ἰχυρίζηται, ὑ-

μεῖς τε προείδηλε, ἐγώ τε ἀποκρίνωμαι ἐναντίον σοι τῶν δικασῶν Δημόσθενες, καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ὅσοι δὴ ἔξωθεν περιεσᾶσι, καὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοις ἐπιμελὲς γέγονεν ὑπακύειν τῆς δὲ τῆς κρίσεως (ὁρῶ δὲ ὐκ ὀλίγους παρόντας, ἀλλ' ὅσους οὐδεὶς πώποτε μέμνηται πρὸς ἀγῶνα δημόσιον παραγενομένους) ἀποκρίνομαι, ὅτι ἁπάντων τῶν τετλάρων καιρῶν κατηγορῶ σε, ὃς σὺ διαμῇ. Κἂν οἵ τε Θεοὶ θέλωσι, καὶ οἱ δικασαὶ ἐξίσε ἡμῶν ἀκύσωσι, κἀγὼ δύναμαι ἀπομνημονεῦσαι, ἅ σοι σύνοιδα, πάνυ προσδοκῶ ἀποδείξειν τοῖς δικασαῖς, τῆς μὲν σωτηρίας τῇ πόλει τὺς Θεὺς αἰτίους γεγενημένους, καὶ τὺς φιλανθρώπως καὶ μετρίως τοῖς τῆς πόλεως πράγμασι χρησαμένους· τῶν δὲ ἀτυχημάτων ἁπάντων Δημοσθένην αἴτιον γεγενημένον. Καὶ χρήσομαι τῇ τᾶ λόγυ τάξει ταύτῃ, ἣν τᾶτον πυνθάνομαι ποιεῖσθαι μέλλειν. Λέξω δὲ πρῶτον περὶ τᾶ πρώτου καιρᾶ, καὶ δεύτερον περὶ τᾶ δευτέρυ, καὶ τρίτον περὶ τᾶ ἐφεξῆς, καὶ τέταρτον περὶ τῶν νῦν καθεσηκότων πραγμάτων.

κβ'. Καὶ δὴ ἐπανάγω ἐμαυτὸν ἐπὶ τὴν εἰρήνην, ἣν Σὺ καὶ Φιλοκράτης ἐγράψατε. Ὑμῖν γὰρ ἐξεγένετο ἄν, ὦ Ἀθηναῖοι, τὴν προτέραν ἐκείνην εἰρήνην ποιήσασθαι μετὰ κοινᾶ συνεδρίυ τῶν Ἑλλήνων, ἢ τινες ὑμᾶς ἔιασαν περιμεῖναι τὰς πρεσβείας, ἃς ἦτε ἐκπεπομφότες κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον μετάχειν Ἑλληνικᾶ συνεδρίυ· καὶ προϊόντος τᾶ χρόνυ, παρ' ἑκόντων τῶν Ἑλλήνων ἀπολαβεῖν τὴν ἡγεμονίαν. Καὶ τούτων ἀπεστερήθητε

διὰ Δημοσθένην καὶ Φιλοκράτην, καὶ τὰς τούτων δωροδοκίας, ἃς ἐδωροδόκησαν συσάντες ἐπὶ τὸ δημόσιον τὸ ὑμέτερον. Εἰ δέ τισιν ὑμῶν ἐξαίφνης ἀκούσασιν ἀπισότερος προσπέπτωκεν ὁ τοιοῦτος λόγος, ἐκείνως τὴν ὑπόλοιπον ποιήσασθε ἀκρόασιν, ὥσπερ ὅταν περὶ χρημάτων ἀπολωμένων διὰ πολλοῦ χρόνου καθεζώμεθα ἐπὶ τὰς λογισμούς· ἐρχόμεθα δή που ψευδεῖς οἴκοθεν ἐνίοτε δόξας ἔχοντες κατὰ τῶν λογισμῶν, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὰν ὁ λογισμὸς συγκεφαλαιωθῇ, ὑδεὶς ὑμῶν ἐστὶν οὕτω δύσκολος τὴν φύσιν, ὃς τις οὐκ ἀπέρχεται τοῦθ' ὁμολογήσας καὶ ἐπινεύσας ἀληθὲς εἶναι, ὅ τι ἂν αὐτὸς ὁ λογισμὸς αἱρῇ. Οὕτω καὶ νῦν τὴν ἀκρόασιν ποιήσασθε· εἴ τινες ὑμῶν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν χρόνων ἥκουσιν οἴκοθεν τοιαύτην ἔχοντες τὴν δόξαν, ὡς ἄρα ὁ Δημοσθένης ὐδέν πώποτε εἴρηκεν ὑπὲρ Φιλίππου συσὰς μετὰ Φιλοκράτους· ὃς τις οὕτω διάκειται, μήτε ἀπογνώτω μηδὲν, μήτε καταγνώτω, πρὶν ἂν ἀκούσῃ· οὐ γὰρ δίκαιον. Ἀλλ' ἐὰν ἐμοῦ διὰ βραχέων ἀκούσητε ὑπομιμνήσκοντος τοὺς καιροὺς, καὶ τὸ ψήφισμα παρεχομένου, ὃ μετὰ Φιλοκράτους ἔγραψε Δημοσθένης· ἐὰν αὐτὸς ὁ τῆς ἀληθείας λογισμὸς ἐγκαταλαμβάνῃ τὸν Δημοσθένην, πλείω μὲν γεγραφότα ψηφίσματα μετὰ Φιλοκράτους περὶ τῆς ἐξαρχῆς εἰρήνης καὶ συμμαχίας, καθ' ὑπερβολὴν δὲ αἰσχύνης κεκολακευκότα Φίλιππον, καὶ τοὺς παρ' ἐκείνου πρέσβεις οὐκ ἀναμείναντα, αἴτιον δὲ γεγονότα τῷ δήμῳ τοῦ μὴ μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, ἔκδοτον δὲ Φιλίππῳ πεποιηκότα Κερσοβλέπτην τὸν Θρᾴκης βασιλέα, ἄνδρα

φίλον, καὶ σύμμαχον τῇ πόλει· ἐὰν ταῦθ' ὑμῖν σαφῶς ἐπιδείξω, δεήσομαι ὑμῶν μετρίαν δέησιν, ἐπινεύσατέ μοι πρὸς Θεῶν, τὸν πρῶτον τῶν τετλάρων καιρῶν μὴ καλῶς αὐτὸν πεπολιτεῦσθαι. Λέξω δὲ, ὅθεν μάλιστα παρακολουθήσετε.

κγ'. Ἔγραψε Φιλοκράτης ἐξεῖναι Φιλίππῳ δεῦρο κήρυκας καὶ πρέσβεις πέμπειν περὶ εἰρήνης καὶ συμμαχίας. Τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγράφη παρανόμων. Ἦκον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι· κατηγόρει μὲν Λυκῖνος ὁ γραψάμενος, ἀπελογεῖτο Φιλοκράτης, συναπελογεῖτο δὲ καὶ Δημοσθένης, ἀπέφυγε Φιλοκράτης. Μετὰ ταῦτα ἐπῆν ὁ χρόνος, Θεμιστοκλῆς ἄρχων· ἐνταῦθα εἰσέρχεται βουλευτὴς εἰς τὸ βουλευτήριον Δημοσθένης, οὔτε λαχὼν, οὔτε ἐπιλαχὼν, ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς πριάμενος, ἵν' εἰς ὑποδοχὴν ἅπαντα καὶ λέγῃ καὶ πράτ|ῃ Φιλοκράτει, ὡς αὐτὸ ἔδειξε τὸ ἔργον. Νικᾷ γὰρ ἕτερον ψήφισμα Φιλοκράτης, ἐν ᾧ κελεύει ἑλέσθαι δέκα πρέσβεις, οἵτινες ἀφικόμενοι πρὸς Φίλιππον, ἀξιώσουσιν αὐτὸν δεῦρο πρέσβεις αὐτοκράτορας πέμπειν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Τούτων εἷς ἦν Δημοσθένης κἀκεῖθεν ἐπαινήκων, ἐπαινέτης ἦν τῆς εἰρήνης, καὶ ταὐτὰ τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν ἀπήγγειλε· καὶ μόνος τῶν βουλευτῶν ἔγραψε σπείσασθαι τῷ κήρυκι τῷ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ τοῖς πρέσβεσιν, ἀκόλουθα γράφων Φιλοκράτει· ὁ μέν γε τὴν ἐξουσίαν δέδωκε τῷ δεῦρο κήρυκας καὶ πρέσβεις πέμπεσθαι· ὁ δὲ τῇ πρεσβείᾳ σπένδεται. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἤδη μοι σφόδρα προσέχετε τὸν νοῦν. Ἐπράτ|ετο γὰρ οὐ πρὸς τοὺς ἄλλους πρέσβεις

τὰ πολλὰ, συκοφαντηθέντας ὕστερον ἐκ μεταβολῆς ὑπὸ Δημοσθένους, ἀλλὰ πρὸς Φιλοκράτην καὶ Δημοσθένην· εἰκότως· τοὺς ἅμα μὲν πρεσβεύοντας, ἅμα δὲ τὰ ψηφίσματα γράφοντας. Πρῶτον μὲν, ὅπως μὴ περιμείνητε τὰς πρέσβεις, ὡς ἦτε ἐκπεπομφότες, παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἀλλ' ἰδίᾳ ποιήσησθε τὴν εἰρήνην. Δεύτερον δ' ὅπως μὴ μόνον τὴν εἰρήνην ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν εἶναι ψηφιεῖσθε πρὸς Φίλιππον· ἵν' εἴ τινες προσέχοιεν τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, εἰς τὴν ἐχάτην ἐμπέσοιεν ἀθυμίαν, ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτὰς μὲν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἴκοι δὲ μὴ μόνον εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν ἐψηφισμένους ποιεῖσθαι. Τρίτον δὲ, ὅπως Κερσοβλέπτης ὁ Θρᾴκης βασιλεὺς μὴ ἔσαι ἔνορκος, μήτε μετέσαι τῆς συμμαχίας καὶ τῆς εἰρήνης αὐτῷ· παρηγέλλετο δὲ ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατιά.

κδ'. Καὶ ταῦθ' ὁ μὲν ἐξωνούμενος οὐκ ἠδίκει· (πρὸ γὰρ τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν ἀνεμέσητον ἦν αὐτῷ πράττειν τὰ συμφέροντα) οἱ δὲ ἀποδόμενοι καὶ κατακοινωνήσαντες τὰ τῆς πόλεως ἰσχυρὰ, μεγάλης ὀργῆς ἦσαν ἄξιοι. Ὁ γὰρ μισαλέξανδρος νυνὶ φάσκων εἶναι, καὶ τότε μισοφίλιππος Δημοσθένης, ὁ τὴν ξενίαν ἐμοὶ προφέρων τὴν Ἀλεξάνδρου, γράφει ψήφισμα, τὰς καμὰς τῆς πόλεως ὑφαρούμενος, ἐκκλησίαν ποιεῖν τοὺς Πρυτάνεις τῇ ὀγδόῃ ἰσαμένου τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς, ὅτε ἦν τῷ Ἀσκληπιῷ ἡ θυσία· καὶ ὁ προαγὼν ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμέρᾳ, ᾗ πρότερον οὐδεὶς μέμνηται γενόμενον. Τίνα πρόφασιν ποιησάμενος; ἵνα, φησὶν, ἐὰν ἤδη πα-

ρῶσιν οἱ Φιλίππου πρέσβεις. βουλεύσηται ὁ δῆμος ὡς τάχιστα περὶ τῶν πρὸς Φίλιππον πρέσβεων· τοῖς ὕστερον παροῦσι πρέσβεσι προκαταλαμβάνων τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὰς χρόνους ὑμῶν ὑποτεμνόμενος, καὶ τὸ πρᾶγμα κατασπεύδων, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἐπανελθόντων τῶν ὑμετέρων πρέσβεων, ἀλλὰ μόνοι ποιήσησθε τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἦκον οἱ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις, οἱ δὲ ὑμέτεροι ἀπεδήμουν παρακαλοῦντες τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ Φίλιππον. Ἐνταῦθα ἕτερον ψήφισμα νικᾷ Δημοσθένης, ἐν ᾧ γράφει μὴ μόνον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀλλὰ καὶ συμμαχίας ὑμᾶς βουλεύσασθαι, μὴ περιμείναντας τοὺς πρέσβεις τοὺς ὑμετέρους, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὰ ἐν ἄστει Διονύσια τῇ ὀγδόῃ καὶ ἐννάτῃ ἐπὶ δέκα. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν ψηφισμάτων.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

κέ. Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, παρελήλυθε τὰ Διονύσια, ἐγίνοντο δὲ αἱ ἐκκλησίαι· ἐν δὲ τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν ἀνεγνώσθη δόγμα τῇ ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα κοινὸν τῶν συμμάχων, ὃ τὰ κεφάλαια διὰ βραχέων ἐγὼ προερῶ. Πρῶτον μὲν γὰρ ἔγραψαν ὑπὲρ εἰρήνης ὑμᾶς μόνον βουλεύσασθαι· τὸ δὲ τῆς συμμαχίας ὄνομα ὑπερέβησαν, οὐκ ἐπιλελησμένοι, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰρήνην ἀναγκαιοτέραν ἢ καλλίω ὑπολαμβάνοντες εἶναι. Ἔπειτα ἀπήντησαν ὀρθῶς ἰασόμενοι τὸ Δημοσθένους δωροδόκημα, καὶ προσέγραψαν ἐν τῷ δόγματι ἐξεῖναι τῷ

βυλομένῳ τῶν Ἑλλήνων ἐν τρισὶ μησὶν εἰς τὴν αὐτὴν σύλλην ἀναγεγράφθαι μετ' Ἀθηναίων, καὶ μετέχειν τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν· δύο μέγιστα προκαταλαμβάνοντες· πρῶτον μὲν ὃν τὸν χρόνον τὸν τῆς τριμήνου ταῖς τῶν Ἑλλήνων πρεσβείαις ἱκανὸν γενέσθαι παρασκευάζοντες· ἔπειτα τὴν τῶν Ἑλλήνων εὔνοιαν τῇ πόλει μετὰ κοινῆς συνεδρίου κτώμενοι, ἵν' εἰ παραβαίνοιντο αἱ συνθῆκαι, μὴ μόνοι μηδ' ἀπαράσκευοι πολεμήσαιμεν· ἃ νῦν ὑμῖν παθεῖν συνέβη διὰ Δημοσθένην. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτοῦ τοῦ δόγματος ἀκούσαντες μαθήσεσθε.

ΔΟΓΜΑ ΣΥΜΑΧΩΝ.

κς'. Τούτῳ τῷ δόγματι συνειπεῖν ὁμολογῶ· καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν δημηγοροῦντες. καὶ ὁ δῆμος ἀπῆλθε τοιαύτην τινὰ δόξαν εἰληφώς, ὡς ἔσαι μὲν εἰρήνη, περὶ δὲ συμμαχίας οὐκ ἄμεινον εἴη διὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων παράκλησιν βουλεύσασθαι· ἔσαι δὲ κοινῇ μελὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπάντων. Νὺξ ἐν μέσῳ καὶ παρῆμεν τῇ ὑσεραίᾳ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐνταῦθα δὴ προκαταλαμβάνων Δημοσθένης τὸ βῆμα, οὐδενὶ τῶν ἄλλων παραλιπὼν λόγον, οὐδὲν ὄφελος ἔφη τῶν χθὲς εἰρημένων εἶναι λόγων, εἰ ταῦθ' οἱ Φιλίππου μὴ συμπεισθήσονται πρέσβεις· οὐδὲ γινώσκειν ἔφη τὴν εἰρήνην, ἀπούσης συμμαχίας. Οὐ γὰρ ἔφη δεῖν (καὶ γὰρ τὸ ῥῆμα μέμνημαι ὡς εἶπε, διὰ τὴν ἀηδίαν τοῦ λέγοντος ἅμα καὶ τοῦ ὀνόματος) ἀπορρήξαι τῆς εἰρήνης τὴν συμ-

μαχίαν, οὐδὲ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀναμένειν μελλήματα· ἀλλ' ἢ πολεμεῖν αὐτὸς, ἢ τὴν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι. Καὶ τελευτῶν, ἐπὶ τὸ βῆμα παρακαλέσας Ἀντίπατρον, ἐρώτημά τι ἠρώτα, προειπὼν μὲν ἃ ἐρήσεται, προδιδάξας δὲ ἃ χρὴ κατὰ τῆς πόλεως ἀποκρίνασθαι. Καὶ τέλος ταῦτα ἐνίκα, τῷ μὲν λόγῳ προβιασαμένου τὸ Δημοσθένους, τὸ δὲ ψήφισμα γράψαντος Φιλοκράτους.

κζ'. Ὁ δὲ ἦν ὑπολοιπον αὐτοῖς, Κερσοβλέπτην ᾧ τὸν ἐπὶ Θρᾴκης τόπων ἔκδοτον ποιῆσαι, καὶ τοῦτ' ἔπραξαν ἕκτῃ φθίνοντος τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς, πρὶν ἐπὶ τὴν ὑστέραν ἀπαίρειν πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκους Δημοσθένην. Ὁ γὰρ μισαλέξανδρος ᾧ μισοφίλιππος ὑμῖν ὅτος ῥήτωρ δὶς, ἐπρέσβευεν ἐν Μακεδονίᾳ, ἑξὸν μηδὲ ἅπαξ, ὁ νυνὶ κελεύων τῶν Μακεδόνων καταπτύειν. Εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τὴν τῇ ἕκτῃ λέγω καθεζόμενος, βουλευτὴς ὢν ἐκ παρασκευῆς, ἔκδοτον Κερσοβλέπτην μετὰ Φιλοκράτους ἐποίησε. Λανθάνει γὰρ ὁ μὲν Φιλοκράτης ἐν ψηφίσματι μετὰ τῶν ἄλλων γραμμάτων παρεγράψας (ὁ δ' ἐπιψηφίσας Δημοσθένης) ἐν ᾧ γέγραπται, ἀποδῦναι τοὺς ὅρκους τοῖς πρέσβεσι τοῖς παρὰ Φιλίππου ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ τοὺς συνέδρους τῶν συμμάχων· παρὰ δὲ τοῦ Κερσοβλέπτου σύνεδρος οὐκ ἐκάθητο. Γράψας δὲ τοὺς συνεδρεύοντας ὀμοῦναι, τὸν Κερσοβλέπτην οὐ συνεδρεύοντα ἐξέκλεισε τῶν ὅρκων. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθι μοι τίς ἦν ὁ ταῦτα γράψας, ᾧ τίς ὁ ταῦτα ἐπιψηφίσας Πρόεδρος.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ.

κή. Καλὸν, ὦ Αθηναῖοι, καλὸν, ἡ τῶν δημοσίων πραγμάτων φυλακή· ἀκίνητον γάρ ἐσι, κ᾽ οὐ μεταπίπλει τοῖς αὐτομολοῦσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἀλλ᾽ ἐπέδωκε τῷ δήμῳ, ὅπόταν βούληται, συνιδεῖν τὺς πάλαι μὲν πονηρὺς, ἐκ μεταβολῆς δ᾽ ἀξιοῦντας εἶναι χρησύς. Ὑπόλοιπον δὲ μοι ἐσὶ τὴν κολακείαν αὐτοῦ διεξελθεῖν. Δημοσθένης γὰρ ἑαυτὸν βυλεύσας, ὑδεμίαν πώποτε φανεῖται πρεσβεύσας εἰς προεδρίαν καλέσας· ἀλλὰ τότε μόνον κ᾽ πρῶτον πρέσβεις εἰς προεδρίαν ἔθηκε, κ᾽ προσκεφάλαια ἔθηκε, κ᾽ φοινικίδας περιεπέτασε. καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἠγεῖτο τοῖς πρέσβεσιν εἰς τὸ θέατρον, ὥσε κ᾽ συρίττεσθαι διὰ τὴν ἀχημοσύνην κ᾽ κολακείαν· καὶ ὅτε ἀπῆσαν εἰς Θήβας, ἐμισθώσατο αὐτοῖς τρία ζεύγη ὀρεικὰ, κ᾽ τὺς πρέσβεις προὔπεμψεν εἰς Θήβας, ἐγκαταγέλασον τὴν πόλιν ποιῶν. Ἵνα δ᾽ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως μείνω, λάβε μοι τὸ ψήφισμα τὸ περὶ τῆς προδρίας.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

κθ᾽. Οὗτος τοίνυν, ὦ Αθηναῖοι, ὁ τηλικοῦτος τὸ μέγεθος κόλαξ, πρῶτος διὰ τῶν κατασκόπων τῶν παρὰ Χαριδήμου πυθόμενος τὴν Φιλίππου τελευτὴν, τῶν μὲν θεῶν συμπλάσας ἑαυτῷ ἐνύπνιον, κατεψεύσατο ὡς ὑ παρὰ Χαριδήμυ τὸ πρᾶγμα πεπυσμένος, ἀλλὰ παρὰ τῦ Διὸς κ᾽ τῆς Αθηνᾶς· ὕς μεθ᾽ ἡμέραν ἐπιορ-

κῶν, νύκτωρ φησὶν ἑαυτῷ διαλέγεσθαι, καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι προλέγειν. Ἑβδόμην δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας, πρὶν πενθῆσαι καὶ τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι, στεφανωσάμενος καὶ λευκὴν ἐσθῆτα λαβὼν, ἐθυθύτει, καὶ παρηὐρεῖτο· τὴν μόνην ὁ δείλαιος καὶ πρώτην αὐτὸν πατέρα προσειποῦσαν ἀπολέσας. Καὶ ὑ τὸ δυσύχημα ὀνειδίζω, ἀλλὰ τὸν τρόπον ἐξετάζω. Ὁ γὰρ μισότεκνος, καὶ πατὴρ πονηρὸς, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστὸς· οὐδὲ ὁ τὰ φίλτατα καὶ οἰκειότατα σώματα μὴ σέργων, οὐδέποτε ὑμᾶς περὶ πλείονος ποιήσεται τῆς ἀλλοτρίας· οὐδέ γε ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημοσίᾳ χρηστός· οὐδὲ ὅσις ἐστὶν οἰκοι φαῦλος, οὐδέποτ' ἦν ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τὴν πρεσβείαν καλὸς κἀγαθὸς· οὐ γὰρ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μόνον μετήλλαξε.

λ'. Πόθεν δ' ἐπὶ τὴν μεταβολὴν ἦλθε τῶν πραγμάτων· (οὗτος γὰρ ἐστιν ὁ δεύτερος καιρὸς) καὶ τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὅτι Φιλοκράτης μὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν πολιτευμάτων Δημοσθένει φυγὰς ἀπ' εἰσαγγελίας γεγένηται, Δημοσθένης δὲ ἐπέσχε τῶν ἄλλων κατήγορος· καὶ πόθεν πόθ' ἡμᾶς εἰς τὰς ἀτυχίας ὁ μιαρὸς ἄνθρωπος ἐμβέβληκε, ταῦτ' ἤδη διαφερόντως ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. Ὡς γὰρ τάχιστα εἴσω Πυλῶν Φίλιππος παρῆλθε, καὶ τὰς τε ἐν Φωκεῦσι πόλεις παραδόξως ἀνασάτους ἐποίησε, Θηβαίους δὲ, ὡς τόθ' ὑμῖν ἐδόκει, περαιτέρω καιροῦ καὶ τοῦ ὑμετέρου συμφέροντος ἰσχυροὺς κατεσκεύασεν, ὑμεῖς δὲ ἐκ τῶν ἀγρῶν φοβηθέντες ἐσκευαγωγήκατε ἐν ταῖς μεγίσαις δ' ἥσαν αἰτίαις οἱ πρέσβεις

οἱ περὶ τῆς εἰρήνης πρεσβεύσαντες, πολὺ δὲ τῶν ἄλλων διαφερόντως Φιλοκράτης καὶ Δημοσθένης, διὰ τὸ μὴ μόνον πρεσβεύειν, ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα γεγραφέναι. Συνέβη δ' ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις διαφέρεσθαί τι τὸν Δημοσθένην καὶ Φιλοκράτην, σχεδὸν ὑπὲρ τούτων, ὑπὲρ ὧν καὶ ὑμεῖς αὐτὸς ὑπωπτεύσατε διενεχθῆναι. Τοιαύτης δὲ ἐπιπιπτούσης ταραχῆς μετὰ τῶν συμφύτων νοσημάτων αὐτῷ, ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα ἐβουλεύετο μετὰ δειλίας, καὶ τῆς πρὸς Φιλοκράτην ὑπὲρ τῆς δωροδοκίας ζηλοτυπίας· καὶ ἠγήσατο εἰ τῶν συμπρεσβευόντων καὶ τῷ Φιλίππῳ κατήγορος ἀναφανείη, τὸν μὲν Φιλοκράτην προδήλως ἀπολεῖσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους συμπρέσβεις κινδυνεύειν, αὐτὸς δ' εὐδοκιμήσειν, καὶ προδότης ὢν τῶν φίλων καὶ πονηρὸς, πιστὸς τῷ δήμῳ φανήσεσθαι. Κατιδόντες δ' αὐτὸν οἱ τῆς πόλεως προσπολεμοῦντες ἡσυχῇ, ἅσμενοι παρεκάλων ἐπὶ τὸ βῆμα, τὸν μόνον ἀδωροδόκητον ὀνομάζοντες τῇ πόλει. Ὁ δὲ παριὼν, ἀρχὰς αὐτοῖς ἐνεδίδου πολέμου καὶ ταραχῆς. Οὗτός ἐστιν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ πρῶτος ἐξευρὼν Σέρριον τεῖχος, καὶ Δορίσκον, καὶ Ἐργίσκην, καὶ Μυργίσκην, καὶ Γάνος, καὶ Γανίδα, χωρία, ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ἤδειμεν πρότερον. Καὶ ἐς τοῦτο φέρων περιέστησε τὰ πράγματα, ὥς, εἰ μὲν μὴ πέμποι Φίλιππος πρέσβεις, καταφρονεῖν αὐτὸν ἔφη τῆς πόλεως· εἰ δὲ πέμποι, καλασκόπους πέμπειν, ἀλλ' οὐ πρέσβεις· εἰ δὲ ἐπιτρέπειν ἐθέλει πόλει τινὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ περὶ τῶν ἐγκλημάτων, οὐκ εἶναι κριτὴν ἴσον ἡμῖν ἔφη, καὶ Φιλίππῳ. Ἀλόντησον ἐδίδου, ὁ δ' ἀπηγόρευε μὴ λαμβάνειν, εἰ δίδωσιν, ἀλλὰ μὴ ἀπο-

δίδωσι· περὶ συλλαβῶν διαφερόμενος· καὶ τὸ τελευταῖον στεφανώσας τὰς μετὰ Ἀριστοδήμου εἰς Θετταλίαν καὶ Μαγνησίαν παρὰ τὰς περὶ τῆς εἰρήνης συνθήκας ἐπιστρατεύσαντας, τὴν μὲν εἰρήνην διέλυσε, τὴν δὲ συμφορὰν ἢ τὸν πόλεμον παρεσκεύασε.

λά. Ναί· ἀλλὰ χαλκοῖς ἢ ἀδαμαντίνοις τείχεσιν, ὡς αὐτός φησι, τὴν χώραν ὑμῶν ἐτείχισε, τῇ τῶν Εὐβοέων ἢ Θηβαίων συμμαχίᾳ. Ἀλλ', ὦ Ἀθηναῖοι, περὶ ταῦτα τρία μέγιστα ἠδικήσθε, καὶ μάλιστα ἠγνοήκατε. Σπεύδων δ' εἰπεῖν περὶ τῆς μεγίστης συμμαχίας τῆς τῶν Θηβαίων, ἵνα ἐφεξῆς εἴπω, περὶ τῶν Εὐβοέων πρῶτον μνησθήσομαι. Ὑμεῖς γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, πολλὰ ἢ μεγάλα ἠδικημένοι ὑπὸ Μνησάρχου τοῦ Χαλκιδέως τοῦ Καλλίου ἢ Γαυροσθένους πατρὸς (οὗς οὗτος νυνὶ, μισθὸν λαβών, Ἀθηναίους εἶναι τολμᾷ γράφειν) καὶ πάλιν ὑπὸ Θεμίσωνος τοῦ Ἐρετριέως, ὃς ὑμῶν εἰρήνης ὔσης Ὠρωπὸν ἀφείλετο. Τούτων ἐκόντες ἐπιλανθανόμενοι, ἐπειδὴ διέβησαν εἰς Εὔβοιαν Θηβαῖοι καταδουλώσασθαι τὰς πόλεις πειρώμενοι, ἐν πέντε ἡμέραις ἐβοηθήσατε αὐτοῖς, ἢ ναυσὶ ἢ πεζικῇ δυνάμει· ἢ πρὶν τριάκοντα ἡμέρας διελθεῖν, ὑποστρόφους Θηβαίους ἀφήκατε. Κύριοι τῆς Εὐβοίας γενόμενοι, ἢ τὰς πόλεις αὐτὰς καὶ τὰς πολιτείας ἀπέδοτε, ὀρθῶς ἢ δικαίως αὐτοῖς παρακαταθέμενοι· οὐχ ἡγούμενοι δίκαιον εἶναι τὴν ὀργὴν ἀπομνημονεύειν ἐν τῷ πιστευθῆναι. Καὶ τηλικαῦθ' ὑφ' ὑμῶν εὖ πεποιθότες οἱ Χαλκιδεῖς, ἃ τὰς ὁμοίας ὑμῖν ἀπέδοσαν χάριτας.

λβ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ τάχιστα διέβητε εἰς Εὔβοιαν

Πλουτάρχῳ βοηθήσοντες, τοὺς μὲν πρώτους χρόνους ἀλλ' ὧν προσεποιοῦθ' ὑμῖν εἶναι φίλοι. Ἐπειδὴ δὲ τάχιστα εἰς Ταμύνας παρήλθομεν, ὑπὲρ τὸ Κοτύλαιον ὀνομαζόμενον ὄρος ὑπερβάλομεν, ἐνταῦθα Καλλίας ὁ Χαλκιδεὺς (ὃν Δημοσθένης, μισθὸν λαβών, ἐνεχυρίαζεν) ὁρῶν τὸ στρατόπεδον τὸ τῆς πόλεως εἴς τινας δυσχωρίας κατακεκλεισμένον, ὅθεν μὴ νικήσασι μάχην, οὐκ ἦν ἀναχώρησις οὔτε βοηθείας ἐλπὶς, οὔτ' ἐκ γῆς οὔτε ἐκ θαλάσσης· συναγείρας ἐξ ἅπαντος τῆς Εὐβοίας στρατόπεδον, ὑπὲρ παρὰ Φιλίππου δύναμιν προσμεταπεμψάμενος, ὅ τ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Γαυροσθένης (ὁ νυνὶ πάντας δεξιούμενος καὶ προσγελῶν) τοὺς Φωκικοὺς ξένους διαβιβάσας, ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς ὡς ἀναιρήσοντες. Καὶ εἰ μὴ πρῶτον μὲν Θεῶν τις ἔσωσε τὸ στρατόπεδον, ἔπειθ' οἱ στρατιῶται οἱ ὑμέτεροι, καὶ πεζοὶ καὶ ἵπποις, ἄνδρες ἀγαθοὶ ἐγένοντο, καὶ παρὰ τὸν ἱππόδρομον τὸν ἐν Ταμύναις ἐκ παρατάξεως μάχῃ κρατήσαντες ἀφίεσαν ὑποστρόφους τοὺς πολεμίους, ἐκινδύνευσεν ἂν ὑμῶν ἡ πόλις αἴσχιστα παθεῖν. Οὐ γὰρ τὸ δυσυχῆσαι κατὰ πόλεμον μέγιστόν ἐστι κακὸν, ἀλλ' ὅταν τις πρὸς ἀνταγωνιστὰς ἀναξίους ἑαυτοῦ διακινδυνεύων ἀποτύχῃ, διπλασίαν εἰκὸς εἶναι τὴν συμφοράν. Ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς τοιαῦτα πεπονθότες, πάλιν διελύσασθε πρὸς αὐτούς.

λγ'. Τυχὼν δὲ παρ' ὑμῶν συγγνώμης Καλλίας ὁ Χαλκιδεὺς, μικρὸν διαλιπὼν χρόνον, πάλιν ἦκε φερόμενος εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, Εὐβοϊκὸν μὲν τῷ λόγῳ συνέδριον εἰς Χαλκίδα συνάγων, ἰσχυρὰν δὲ τὴν Εὔβοιαν ἐφ' ὑμᾶς ἔργῳ παρασκευάζων, ἐξαίρετον δ' αὐτῷ τυ-

ραννίδα περιποιούμενος. Καὶ ταύτης ἐλπίζων συναγωνιστὴν Φίλιππον λήψεσθαι, ἀπῆλθεν εἰς Μακεδονίαν, καὶ περιῆει μετὰ Φιλίππου, ὃν τῶν ἑταίρων εἷς ὠνομάζετο. Ἀδικήσας δὲ Φίλιππον, κἀκεῖθεν ἀποδρὰς, ὑπέβαλεν ἑαυτὸν φέρων Θηβαίοις. Ἐγκαταλιπὼν δὲ κἀκείνους, καὶ πλείους τραπόμενος τροπὰς τοῦ Εὐρίπου παρ' ὃν ᾤκει, εἰς μέσον πίπτει τῆς Θηβαίων ἔχθρας, καὶ τῆς Φιλίππου. Ἀπορῶν δ' ὅ,τι χρήσαιτο αὐτῷ, καὶ παραγγελλομένης ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατιᾶς, μίαν ἐλπίδα λοιπὴν κατεῖδε σωτηρίας, ἔνορκον λαβεῖν τὸν Ἀθηναίων δῆμον, σύμμαχον ὀνομασθέντα, βοηθήσειν, εἴ τις ἐπ' αὐτὸν ἴοι, ὃ πρόδηλον ἦν ἐσόμενον, εἰ μὴ ὑμεῖς κωλύσετε. Ταῦτα δὲ διανοηθεὶς ἀποστέλλει δεῦρο πρέσβεις Γλαυκέτην καὶ Ἐμπέδωνα, καὶ Διόδωρον τὸν δολιχοδρομήσαντα, φέροντας μὲν τῷ δήμῳ ἐλπίδας κενάς, Δημοσθένει δ' ἀργύριον, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν. Τρία δὲ ἦν, ἃ ἅμα ἐξωνεῖτο. Πρῶτον μὲν μὴ διασφαλῆναι τῆς πρὸς ὑμᾶς συμμαχίας (οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον, εἰ μνησθεὶς τῶν προτέρων ἀδικημάτων ὁ δῆμος μὴ προσδέξαιτο τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτῷ ἢ φεύγειν ἐκ Χαλκίδος, ἢ τεθνάναι ἐγκαταληφθέντι· τηλικαῦται δυνάμεις ἐπ' αὐτὸν ἐπεστράτευον, ἥ τε Φιλίππου καὶ Θηβαίων.) Δεύτερον δ' ἦκον οἱ μισθοὶ τῷ γράψαντι τὴν συμμαχίαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ συνεδρεύειν Ἀθήνησι Χαλκιδέας. Τρίτον δὲ, ὥστε μὴ τελεῖν συντάξεις. Καὶ τούτων τῶν προαιρέσεων ἀδεμιᾶς ἀπέτυχε Καλλίας. Ἀλλ' ὁ μισοτύραννος Δημοσθένης, ὡς αὐτὸς προσποιεῖται, ὃν φησι Κτησιφῶν τὰ βέλτιστα λέγειν,

ἀπέδοτο μὲν τὰς καμπὰς τὰς τῆς πόλεως· ἔγραψε δ' ἐν τῇ συμμαχίᾳ, βοηθεῖν ἡμᾶς Χαλκιδεῦσι, ῥῆμα μόνον ἀντικαταλλαξάμενος, ἀντὶ τούτων εὐφημίας ἕνεκα προσγράψας, Χαλκιδέας βοηθεῖν, ἐάν τις ἴῃ ἐπ' Αθηναίους. Τὰς δὲ συνεδρίας, καὶ τὰς συντάξεις, ἐξ ὧν ἰσχύσειν ὁ πόλεμος ἤμελλεν, ἄρδην ἀπέδοτο, καλλίσοις ὀνόμασιν αἰσχίστας πράξεις γράφων. Καὶ τῷ λόγῳ προσβάλλων ἡμᾶς, τὰς μὲν βοηθείας ὡς δεῖ τὴν πόλιν πρότερον ποιεῖσθαι τοῖς ἀεὶ δεομένοις τῶν Ἑλλήνων, τὰς δὲ συμμαχίας ὑστέρας ποιεῖσθαι μετὰ τὰς εὐεργεσίας. Ἵνα δὲ εὖ εἰδῆτε ὅτι ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὴν Καλλίου γραφὴν, καὶ τὴν συμμαχίαν· καὶ ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

λδ'. Οὔπω τοίνυν τοῦτό ἐστι δεινὸν, εἰ καιροὶ πέπρανται τηλικοῦτοι, καὶ συνεδρίαι, καὶ συντάξεις· ἀλλὰ πολὺ τούτου δεινότερον ὑμῖν φαινήσεται, ὃ μέλλω λέγειν. Εἰς γὰρ τοῦτο πρᾳότητος ἦλθε Καλλίας μὲν ὁ Χαλκιδεὺς ὕβρεως καὶ πλεονεξίας, Δημοσθένης δὲ, ὃν ἐπαινεῖ Κτησιφῶν, δωροδοκίας, ὥστε τὰς ἐξ Ωρεοῦ συντάξεις, καὶ τὰς ἐξ Ερετρίας, τὰ δέκα τάθαντα, ὁρώντων, φρονούντων, βλεπόντων ἔλαθον ὑμῶν ὑφιλόμενοι· καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων τούτους συνέδρους παρ' ὑμῶν μὲν ἀνέσησαν, πάλιν δὲ εἰς Χαλκίδα καὶ τὸ καλούμενον Εὐβοϊκὸν συνέδριον συνήγαγον. Ὃν δὲ τρόπον, καὶ δι' οἵων κακουργημάτων, ταῦτ' ἤδη ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. Ἀφικνεῖται γὰρ πρὸς

ὑμᾶς ὐκ ἔτι δι' ἀγγέλων, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Καλλίας· καὶ παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, λόγους διεξῆλθε κατεσκευασμένους ὑπὸ Δημοσθένους. Εἶπε γὰρ, ὡς ἥκει ἐκ Πελοποννήσου, νεωσὶ σύνταγμα συντάξας εἰς ἑκατὸν ταλάντων πρόσοδον ἐπὶ Φίλιππον, καὶ διελογίζετο ὅσοι ἑκάστῳ ἔδει συντελεῖν. Ἀχαιοὺς μὲν πάντας καὶ Μεγαρέας ἑξήκοντα τάλαντα, τὰς δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις ἁπάσας τετρακόσια· ἐκ δὲ τούτων τῶν χρημάτων ὑπάρξειν καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν δύναμιν. Εἶναι δὲ πολλοὺς ἄλλους τῶν Ἑλλήνων, οὓς βούλεσθαι κοινωνεῖν τῆς συντάξεως· ὡς ὔτε χρημάτων, ὔτε στρατιωτῶν ἔσεσθαι ἀπορίαν· καὶ ταῦτα μὲν τὰ φανερά. Ἔφη δὲ καὶ πράξεις πράττειν ἑτέρας δι' ἀπορρήτων, καὶ τούτων εἶναί τινας μάρτυρας τῶν ἡμετέρων πολιτῶν· καὶ τελευτῶν ὀνομασὶ παρεκάλει Δημοσθένην, καὶ συνειπεῖν ἠξίου. Ὁ δὲ σεμνῶς πάνυ παρελθὼν τόν τε Καλλίαν ὑπερεπῄνει, καὶ τὸ ἀπόῤῥητον προσεποιήσατο εἰδέναι. Τὴν δὲ εἰς Πελοπόννησον πρεσβείαν, ἣν ἐπρέσβευσε, καὶ τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας ἔφη βούλεσθαι ὑμῖν ἀπαγγεῖλαι. Ἦν δὲ αὐτῷ κεφάλαιον τῶν λόγων, πάντας μὲν Πελοποννησίους ὑπάρχειν, πάντας δ' Ἀκαρνᾶνας συντεταγμένους ἐπὶ Φίλιππον ὑφ' ἑαυτῷ. εἶναι δὲ τὸ σύνταγμα χρημάτων μὲν εἰς ἑκατὸν νεῶν ταχυναυτουσῶν πληρώματα, καὶ εἰς πεζοὺς στρατιώτας μυρίους, καὶ ἱππεῖς χιλίους· ὑπάρξειν δὲ πρὸς τούτοις τὰς πολιτικὰς δυνάμεις, ἐκ Πελοποννήσου μὲν πλείονας ἢ δισχιλίους ὁπλίτας, ἐξ Ἀκαρνανίας δὲ ἑτέρους τοσούτους· δεδόσθαι δὲ ἀπὸ πάντων τούτων τὴν ἡγεμονίαν ὑμῖν·

πραχθήσεσθαι δὲ οὐκ εἰς μακράν, ἀλλ' εἰς τὴν ἔκτην ἐπὶ δέκα τοῦ Ανθεστηριῶνος μηνός· εἰρῆσθαι γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ παρηγγέλθαι, πάντας ἥκειν συνεδρεύσαντας Αθήναζε εἰς τὴν παισέληνον. Καὶ γὰρ τοῦτο ἄνθρωπος ἴδιον καὶ κοινὸν ποιεῖ· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἀλαζόνες, ὅταν τι ψεύδωνται, ἀόριστα καὶ ἀσαφῆ πειρῶνται λέγειν, φοβούμενοι τὸν ἔλεγχον· Δημοσθένης δ' ὅταν ἀλαζονεύηται, πρῶτον μὲν μεθ' ὅρκου ψεύδεται, ἐξώλειαν ἐπαρώμενος αὐτῷ· δεύτερον δὲ, ἃ εὖ οἶδεν ὐδέποτε ἐσόμενα, τολμᾷ λέγειν, ἀριθμῶν εἰς ὁπότ' ἔσαι· καὶ ὧν τὰ σώματα οὐχ ἑώρακε, τούτων τὰ ὀνόματα λέγει, κλέπτων τὴν ἀκρόασιν, καὶ μιμούμενος τοὺς τἀληθῆ λέγοντας. Διὰ καὶ μάλιστα ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι, ὅτι πονηρὸς ὢν καὶ τὰ τῶν χρηστῶν σημεῖα διαφθείρει. Ταῦτα δ' εἰπὼν δίδωσιν ἀναγνῶναι ψήφισμα τῷ γραμματεῖ, μακρότερον μὲν τῆς Ιλιάδος, κενώτερον δὲ τῶν λόγων οὓς εἴωθε λέγειν, καὶ τοῦ βίου ὃν βελίωκε· μεστὸν δ' ἐλπίδων οὐκ ἐσομένων καὶ στρατοπέδων ὐδέποτε συλλεγησομένων. Απαγαγὼν δ' ὑμᾶς ἄπωθεν ἀπὸ τοῦ κλέμματος, καὶ ἀναχρεμάσας ἀπὸ τῶν ἐλπίδων, ἐνταῦθα δὴ συστρέψας, γράφει κελεύων ἐλέσθαι πρέσβεις εἰς Ερετρίαν, οἵ τινες δεήσονται τῶν Ερετριέων (πάνυ γὰρ ἔδει δεηθῆναι αὐτῶν) μηκέτι διδόναι τὴν σύνταξιν ὑμῖν τὰ πέντε τάλαντα, ἀλλὰ Καλλίᾳ. Καὶ πάλιν ἑτέρους αἱρεῖσθαι εἰς Ωρεὸν πρὸς τοὺς Ωρείτας πρέσβεις, οἵ τινες δεήσονται, αὐτοῖς τὸν αὐτὸν καὶ Αθηναίοις φίλον καὶ ἐχθρὸν νομίζειν εἶναι. Επειτα ἀναφαίνεται περὶ ἁπάντων ἐπὶ τῷ

ψηφίσματι πρὸς τῷ κλέμματι γράψας, καὶ τὰ πέντε τάλαντα τοὺς πρέσβεις ἀξιοῦν τοὺς Ωρείτας, μὴ ὑμῖν, ἀλλὰ Καλλίᾳ, διδόναι. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀφελὼν τὸν κόμπον καὶ τὰς τριήρεις καὶ τὴν ἀλαζονείαν ἐκ τοῦ ψηφίσματος, ἀνάγνωθι· καὶ τοῦ κλέμματος ἄψαι, ὃ ὑφείλετο ὁ μιαρὸς καὶ ἀνόσιος ἄνθρωπος, ὃν φησι Κτησιφῶν καὶ ἐν τῷδε τῷ ψηφίσματι διατελεῖν λέγοντα καὶ πράττοντα τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῶν Αθηναίων.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Οὐκοῦν τὰς μὲν τριήρεις καὶ τὴν πεζὴν στρατιὰν καὶ τὴν παυσέληνον καὶ τὰς συνέδρους λόγῳ ἠκούσατε, τὰς δὲ συντάξεις τῶν συμμάχων, τὰ δέκα τάλαντα, ἔργῳ ἀπωλέσατε.

λέ. Ὑπόλειπον δὲ μοί ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι λαβὼν τρία τάλαντα μισθὸν, τὴν γνώμην ταύτην ἔγραψε Δημοσθένης· τάλαντον μὲν ἐκ Χαλκίδος, παρὰ Καλλίου· τάλαντον δὲ ἐξ Ερετρίας, παρὰ Κλειτάρχου τοῦ τυράννου· τάλαντον δὲ ἐξ Ωρεοῦ. Διὸ καὶ καταφανὴς ἐγένετο, δημοκρατουμένων τῶν Ωρειτῶν καὶ πάντα πραττόντων μετὰ ψηφίσματος. Εξανηλωμένοι γὰρ ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ, καὶ παντελῶς ἀπόρως διακείμενοι, πέμπουσι πρὸς αὐτὸν Γνωσιδήμον τὸν Χαριγένους υἱὸν, τοῦ δυνασευσαντος πολὺ ἐν Ωρεῷ, δεησόμενον αὐτοῦ, τὸ μὲν τάλαντον ἀφιέναι τῇ πόλει, ἐπαγγελόμενον δ' αὐτῷ χαλκῆν εἰκόνα σταθήσεσθαι ἐν Ωρεῷ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο τῷ Γνωσοδήμῳ, ὅτι ἐλαχίστου χαλκοῦ

οὐδὲν δέοιτο, τὸ δὲ τάλαντον διὰ τοῦ Καλλίου εἰσπράτ/ειν. Αναγκαζόμενοι δὲ οἱ Ωρεῖται, καὶ ὐκ εὐπορῦντες, ὑπέθεσαν αὐτῷ τῦ ταλάντου τὰς δημοσίας προσόδυς, καὶ τόκον ἤνεγκαν Δημοσθένει τοῦ δωροδοκήματος δραχμὴν τῦ μηνὸς τῆς μνᾶς, ἕως τὸ κεφάλαιον ἀπέδοσαν. Καὶ ταῦτ' ἐπράχθη μετὰ ψηφίσματος τῦ δήμυ. Ὅτι τ' ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὸ ψήφισμα τῶν Ωρειτῶν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τοῦτ' ἔσι τὸ ψήφισμα, ὦ Αθηναῖοι, αἰσχύνη μὲν τῆς πόλεως, ἔλεγχος δὲ οὐ μικρὸς τῶν Δημοσθένυς πολιτευμάτων, φανερὰ δὲ κατηγορία Κτησιφῶντος. Τὸν γὰρ ὕτως αἰσχρῶς δωροδοκῦντα οὐκ ἔσιν ἄνδρα γεγονέναι ἀγαθὸν· ἃ τετόλμηκεν ὗτος γράψας ἐν τῷ ψηφίσματι.

λς'. Ενταῦθα ἤδη τέτακται καὶ ὁ τρίτος τῶν καιρῶν, μᾶλλον δὲ πάντων πικρότατος χρόνος, ἐν ᾧ Δημοσθένης ἀπώλεσε τὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς πόλεως πράξεις, ἀσεβήσας μὲν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς, ἄδικον δὲ καὶ ὐδαμῶς ἴσην τὴν πρὸς Θηβαίυς συμμαχίαν γράψας. Αξομαι δὲ ἀπὸ τῶν εἰς τὺς Θεὺς αὐτῦ πλημμελημάτων λέγειν. Εσι γάρ, ὦ Αθηναῖοι, τὸ Κιρραῖον ὠνομασμένον πεδίον, καὶ λιμὴν ὁ νῦν Εξάγισος καὶ Επάρατος ὠνομασμένος. Ταύτην ποτὲ τὴν χώραν κατῴκησαν Κιρραῖοι καὶ Ακραγαλλίδαι, γένη παρανομώτατα, οἳ εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς καὶ τὰ

ἀναθήματα ἠσέβουν· ἐξημάρτανον δὲ καὶ εἰς τὰς Αμφικτύονας. Αγανακτήσαντες δ' ἐπὶ τοῖς γενομένοις, μάλιστα μὲν (ὡς λέγεται) οἱ πρόγονοι οἱ ὑμέτεροι, ἔπειτα καὶ οἱ ἄλλοι Αμφικτύονες, μαντείαν ἐμαντεύσαντο παρὰ τῷ Θεῷ, τίνι χρὴ τιμωρίᾳ τοὺς ἀνθρώπους τούτους μετελθεῖν. Καὶ αὐτοῖς ἀναιρεῖ ἡ Πυθία, πολεμεῖν Κιρραίοις καὶ Ακραγαλλίδαις πάντ' ἤματα καὶ πάσας νύκτας· καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐκπορθήσαντας καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισαμένους, ἀνατθεῖναι τῷ Απόλλωνι τῷ Πυθίῳ καὶ τῇ Αρτέμιδι, καὶ Λητοῖ, καὶ Αθηνᾷ Προνοίᾳ ἐπὶ πάσῃ ἀεργίᾳ· καὶ ταύτην τὴν χώραν μήτ' αὐτοὺς ἐργάζεσθαι, μήτ' ἄλλον ἐᾶν. Λαβόντες δὲ τὸν χρησμὸν οἱ Αμφικτύονες, ἐψηφίσαντο, Σόλωνος εἰπόντος Αθηναίου τὴν γνώμην (ἀνδρὸς καὶ νομοθετῆσαι δυνατοῦ, καὶ περὶ Ποίησιν καὶ Φιλοσοφίαν διατετριφότος) ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τοὺς ἐναγεῖς, κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ συναθροίσαντες δύναμιν ἱκανὴν ἐκ τῶν Αμφικτυόνων, ἐξηνδραποδίσαντο τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰς λιμένας ἔχωσαν, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν κατέσκαψαν, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν καθιέρωσαν κατὰ τὴν μαντείαν· καὶ ἐπὶ τούτοις ὅρκον ὤμοσαν ἰσχυρὸν, μήτε αὐτοὶ τὴν ἱερὰν γῆν ἐργάσεσθαι, μήτε ἄλλῳ ἐπιτρέψειν, ἀλλὰ βοηθήσειν τῷ Θεῷ, καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ, καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ πάσῃ δυνάμει. Καὶ οὐκ ἀπέχρησεν αὐτοῖς τοῦτον μόνον τὸν ὅρκον ὀμόσαι, ἀλλὰ καὶ προσευχὴν καὶ ἀρὰν ἰσχυρὰν ὑπὲρ τούτων ἐποιήσαντο. Γέγραπται γὰρ ὕτως ἐν τῇ ἀρᾷ, Εἴ τις τάδε (φησὶ) παραβαίνοι, ἢ πόλις, ἢ ἰδιώτης, ἢ ἔθνος, ἐναγὴς (φησὶ) ἔστω τῷ Α-

πόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ Λητοῦς, καὶ Ἀθηνᾶς Προνοίας· (καὶ ἐπεύχεται αὐτοῖς μηδὲ γῆν καρπὸς φέρειν, μήτε γυναῖκας τέκνα τίκτειν γονεῦσιν ἐοικότα, ἀλλὰ τέρατα· μηδὲ βοσκήματα κατὰ φύσιν γονὰς ποιεῖσθαι. ἦτλαν δὲ αὐτοῖς εἶναι πολέμου καὶ δικῶν καὶ ἀγορῶν, καὶ ἐξώλεις εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ οἰκίας καὶ γένος τὸ ἐκείνων) Καὶ μήποτε (φησιν) ὁσίως θύσαιεν τῷ Ἀπόλλωνι, μηδὲ τῇ Ἀρτέμιδι, μηδὲ τῇ Λητοῖ, μηδ' Ἀθηνᾷ Προνοίᾳ, μηδὲ δέξαιντο αὐτοῖς τὰ ἱερά. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀναγιωθι τὴν τῦ Θεῦ μαντείαν· ἀκύσατε τῆς ἀρᾶς, ἀναμνήσθητε τῶν ὅρκων, ὓς ὑμῶν οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν Ἀμφικτυόνων συνώμοσαν.

ΜΑΝΤΕΙΑ.

Οὐ πρὶν τῆς δὲ πόλιος ἐρείψετε πύργον ἑλόντες,
Πρίν γε Θεῦ τεμένη κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης
Κῦμα ποτικλύζῃ, κελαδῶν ἱεραῖσιν ἐπ' ἀκταῖς.

ὌΡΚΟΣ. ΑΡΑ.

λζ'. Ταύτης τῆς ἀρᾶς καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς μαντείας γενομένης, ἀναγεγραμμένων ἔτι καὶ νῦν, οἱ Λοκροὶ, οἱ Ἀμφισσεῖς, μᾶλλον δὲ οἱ προεσηκότες αὐτῶν, ἄνδρες παρανομώτατοι ἐπειργάζοντο τὸ πεδίον, καὶ τὸν λιμένα τὸν Ἐξάγιστον καὶ Ἐπάρατον πάλιν ἐτείχισαν καὶ συνῴκησαν· καὶ τέλη τὰς παραπλεόντας ἐξέλεγον, καὶ τῶν ἀφικνυμένων εἰς Δελφὰς Πυλαγόρων ἐν-

ἰους χρήμασι διέφθειραν, ὧν εἷς ἦν Δημοσθένης. Χειροτονηθεὶς γὰρ ὑφ' ὑμῶν Πυλαγόρας, λαμβάνει χιλίας δραχμὰς παρὰ τῶν Ἀμφισσέων, ὑπὲρ τοῦ μηδεμίαν περὶ μνείαν αὐτῶν ἐν τοῖς Ἀμφικτύοσι ποιήσασθαι. Διωμολογήθη δ' αὐτῷ καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἀποσαλήσεσθαι Ἀθήναζε τὰ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου μνᾶς εἴκοσι τῶν ἐξαγίσων καὶ ἑπαράτων χρημάτων, ἐφ' ᾧ τε βοηθήσειν τοῖς Ἀμφισσεῦσιν Ἀθήνησιν καλὰ πάντα τρόπον. Ὅθεν μᾶλλον ἢ πρότερον συμβέβηκεν αὐτῷ ὅτου ἂν προσάψηται ἀνδρὸς ἰδιώτου ἢ δυνάστου ἢ πόλεως δημοκρατουμένης, τούτων ἑκάστους ἀνιάτοις κακοῖς περιβάλλειν.

λή. Σκέψασθε δὴ τὸν δαίμονα καὶ τὴν τύχην, ὡς περιεγένετο τῆς τῶν Ἀμφισσέων ἀσεβείας. Ἐπὶ γὰρ Θεοφράστου Ἄρχοντος, Ἱερομνήμονος ὄντος Διογνήτου Ἀναφλυσίου, Πυλαγόρας ὑμεῖς εἵλεσθε, Μειδίαν τε ἐκεῖνον τὸν Ἀναγυράσιον (ὃν ἐβουλόμην ἂν πολλῶν ἕνεκα ζῆν) καὶ Θρασυκλέα τὸν Λέσβιον, καὶ τρίτον δὲ μετὰ τοῦτον ἐμέ. Συνέβη δὲ ἡμῖν ἀρτίως μὲν εἰς Δελφοὺς ἀφῖχθαι, παραχρῆμα δὲ τὸν Ἱερομνήμονα Διόγνητον πυρέττειν· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο συνεπεπτώκει καὶ τῷ Μειδίᾳ. Οἱ δ' ἄλλοι συνεκάθηντο Ἀμφικτύονες· ἐξηγγέλλετο δ' ἡμῖν παρὰ τῶν βουλομένων εὔνοιαν ἐνδείκνυσθαι τῇ πόλει, ὅτι οἱ Ἀμφισσεῖς ὑποπεπτωκότες τότε καὶ δεινῶς θεραπεύοντες τοὺς Θηβαίους, εἰσέφερον δόγμα κατὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως πεντήκοντα ταλάντοις ζημιῶσαι τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ὅτι τὰς χρυσᾶς ἀσπίδας ἀνέθεμεν, πρὸς τὸν καινὸν νεών, πρὶν ἐξ-

αρᾶσθαι, καὶ ἐπεγράψαμεν τὸ προσῆκον ἐπίγραμμα, ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΑΠΟ ΜΗΔΩΝ ΚΑΙ ΘΗΒΑΙΩΝ, ὅΤΕ ΤΑΝΑΝΤΙΑ ΤΟΙΣ ἙΛΛΗΣΙΝ ΕΜΑΧΟΝΤΟ. Μεταπεμψάμενος δὲ ὁ Ιερομνήμων ἠξίου με εἰσελθεῖν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ εἰπεῖν τι πρὸς τοὺς Αμφιτύονας ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ αὐτὸν ὕτω προῃρημένον. Αρχομένου δέ μου λέγειν καὶ προθυμότερόν πως εἰσεληλυθότος εἰς τὸ συνέδριον, τῶν ἄλλων Πυλαγόρων μεθεστηκότων, ἀναβοήσας τις τῶν Αμφισσέων, ἄνθρωπος ἀσελγέστατος, καὶ (ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο) ὑδεμιᾶς παιδείας μετεχηκώς, ἴσως δὲ καὶ δαιμονίου τινὸς ἐξαμαρτάνειν αὐτὸν προαγομένου, ἀρχὴν δέ γε ἔφη, ὦ Ανδρες Ἕλληνες, εἰ ἐσωφρονεῖτε, ὑφ' ἂν ὠνομάζετο τὄνομα τοῦ δήμου τῶν Αθηναίων ἐν ταῖς δὲ ταῖς ἡμέραις· ἀλλ' ὡς ἐναγεὶς ἐξήγελε ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Ἁμὰ δὲ ἐμέμνητο τῆς τῶν Φωκέων συμμαχίας, ἣν ὁ Κρώβυλος ἐκεῖνος ἔγραψε· καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δυσχερῆ κατὰ τῆς πόλεως διεξήει, λέγων, ἃ ἐγὼ ὅτε τότ' ἐκαρτέρουν ἀκούων, ὅτε νῦν ἡδέως μέμνημαι αὐτῶν. Ακούσας δὲ, ὕτω παρωξύνθην, ὡς οὐδεπώποτ' ἐν τῷ ἐμαυτοῦ βίῳ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους λόγους ὑπερβήσομαι. Επῆλθε δ' οὖν μοι ἐπὶ τὴν γνώμην μνησθῆναι τῆς τῶν Αμφισσέων ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν ἀσεβείας· καὶ αὐτόθεν ἐσπουδακὼς ἐδείκνυον τοῖς Αμφικτύοσιν (ὑπόκειται γὰρ τὸ Κιρραῖον πεδίον τῷ ἱερῷ, καὶ ἔστιν εὐσύνοπτον) Ὁρᾶτε, ἔφην ἐγὼ, ὦ ἄνδρες Αμφικτύονες, ἐξειργασμένον τοῦτο τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν Αμφισσέων, καὶ κεραμεῖα ἐνῳκοδομημένα καὶ ἐπαύλια· ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν

Ἐξάγισον καὶ Ἐπάρατον λιμένα τετειχισμένον· ἴσε τούτους αὐτοὶ, καὶ οὐδὲν ἑτέρων δεῖσθε μαρτύρων, τέλη πεπραχότας, καὶ χρήματα λαμβάνοντας ἐκ τοῦ ἱερᾶ λιμένος. Ἅμα δὲ ἀναγινώσκειν ἐκέλευον αὐτοῖς τὴν μαντείαν τῦ Θεῦ, τὸν ὅρκον τῶν προγόνων, τὴν ἀρὰν τὴν γενομένην· καὶ διωριζόμην, ὅτι ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ δήμυ τῶν Αθηναίων καὶ τῦ σώματος καὶ τῶν τέκνων καὶ οἰκείας τῆς ἐμαυτοῦ βοηθῶ (κατὰ τὸν ὅρκον) καὶ τῷ Θεῷ καὶ τῇ γῇ ἱερᾷ, καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ φωνῇ καὶ πᾶσιν οἷς δύναμαι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πρὸς τοὺς Θεοὺς ἀφοσιῶ. Ὑμεῖς δὲ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἤδη βυλεύσασθε· ἐνῆρκται μὲν τὰ Κανᾶ· παρέσκε δὲ τοῖς βωμοῖς τὰ θύματα· μέλλετε δ' αἰτεῖν τοὺς Θεοὺς τἀγαθὰ καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· σκοπεῖτε δὴ ποίᾳ φωνῇ, ποίᾳ ψυχῇ, ποίοις ὄμμασι, τίνα τόλμαν κτησάμενοι τὰς ἱκεσίας ποιήσεσθε, τούτους παρέντες ἀτιμωρήτους τοὺς ἐναγεῖς, καὶ ταῖς ἀραῖς ἐνόχους. Οὐ γὰρ δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ' ἐναργῶς γέγραπται ἐν τῇ ἀρᾷ κατά τε τῶν ἀσεβησάντων· ἃ χρὴ παθεῖν αὐτοὺς, καὶ κατὰ τῶν ἐπιτρεψάντων· καὶ τελευταῖον ἐν τῇ ἀρᾷ γέγραπται, Μὴθ' ὁσίως θύσαιεν οἱ μὴ τιμωρῦντές (φησι) τῷ Απόλλωνι, μήτε τῇ Αρτέμιδι, μήτε τῇ Λητοῖ, μηδὲ Αθηνᾷ Προνοίᾳ· μηδὲ δέξαιντο αὐτῶν τὰ ἱερά.

λθ'. Τοιαῦτα καὶ πρὸς τούτους ἕτερα πολλὰ διεξελθόντος ἐμῦ, ἐπειδή ποτε ἀπηλλάγην καὶ μετέσην ἐκ τῆς συνεδρίυ, κραυγὴ πολλὴ καὶ θύρυβος ἦν τῶν Αμφικτυόνων· καὶ λόγος ἦν οὐκ ἔτι περὶ τῶν ἀσπίδων, ἃς ἡμεῖς

αρᾶσθαι, καὶ ἐπεγράψαμεν τὸ προσῆκον ἐπίγραμμα, ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΑΠΟ ΜΗΔΩΝ ΚΑΙ ΘΗΒΑΙΩΝ, ὅΤΕ ΤΑΝΑΝΤΙΑ ΤΟΙΣ ἙΛΛΗΣΙΝ ΕΜΑΧΟΝΤΟ. Μεταπεμψάμενος δὲ ὁ Ιερομνήμων ἠξίου με εἰσελθεῖν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ εἰπεῖν τι πρὸς τοὺς Αμφιτύονας ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ αὐτὸν ὕτω προηρημένον. Αρχομένου δέ μου λέγειν καὶ προθυμότερόν πως εἰσεληλυθότος εἰς τὸ συνέδριον, τῶν ἄλλων Πυλαγόρων μεθεσηκότων, ἀναβοήσας τις τῶν Αμφισσέων, ἄνθρωπος ἀσελγέστατος, καὶ (ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο) ὑδεμιᾶς παιδείας μετεχηκώς, ἴσως δὲ καὶ δαιμονίου τινὸς ἐξαμαρτάνειν αὐτὸν προαγομένου, ἀρχὴν δέ γε ἔφη, ὦ Ανδρες Ἕλληνες, εἰ ἐσωφρονεῖτε, ὑφ' ἂν ὠνομάζετο τοῦνομα τοῦ δήμου τῶν Αθηναίων ἐν ταῖς δὲ ταῖς ἡμέραις· ἀλλ' ὡς ἐναγεῖς ἐξήγελε ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Ἁμὰ δὲ ἐμέμνητο τῆς τῶν Φωκέων συμμαχίας, ἣν ὁ Κρώβυλος ἐκεῖνος ἔγραψε· καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δυσχερῆ κατὰ τῆς πόλεως διεξῄει, λέγων, ἃ ἐγὼ ὔτε τότ' ἐκαρτέρουν ἀκούων, ὔτε νῦν ἡδέως μέμνημαι αὐτῶν. Ακούσας δὲ, ὕτω παρωξύνθην, ὡς οὐδεπώποτ' ἐν τῷ ἐμαυτοῦ βίῳ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους λόγους ὑπερβήσομαι. Επῆλθε δ' οὖν μοι ἐπὶ τὴν γνώμην μνησθῆναι τῆς τῶν Αμφισσέων ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν ἀσεβείας· καὶ αὐτόθεν ἐσκεμμένως ἐδεικνυον τοῖς Αμφικτύοσιν (ὑπόκειται γὰρ τὸ Κιρραῖον πεδίον τῷ ἱερῷ, καὶ ἔστιν εὐσύνοπτον) Ὁρᾶτε, ἔφην ἐγὼ, ὦ ἄνδρες Αμφικτύονες, ἐξειργασμένον τοῦτο τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν Αμφισσέων, καὶ κεραμεῖα ἐνῳκοδομημένα καὶ ἐπαύλια· ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν

Ἐξάγισον καὶ Ἐπάρατον λιμένα τετειχισμένον· ἴσε τούτους αὐτοὶ, καὶ οὐδὲν ἑτέρων δεῖσθε μαρτύρων, τέλη πεπραχότας, καὶ χρήματα λαμβάνοντας ἐκ τοῦ ἱερᾶ λιμένος. Ἅμα δὲ ἀναγινώσκειν ἐκέλευον αὐτοῖς τὴν μαντείαν τοῦ Θεοῦ, τὸν ὅρκον τῶν προγόνων, τὴν ἀρὰν τὴν γενομένην· καὶ διωριζόμην, ὅτι ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ σώματος καὶ τῶν τέκνων καὶ οἰκείας τῆς ἐμαυτοῦ βοηθῶ (κατὰ τὸν ὅρκον) καὶ τῷ Θεῷ καὶ τῇ γῇ ἱερᾷ, καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ φωνῇ καὶ πᾶσιν οἷς δύναμαι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πρὸς τοὺς Θεοὺς ἁφοσιῶ. Ὑμεῖς δὲ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἤδη βουλεύσασθε· ἐνῆρκται μὲν τὰ Κανᾶ· παρέσκε δὲ τοῖς βωμοῖς τὰ θύματα· μέλλετε δ' αἰτεῖν τοὺς Θεοὺς τἀγαθὰ καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· σκοπεῖτε δὴ ποίᾳ φωνῇ, ποίᾳ ψυχῇ, ποίοις ὄμμασι, τίνα τόλμαν κτησάμενοι τὰς ἱκεσίας ποιήσεσθε, τούτους παρέντες ἀτιμωρήτους τοὺς ἐναγεῖς, καὶ ταῖς ἀραῖς ἐνόχους. Οὐ γὰρ δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ' ἐναργῶς γέγραπται ἐν τῇ ἀρᾷ κατά τε τῶν ἀσεβησάντων· ἃ χρὴ παθεῖν αὐτοὺς, καὶ κατὰ τῶν ἐπιτρεψάντων· καὶ τελευταῖον ἐν τῇ ἀρᾷ γέγραπται, Μὴθ' ὁσίως θύσαιεν οἱ μὴ τιμωροῦντές (φησι) τῷ Ἀπόλλωνι, μήτε τῇ Ἀρτέμιδι, μήτε τῇ Λητοῖ, μηδὲ Ἀθηνᾷ Προνοίᾳ· μηδὲ δέξαιντο αὐτῶν τὰ ἱερά.

λθ'. Τοιαῦτα καὶ πρὸς τούτους ἕτερα πολλὰ διεξελθόντος ἐμοῦ, ἐπειδή ποτε ἀπηλλάγην καὶ μετέσχον ἐκ τῆς συνεδρίου, κραυγὴ πολλὴ καὶ θόρυβος ἦν τῶν Ἀμφικτυόνων· καὶ λόγος ἦν οὐκ ἔτι περὶ τῶν ἀσπίδων, ἃς ἡμεῖς

ἀνέθεμεν, ἀλλ' ἤδη περὶ τῆς τῶν Ἀμφισσέων τιμωρίας. Ἤδη δὲ πόρρω τῆς ἡμέρας ὔσης, προσελθὼν ὁ κήρυξ ἀνεῖπε, Δελφῶν ὅσοι ἐπὶ διετὲς ἠβῶσι καὶ δοῦλος καὶ ἐλευθέρους ἥκειν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἔχοντας ἅμας καὶ δικέλλας πρὸς τὸ Θυτεῖον ἐκεῖ καλούμενον· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς κήρυξ ἀνηγόρευε τοὺς Ἱερομνήμονας καὶ Πυλαγόρους ἥκειν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, βοηθήσοντας τῷ Θεῷ καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ· ἥτις δ' ἂν μὴ παρῇ πόλις, ἐπάξεται τὰ ἱερὰ, καὶ ἐναγὴς ἔσαι καὶ τῇ ἀρᾷ ἔνοχος. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἥκομεν ἔωθεν εἰς τὸν προειρημένον τόπον, καὶ κατέβημεν εἰς τὸ Κιρραῖον πεδίον· καὶ τὸν λιμένα κατασκάψαντες, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσαντες ἀνεχωροῦμεν. Ταῦτα δὲ ἡμῶν πραττόντων, οἱ Λοκροὶ, οἱ Ἀμφισσεῖς, ἐξήκοντα στάδια ἄπωθεν οἰκοῦντες Δελφῶν, ἦκον πρὸς ἡμᾶς μετ' ὅπλων πανδημεί· Καὶ εἰ μὴ δρόμῳ μόλις ἐξεφύγομεν εἰς Δελφοὺς, ἐκινδυνεύσαμεν ἀπολέσθαι. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Κόττυφος ὁ τὰς γνώμας ἐπιψηφίζων, ἐκκλησίαν ἐποίει τῶν Ἀμφικτυόνων. (Ἐκκλησίαν γὰρ ὀνομάζουσιν, ὅταν μὴ μόνον τοὺς Πυλαγόρους καὶ τοὺς Ἱερομνήμονας συγκαλέσωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνθύοντας καὶ χρωμένους τῷ Θεῷ.) Ἐνταῦθ' ἤδη πολλαὶ μὲν τῶν Ἀμφισσέων ἐγίνοντο κατηγορίαι· πολὺς δ' ἔπαινος ἦν κατὰ τῆς ὑμετέρας πόλεως. Τέλος δὲ παντὸς τοῦ λόγου, ψηφίζονται ἥκειν τοὺς Ἱερομνήμονας πρὸ τῆς ἐπιούσης Πυλαίας ἐν ῥητῷ χρόνῳ εἰς Πύλας, ἔχοντας δόγμα καθότι δίκας δώσουσιν οἱ Ἀμφισσεῖς, ὑπὲρ ὧν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν καὶ τοὺς Ἀμφικτύονας ἐξήμαρτον. Ὅτι δὲ

ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

μ'. Τοῦ δόγματος οὖν τούτου ἀποδοθέντος ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ βουλῇ, καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῷ δήμῳ, καὶ τὰς πράξεις ἡμῶν ἀποδεξαμένου τοῦ δήμου, καὶ τῆς πόλεως πάσης προαιρουμένης εὐσεβεῖν· καὶ Δημοσθένους ὑπὲρ τοῦ μεσεγγυήματος τοῦ ἐξ Ἀμφίσσης ἀντιλέγοντος, καὶ ἐμοῦ φανερῶ ἐναντίον ὑμῶν ἐξελέγχοντος· ἐπειδὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ τὴν πόλιν ἄνθρωπος οὐκ ἠδύνατο σφῆλαι, εἰσελθὼν εἰς βουλευτήριον καὶ μετασησάμενος τοὺς ἰδιώτας, ἐκφέρεται προβούλευμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, προλαβὼν τὴν τοῦ γράψαντος ἀπειρίαν. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διεπράξατο ἐπιψηφισθῆναι καὶ γενέσθαι τοῦ δήμου τὸ ψήφισμα, ἤδη ἐπανασάσης τῆς ἐκκλησίας. ἀπεληλυθότος ἐμοῦ (οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐπέτρεψα) καὶ τῶν πολλῶν δὲ ἀφειμένων. Οὗ τὸ κεφάλαιόν ἐστι, τὸν δὲ Ἱερομνήμονα (φησι) τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοὺς Πυλαγόρους τοὺς εἰσαεὶ Πυλογορεύοντας πορεύεσθαι εἰς Πύλας καὶ εἰς Δελφοὺς ἐν τοῖς τεταγμένοις χρόνοις ὑπὸ τῶν προγόνων· εὐπρεπῶς γε τῷ ὀνόματι, ἀλλὰ τῷ ἔργῳ αἰσχρῶς· κωλύει γὰρ εἰς τὸν σύλλογον τὸν ἐν Πύλαις ἅπαντᾶν, οὓς ἐξ ἀνάγκης πρὸ τοῦ καθήκοντος ἔμελλε χρόνου γίνεσθαι. Καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ ψηφίσματι πολὺ καὶ σαφέστερον καὶ πικρότερον σύγγραμμα γράφει, τὸν Ἱερομνήμονα (φησι) τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς

Πυλαγόρυς τὺς ἀεὶ Πυλαγορῦντας μὴ μετέχειν τοῖς ἐκεῖ συλλεγομένοις, μὴ λόγων, μήτε ἔργων, μήτε δογμάτων, μήτε πράξεως μηδεμιᾶς. Τὸ δὲ μὴ μετέχειν, τί ἐσι; πότερα τἀληθὲς εἶπω, ἢ τὸ ἥδισον ἀκοῦσαι; τὸ ἀληθὲς ἐρῶ· τὸ γὰρ ἀεὶ πρὸς ἡδονὴν λεγόμενον, οὑτωσὶ τὴν πόλιν διατέθηκεν· ὑκ ἐᾷ μεμνῆσθαι τῶν ὅρκων, ὓς ὑμῶν οἱ πρόγονοι ὤμοσαν, οὐδὲ τῆς ἀρᾶς, ὐδὲ τῆς τῦ Θεῦ μαντείας.

μά. Ἡμεῖς μὲν ὖν, ὦ Αθηναῖοι, κατεμείναμεν διὰ τῦτο τὸ ψήφισμα· οἱ δ' ἄλλοι Αμφικτύονες συνελέγησαν εἰς Πύλας, πλὴν μιᾶς πόλεως (ἧς ἐγὼ ὕτ' ἂν τὔνομα εἴποιμι, μήθ' αἱ συμφοραὶ παραπλήσιοι γένοιντο αὐτοῖς μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων) καὶ συνελθόντες ἐψηφίσαντο ἐπισρατεύειν ἐπὶ τὺς Αμφισσέας. Καὶ σρατηγὸν εἵλοντο Κόττυφον τὸν Φαρσάλιον, τὸν τότε τὰς γνώμας ἐπιψηφίζοντα· ὐκ ἐπιδημῦντος ἐν Μακεδονίᾳ Φιλίππυ, ἀλλ' ὐδ' ἐν τῇ Ἑλλάδι παρόντος, ἀλλ' ἐν Σκύθαις ὕτω μακρὰν ἀπόντος, ὃν αὐτίκα μάλισα τολμήσει λέγειν Δημοσθένης ὡς ἐγὼ ἐπὶ τὺς Ἕλληνας ἐπήγαγον) ὓ παρελθόντες τῇ πρώτῃ σρατιᾷ ὓ μάλα μετρίως ἐχρήσαντο τοῖς Αμφισσεῦσιν· ἀντὶ γὰρ τῶν μεγίσων ἀδικημάτων, χρήμασιν αὐτὺς ἐζημίωσαν, ὓ ταῦτα ἐν ῥητῷ χρόνῳ προεῖπον τῷ Θεῷ καταθεῖναι. ὓ τὺς μὲν ἐναγεῖς ὓ τῶν πεπραγμένων αἰτίους μετεσήσαντο, τοὺς δὲ δι' ὐσέβειαν φυγόντας κατήγαγον. Επειδὴ δὲ οὐδὲ τὰ χρήματα ἐξέτιον τῷ Θεῷ, τῦτ' ἐναγεῖς κατήγαγον, ὓ τοὺς ὐσεβεῖς καταθόντας διὰ τῶν Αμφικτυόνων ἐξέβαλον, ὕτως ἤδη

τὴν δευτέραν ἐπὶ τοὺς Ἀμφισσεῖς στρατείαν ἐποιήσαντο· πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἐπανελθόντος Φιλίππου ἐκ τῆς ἐπὶ τὺς Σκύθας στρατείας, τῶν μὲν Θεῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς εὐσεβείας ἡμῖν παραδεδωκότων, τῆς δὲ Δημοσθένους δωροδοκίας ἐμποδὼν γεγενημένης.

μβ'. Ἀλλ' ὑ προὔλεγον, οὐ προεσήμαινον ἡμῖν οἱ Θεοὶ φυλάξασθαι, μόνον ὐκ ἀνθρώπων φωνὰς προσκλησάμενοι; Οὐδεμίαν τοι πώποτε ἔγωγε μᾶλλον πόλιν ἑώρακα ὑπὸ μὲν τῶν Θεῶν σωζομένην, ὑπὸ δὲ τῶν ῥητόρων ἐνίων ἀπολλυμένην. Οὐχ ἱκανὸν ἦν τὸ τοῖς μυσηρίοις φανὲν σημεῖον φυλάξασθαι, ἡ τῶν μυσῶν τελευτή; Οὐ περὶ τύτων Λμυνιάδης μὲν πρύλεγεν εὐλαβεῖσθαι, ἢ πέμπειν εἰς Δελφὺς ἐπερησομένους τὸν Θεὸν ὅ,τι χρὴ πράτλειν, Δημοσθένης δὲ ἀντέλεγε, Φιλιππίζειν τὴν Πυθίαν φάσκων, ἀπαίδευτος ὢν, καὶ ἀπολαύων ἢ ἐμπιπλάμενος τῆς διδομένης ὑφ' ὑμῶν αὐτῷ ἐξυσίας; Οὐ τὸ τελευταῖον, ἀθύτων ἢ ἀκαλλιερήτων τῶν ἱερῶν, ἐξέπεμψε τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον; Καὶ τοι γε πρώην ἀπετόλμησε λέγειν, ὅτι παρὰ τοῦτο Φίλιππος ὐκ ἦλθεν ἡμῶν ἐπὶ τὴν χώραν, ὅτι ὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερά. Τίνος ὖν ζημίας ἄξιος εἶ τυχεῖν, ὦ τῆς Ελλάδος ἀλιτήριε; εἰ γὰρ ὁ μὲν κρατῶν ούκ ἦλθεν εἰς τὴν τῶν κρατυμένων χώραν, ὅτι ὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερά, σὺ δ' οὐδὲν προειδὼς τῶν μελλόντων ἔσεσθαι πρὶν καλλιερῆσαι τὺς στρατιώτας ἐξέπεμψας, πότερον σεφαιῦσθαί σε δεῖ ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως ἀτυχίαις, ἢ ὑπερορίζεσθαι;

μγ'. Τοι γάρ τοι τί τῶν ἀιελπίσων ἢ ἀπροσδο-

κήτων ἐφ' ἡμῶν ὃ γέγονεν; οὐ γὰρ βίον γε ἡμεῖς ἀνθρώπινον βεβιώκαμεν, ἀλλ' εἰς παραδοξολογίαν τοῖς ἐσομένοις μεθ' ἡμᾶς ἔφυμεν. Οὐχ ὁ μὲν τῶν Περσῶν βασιλεὺς ὁ τὸν Ἄθω διορύξας, ὁ τὸν Ἑλλήσποντον ζεύξας, ὁ γῆν καὶ ὕδωρ τοὺς Ἕλληνας αἰτῶν, ὁ τολμῶν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφειν ὅτι δεσπότης ἐστὶν ἁπάντων ἀνθρώπων ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δυομένου, νῦν ὑπὲρ τοῦ κύριος ἑτέρων εἶναι διαγωνιζεται, ἀλλ' ἤδη περὶ τῆς τοῦ σώματος σωτηρίας; Καὶ τοὺς αὐτοὺς ὁρῶμεν τῆς τε δόξης ταύτης καὶ τῆς ἐπὶ τὸν Πέρσην ἡγεμονίας ἠξιωμένους. οἳ καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν ἠλευθέρωσαν; Θῆβαι δὲ πόλις ἀσυγείτων μεθ' ἡμέραν μίαν ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασαν; εἰ καὶ δικαίως, περὶ τῶν ὅλων οὐκ ὀρθῶς βουλευσάμενοι, ἀλλὰ τήν γε θεοβλάβειαν καὶ τὴν ἀφροσύνην οὐκ ἀνθρωπίνως ἀλλὰ δαιμονίως κτησάμενοι. Λακεδαιμόνιοι δὲ οἱ ταλαίπωροι προσαψάμενοι μόνον τούτων τῶν πραγμάτων ἐξαρχῆς περὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ κατάληψιν, οἱ τῶν Ἑλλήνων ποτὲ ἀξιοῦντες ἡγεμόνες εἶναι, νῦν ὁμηρεύσοντες καὶ τῆς συμφορᾶς ἐπίδειξιν ποιησόμενοι, μέλλουσιν ὡς Ἀλέξανδρον ἀναπέμπεσθαι, τοῦτο πεισόμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πατρὶς ὅτι ἂν ἐκείνῳ δόξῃ, καὶ ἐν τῇ τοῦ κρατοῦντος καὶ προηδικημένου μετριότητι κριθήσονται; Ἡδ' ἡμετέρα πόλις ἡ κοινὴ καταφυγὴ τῶν Ἑλλήνων (πρὸς ἣν ἀφικνοῦντο πρότερον ἐκ τῆς Ἑλλάδος αἱ πρεσβεῖαι κατὰ πόλεις, ἕκασοι παρ' ἡμῶν τὴν σωτηρίαν εὑρησόμενοι) νῦν οὐκ ἔτι περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ἀγωνίζεται, ἀλλ' ἤδη περὶ τοῦ τῆς πατρίδος ἐδάφους. Καὶ

ταῦθ' ἡμῖν συμβεβηκεν ἐξότυ Δημοσθένης πρὸς τὴν πολιτείαν εἰσελήλυθεν. Εὖ γὰρ περὶ τῶν τοιύτων Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς ἀποφαίνεται· λέγει γάρ πυ, παιδεύων τὰ πλήθη καὶ συμβυλεύων ταῖς πόλεσι, τὺς πονηρὺς τῶν δημαγωγῶν μὴ προσδέχεσθαι. Λέξω δὲ κἀγὼ τὰ ἔπη· διὰ τοῦτο γὰρ οἶμαι ἡμᾶς παῖδας ὄντας τὰς τῶν ποιητῶν γνώμας ἐκμανθάνειν, ἵν' ἄνδρες ὄντες αὐταῖς χρώμεθα.

Πολλάκι δὲ ξύμπασα πόλις κακῦ ἀνδρὸς ἀπήυρα,
Ὅσκεν ἀλιτραίνῃ καὶ ἀτάσθαλα μηχανάται.
Τοῖσιν δ' ὑρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λοιμὸν ὁμῶ καὶ λιμόν· ἀποφθινύθυσι δὲ λαοί.
Ἡ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τεῖχος,
Ἡ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν.

Εἰν δὲ περιελόντες τῦ ποιητῦ τὸ μέτρον, τὰς γνώμας ἐξετάζητε, οἶμαι ὑμῖν δόξειν ὑ ποιήματα Ἡσιόδυ εἶναι, ἀλλὰ χρησμὸν εἰς Δημοσθένους πολιτείαν. Καὶ γὰρ ναυτικὴ καὶ πεζὴ στρατεία καὶ πόλεις ἄρδην εἰσὶν ἀνηρπασμέναι ἐκ τῆς τύτυ πολιτείας.

μδ'. Ἀλλ' οἶμαι, ὕτε Φρυνώνδας, ὕτ' Εὐρύβατος, ὕτ' ἄλλος ὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν, τοιῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο· ὃς (ὦ γῆ καὶ Θεοὶ καὶ δαίμονες, καὶ ἄνθρωποι ὅσοι βύλεσθε ἀκύειν τἀληθῆ) τολμᾷ λέγειν βλέπων εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ὑμέτερα, ὡς ἄρα Θηβαῖοι τὴν συμμαχίαν ἡμῖν ἐποιήσαντο, οὐ διὰ τὸν καιρὸν, ὐ διὰ τὸν φόβον τὸν περισάντα αὐτύς, ὐδὲ διὰ

τὴν ὑμετέραν δίξαν, ἀλλὰ διὰ τὰς Δημοσθένους δημηγορίας. Καί τοι πολλὰς μὲν τύτῳ πρότερον πρεσβείας ἐπρέσβευσαν εἰς Θήβας οἱ μάλισα οἰκείως ἐκείνοις διακείμενοι· πρῶτος μὲν ὗτος στρατηγὸς Θρασύβυλος ὁ Κολλυτεὺς, ἀνὴρ ἐν Θήβαις πισευθεὶς ὡς οὐδεὶς ἕτερος· πάλιν Θράσων ὁ Αρχιεὺς, πρόξενος ὢν Θηβαίοις· Λεωδάμας ὁ Αχαρνεὺς, ὐχ ἧτλον Δημοσθένους λέγειν δυνάμενος, ἀλλ' ἔμοι γε ἢ ἡδίων ῥήτωρ· ἢ οὗτος Αρχίδημος ὁ Πήληξ, ἢ δυνατὸς εἰπεῖν, ἢ πολλὰ κεκινδυνευκὼς ἐν τῇ πολιτείᾳ διὰ Θηβαίους· δημαγωγὸς Αρισοφῶν ὁ Αζηνιεὺς, πλεῖσον χρόνον τὴν τῶ Βοιωτιάζειν ὑπομείνας αἰτίαν· ῥήτωρ Πύρανδρος ὁ Αναφλύσιος, ὃς ἔτι ἢ νῦν ζῇ. Αλλ' ὅμως ὐδεὶς πώποτε αὐτὺς ἐδυνήθη προτρέψασθαι εἰς τὴν ὑμετέραν φιλίαν· τὸ δ' αἴτιον οἶδα μὲν, λέγειν δ' ὐδὲν δέομαι διὰ τὰς ἀτυχίας αὐτῶν. Αλλ' εἶμαι ἐπειδὴ Φίλιππος αὐτῶν ἀφελόμενος Νίκαιαν Θετταλοῖς παρέδωκε, καὶ τὸν πόλεμον, ὃν πρότερον ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας τῆς τῶν Βοιωτῶν, τύτον πάλιν τὸν αὐτὸν πόλεμον ἐπήγαγε διὰ τῆς Φωκίδος ἐπ' αὐτὰς τὰς Θήβας, ἢ τὸ τελευταῖον Ελάτειαν καταλαβὼν ἐχαράκωσε, ἢ φρυρὰν εἰσήγαγεν· ἐνταῦθ' ἤδη, ἐπεὶ τὸ δεινὸν ἥπτετο αὐτῶν, μετεπέμψαντο Αθηναίους. Καὶ ὑμεῖς ἐξήλθετε ἢ εἰσήτε εἰς τὰς Θήβας, ἐν τοῖς ὅπλοις διεσκευασμένοι, καὶ οἱ ἱππεῖς ἢ οἱ πεζοὶ, πρὶν περὶ συμμαχίας μίαν μόνην συλαβὴν γράψαι Δημοσθένη. Ὁ δ' εἰσάγων ὑμᾶς εἰς τὰς Θήβας καιρὸς ἢ φόβος, καὶ χρεία συμμαχίας, ἀλλ' ὐ Δημοσθένης.

μέ. Επεὶ περί γε ταύτας τὰς πράξεις τρία τὰ πάντων μέγιστα Δημοσθένης εἰς ὑμᾶς ἐξημάρτηκε. Πρῶτον μὲν ὅτι Φιλίππῳ τῷ μὲν ὀνόματι πολεμοῦντος ὑμῖν, τῷ δ' ἔργῳ πολὺ μᾶλλον μισοῦντος Θηβαίους, ὡς αὐτὰ τὰ πράγματα δεδήλωκε (καὶ τί δεῖ πλείω λέγειν;) ταῦτα μὲν τὰ τηλικαῦτα τὸ μέγεθος ἀπεκρύψατο· προσποιησάμενος δὲ μέλλειν τὴν συμμαχίαν γενήσεσθαι, οὐ διὰ τὰς καιρὰς, ἀλλὰ διὰ τὰς αὐτῶ πρεσβείας, πρῶτον μὲν συνέπεισε τὸν δῆμον μηκέτι βουλεύεσθαι ἐπὶ τίσι δεῖ ποιεῖσθαι τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ἀγαπᾶν μόνον εἰ γίνεται. Τοῦτο δὲ προλαβών, ἔκδοτον μὲν τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν ἐποίησε Θηβαίοις, γράψας ἐν τῷ ψηφίσματι, Εάν τις ἀφιστῆται πόλις ἀπὸ Θηβαίων, βοηθεῖν Αθηναίους Βοιωτοῖς τοῖς ἐν Θήβαις· τοῖς ὀνόμασι κλέπτων καὶ μεταφέρων τὰ πράγματα, ὥσπερ εἴωθεν· ὡς τοὺς Βοιωτοὺς ἔργῳ κακῶς πάσχοντας τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν τῶν Δημοσθένους ἀγαπήσοντας, ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἐφ' οἷς κακῶς πεπόνθασιν ἀγανακτήσοντας. Δεύτερον δὲ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀναλωμάτων τὰ μὲν δύο μέρη ὑμῖν ἀνέθηκεν, οἷς ἦσαν ἀπωτέρω οἱ κίνδυνοι, τὸ δὲ τρίτον μέρος Θηβαίοις, δωροδοκῶν ἐφ' ἑκάστοις τούτων· καὶ τὴν ἡγεμονίαν τὴν μὲν κατὰ θάλασσαν ἐποίησε κοινὴν, τὸ δ' ἀνάλωμα ἴδιον ὑμέτερον· τὴν δὲ κατὰ γῆν (εἰ μὴ δεῖ ληρεῖν) ἄρδην φέρων ἀνέθηκε Θηβαίοις, ὥστε παρὰ τὸν γενόμενον πόλεμον μὴ κύριοι γενέσθαι Στρατοκλέα τὸν ἡμέτερον στρατηγὸν βουλεύσασθαι περὶ τῆς τῶν στρατιωτῶν σωτηρίας. Καὶ ταῦτ' οὐκ ἐγὼ μὲν κα-

τηγορῶ, ἕτεροι δὲ παραλείπουσιν, ἀλλὰ κἀγὼ λέγω
καὶ πάντες ἐπιτιμῶσι· καὶ ὑμεῖς σύνισε καὶ μὴ ὀργίζεσθε·
ἐκεῖνο γὰρ πεπόνθατε πρὸς Δημοσθένη· συνείθισθε ἤ-
δη τὰ ἀδικήματα αὐτοῦ ἀκούειν. ὥστε μὴ θαυμάζετε. Δεῖ
δὲ μὴ χεῖτως, ἀλλ' ἀγανακτεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι, εἰ χρὴ
τὰ λοιπὰ τῇ πόλει καλῶς ἔχειν.

μς'. Δεύτερον δὲ καὶ πολὺ τούτου μεῖζον ἀδίκημα
ἠδίκησεν, ὅτι τὸ βουλευτήριον τὸ τῆς πόλεως καὶ τὴν δη-
μοκρατίαν ἄρδην ἔλαθεν ὑφελόμενος, καὶ μετήνεγκεν
εἰς Θήβας εἰς τὴν Καδμείαν, τὴν κοινωνίαν τῶν πρά-
ξεων τοῖς Βοιωτάρχαις συνθέμενος. Καὶ τηλικαύτην
αὐτὸς αὑτῷ δυνασείαν κατεσκεύασεν, ὥσ' ἤδη πολι-
ῶν ἐπὶ τὸ βῆμα, πρεσβεύειν μὲν ἔφη ὅποι ἂν αὐτῷ
δοκῇ κἂν μὴ ὑμεῖς ἐκπέμπητε· εἰ δέ τις αὐτῷ τῶν
στρατηγῶν ἀντειποι, καταβοώμενος τοὺς ἄρχοντας καὶ
συνεθίζων μηδὲν αὐτῷ ἀντιλέγειν, διαδικασίαν ἔφη
γράψειν τῷ βήματι πρὸς τὸ στρατηγεῖον· πλείω γὰρ
ὑμᾶς ἀγαθὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἔφη ἀπὸ τοῦ βήματος πεπον-
θέναι, ἢ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐκ τοῦ στρατηγείου. Μισθο-
φορῶν δ' ἐν τῷ Ξενικῷ κενοῖς χώραις, καὶ τὰ στρατιω-
τικὰ χρήματα κλέπτων, καὶ τοὺς μυρίους ξένους ἐκμισ-
θώσας Ἀμφισσεῦσι, πολλὰ διαμαρτυρομένου καὶ σχετ-
λιάζοντος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐμοῦ, προσέμιξε φέρων,
ἀναρπασθέντων τῶν ξένων, τὸν κίνδυνον ἀπαρασκεύῳ
τῇ πόλει. Τί γὰρ ἄν οἴεσθε Φίλιππον ἐν τοῖς τότε
καιροῖς εὔξασθαι; οὐ χωρὶς μὲν πρὸς τὴν πολιτικὴν
δύναμιν, χωρὶς δ' ἐν Ἀμφίσσῃ πρὸς τοὺς ξένους διαγω-
νίσασθαι, ἀθύμους δὲ τοὺς Ἕλληνας λαβεῖν τηλικαύτης

σληγῆς γεγενημένης; Καὶ τηλικούτων κακῶν αἴτιος γεγενημένος Δημοσθένης, ὃν ἀγαπᾷ εἰ μὴ δίκην δέδωκεν, ἀλλ', εἰ καὶ μὴ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθήσεται, ἀγαναχτεῖ· οὐδ' ἱκανόν ἐστιν αὐτῷ ἐναντίον ὑμῶν κηρύττεσθαι, ἀλλ', εἰ μὴ τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον ἀναρρηθήσεται, τοῦτ' ἀγανακτεῖ. Οὕτως, ὡς ἔοικε, πονηρὰ φύσις μεγάλης ἐξουσίας ἐπιλαβομένη, δημοσίας ἀπεργάζεται συμφοράς.

μζ'. Τρίτον δὲ καὶ τῶν προειρημένων μέγιστόν ἐστιν, ὃ μέλλω λέγειν. Φιλίππου γὰρ οὐ καταφρονοῦντος τῶν Ἑλλήνων, οὐδ' ἀγνοοῦντος (οὐ γὰρ ἦν ἀσύνετος) ὅτι περὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἐν ἡμέρας σμικρῷ μέρει διαγωνιεῖται, καὶ διὰ ταῦτα βουλόμενον ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην καὶ πρεσβείας ἀποστέλλειν μέλλοντος, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν Θήβαις φοβουμένων τὸν ἐπιόντα κίνδυνον εἰκότως. (οὐ γὰρ ῥᾴτωρ ἀστράτευτος καὶ λιπὼν τὴν τάξιν αὐτὸς ἐνθέτησεν, ἀλλ' ὁ Φωκικὸς πόλεμος, δεκαετὴς γεγονώς, ἀείμνηστον παιδείαν τοὺς ἐπαίδευσε) τούτων δὲ ἐχόντων οὕτως, αἰσθόμενος Δημοσθένης, καὶ τοὺς Βοιωτάρχας ὑποπτεύσας μέλλειν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι, χρυσίον ἄνευ αὐτοῦ παρὰ Φιλίππου λαβόντας (ἀβίωτον ἡγησάμενος εἶναι εἴ τινος ἀπολειφθήσεται δωροδοκίας) ἀναπηδήσας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (ὑδερὸς ἀνθρώπων λέγοντος, ὅθ' ὡς δεῖ ποιεῖσθαι πρὸς Φίλιππον εἰρήνην, ὅθ' ὡς οὐ δεῖ· ἀλλ' ὡς ᾤετο τοῦτο κήρυγμά τι τοῖς Βοιωτάρχαις προκηρύττων, ἀναφέρειν αὐτῷ τὰ μέρη τῶν λημμάτων) διώμνυτο τὴν Ἀθηνᾶν (ἦν, ὡς ἔοικε, Φειδίας ἐργολαβεῖν εἰργάσατο καὶ ἐνεπιορ-

κεῖν Δημοσθένει) ἢ μὴν εἴ τις ἐρεῖ ὡς χρὴ πρὸς Φίλιππον εἰρήνην ποιήσασθαι, ἀπάξειν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἐπιλαβόμενος τῶν τριχῶν· ἀπομιμούμενος τὴν Κλεοφῶντος πολιτείαν, ὃς ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου, ὡς λέγεται, τὴν πόλιν ἀπώλεσεν. Ὡς δ' οὐ προσεῖχον αὐτῷ οἱ ἄρχοντες οἱ ἐν ταῖς Θήβαις, ἀλλὰ καὶ τὸς στρατιώτας τὸς ὑμετέρους ἀνέστρεψαν ἐξελιλυθότας, ἵνα βουλεύσησθε περὶ τῆς εἰρήνης· ἐνταῦθα παντάπασιν ἔκφρων ἐγένετο, καὶ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, προδότας τῶν Ἑλλήνων τὸς Βοιωτάρχας ἀπεκάλεσε· καὶ γράφειν ἔφη ψήφισμα ὁ τοῖς πολεμίοις ὐδέποτ' ἀντιβλέψας, πέμπειν ὑμᾶς πρέσβεις εἰς Θήβας αἰτήσοντας Θηβαίους δίοδον ἐπὶ Φίλιππον. Ὑπερωσχυνθέντες δὲ οἱ ἐν Θήβαις ἄρχοντες μὴ δόξωσιν ὡς ἀληθῶς εἶναι προδόται τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ μὲν τῆς εἰρήνης ἀπετρέποντο, ἐπὶ δὲ τὴν παράταξιν ὥρμησαν.

μή. Ενθα δὴ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἄξιόν ἐστιν ἐπιμνησθῆναι, ὃς ὕτος ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων ὄντων τῶν ἱερῶν ἐκπέμψας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον, ἐτόλμησε, τοῖς δραπέταις ποσὶ καὶ λελοιπόσι τὴν τάξιν ἀναβὰς ἐπὶ τὸν τάφον τῶν τετελευτηκότων, ἐγκωμιάζειν τὴν ἐκείνων ἀρετήν. Ὦ πρὸς μὲν τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων ἁπάντων ἀνθρώπων ἀχρηστότατε, πρὸς δὲ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατε, ἐπιχειρήσειν ἐθελήσεις αὐτίκα μάλα βλέπων εἰς τὰ τούτων πρόσωπα λέγειν, ὡς δεῖ σε ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς σεφανῦσθαι; ἐὰν δ' ὕτος

λέγῃ, ὑμεῖς ὑπομενεῖτε, καὶ συναποθανεῖται τοῖς τελευτήσασιν, ὡς ἔοικε, καὶ ἡ ὑμετέρα μνήμη; Γένεσθε δή μοι μικρὸν χρόνον τὴν διάνοιαν μὴ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ νομίσατε ὁρᾶν προϊόντα τὸν κήρυκα, καὶ τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἀνάρρησιν μέλλουσαν γίνεσθαι· καὶ λογίσασθε πότερ' οἴεσθε τοὺς οἰκείους τῶν τελευτησάντων πλείω δάκρυα ἀφήσειν ἐπὶ ταῖς τραγῳδίαις καὶ τοῖς ἡρωϊκοῖς πάθεσι τοῖς μετὰ ταῦτα ἐπεισιοῦσιν, ἢ ἐπὶ τῇ τῆς πόλεως ἀγνωμοσύνῃ; Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀλγήσειεν ἄνθρωπος Ἕλλην, ἢ καὶ παιδευθεὶς ἐλευθέρως, ἀναμνησθεὶς ἐν τῷ θεάτρῳ ἐκεῖνό γε (εἰ μηδὲν ἕτερον) ὅτι ταύτῃ ποτὲ τῇ ἡμέρᾳ μελλόντων, ὥσπερ νυνὶ, τῶν τραγῳδῶν γίνεσθαι (ὅτ' εὐνομεῖτο μᾶλλον ἡ πόλις, καὶ βελτίοσι προσάταις ἐχρῆτο) προσελθὼν ὁ κήρυξ καὶ παρασησάμενος τοὺς ὀρφανοὺς, ὧν οἱ πατέρες ἦσαν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότες, νεανίσκους πανοπλίᾳ κεκοσμημένους, ἐκήρυττε τὸ κάλλιστον κήρυγμα καὶ προτρεπτικώτατον πρὸς ἀρετὴν, ὍΤΙ τόσδε τοὺς νεανίσκους ὧν οἱ πατέρες ἐτελεύτησαν ἐν τῷ πολέμῳ, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, μέχρι μὲν ἥβης ὁ δῆμος ἔτρεφε· νυνὶ δὲ καθοπλίσας τῇδε τῇ πανοπλίᾳ ἀφίησιν ἀγαθῇ τύχῃ τρέπεσθαι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, καὶ καλεῖ εἰς προεδρίαν. Τότε μὲν ταῦτ' ἐκήρυττεν, ἀλλ' οὐ νῦν· ἀλλὰ παρασησάμενος τὸν τῆς ὀρφανίας τοῖς παισὶν αἴτιον, τί ποτ' ἂν ἐρεῖ, ἢ τί φθέγξεται; καὶ γὰρ ἂν αὐτὰ διεξίῃ τὰ ἐκ τοῦ ψηφίσματος προσάγματα, ἀλλ' ὑπὸ τὸ ἐκ τῆς ἀληθείας αἰσχρὸν σιωπήσεται, ἀλλὰ τἀναντία δείξει τῇ τοῦ κήρυκος φωνῇ φθέγγεσ-

θαι. Ὅτι τόνδε τὸν ἄνδρα (εἰ δὲ καὶ οὗτος ἀνὴρ) σεφανοῖ ὁ δῆμος ὁ τῶν Αθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα τὸν κάκιστον, ἀνδραγαθίας ἕνεκα τὸν ἄνανδρον καὶ λελοιπότα τὴν τάξιν. Μὴ, πρὸς τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων Θεῶν ἱκετεύω ὑμᾶς, ὦ Αθηναῖοι, μὴ τρόπαιον ἱστᾶτε ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν ἐν τῇ τοῦ Διονύσου ὀρχήστρᾳ· μηδ' αἱρεῖτε παραινοίας ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τὸν δῆμον τῶν Αθηναίων· μηδ' ὑπομιμνήσκετε τῶν ἀνιάτων καὶ ἀνηκέστων κακῶν τοὺς ταλαιπώρους Θηβαίους, οὓς φυγόντας διὰ τοῦτον, ὑποδέδεχθε τῇ πόλει· ὧν ἱερὰ καὶ τέκνα καὶ τάφους ἀπώλεσεν ἡ Δημοσθένους δωροδοκία, καὶ τὸ βασιλικὸν χρυσίον.

μθ'. Αλλ' ἐπειδὴ τοῖς σώμασιν οὐ παρεγένεσθε, ταῖς γε διανοίαις ἀποβλέψατ' αὐτῶν εἰς τὰς συμφορὰς· καὶ νομίσατε ὁρᾶν ἁλισκομένην τὴν πόλιν, τειχῶν κατασκαφὰς, ἐμπρήσεις οἰκιῶν, ἀγομένας γυναῖκας καὶ παῖδας εἰς δουλείαν· πρεσβύτας ἀνθρώπους, πρεσβύτιδας γυναῖκας, ὀψὲ μεταμανθάνοντας τὴν ἐλευθερίαν, κλαίοντας, ἱκετεύοντας ὑμᾶς, ὀργιζομένους οὐ τοῖς τιμωρουμένοις, ἀλλὰ τοῖς τούτων αἰτίοις· ἐπισκήπτοντας μηδενὶ τρόπῳ τὸν τῆς Ελλάδος ἁλιτήριον σεφανοῦν, ἀλλὰ καὶ τὸν δαίμονα καὶ τὴν τύχην τὴν συμπαρακολουθοῦσαν τῷ ἀνθρώπῳ φυλάξασθαι. Οὔτε πόλις γὰρ οὔτ' ἰδιώτης ἀνὴρ ὑδεὶς πώποτε καλῶς ἀπήλλαξε, Δημοσθένει συμβουλῷ χρησάμενος. Ὑμεῖς δ' ὦ Αθηναῖοι, οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ ἐπὶ μὲν τοὺς πορθμέας τοὺς εἰς Σαλαμῖνα πορθμεύοντας νόμον ἔθεσθε, Ἐάν τις αὐτῶν ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ,

τύτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι, ἵνα μηδεὶς αὐτοσχεδιάζῃ εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων σώματα· τὸν δὲ τὴν Ελλάδα καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀνατετραφότα, τῦτον ἐάσετε πάλιν ἀπευθύνειν τὰ κοινά;

ν'. Ἵνα δ' εἴπω καὶ περὶ τῦ τετάρτυ καιρῦ καὶ τῶν νυνὶ καθεστηκότων πραγμάτων, ἐκεῖνο ὑμᾶς ὑπομνῆσαι βύλομαι, ὅτι Δημοσθένης οὐ τὴν ἀπὸ στρατοπέδου μόνον τάξιν ἔλιπεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῆς πόλεως τριήρη προσλαβὼν ὑμῶν καὶ τὺς Ἕλληνας ἠργυρολόγησε. Καταγαγόσης δὲ αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀπροσδοκήτυ σωτηρίας, τοὺς μὲν πρώτυς χρόνυς ὑπότρομος ἦν ἄνθρωπος, καὶ παριὼν ἠμιθνὴς ἐπὶ τὸ βῆμα, εἰρηνοφύλακα ὑμᾶς ἐκέλευεν αὐτὸν χειροτονεῖν. Ὑμεῖς δὲ κατὰ μὲν τοὺς πρώτυς χρόνυς οὐδ' ἐπὶ τὰ ψηφίσματα εἰᾶτε τὸ Δημοσθένους ἐπιγράφειν ὄνομα, ἀλλὰ Ναυσικλεῖ τῦτο προσετάττετε· νῦν δ' ἤδη καὶ στεφανῦσθαι ἀξιοῖ. Ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε Φίλιππος, Ἀλέξανδρος δ' εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστη, πάλιν αὐτὸς τεραστευόμενος, ἱερὰ μὲν ἱδρύσατο Παυσανίυ, εἰς αἰτίαν δὲ εὐαγγελίων καὶ θυσίας τὴν Βυλὴν κατέστησεν. Ἐπωνυμίαν δὲ Ἀλεξάνδρῳ Μαργίτην ἐτίθετο· ἀπειτόλμα δὲ λέγειν ὡς οὐ κινηθήσεται ἐκ Μακεδονίας, ἀγαπᾷν γὰρ αὐτὸν ἔφη ἐν Πέλλῃ περιπατῦντα, καὶ τὰ σπλάγχνα φυλάττοντα. Καὶ ταυτὶ λέγειν ἔφη οὐκ εἰκάζων, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδώς, ὅτι αἵματός ἐστιν ἡ ἀρετὴ ὠνία, αὐτὸς οὐκ ἔχων αἷμα, καὶ θεωρῶν τὸν Ἀλέξανδρον οὐκ ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρυ φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑαυτῦ ἀνανδρίας. Ἤδη δ' ἐψηφισμένων Θετταλῶν ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τὴν

ὑμετέραν πόλιν, καὶ τοῦ νεανίσκου τὸ πρῶτον παροξυνθέντος (εἰκότως) ἐπειδὴ περὶ Θήβας ἦν τὸ στρατόπεδον, πρεσβευτὴς ὑφ' ὑμῶν χειροτονηθεὶς, ἀποδρὰς ἐκ μέσου τοῦ Κιθαιρῶνος ἦκεν ὑποστρέψας, οὔτ' ἐν εἰρήνῃ, οὔτ' ἐν πολέμῳ χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχων. Καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον οὐ πρώην ποτε, οὐδ' εἰάσατε κριθῆναι ἐν τῷ τῶν Ἑλλήνων συνεδρίῳ· οὗτος δ' ὑμᾶς νῦν προδέδωκεν, εἴπερ ἀληθῆ ἐστιν ἃ λέγεται.

νά. Ὡς γάρ φασι Παράλιοι καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀλέξανδρον (καὶ τὸ πρᾶγμα εἰκότως πιστεύεται) ἔστι τις Ἀριστὶων Πλαταιεὺς, ὁ τοῦ Ἀριστοβούλου τοῦ Φαρμακοπώλου υἱὸς, εἴ τις ἄρα καὶ ὑμῶν γινώσκει. Οὗτός ποτε ὁ νεανίσκος ἑτέρων τὴν ὄψιν διαφέρων γενόμενος, ᾤκησε πολὺν χρόνον ἐν τῇ Δημοσθένους οἰκίᾳ. Ὅ, τι δὲ πράττων ἢ πάσχων, ἀμφίβολος ἡ αἰτία, καὶ τὸ πρᾶγμα εὐδαμῶς εὔσχημον ἐμοὶ λέγειν. Οὗτος (ὡς ἐγὼ ἀκούω) ἠγνοημένος ὅστις καὶ πῶς ποτέ ἐστι βεβιωκὼς, τὸν Ἀλέξανδρον ὑποτρέχει, καὶ πλησιάζει ἐκείνῳ. Διὰ τούτου γράμματα πέμψας Δημοσθένης ὡς Ἀλέξανδρον, ἄδειάν τινα εὕρηται καὶ διαλλαγὰς, καὶ πολλὴν κολακείαν πεποίηται. Ἐκεῖθεν δὲ θεωρήσατε ὡς ὁμοίων ἐστὶ τὸ πρᾶγμα τῇ αἰτίᾳ.

νβ'. Εἰ γάρ τι τούτων ἐφρόνει Δημοσθένης καὶ πολεμικῶς εἶχεν (ὥσπερ καί φησι) πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, τρεῖς αὐτῷ καιροὶ κάλλιστοι παραγεγόνασιν, ὧν οὐδενὶ φαίνεται κεχρημένος. Εἷς μὲν ὁ πρῶτος, ὅτ' εἰς τὴν ἀρχὴν ὑπάλαι καθεστηκὼς Ἀλέξανδρος, ἀπαρασ-

κεύων αὐτῷ τῶν ἰδίων ὄντων, εἰς τὴν Ασίαν διέβη· ἥκμαζε δ' ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασι καὶ πεζῇ στρατιᾷ· ἄσμενος δ' ἂν ὑμᾶς εἰς τὴν κοινὴν συμμαχίαν προσεδέξατο διὰ τὰς ἐπιφερομένας αὐτῷ κινδύνους εἶπάς τινα ἐνταῦθα λόγον, Δημόσθενες, ἢ ἔγραψάς τι ψήφισμα; Βούλει σε θῶ καὶ φοβηθῆναι καὶ χρήσασθαι τῷ ἑαυτοῦ τρόπῳ; καὶ τοι ῥητορικὴν δειλίαν δημόσιος καιρὸς οὐκ ἀναμένει. Αλλ' ἐπειδὴ πάσῃ τῇ δυνάμει Δαρεῖος κατεβεβήκει, ὁ δ' Αλέξανδρος ἦν ἀπειλημμένος ἐν Κιλικίᾳ πάντων ἐνδεὴς, ὡς ἄφησθα σὺ αὐτίκα, μάλα δ' ἔμελλεν (ὡς ἦν ὁ παρὰ σοῦ λόγος) συμπατηθήσεσθαι ὑπὸ τῆς Περσικῆς ἵππου, τὴν δὲ σὴν ἀνδίαν ἡ πόλις οὐκ ἐχώρει, καὶ τὰς ἐπισολὰς ἃς ἐξηρτημένος ἐκ τῶν δακτύλων περιῄεις, ἐπιδεικνύων τισὶ τὸ ἐμὸν πρόσωπον, ὡς ἐκπεπληγμένου καὶ ἀθυμοῦντος, καὶ χρυσόκερων ἀποκαλῶν, καὶ κατεσέφθαι φάσκων, ἔτι πταῖσμα συμβήσεται Αλεξάνδρῳ· οὐδ' ἐνταῦθα ἔπραξας ὑδὲν, ἀλλ' εἰς τινα καιρὸν ἀνεβάλλου καλλίω. Ὑπερβὰς τοίνυν ἅπαντα ταῦτα, ὑπὲρ τῶν νυνὶ καθεστηκότων λέξω. Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ τὸ Ξενικὸν ἐπέτυχον μάχῃ καὶ διέφθειραν τοὺς περὶ Κόρραγον στρατιώτας· Ηλεῖοι δ' αὐτοῖς συμμετεβάλοντο καὶ Αχαιοὶ πάντες πλὴν Πελληναίων, καὶ Αρκαδία πᾶσα, πλὴν Μεγάλης πόλεως (αὐτὴ δὲ ἐπολιορκεῖτο, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπίδοξος ἦν ἁλῶναι) ὁ δ' Αλέξανδρος ἔξω τῆς Αρκτου καὶ τῆς οἰκουμένης ὀλίγου δεῖν πάσης μεθειστήκει· ὁ δὲ Αντίπατρος πολὺν χρόνον συνῆγε στρατόπεδον, τὸ δὲ ἐσόμενον ἄδηλον ἦν. Ενταῦθ' ἡμῖν

ἀπόδειξιν ποίησαι, ὦ Δημόσθενες, τί ποτ' ἦν ἃ ἔπραξας, ἢ τί ποτ' ἦν ἃ ἔλεγες· ἢ εἰ βούλει, παραχώρω σοι τοῦ βήματος, ἕως ἂν εἴπῃς· ἐπειδὴ δὲ σιγᾷς, ὅτι μὲν ἀπορεῖς, συγγνώμην ἔχω σοι, ἃ δὲ τότ' ἔλεγες, ἐγὼ νῦν λέξω.

νγ'. Οὐ μέμνησθε αὐτῶ τὰ μιαρὰ ἢ ἀπίθανα ῥήματα, ἃ πώς ποθ' ὑμεῖς, ὦ σιδήρεοι, ἐκαρτερεῖτε ἀκροώμενοι; ὅτ' ἔφη παρελθών, [Ἀμπελουργοῦσί τινες τὴν πόλιν, ἀνατετμήκασί τινες τὰ κλήματα τοῦ δήμου, ὑποτέτμηται τὰ νεῦρα τῶν πραγμάτων, φορμοῤῥαφούμεθα ἐπὶ τὰ σενά, τινὲς πρῶτον ὥσπερ τὰς βελόνας διείρυσι.] Ταῦτα δὲ τίνος ἐστίν, ὦ κίναδος, ῥήματα ἢ θαύματα; Καὶ πάλιν ὅτε κύκλῳ περιδινῶν σεαυτὸν ἐπὶ τοῦ βήματος ἔλεγες, ὡς ἀντιπράττων Ἀλεξάνδρῳ, [Ὁμολογῶ τὰ Λακωνικὰ συσῆσαι, ὁμολογῶ Θετταλοὺς καὶ Περραιβοὺς ἀφεσῶναι.] Σὺ γὰρ ἂν κώμην ἀποσήσαις; Σὺ γὰρ ἂν προσέλθοις μὴ ὅτι πρὸς πόλιν, ἀλλὰ πρὸς οἰκίαν, ὅπου κίνδυνος πρόσεστιν; Ἀλλ' εἰ μέν που χρήματα ἀναλίσκεται, προσκαθεσθήσῃ, πρᾶξιν δὲ ἀνδρὸς οὐ πράξεις· ἐὰν δ' αὐτόματόν τι συμβῇ, προσποιήσῃ, καὶ σαυτὸν ἐπὶ τὸ γεγενημένον ἐπιγράψεις· ἂν δ' ἔλθῃ φόβος τις, ἀποδράσῃ· ἐὰν δὲ θαῤῥήσωμεν, δωρεὰς αἰτήσεις, καὶ χρυσοῖς στεφάνοις στεφανῶσθαι.

νδ'. Ναί· ἀλλὰ δημοτικός ἐστιν. Ἐὰν μὲν τοίνυν πρὸς εὐφημίαν αὐτοῦ τῶν λόγων ἀποβλέψητε, ἐξαπατηθήσεσθε, ὥσπερ καὶ πρότερον· ἐὰν δ' εἰς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐξαπατηθήσεσθε. Ἐκεῖνος δὲ ἀ-

πολάβετε παρ' αὐτῦ τὸν λόγον. Ἐγὼ μὲν μεθ' ὑμῶν λογιῦμαι ἃ δεῖ ὑπάρξαι ἐν τῇ φύσει τῷ δημοτικῷ ἀνδρὶ καὶ σώφρονι, καὶ πάλιν ἀντιθήσω ποῖόν τινα εἰκὸς ἐστιν εἶναι τὸν ὀλιγαρχικὸν ἄνθρωπον καὶ φαῦλον· ὑμεῖς δ' ἀντιτιθέντες ἑκάτερα τούτων, θεωρήσατ' αὐτὸν μὴ ὁποτέρῳ τῦ λόγυ, ἀλλ' ὁποτέρῳ τῦ βίυ ἐστιν.

νέ. Οἶμαι τοίνυν ἅπαντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσειν τάδε δεῖν ὑπάρξαι τῷ δημοτικῷ· πρῶτον μὲν, ἐλεύθερον αὐτὸν εἶναι καὶ πρὸς πατρὸς καὶ μητρὸς, ἵνα μὴ διὰ τὴν πρὸς τὸ γένος ἀτυχίαν, δυσμενὴς ᾖ τοῖς νόμοις, οἳ σώζουσι τὴν δημοκρατίαν. Δεύτερον δ', ἀπὸ τῶν προγόνων εὐεργεσίαν τινὰ αὐτῷ πρὸς τὸν δῆμον ὑπάρχειν, ἢ τόγ' ἀναγκαιότατον, μηδεμίαν ἔχθραν, ἵνα μὴ βοηθῶν τοῖς τῶν προγόνων ἀτυχήμασι, κακῶς ἐπιχειρῇ ποιεῖν τὴν πόλιν. Τρίτον, σώφρονα καὶ μέτριον χρὴ πεφυκέναι αὐτὸν πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν διαιταν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ἀσέλγειαν τῆς δαπάνης δωροδοκῇ κατὰ τῦ δήμυ. Τέταρτον, εὐγνώμονα καὶ δυνατὸν εἰπεῖν. καλὸν γάρ τὴν μὲν διάνοιαν προαιρεῖσθαι τὰ βέλτιστα, τὴν δὲ παιδείαν τὴν τοῦ ῥήτορος καὶ τὸν λόγον πείθειν τὺς ἀκύοντας· εἰ δὲ μὴ, τὴν εὐγνωμοσύνην ἀεὶ προτακτέον τοῦ λόγυ. Πέμπτον, ἀνδρεῖον εἶναι τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τὺς πολέμους ἐγκαταλίπῃ τὸν δῆμον. Τὸν δ' ὀλιγαρχικὸν, πάντα τἀναντία τύτων ἔχειν· τί γὰρ δεῖ πάλιν διεξιέναι;

νϛ'. Σκέψασθε δὴ, τί τύτων ὑπάρχει Δημοσθένει; ὁ δὲ λογισμὸς ἔσω ἐπὶ πᾶσι δικαίοις. Τύτῳ πατὴρ

μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεὺς, ἀνὴρ ἐλεύθερος (οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι) τὰ δ' ἀπὸ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πάππου τοῦ πρὸς μητρὸς, πῶς ἔχει αὐτῷ, ἐγὼ φράσω. Γύλων ἦν ἐκ Κεραμέων, ὅστις προδοὺς τοῖς πολεμίοις Νύμφαιον τὸ ἐν τῷ Πόντῳ (τότε τῆς πόλεως ἐχούσης τὸ χωρίον τοῦτο) φυγὰς ἐκ τῆς πόλεως ἐγένετο, θανάτου καταγνωσθέντος αὐτοῦ, τὴν κρίσιν οὐχ ὑπομείνας· καὶ ἀφικνεῖται εἰς Βόσπορον, κἀκεῖ λαμβάνει δωρεὰν παρὰ τῶν Τυράννων τοὺς ὠνομασμένους Κήπους, καὶ γαμεῖ γυναῖκα πλουσίαν μὲν νὴ Δία καὶ χρυσίον ἐπιφερομένην πολύ, Σκυθὶν δὲ τὸ γένος· ἐξ ἧς γίνονται αὐτῷ θυγατέρες δύο, ἃς ἐκεῖνος δεῦρο μετὰ πολλῶν χρημάτων ἀποσείλας συνῴκισε τὴν μὲν ἑτέραν ὁτῳδήποτε (ἵνα μὴ πολλοῖς ἀπεχθάνωμαι) τὴν δὲ ἑτέραν ἔγημε παριδὼν τοὺς τῆς πόλεως νόμους Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς· ἐξ ἧς ὑμῖν ὁ περίεργος καὶ συκοφάντης γεγένηται Δημοσθένης. Οὐκοῦν ἀπὸ μὲν τοῦ πάππου τοῦ πρὸς μητρὸς, πολέμιος ἂν εἴη τῷ δήμῳ (θάνατον γὰρ αὐτοῦ τῶν προγόνων κατέγνωτε) τὰ δὲ ἐπὶ τῆς μητρὸς, Σκύθης, βάρβαρος, Ἑλληνίζων τῇ φωνῇ, ὅθεν καὶ μὲν πονηρίαν οὐκ ἐπιχώριός ἐσι.

νζ' Περὶ τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, τίς ἐσιν; Εκ Τριπράρχου λογογράφος ἀνεφάνη, τὰ πατρῷα καταγελάσως προέμενος· ἄπιστος δὲ καὶ περὶ ταῦτα δόξας εἶναι, καὶ τοὺς λόγους ἐκφέρων τοῖς ἀντιδίκοις, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸ βῆμα· πλεῖσον δ' ἐκ τῆς πόλεως εὐληφὼς ἀργύριον, ἐλάχισα περιεποιήσατο. Νῦν μέν τοι τὸ βασιλικὸν χρυσίον ἐπικέκλυκε τὴν δαπάνην αὐτοῦ· ἔσι

δ' ὐδὲν τῦθ' ἱκανὸν· ὐδεὶς γὰρ πλῦτος τρόπυ πονηροῦ περιεγένετο. Καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸν βίον ὰκ ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων πορίζεται, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑμετέρων κινδύνων. Περὶ δ' εὐγνωμοσύνην ϗ λόγυ δύναμιν, πῶς πέφυκε; δεινῶς λέγειν, κακῶς βιῶναι. Οὕτω γὰρ κέχρηται ϗ τῷ ἑαυτοῦ σώματι ϗ παιδοποιΐᾳ, ὥσέ με μὴ βούλεσθαι λέγειν ἃ τούτῳ πέπρακται· ἤδη γάρ ποτε εἶδον μισηθέντας τοὺς τὰ τῶν πλησίον αἰσχρὰ λίαν σαφῶς λέγοντας. Επειτα, τί συμβαίνει τῇ πόλει; οἱ μὲν λόγοι καλοὶ, τὰ δ' ἔργα φαῦλα.

νή. Πρὸς δὲ ἀνδρίαν βραχύς μοι λείπεται λόγος. Εἰ μὲν γὰρ ἠρνεῖτο μὴ δειλὸς εἶναι, ἢ ὑμεῖς μὴ συιήδειτε αὐτῷ, διατριβὴν ὁ λόγος ἂν μοι παρέσχεν· ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ὑμεῖς σύνισε, λοιπὸν ὑπομνῆσαι τοὺς περὶ τύτων κειμένυς νόμυς. Ὁ γὰρ Σόλων ὁ παλαιὸς νομοθέτης ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις ὤετο δεῖν ἐνέχεσθαι τὸν ἀστράτευτον, ϗ τὸν λελοιπότα τὴν τάξιν καὶ τὸν δειλὸν ὁμοίως. Εἰσὶ γὰρ ϗ δειλίας γραφαί· ϗ τοι θαυμάσειεν ἄν τις ὑμῶν, εἴ εἰσι φύσεως γραφαὶ· εἰσὶ· τίνος ἕνεκα; ἵνα ἕκασος ὑμῶν τὰς ἐκ τῶν νόμων ζημίας φοβύμενος μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίυς, ἀμείνων ἀγωνιεῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὑπάρχῃ. Ὁ μὲν τοίνυν νομοθέτης, τὸν ἀστράτευτον, ϗ τὸν δειλὸν, ϗ τὸν λιπόντα τὴν τάξιν ἔξω τῶν περιῤῥαντηρίων τῆς ἀγορᾶς ἐξείργει, ϗ ὰκ ἐᾷ στεφανῦσθαι, οὐδὲ εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ. Σὺ δὲ τὸν ἀστεφάνωτον ἐκ τῶν νόμων κελεύεις ἡμᾶς στεφανῦν, ϗ τῷ σαυτῦ ψηφίσματι τὸν

ὑ προσήκοντα εἰσκαλεῖς τοῖς τραγῳδοῖς εἰς τὴν ὀρχήσραν, εἰς τὸ ἱερὸν τῦ Διονύσυ τὸν τὰ ἱερὰ διὰ δειλίαν προδεδωκότα. Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἐκεῖνο μέμνησθε, ὅταν φῇ δημοτικὸς εἶναι, θεωρεῖτ' αὐτῦ μὴ τὸν λόγον, ἀλλὰ τὸν βίον· ϗ σκοπεῖτε μὴ τίς φησιν εἶναι, ἀλλὰ τίς ἐστιν.

ιθ'. Ἐπεὶ δὲ στεφάνων ἀνεμνήσθην ϗ δορεῶν, ἕως ἔτι μέμνημαι, προλέγω ὑμῖν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ καταλύσετε τὰς ἀφθόνυς ταύτας δωρεὰς ϗ τὺς εἰκῇ διδομένυς στεφάνυς, οὔθ' οἱ τιμώμενοι χάριν ὑμῖν εἴσονται, οὔτε τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἐπανορθωθήσεται· τὺς μὲν γὰρ πονηρὺς ὐ μήποτε βελτίυς ποιήσετε, τὺς δὲ χρηστὺς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυμίαν ἐμβαλεῖτε. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μεγάλα νῦν οἶμαι σημεῖα δείξειν ὑμῖν. Εἰ γάρ τις ὑμᾶς ἐρωτήσειε, πότερον ὑμῖν ἐνδοξοτέρα δοκεῖ ἡ πόλις εἶναι ἐπὶ τῶν νυνὶ καιρῶν, ἢ ἐπὶ τῶν προγόνων, ἅπαντες ἂν ὁμολογήσαιτε, ἐπὶ τῶν προγόνων· ἄνδρες δὲ πότερον τότε ἀμείνυς ἦσαν ἢ νυνί, τότε μὲν διαφέροντες, νυνὶ δὲ πολλῷ καταδεέστεροι· δωρεὰ ϗ στέφανοι ϗ κηρύγματα ϗ σιτήσεις ἐν Πρυτανείῳ πότερον τότε ἦσαν πλείυς, ἢ νυνί, τότε μὲν ἦν σπάνια τὰ καλὰ παρ' ἡμῖν ϗ τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνομα τίμιον, νῦν δ' ἤδη καταπέπλυται τὸ πρᾶγμα· ϗ τὸ στεφανῦν ἐξ ἔθυς, ἀλλ' ὐκ ἐκ προνοίας ποιεῖσθε.

ξ'. Οὐκῦν ἄτοπον ὑτωσὶ διαλογιζομένοις, τὰς μὲν δωρεὰς νῦν πλείυς εἶναι, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἰσχύειν, καὶ τὺς ἄνδρας νῦν μὲν χείρυς εἶναι, τότε δ' ἀμείνυς; Ἐγὼ δὲ τῦθ' ὑμᾶς

ἐπιχειρήσω διδάσκειν. Οἶεσθέ ποτε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐθελῆσαί τινα ἐπασκεῖν εἰς τὰ Παναθήναια, ἢ εἰς ἄλλόν τινα τῶν σεφανιτῶν ἀγώνων, Παγκράτιον ἢ κῆ ἄλλό τι τῶν βαρυτέρων ἄθλων, εἰ ὁ σέφανος ἐδίδοτο μὴ τῷ κρατίσῳ, ἀλλα τῷ διαπραξαμένῳ; ὐδέποτ' ἠθέλησεν ἐπασκεῖν. Νῦν δ' οἶμαι διὰ τὸ σπάνιον κῆ τὸ περιμάχητον κῆ τὸ καλὸν κῆ τὸ ἀείμνησον ἐκ τῆς νίκης, ἐθέλυσί τινες τὰ σώματα σαρακαταθ-μενοι κῆ τὰς μεγίσας ταλαιπωρίας ὑπομείναντες διακινδυνεύειν. Ὑπολάβετε τοίνυν ὑμᾶς αὐτὺς εἶναι ἀγωνοθέτας πολιτικῆς ἀρετῆς· κἀκεῖνο ἐκλογίσασθε, ὅτι ἐὰν μὲν τὰς δωρεὰς ὀλίγοις κῆ ἀξίοις καὶ κατὰ τὺς νόμυς διδῶτε, πολλὺς ἀγωνισὰς ἕξετε τῆς ἀρετῆς· ἐὰν δὲ τῷ βουλομένῳ καὶ τοῖς διαπραξαμένοις χαρίζησθε, καὶ τὰς ἐπιεικεῖς φύσεις διαφθερεῖτε.

ξά. Ὅτι δὲ ὀρθῶς λέγω, ἔτι μικρῷ σαφέσερον ὑμᾶς βύλομαι διδάξαι. Πότερον ὑμῖν ἀμείνων ἀνὴρ εἶναι δοκεῖ Θεμισοκλῆς, ὁ στρατηγήσας ὅτε τῇ περὶ Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ τὺν Πέρσην ἐνικᾶτε, ἢ Δεμοσθένης ὁ τὰς τάξεις λιπών; Μιλτιάδης δὲ ὁ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην τὺς βαρβάρυς νικήσας, ἢ ὗτος; ἔτι δ' οἱ ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες; Ἀριστείδης δ' ὁ Δίκαιος ἐπικαλύμενος, ὁ τὴν ἀνόμοιον ἔχων ἐπωνυμίαν Δημοσθένει; ἀλλ' ἔγωγε, μὰ τοὺς Θεοὺς τὺς Ὀλυμπίυς, ὐδ' ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ἄξιον ἡγῦμαι μεμνῆσθαι τῦ θηρίυ τύτυ, κῆ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν. Ἐπιδειξάτω τοίνυν Δημοσθένης ἐν τῷ αὐτῦ λόγῳ, ἔπου γέγραπται, τινὰ τούτων τῶν ἀνδρῶν στεφανῶσαι.

Αχάριτος ἆρ' ἦν ὁ δῆμος; οὐκ, ἀλλὰ μεγαλόφρων· κἀκεῖνοί γε οἱ μὴ ὕστω τετιμημένοι τῆς πόλεως ἄξιοι. Οὐ γὰρ ᾤοντο δεῖν ἐν τοῖς γράμμασι τιμᾶσθαι, ἀλλ' ἐν τῇ μνήμῃ τῶν εὖ πεποιθότων, ἣ ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου μέχρι τῆς δὲ τῆς ἡμέρας ἀθάνατος οὖσα διαμένει.

ξϛ'. Δωρεὰς δὲ τίνας ἐλάμβανον, ἄξιόν ἐστι μνησθῆναι. Ἦσάν τινες κατὰ τοὺς τότε καιροὺς, οἳ πολὺν ὑπομείναντες χρόνον καὶ μεγάλους κινδύνους ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ ἐνίκων μαχόμενοι Μήδους· οὗτοι δεῦρο ἀφικόμενοι τὸν δῆμον ᾔτησαν δωρεάν, ᾗ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ δῆμος τιμὰς μεγάλας, ὡς τότ' ἐδόκει, τρεῖς λιθίνους Ἑρμᾶς στῆσαι ἐν τῇ στοᾷ τῇ τῶν Ἑρμῶν· ἔφη τε μὴ ἐπιγράφειν τὰ ὀνόματα τὰ ἑαυτῶν, ἵνα μὴ τῶν στρατηγῶν ἀλλὰ τοῦ δήμου δοκῇ εἶναι τὸ ἐπίγραμμα. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτῶν τῶν ποιημάτων εἴσεσθε. Ἐπιγέγραπται γὰρ ἐπὶ μὲν τῷ πρώτῳ τῶν Ἑρμῶν,

Ἦ ἄρα κἀκεῖνοι ταλακάρδιοι· οἵ ποτε, Μήδων
Παισὶν ἐπ' ἠϊόνι Στρυμόνος, ἀμφὶ ῥοὰς
Λιμόν τ' αἴθωνα κρατερόν τ' ἐπάγοντες ἄρηα,
Πρῶτοι δυσμενέων εὗρον ἀμηχανίην.

Ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ,

Ἡγεμόνεσσι δὲ μισθὸν Ἀθηναῖοι τάσδε δῶκαν,
Ἀντ' εὐεργεσίης καὶ μεγάλης ἀρετῆς.
Μᾶλλόν τις τὰδ' ἰδὼν καὶ ἐπεσσομένων, ἐθελήσει
Ἀμφὶ ξυνοῖσι πράγμασι μόχθον ἔχειν.

Επὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἐπιγέγραπται Ἑρμῆ,

Ἐκ ποτε τῆς δὲ πόλιος ἅμ' Ἀτρείδῃσι Μενεσθεὺς
Ἡγεῖτο ζάθεον Τρωϊκὸν ἀμπεδίον.
Ὃν πόθ' Ὅμηρος ἔφη Δαναῶν πύκα χαλκοχιτώνων
Κοσμήτορα μάχης ἔξοχον ἄνδρα μολεῖν.
Οὕτως ὐδὲν ἀεικὲς Ἀθηναίοισι καλεῖσθαι
Κοσμητὰς πολέμου τ' ἀμφὶ καὶ ἠπορέης.

Εἰ που τὸ τῶν στρατηγῶν ὄνομα; ὐδαμοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ δήμου. Προσέλθετε οὖν τῇ διανοίᾳ καὶ εἰς τὴν στοὰν τὴν Ποικίλην· ἁπάντων γὰρ ὑμῖν τῶν καλῶν ἔργων τὰ ὑπομνήματα ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνάκειται. Τί οὖν ἐστιν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὃ ἐγὼ λέγω; ἐνταῦθα ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη γέγραπται· τίς οὖν ἦν ὁ στρατηγός; οὐτωσὶ μὲν ἐρωτηθέντες ἅπαντες ἀποκρίναισθε ἄν, ὅτι Μιλτιάδης· ἐκεῖ δὲ οὐκ ἐπιγέγραπται· πῶς; οὐκ ᾔτησε τὴν δωρεὰν ταύτην; ᾔτησεν, ἀλλ' ὁ δῆμος οὐκ ἔδωκεν· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὀνόματος συνεχώρησεν αὐτῷ πρώτῳ γραφῆναι παρακαλοῦντι τοὺς στρατιώτας. Ἐν τοίνυν τῷ Μητρῴῳ παρὰ τὸ βουλευτήριον, ἣν ἔδοτε δωρεὰν τοῖς ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγοῦσιν, ἔστιν ἰδεῖν. Ἦν μὲν γὰρ ὁ τὸ ψήφισμα γράψας καὶ νικήσας Ἀρχῖνος ὁ ἐκ Κοίλης, εἷς τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον· ἔγραψε δὲ πρῶτον μὲν αὐτοῖς εἰς θυσίαν καὶ ἀναθήματα δῶναι χιλίας δραχμὰς, καὶ τοῦτ' ἔστιν ἔλαττον ἢ δέκα δραχμαὶ κατ' ἄνδρα ἕκαστον· ἔπειτα κελεύει στεφανοῦσθαι θαλλοῦ στεφάνῳ αὐτῶν ἕκαστον, ἀλλ'

ὑ χρυσῷ. Τότε μὲν γὰρ ἦν ὁ τοῦ θαλλοῦ στέφανος τίμιος, νυνὶ δὲ καὶ ὁ χρυσὸς καταπεφρόνηται. Καὶ οὐδὲ τοῦτο εἰκῇ πρᾶξαι κελεύει, ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν βουλὴν σκεψαμένην, ὅσοι αὐτῶν ἐπὶ Φυλῆς ἐπολιορκήθησαν, ὅτε Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Τριάκοντα προσέβαλον τοῖς καταλαβοῦσι Φυλὴν, οὐχ ὅσοι τὴν τάξιν ἔλιπον ἐν Χαιρωνείᾳ τῶν πολεμίων ἐπιόντων. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ περὶ δωρεᾶς τοῖς ἀπὸ Φυλῆς.

Παρανάγνωθι καὶ ὃ γέγραφε Κτησιφῶν Δημοσθένει, τῷ τῶν μεγίστων κακῶν αἰτίῳ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τούτῳ τῷ ψηφίσματι ἐξαλείφεται ἡ τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον δωρεά· εἰ τοῦτ' ἔχει καλῶς, ἐκεῖνο ἀρχῆς· εἰ ἐκεῖνοι κατὰ ἀξίαν ἐτιμήθησαν, ὅτος ἀνάξιος ὢν στεφανοῦται.

ξγ'. Καὶ τοι πυνθάνομαί γ' αὐτὸν μέλλειν λέγειν, ὡς ὑ δίκαια ποιῶ, παραβαλλων αὐτῷ τὰ τῶν προγόνων ἔργα. Οὐδὲ γὰρ Φιλάμωνα φήσει τὸν πύκτην Ολυμπιάσι στεφανωθῆναι, νικήσαντα Γλαῦκον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον πύκτην, ἀλλὰ τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἀγωνισάς. Ὥσπερ ἡμᾶς ἀγνοοῦντας ὅτι τοῖς μὲν πύκταις ἐστὶν ὁ ἀγὼν πρὸς ἀλλήλους· τοῖς δ' ἀξιοῦσι στεφανοῦσθαι, πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρετὴν ἧς ἕνεκα στεφανοῦνται. Δεῖ γὰρ τὸν κήρυκα ἀψευδεῖν, ὅταν τὴν ἀνάῤῥησιν ἀν

τῷ θεάτρῳ ποιῆται πρὸς τὺς Ἕλληνας. Μὴ οὖν ἡμῖν ὡς Παταικίωνος ἄμεινον πεπολίτευσαι διέξιθι, ἀλλ' ἐφικόμενος τῆς ἀνδραγαθίας, ὕτω τὰς χάριτας τὸν δῆμον ἀπαίτει. Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ Γραμματεὺς τὸ ἐπίγραμμα, ὃ ἐπιγέγραπται τοῖς ἀπὸ Φυλῆς τὸν δῆμον καταγαγοῦσι.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Τοὺς δ' ἀρετῆς ἕνεκα σεφάνοις ἐγέραιρε παλαίχθων
Δῆμος Ἀθηναίων, οἵ ποτε τοὺς ἀδίκοις
Θεσμοῖς ἄρξαντας ὡρῶτοι πόλεως καταπαύειν
Ἦρξαν, κίνδυνον σώμασιν ἀράμενοι.

Ὅτι τοὺς παρὰ τὺς νόμυς ἄρξαντας κατέλυσαν, διὰ τῦτ' αὐτύς φησιν ὁ ποιητὴς τιμηθῆναι· ἔναυλον γὰρ ἦν ἔτι τότε πᾶσιν, ὅτι τηνικαῦτα ὁ δῆμος κατελύθη, ἐπειδή τινες τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων ἀνεῖλον.

ξδ'. Καὶ γάρ τοι ὡς ἐγὼ τὺ πατρὸς τοῦ ἐμαυτῦ ἐπυνθανόμην, ὃς ἔτι βιὺς ἐννενήκοντα καὶ πέντε ἐτελεύτησεν, ἁπάντων μετασχὼν τῶν πόνων τῇ πόλει, ὃς πολλάκις πρὸς ἐμὲ διεξῄει ἐπὶ σχολῆς· ἔφη γὰρ ὅτε ἀρτίως κατελελύθει ὁ δῆμος, εἴ τις εἰσήει γραφὴ παρανόμων εἰς δικαστήριον, ἕναι ὅμοιον τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔργον· τί γὰρ ἀνοσιώτερον ἀνδρὸς παράνομα λέγοντος καὶ πράττοντος; καὶ τὴν ἀκρόασιν (ὡς ἐκεῖνος ἀπήγγελλεν) ὑπὸ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐποίουν, ὥσπερ νῦν γίνεται· ἀλλ' ἦσαν πολὺ χαλεπώτεροι οἱ δικασαὶ τοῖς

παράνομα γράφουσιν αὐτῷ τῷ κατηγόρῳ· καὶ πολλάκις ἀνεπόδιζον τὸν γραμματέα, καὶ ἐκέλευον πάλιν ἀναγινώσκειν τοὺς νόμους καὶ τὸ ψήφισμα· καὶ ηὑρίσκοντο οἱ παράνομα γράφοντες οὐκ εἰ πάντας παραπηδήσαντες τοὺς νόμους, ἀλλ' εἰ μίαν μόνον συλλαβὴν παραλλάξαντες. Τὸ δὲ νυνὶ γινόμενον πρᾶγμα ὑπερκαταγέλαστόν ἐστιν. Ὁ μὲν γὰρ Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ παράνομον· οἱ δὲ δικασταὶ, ὥσπερ ἐπῳδὴν ἢ ἀλλότριόν τι πρᾶγμα ἀκροώμενοι, πρὸς ἑτέρῳ τινὶ τὴν γνώμην ἔχουσιν. Ηδη δ' ἐκ τῶν τεχνῶν τῶν Δημοσθένους αἰσχρὸν ἔθος ἐν τοῖς δικαστηρίοις παραδέχεσθε· μετενήνεκται γὰρ ἡμῖν τὰ τῆς πόλεως δίκαια. Ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἀπολογεῖται, ὁ δὲ φεύγων τὴν γραφὴν κατηγορεῖ· οἱ δὲ δικασταὶ ἐνίοτε, ὧν μέν εἰσι κριταὶ, ἐπιλανθάνονται, ὧν δὲ ὐκ εἰσι δικασταὶ περὶ τούτων ἀναγκάζονται τὴν ψῆφον φέρειν. Λέγει δὲ ὁ φεύγων, ἂν ἄρα ποτὲ ἅψητε τοῦ πράγματος, οὐχ ὡς ἔννομα γέγραφεν, ἀλλ' ὡς ἤδη ποτὲ καὶ πρότερον ἄλλος τοιαῦτα γράψας ἀπέφυγεν· ἐφ' ᾧ καὶ νυνὶ μέγα φρονεῖν ἀκούω Κτησιφῶντα.

ξέ. Ετόλμα δ' ἐν ὑμῖν πότε σεμνύνεσθαι Αριστοφῶν ἐκεῖνος ὁ Αζηνιεὺς, λέγων ὅτι γραφὰς παρανόμων πέφευγεν ἑβδομήκοντα καὶ πέντε. Αλλ' ὐχὶ ὁ Κέφαλος ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος ὁ δοκῶν δημοτικώτατος γεγονέναι, ὐχ' οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἐφιλοτιμεῖτο, λέγων, ὅτι πλεῖσα πάντων γεγραφὼς ψηφίσματα ὐδεμίαν πώποτε γραφὴν πέφευγε παρανόμων· καλῶς οἶμαι σεμνυνόμενος. Εγράφοντο γὰρ ἀλλήλους παρανό-

μων οὐ μόνον οἱ διαπολιτευόμενοι, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι τὰς φίλους, εἴτι ἐξαμαρτάνοιεν εἰς τὴν πόλιν. Ἐκεῖθεν δὲ τοῦτο γνώσεσθε. Ἀρχῖνος γὰρ ὁ ἐκ Κοίλης ἐγράψατο παρανόμων Θρασύβουλον τὸν Στειριέα, γράψαντα τι παρὰ τοὺς νόμους, στεφανῶν ἕνα τῶν συγκατελθόντων αὐτῷ ἀπὸ Φυλῆς· καὶ εἶλε, νεωστὶ γεγενημένων αὐτῷ τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς οὐκ ὑπελογίζοντο οἱ δικασταί. Ἠγοῦντο γὰρ ὥσπερ τότε αὐτοὺς φεύγοντας ἀπὸ Φυλῆς Θρασύβουλος κατήγαγεν, οὕτω νῦν μένοντας ἐξελαύνειν, παρὰ τοὺς νόμους γράφοντά τι.

ξς. Ἀλλ' οὐ νῦν, ἀλλ' ἅπαν τοὐναντίον γίνεται. Οἱ γὰρ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ὑμῶν καὶ τῶν τὰς σιτήσεις τινὲς εὑρημένων ἐν τῷ Πρυτανείῳ, ἐξαιτοῦνται τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων· ἃς ὑμεῖς ἀχαρίστους εἶναι δικαίως ἂν ὑπολαμβάνοιτε. Εἰ γάρ τις ἐν δημοκρατίᾳ τετιμημένος (ἐν τοιαύτῃ πόλει, ἣν οἱ Θεοὶ καὶ οἱ νόμοι σώζουσι) τολμᾷ βοηθεῖν τοῖς παράνομα γράφουσι, καταλύει τὴν πολιτείαν ὑφ' ἧς τετίμηται. Τίς οὖν ἀποδεδειγται λόγος ἀνδρὶ δικαίῳ συνηγόρῳ καὶ σώφρονι; ἐγὼ λέξω. Εἰς τρία μέρη διαιρεῖται ἡ ἡμέρα, ὅταν εἰσίῃ γραφὴ παρανόμων εἰς τὸ δικαστήριον. Ἐγχεῖται γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ὕδωρ τῷ κατηγόρῳ, καὶ τοῖς νόμοις, καὶ τῇ δημοκρατίᾳ· τὸ δὲ δεύτερον ὕδωρ, τῷ τὴν γραφὴν φεύγοντι, καὶ τοῖς εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λέγουσιν· ἐπειδὰν δὲ τῇ πρώτῃ ψήφῳ μὴ λυθῇ τὸ παράνομον· ἤδη τὸ τρίτον ὕδωρ ἐγχεῖται τῇ τιμήσει καὶ τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς τῆς ὑμετέρας. Ὅσις μὲν ἂν ἐν τῇ τιμήσει τὴν ψῆφον αἰτεῖ, τὴν ὀργὴν τὴν ὑμετέραν

παραιτεῖται· ὅσις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, ὅρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ· ὧν ὅτε αἰτήσαι οὐδὲν ὅσιον ὑδενί, οὔτ' αἰτηθέντα ἑτέρῳ δῦναι. Κελεύσατε δ' ἂν αὐτούς, ἐάσαντας ὑμᾶς τὴν πρώτην ψῆφον κατὰ τοὺς νόμους διενεγκεῖν, ἀπαντᾶν εἰς τὴν τίμησιν.

ξζ'. Ὅλως δ' ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὀλίγου δέω εἰπεῖν, ὡς καὶ νόμον δεῖ τεθῆναι ἐπὶ ταῖς γραφαῖς μόνον τῶν παρανόμων, μὴ ἐξεῖναι μητε τῷ κατηγόρῳ συνηγόρους παρέχεσθαι, μήτε τῷ τὴν γραφὴν τῶν παρανόμων φεύγοντι. Οὐ γὰρ ἀόριστόν ἐστι τὸ δίκαιον, ἀλλ' ὡρισμένον τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις. Ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ τεκτονικῇ, ὅταν εὐθεῖαν βουλώμεθα τὸ ὀρθὸν ἢ τὸ μή, τὸν κανόνα προσφέρομεν ᾧ διαγινώσκεται· οὕτω καὶ ἐν ταῖς γραφαῖς τῶν παρανόμων παράκειται καιρὸν τοῦ δικαίου, τοῦτ' ἐστὶ τὸ σανίδιον, ἢ τὸ ψήφισμα, ἢ οἱ παραγεγραμμένοι νόμοι. Τοῦτα συμφωνοῦντα ἀλλήλοις ἐπιδείξας καταβαίνει· ἢ τί δεῖ σε Δημοσθένην παρακαλεῖν; Ὅταν δὲ ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν, παρακαλεῖς κακοῦργον ἄνθρωποι καὶ τεχνίτην λόγων, κλέπτεις τὴν ἀκρόασιν, βλάπτεις τὴν πόλιν, καταλύεις τὴν δημοκρατίαν.

ξή. Τίς οὖν ἐστιν ἀποτροπὴ τῶν τοιούτων λόγων; ἐγὼ ἐρῶ. Ἐπειδὰν προσελθὼν ἐνταυθοῖ Κτησιφῶν διεξέλθῃ πρὸς ὑμᾶς τοῦτο δὴ τὸ συντεταγμένον αὐτῷ προοίμιον, ἔπειτ' ἐνδιατρίβῃ ἢ μὴ ἀπολογῆται, ὑπομνήσατ' αὐτὸν ἀνευ θορύβου τὸ σανίδιον λαβεῖν, ἢ τοὺς νόμους τῷ ψηφίσματι παραναγνῶναι. Ἐὰν δὲ μὴ

προσποιῆται ὑμῶν ἀκούειν, μηδὲ ὑμεῖς ἐκείνου ἐθέλετε ἀκούειν· ὑ γὰρ τῶν φευγόντων τὰς οὐ δικαίας ἀπολογίας εἰσελήλυθατε ἀκροατάμενοι, ἀλλὰ τῶν ἐθελόντων δικαίως ἀπολογεῖσθαι. Ἐὰν δὲ ὑπηρτηδήτας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν Δημοσθένη παρακαλῇ, μάλιτα μὲν μὴ προσδέχεσθε κακοῦργον ἄνθρωπον, οἰόμενον ῥήμασι τὺς νόμους ἀναιρήσειν. Μηδ' ἐν ἀρετῇ τοῦθ' ὑμῶν μηδεὶς καταλογιζέσθω, ὃς ἄν, ἐπανερομένυ Κτησιφῶντος εἰ καλέσοι Δημοσθένη, πρῶτος ἀναβοήσει, κάλει, κάλει· ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τὺς νόμυς καλεῖς, ἐπὶ τὴν Δημοκρατίαν καλεῖς.

ξθ'. Αν δ' ἄρα ὑμῖν δόξῃ ἀκούειν, ἀξιώσατε τὸν Δημοσθένη τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπολογεῖσθαι, ὅνπερ κἀγὼ ὧδέ πως κατηγόρηκα. Ἵνα καὶ ὑπομνήσω ὑμᾶς, ὅτε τὸν ἴδιον βίον τῦ Δημοσθένυς πρότερον διεξῆλθον, ὅτε τῶν δημοσίων ἀδικημάτων ὐδενὸς πρότερον ἐμνήσθην, ἄφθονα δήπυ ἐχὼ πολλὰ ἔχων λέγειν (ἢ πάντων γ' ἂν εἶην ἀπορώτατος) ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοὺς νόμους ἀπέδειξα ἀπαγορεύοντας μὴ σεφανῦν τὺς ὑπευθύνους· ἔπειτα τὸν ῥήτορα ἐξήλεγξα γράψαντα Δημοσθένην ὑπεύθυνον ὄντα σεφανῦν, οὐδὲν προσαλλόμενον, οὐδὲ προσεγγράψαντα [Ἐπειδὰν δῶ τὰς εὐθύνας] ἀλλὰ παντελῶς ἐχὼ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καταπεφρονηκότα· καὶ τὰς ἐσομένας πρὸς ταύτας προφάσεις εἶπον, ἃς ἀξιῶ ἐχὼ ὑμᾶς διαμνημονεύειν. Δεύτερον δ' ὑμῖν διεξῆλθον τὺς περὶ τῶν κηρυγμάτων νόμυς, ἐν οἷς διαῤῥήδην ἀπείρηται τὸν ὑπὸ τῦ δήμυ σεφανύμενον μὴ κηρύτλεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας· ὁ δὲ ῥήτωρ ὃ φεύγων τὴν

γραφὴν οὐ τὰς νόμους μόνον παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀναῤῥήσεως καὶ τὸν τόπον, κελεύων ὑμᾶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν ἀνάῤῥησιν γίνεσθαι· ὑδὲ ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ μελλόντων τραγῳδῶν εἰσιέναι. Ταῦτα δ' εἰπὼν, μικρὰ μὲν περὶ τῶν ἰδίων εἶπον, τὰ δὲ πλεῖσα περὶ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων λέγω.

ό. Οὕτω δὴ καὶ τὸν Δημοσθένην ἀξιώσατε ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον πρῶτον, καὶ τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον, τρίτον δὲ τὸ μέγιστον λέγω, ὡς ὑδὲ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς. Ἐὰν δ' ὑμῶν δέηται συγχωρῆσαι αὐτῷ περὶ τῆς τάξεως τοῦ λόγου, κατεπαγγελλόμενος ὡς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆς ἀπολογίας λύσει τὸ παράνομον, μὴ συγχωρεῖτε· μηδ' ἀγνοεῖθ' ὅτι πάλαισμα τοῦτ' ἔστι δικαστηρίου. Οὐ γὰρ εἰσαῦθίς ποτε βούλεται πρὸς τὸ παράνομον ἀπολογεῖσθαι, ἀλλ' ὑδὲν ἔχων δίκαιον εἰπεῖν, ἑτέρων παρεμβολῇ πραγμάτων εἰς λήθην ὑμᾶς βούλεται τῆς κατηγορίας ἐμβαλεῖν. Ὥσπερ ὃν ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ὁρᾶτε τοὺς πύκτας, περὶ τῆς σάσεως πρὸς ἀλλήλους διαγωνιζομένους· οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ περὶ τῆς τάξεως αὐτῷ τοῦ λόγου μάχεσθε. Καὶ μὴ ἐᾶτε αὐτὸν ἔξω τοῦ παρανόμου λόγους περιίσασθαι, ἀλλ' ἐγκαθήμενοι καὶ ἐνεδρεύοντες ἐν τῇ ἀκροάσει, εἰσελαύνετε αὐτὸν εἰς τοὺς τοῦ πράγματος λόγους, καὶ τὰς ἐκτροπὰς αὐτοῦ τῶν λόγων ἐπιτηρεῖτε.

εά. Ἀλλ' ἃ δὴ συμβήσεται ὑμῖν, ἐὰν τοῦτον τὸν

τρόπον τὴν ἀκρόασιν ποιῆσθε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη δικαίος εἰμι προειπεῖν. Ἐπεισάξει γὰρ τὸν γόητα καὶ βαλαντιοτόμον, ἢ διατετμηκότα τὴν πολιτείαν. Οὗτος κλαύσει μὲν ῥᾷον, ἢ ἄλλοι γελῶσιν· ἐπιορκεῖ δὲ πάντων προχειρότατα ἀνθρώπων. Οὐκ ἂν θαυμάσαιμι δὲ, εἰ μεταβαλλόμενος τοῖς ἔξω περιεστηκόσι λοιδορήσεται· φάσκων τὰς μὲν ὀλιγαρχικὰς ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας διηρθμημένας ἥκειν πρὸς τὸ τῆ κατηγόρῳ βῆμα, τὰς δὲ δημοτικὰς πρὸς τὸ τῆ φεύγοντος. Ὅταν δὴ ταῦτα λέγῃ, πρὸς μὲν τοὺς σασιασικοὺς λόγους ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε, ὅτι, ὦ Δημόσθενες, εἴ σοι ἦσαν ὅμοιοι οἱ ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες, οὐκ ἄν ποτε δημοκρατία κατέστη. Νῦν δὲ ἐκεῖνοι μὲν μεγάλων κακῶν συμβάντων, ἔσωσαν τὴν πόλιν, τὸ κάλλιστον ἐκ παιδείας ῥῆμα φθεγξάμενοι, [Μὴ μνησικακεῖν,] Σὺ δὲ ἑλκοποιεῖς, ἢ μᾶλλόν σοι μέλει τῶν αὐθήμερον λόγων ἢ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως.

οβ'. Ὅταν δ' ἐπίορκος ὢν, εἰς τὴν διὰ τῶν ὅρκων πίστιν καταφυγγάνῃ, ἐκεῖνο ἀπομνημονεύσατε αὐτῷ, ὅτι τῷ πολλάκις μὲν ἐπιορκοῦντι, ἀεὶ δὲ πρὸς τοὺς αὐτοὺς μεθ' ὅρκων ἀξιοῦντι πιστεύεσθαι δυοῖν θάτερον ὑπάρξαι δεῖ (ὧν θἀτέρου ἐστὶ Δημοσθένει ὑπάρχον) ἢ τοὺς Θεοὺς καινοὺς, ἢ τοὺς ἀκροατὰς μὴ τοὺς αὐτούς. Περὶ δὲ τῶν δακρύων καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς, ὅταν ὑμᾶς ἐπερωτᾷ, [Ποῖ καταφύγω, ἄνδρες Ἀθηναῖοι; περιγράψετέ με ἐκ τῆς πολιτείας; οὐκ ἔστιν ὅπη ἀναπτήσομαι·] ἀνθυποβάλλετε αὐτῷ, ὁ δὲ δῆμος ὁ Ἀθηναί-

ων ποῖ καταφύγῃ, Δημόσθενες; ἢ πρὸς ποίαν συμμάχων παρασκευήν, πρὸς ποῖα χρήματα; Τί προβαλλόμενος ὑπὲρ τοῦ δήμου πεπολίτευσαι; ἃ μὲν γὰρ ὑπὲρ σεαυτοῦ βεβούλευσαι, ἅπαντες ὁρῶμεν. Ἐκλιπὼν μὲν τὸ ἄσυ οὐκ οἰκεῖς, ὡς δοκεῖς, ἐν Πειραιεῖ, ἀλλ' ἐξορμεῖς ἐκ τῆς πόλεως· ἐφόδια δὲ πεπόρισαι τῇ σαυτοῦ ἀνανδρίᾳ τὸ βασιλικὸν χρυσίον ἢ τὰ δημόσια δωροδοκήματα.

ογ'. Ὅλως δὲ τί τὰ δάκρυα; τίς ἡ κραυγή; τίς ὁ τόνος τῆς φωνῆς; ἆχ ὁ μὲν τὴν γραφὴν φεύγων ἐστὶ Κτησιφῶν, ὁ δὲ ἀγὼν ὑπὲρ ἀτίμητος; σὺ δ' οὔτε περὶ τῆς οὐσίας, οὔτε περὶ τοῦ σώματος, οὔτε περὶ τῆς ἐπιτιμίας ἀγωνίζῃ; Ἀλλὰ περὶ τίνος ἐστὶν αὐτῷ ἡ σπουδή; περὶ χρυσῶν στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τῷ θεάτρῳ παρὰ τοὺς νόμους· ὃν ἐχρῆν εἰ ἢ μανεὶς ὁ δῆμος, ἢ τῶν καθεσηκότων ἐπιλελησμένος ἐπὶ τοιαύτης ἀκαιρίας ἐβούλετο στεφανοῦν, αὐτὸν παρελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰπεῖν, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν στέφανον δέχομαι, τὸν δὲ καιρὸν ἀποδοκιμάζω, ἐν ᾧ τὸ κήρυγμα γίνεται· οὐ γὰρ δὴ ἐρ' οἷς ἡ πόλις ἐπέυθησε καὶ ἐκράτησε, ἐπὶ τούτοις ἐμὲ στεφανοῦσθαι. Ἀλλ' οἶμαι ταῦτα μὲν ἂν εἶπεν ἀνὴρ ἔντως βεβιωκὼς μετ' ἀρετῆς· ἃ δὲ σὺ λέξεις, εἶπεν ἂν κάθαρμα ζηλοτυπῶν ἀρετήν.

οδ'. Οὐ γὰρ δὴ (μὰ τὸν Ἡρακλέα) τοῦτό γε ὑμῶν οὐδεὶς φοβηθήσεται, μὴ ὁ Δημοσθένης ἀνὴρ μεγαλόψυχος καὶ τὰ πολεμικὰ διαφέρων, ἀποτυχὼν τῶν ἀριστείων, οἴκαδε ἐπανελθὼν ἑαυτὸν διαχρήσεται· ὃς τοσοῦτον καταγελᾷ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, ὃς

τε τὴν μιαρὰν κεφαλὴν ταύτην ᾗ ὑπεύθυνον, ἣν ἔτος παρὰ πάντας τοὺς νόμους γέγραφε σεφανῶσαι, μυριάκις κατατέτμηκε, ᾗ τούτων μισθοὺς εἴληφε, τραύματος ἐκ προνοίας γραφὰς γραφόμενος· ᾗ κατακεκονδύλισαι, ὥστε αὐτὸν εἶμαι τὰ τῶν κονδύλων ἴχνη τῶν Μειδίου ἔχειν ἔτι φανερά. Ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὐ κεφαλὴν, ἀλλὰ πρόσοδον κέκτηται.

οέ. Περὶ δὲ Κτησιφῶντος τοῦ γράψαντος τὴν γνώμην βραχέα βούλομαι εἰπεῖν· τὰ δὲ πολλὰ ὑπερβήσομαι, ἵνα ᾗ πεῖραν ὑμῶν λάβω, εἰ δύνασθε τοὺς σφόδρα πονηροὺς, κἂν μή τις προείπῃ, διαγινώσκειν. Ὃ δ' ἐστὶ κοινὸν καὶ δίκαιον κατ' ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀπαγγεῖλαι πρὸς ὑμᾶς, τοῦτ' ἐρῶ. Περιέρχονται τὴν ἀγορὰν ἀληθῆς κατ' ἀλλήλων ἔχοντες δόξας, ᾗ λόγους ᾗ ψευδεῖς λέγοντες. Ὁ μὲν γὰρ Κτησιφῶν οὐ τὸ καθ' ἑαυτὸν φησι φοβεῖσθαι, (ἐλπίζει γὰρ δόξειν ἰδιώτης εἶναι) ἀλλὰ τὴν τοῦ Δημοσθένους ἐν τῇ πολιτείᾳ δωροδοκίαν φησὶ φοβεῖσθαι, ᾗ τὴν ἐμπληξίαν ᾗ δειλίαν. ὁ δὲ Δημοσθένης εἰς αὐτὸν μὲν ἀποβλέπων, θαρρεῖν φησιν, τὴν δὲ τοῦ Κτησιφῶντος πονηρίαν ᾗ πορνοβοσκίαν ἰσχυρῶς δεδιέναι. Τοὺς δὴ κατεγνωκότας ἀλλήλων ἀδικεῖν, μηδαμῶς ὑμεῖς οἱ κοινοὶ κριταὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύσητε.

ος. Περὶ δὲ τῶν εἰς ἐμαυτὸν λοιδοριῶν βραχέα βούλομαι προειπεῖν. Πυνθάνομαι γὰρ λέξειν Δημοσθένην ὡς ἡ πόλις ὑπ' αὐτοῦ μὲν ὠφέλητο, πολλὰ δὲ ὑπ' ἐμοῦ καταβέβλαπτο· ᾗ τὸν Φίλιππον ᾗ τὸν Ἀλέξανδρον ᾗ τὰς ἀπὸ τούτων αἰτίας ἀνοίσειν ἐπ' ἐμέ·

ὕτω γάρ ἐστιν, ὡς ἔοικε, δεινὸς δημιουργὸς λόγων, ὥσε οὐκ ἀπόχρη αὐτῷ εἴτι πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν ἐγώ, ἢ εἴ τινας δημηγορίας εἴρηκα, τούτων κατηγορεῖν· ἀλλὰ καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτὴν τοῦ βίου διαβάλλει, καὶ τῆς σιωπῆς μου κατηγορεῖ (ἵνα μηδεὶς αὐτῷ τόπος ἀσυκοφάντητος παραλίπηται) καὶ τὰς ἐν τοῖς γυμνασίοις μετὰ τῶν νεωτέρων μου διατριβὰς καταμέμφεται. Καὶ κατὰ τῆς δὲ τῆς κρίσεως εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ λόγου, φέρει τινὰ αἰτίαν, λέγων ὡς ἐγὼ τὴν γραφὴν οὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐγραψάμην, ἀλλ' ἐνδεικνύμενος Ἀλεξάνδρῳ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν. Καὶ, νὴ Δί', ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλει με ἀνερωτᾶν, διὰ τί τὸ μὲν κεφάλαιον τῆς πολιτείας αὐτοῦ ψέγω, τὰ δὲ καθέκαστον οὐκ ἐκώλυον, οὐδ' ἐγραφόμην· ἀλλὰ διαλιπὼν καὶ πρὸς τὴν πολιτείαν οὐ πυκνὰ προσιὼν, ἀπήνεγκα τὴν γραφήν.

οζ'. Ἐγὼ δὲ ὅτε τὰς Δημοσθένους διατριβὰς ἐζήλωκα, ὅτ' ἐπὶ ταῖς ἐμαυτοῦ αἰσχύνομαι· οὔτε τοὺς εἰρημένους ἐν ὑμῖν λόγους ἐμαυτῷ ἄρρητους εἶναι βουλοίμην, οὔτε τὰ αὐτὰ τούτων δημηγορήσας ἐδεξάμην ἂν ζῆν. Τὴν δ' ἐμὴν σιωπὴν, ὦ Δημόσθενες, ἡ τοῦ βίου μετριότης παρεσκεύασεν· ἀρκεῖ γάρ μοι μικρὰ, καὶ μειζόνων αἰσχρῶς οὐκ ἐπιθυμῶ· ὥσε καὶ σιγῶ καὶ λέγω βουλευσάμενος, ἀλλ' οὐκ ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῆς ἐν τῇ φύσει δαπάνης. Σὺ δ' οἶμαι, λαβὼν μέν σεσίγηκας, ἀναλώσας δὲ κέκραγας· θέγεις δὲ οὐχ ὁπόταν σοι δοκῇ, οὐδ' ἃ βούλει, ἀλλ' ὁπόταν οἱ μισθοδόται σοι προσάτλωσιν· οὐκ αἰσχύνῃ γὰρ ἀλαζονευόμενος, ἃ παραχρῆμα ἐξελέγχῃ ψευδόμενος.

οή. Απηνέχθη γὰρ ἡ κατὰ τῦδε τῦ ψηφίσματος γραφὴ, ἣν ἐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀλλ' ὑπὲρ τῆς εἰς Αλέξανδρον ἐνδειξεώς με φὴς ἀπενεγκεῖν, ἔτι Φιλίππου ζῶντος, πρὶν Αλέξανδρον εἰς τὴν ἀρχὴν κατασῆναι· ὅπω σε τὸ περὶ Παυσανίαν ἐνύπνιον ἑωρακότος, ὑδὲ ὡρὸς τὴν Αθηνᾶν καὶ τὴν Ηραν νύκτωρ διειλεγμένου. Πῶς ἂν ἦν ἐγὼ προενεδεικνύμην Αλεξάνδρῳ, εἴ γε μὴ ταὐτὸ ἐνύπνιον ἐγὼ κὴ Δημοσθένης ἴδομεν;

οθ'. Επιτιμᾷς δέ μοι, εἰ μὴ συνεχῶς ἀλλὰ διαλείπων πρὸς τὸν δῆμον προσέρχομαι· κὴ τὴν ἀξίωσιν ταύτην οἴει λανθάνειν ἡμᾶς μεταφέρων ὐκ ἐκ δημοκρατίας, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας πολιτείας. Εν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις ὐκ ὁ βυλόμενος, ἀλλ' ὁ δυνασεύων κατηγορεῖ· ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ὁ βυλόμενος, κὴ ὅταν αὐτῷ δόξῃ. Καὶ τὸ μὲν διὰ χρόνυ λέγειν, σημεῖόν ἐσιν ἐπὶ τῶν καιρῶν καὶ τῦ συμφέροντος ἀνδρὸς πολιτευομένυ· τὸ δὲ μηδὲ μίαν παραλιπεῖν ἡμέραν, ἐργαζομένυ κὴ μισθαρνοῦντος.

ω'. Ὑπὲρ δὲ τῦ μηδέ πω κεκρίσθαι ὑ' ἐμῦ, μηδὲ τῶν ἀδικημάτων τιμωρίαν ὑποσχεῖν, ὅταν καταφεύγῃς ἐπὶ τὺς τοιύτυς λόγυς, ἢ τοὺς ἀκύοντας ἐπιλήσμονας ὑπολαμβάνεις, ἢ σαυτὸν παραλογίζῃ. Τὰ μὲν γὰρ περὶ τοὺς Αμφισσέας ἠσεβημένα σοι, καὶ τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν δωροδοκηθέντα, χρόνων ἐκγεγενημένων ἐν οἷς ὑπ' ἐμῦ φανερῶς ἐξηλέγχυ, ἴσως ἐλπίζεις τὸν δῆμον ἀμνημονεῖν· τὰ δὲ περὶ τὰς τριήρεις καὶ τὺς τριπράρχους ἁρπάγματα, τίς ἂν ἀποκρύψαι χρόνος δύναιτ' ἄν; ὅτε νομοθετήσας περὶ τῶν τρια-

κοσίων νεῶν, καὶ σαυτὸν πείσας Αθηναίους ἐπισάτην τάξαι τῆ ναυτικῆ, ἐξηλέγχθης ὑπ' ἐμοῦ, ἐξήκοντα καὶ πέντε νεῶν ταχυναυτουσῶν τριπράρχης ὑφηρημένος· πλέον τῆς πόλεως ἡμῶν ἀφανίζων ναυτικὸν, ἢ ὅτε Αθηναῖοι τὴν ἐν Νάξῳ ναυμαχίαν Λακεδαιμονίους καὶ Πόλλιν ἐνίκησαν.

ϖά. Οὕτω δὲ ταῖς αἰτίαις ἐνέφραξας τὰς κατὰ σαυτὸν τιμωρίας, ὥσε τὸν κίνδυνον εἶναι μή σοι τῷ ἀδικήσαντι, ἀλλὰ τοῖς ἐπεξιοῦσι. Πολὺν μὲν τὸν Αλέξανδρον καὶ Φίλιππον ἐν ταῖς διαβολαῖς φέρων, αἰτιώμενος δέ τινας ἐμποδίζειν τὰς τῆς πόλεως καιρὰς, ἀεὶ τὸ παρὸν λυμαινόμενος, τὸ δὲ μέλλον κατεπαγγελλόμενος. Οὕτω τελευταῖον εἰσαγγέλλεσθαι μέλλων ὑπ' ἐμοῦ, τὴν Αναξίνου σύλληψιν τοῦ Ὠρείτου κατεσκεύασας, τὰ τὰ ἀγοράσματα Ολυμπιάδι ἀγοράζοντος, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνδρα διερρέβλωσας τῇ σαυτοῦ χειρὶ, γράψας αὐτὸν θανάτῳ ζημιῶται· καὶ παρὰ τῷ αὐτῷ ἐν Ὠρεῷ κατήγου, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τραπέζης ἔφαγες καὶ ἔπιες καὶ ἔσπεισας, καὶ τὸν δεξιὰν ἐνέβαλες, ἄνδρα φίλον καὶ ξένον ποιούμενος, καὶ τοῦτον ἀπέκτεινας, καὶ περὶ τούτων ἐν ἅπασιν Αθηναίοις ἐξελεγχθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, καὶ κληθεὶς ξενοκτόνος, ὁ τὸ ἀσέβημα ἠρνήσω, ἀλλ' ἀπεκρίνου ἐφ' ᾧ ἀνεβόησεν ὁ δῆμος, καὶ ὅσοι ξένοι περίσασαν τὴν ἐκκλησίαν· ἔφησθα γὰρ τοὺς τῆς πόλεως ἄλας περιπλείονος ποιήσασθαι τῆς ξενικῆς τραπέζης.

ϖϐ'. Επισολὰς δὲ σιγῶ ψευδεῖς, καὶ κατασκόπων συλλήψεις, καὶ βασάνους ἐπ' αἰτίαις ἀγενήτοις, ὡς ἐμοῦ

μετά τινων ἐν τῇ πόλει νεωτερίζειν βυλομένυ. Επειτα ἐπερωτᾷν με, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλει, τίς ἂν εἴη τοιῦτος ἰατρὸς, ὅσις τῷ νωσῦντι μεταξὺ μὲν ἀσθενῦντι μηδὲν συμβυλεύοι· τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὰ ἔνατα διεξίοι πρὸς τὺς οἰκείυς, ἃ ἐπιτηδεύσας ὑγιὴς ἂν ἐγένετο. Σαυτὸν δ' ὐκ ἀνερωτᾷς, τίς ἂν εἴη δημαγωγὸς τοιῦτος, ὅσις τὸν μὲν δῆμον θωπεῦσαι δύναιτο, τὺς δὲ καιρούς, ἐν οἷς ἦν σώζεσθαι τὴν πόλιν, ἀπόδοιτο, τοὺς δ' εὖ φρονῦντας κωλύοι διαβάλλων συμβουλεύειν· ἀποδρὰς δ' ἐκ τῶν κινδύνων καὶ τὴν πόλιν ἀνηκέστοις κακοῖς περιβαλὼν, ἀξιοῖ σεφανοῦσθαι ἐπ' ἀρετῇ, ἀγαθὸν μὲν πεποιηκὼς μηδὲν, πάντων δὲ τῶν κακῶν αἴτιος γεγονώς. Επερωτῶν δὲ συκοφαντηθέντας ἐκ τῆς πολιτείας ἐπ' ἐκείνων τῶν καιρῶν, ὅτε ἐνῆν σώζεσθαι, διὰ τί αὐτὸν ὐκ ἐκώλυσαν ἐξαμαρτάνειν· ἀποκρίνοιντο δὲ τὸ πάντων τελευταῖον, [Ὅτι τῆς μάχης ἐπιγενομένης οὐκ ἐσχολάζομεν περὶ τὴν σὴν εἶναι τιμωρίαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως ἐπρεσβεύομεν.] Επειδὴ δὲ ὐκ ἀπέχρη σοι δίκην μὴ δεδωκέναι, ἀλλὰ καὶ δωρεὰς αἰτεῖς, καταγέλασον ἐν τοῖς Ἕλλησι τὴν πόλιν ποιῶν, ἐνταῦθ' ἐνέσην, καὶ τὴν γραφὴν ἀπήνεγκα.

ωγ'. Καὶ νὴ τὺς Θεὺς τοὺς Ολυμπίους, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι Δημοσθένην λέξειν, ἐφ' ᾧ νυνὶ μέλλω λέγειν ἀγανακτῶν μάλισα· ἀφομοιοῖ γάρ μυ τὴν φύσιν ταῖς Σειρῆσιν, ὡς ἔοικε· καὶ γὰρ ὑπ' ἐκείνων ὐ κηλεῖσθαί φησι τὺς ἀκροωμένυς, ἀλλ' ἀπόλλυσθαι, διότερ ὐκ εὐδοκιμεῖν τὴν τῶν Σειρήνων μυσικήν. Καὶ δὴ

καὶ τὴν τῶν ἐμῶν λόγων ἐμπειρίαν καὶ τὴν φύσιν μὴ γεγενῆσθαι ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀκουόντων. Καί τοι τὸν λόγον τοῦτον ὅλως μὲν ἔγωγε οὐδενὶ πρέπειν ἡγοῦμαι περὶ ἐμοῦ λέγειν (τῆς γὰρ αἰτίας αἰσχρὸν τὸν αἰτιώμενόν ἐστι τὸ ἔργον μὴ ἔχειν ἐπιδεῖξαι) εἰ δ' ἦν ἀναγκαῖον ῥηθῆναι, οὐ Δημοσθένους ἦν ὁ λόγος, ἀλλ' ἀνδρὸς στρατηγοῦ, μεγάλα μὲν τῇ πόλει κατειργασμένου, λέγειν δὲ ἀδυνάτου· καὶ τὴν τῶν ἀντιδίκων διὰ τοῦτο ἐζηλωκότος φύσιν, ὅτι σύνοιδεν ἑαυτῷ μὲν οὐδὲν ὢν διαπέπρακται δυναμένῳ φράσαι, τὸν δὲ κατήγορον ὁρᾷ δυνάμενον καὶ τὰ μὴ πεπραγμένα ὑφ' αὑτοῦ παρεῖναι τοῖς ἀκούουσιν, ὡς διώκηκεν. Ὅταν δ' ἐξ ὀνομάτων συγκείμενος ἄνθρωπος καὶ τούτων πικρῶν καὶ περιέργων, ἔπειτα ἐπὶ τὴν ἁπλότητα καὶ τὰ ἔργα καταφεύγῃ, τίς ἂν ἀνάσχοιτο; οὗ τὴν γλῶτταν, ὥσπερ τῶν αὐλῶν, ἐάν τις ἀφέλοιτο, λοιπὸν οὐδέν ἐστι.

πδ'. Θαυμάζω δ' ἔγωγε ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ζητῶ πυθέσθαι, πρὸς τί ἂν ἀποβλέποντες ἀποψηφίσεσθε τὴν γραφήν. Πότερον ὡς τὸ ψήφισμά ἐστιν ἔννομον; ἀλλ' οὐδεμία πώποτε γνώμη παρανομωτέρα γεγένηται. Ἀλλ' ὡς ὁ τὸ ψήφισμα γράψας οὐκ ἐπιτήδειός ἐστι δίκην δοῦναι; οὐκ ἄρα εἰσὶ παρ' ὑμῖν εὐθῦναι βίου, εἰ τοῦτον ἀφήσετε. Ἐκεῖνο δ' οὐ λυπηρόν, εἰ πρότερον μὲν ἐνεπίμπλατο ἡ ὀρχήστρα χρυσῶν στεφάνων, οἷς ὁ δῆμος ἐστεφανοῦτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὸ Ξενικοῖς στεφάνοις ταύτην ἀποδεδόσθαι τὴν ἡμέραν· ἐκ δὲ τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων ὑμεῖς μὲν ἀστεφάνωτοι καὶ ἀκήρυκτοι γίνεσθε, οὗτος δὲ κηρυχθήσεται; Καὶ

μέν τις τῶν τραγικῶν ποιητῶν τῶν μετὰ ταῦτα ἐπεισαγόντων, ποιήσειεν ἐν τραγῳδίᾳ τὸν Θερσίτην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων σεφανούμενον, οὐδεὶς ἂν ὑμῶν ὑπομείνειεν, ὅτι φησὶν Ὅμηρος ἄναιδρον αὐτὸν εἶναι καὶ συκοφάντην· αὐτοὶ δ' ὅταν τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον σεφανῶτε, οὐκ οἴεσθε ἐν ταῖς τῶν Ἑλλήνων δόξαις συρίττεσθαι; Οἱ μὲν γὰρ πατέρες ὑμῶν τὰ ἔνδοξα καὶ λαμπρὰ τῶν πραγμάτων ἀνετίθεσαν τῷ δήμῳ, τὰ δὲ ταπεινὰ καὶ καταδεέστερα εἰς τοὺς ῥήτορας τοὺς φαύλους ἔτρεπον. Κτησιφῶν δ' ὑμᾶς οἴεται δεῖν ἀφελόντας τὴν ἀδοξίαν ἀπὸ Δημοσθένους περιθεῖναι τῷ δήμῳ. Καί φατε μὲν εὐτυχεῖς εἶναι, ὡς καὶ ἐσε καλῶς ποιοῦντες· ψηφιεῖσθε δὲ ὑπὸ μὲν τῆς τύχης ἐγκαταλελεῖφθαι, ὑπὸ Δημοσθένους δὲ εὖ πεπονθέναι.

ωέ. Καὶ τὸ πάντων ἀτοπώτατον, ἐν τοῖς αὐτοῖς δικασηρίοις τοὺς μὲν τὰς τῶν δώρων γραφὰς ἁλισκομένους ἀτιμοῦτε, ὃν δ' αὐτοὶ μισθῷ πολιτευόμενον σύνισε, σεφανώσετε· καὶ τοὺς μὲν κριτὰς τοὺς ἐκ Διονυσίων, ἐὰν μὴ δικαίως τοὺς κυκλίους χορεὺς κρίνωσι, ζημιοῦτε· αὐτοὶ δὲ οἱ κυκλίων χορῶν κριταὶ καθεσηκότες, ἀλλὰ νόμων καὶ πολιτικῆς ἀρετῆς, τὰς δωρεὰς οἱ κατὰ τοὺς νόμους, οὐδ' ὀλίγοις καὶ τοῖς ἀξίοις, ἀλλὰ τῷ διαπραξαμένῳ δώσετε; Επειτ' ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικασηρίου ὁ τοιοῦτος κριτὴς, ἑαυτὸν μὲν ἀσθενῆ πεποιηκώς, ἰσχυρὸν δὲ τὸν ῥήτορα. Ανὴρ γὰρ ἰδιώτης ἐν πόλει δημοκρατουμένῃ, νόμῳ καὶ ψήφῳ βασιλεύει· ὅταν δ' ἑτέρῳ ταῦτα παραδῷ, καταλέλυκεν αὐτὸς τὴν αὑτοῦ δυνασείαν. Επειθ' ὁ μὲν ὅρκος, ὃν ὁμωμοκὼς δικάζει, συμπαρα-

κολυθῶν, αὐτὸν λυπεῖ· δι' αὐτὸν γὰρ οἶμαι γέγονε τὸ ἁμάρτημα· ἡ δὲ χάρις πρὸς ὃν ἐχαρίζετο, ἄδηλος γεγένηται· ἡ γὰρ ψῆφος ἀφανὴς φέρεται.

ωϛ'. Δοκοῦμεν δ' ἔμοιγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀμφότερα, καὶ κατορθοῦν καὶ παρακινδυνεύειν εἰς τὴν πολιτείαν, οὐ σωφρονοῦντες. Ὅτι μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν νῦν καιρῶν οἱ πολλοὶ τοῖς ὀλίγοις προΐεσθε τὰ τῆς δημοκρατίας ἰσχυρά, οὐκ ἐπαινῶ· ὅτι δ' οὐ γεγένηται φορὰ καθ' ἡμᾶς ῥητόρων πονηρῶν ἅμα καὶ τολμηρῶν, εὐτυχοῦμεν. Πρότερον μὲν γὰρ τοιαύτας φύσεις ἤνεγκε τὸ δημόσιον, αἳ ῥᾳδίως οὕτω κατέλυσαν τὸν δῆμον· ἔχαιρε γὰρ κολακευόμενος· ἔπειτ' αὐτὸν, οὐχ ὡς ἐφοβεῖτο, ἀλλ' οἷς ἑαυτὸν ἐνεχείριζε, κατέλυσαν. Ἔνιοι δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν Τριάκοντα ἐγένοντο, καὶ πλείους ἢ χιλίους καὶ πεντακοσίους τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀπέκτειναν, πρὶν τὰς αἰτίας ἀκοῦσαι, ἐφ' οἷς ἔμελλον ἀποθνήσκειν· καὶ νῦν ἐπὶ τὰς ταφὰς καὶ ἐκφορὰς τῶν τελευτησάντων ἕκαστος τοὺς προσήκοντας παραγενέσθαι. Οὐχ ὑφ' ὑμῶν αὐτοῖς ἔξετε τοὺς πολιτευομένους; οὐ ταπεινώσαντες ἀποπέμψετε τοὺς νῦν ἐπιρμένους; οὐ μέμνησθ', ὅτι οὐδεὶς πώποτε πρότερον ἐπέθετο τῇ τοῦ δήμου καταλύσει, πρὶν ἂν μείζω τῶν δικασηρίων ἰσχύσῃ;

ωζ'. Ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀναλογισαίμην ἐναντίον ὑμῶν πρὸς τὸν γράψαντα τὸ ψήφισμα, διὰ ποίας εὐεργεσίας ἀξιοῖ Δημοσθένην στεφανῶσαι. Εἰ μὲν γὰρ λέγεις, (ὅθεν τὴν ἀρχὴν τοῦ ψηφίσματος ἐποιήσω) ὅτι τὰς τάφρους τὰς περὶ τὰ τείχη καλῶς ἐτάφρευσε, θαυμάζω σου· τοῦ γὰρ ταῦτα ἐξεργασθῆναι

καλῶς, τὸ γεγενῆσθαι τούτων αἴτιον, μείζω κατηγορίαν ἔχει. Οὐ γὰρ περιχαρακώσαντα χρὴ τὰ τείχη, οὐδὲ τὰς τάφρους, οὐδὲ τὰς δημοσίας ταφὰς ἀνελόντα τῶν ὀρθῶς πεπολιτευμένων δωρεὰς αἰτεῖν, ἀλλ' ἀγαθοῦ τινος αἴτιον γεγενημένον τῇ πόλει. Εἰ δὲ ἤξεις ἐπὶ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ψηφίσματος, ἐν ᾧ τετόλμηκας γράφειν, ὡς ἔστιν ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, ἀφελὼν τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν κόμπον τοῦ ψηφίσματος, ἄψαι τῶν ἔργων, ἐπίδειξον ἡμῖν ὅ, τι λέγεις. Τὰς μὲν γὰρ περὶ τὰς Ἀμφισσέας καὶ τὰς Εὐβοέας δωροδοκίας παραλείπω· ὅταν δὲ τῆς πρὸς Θηβαίους συμμαχίας τὰς αἰτίας ἀνατιθῇς Δημοσθένει, τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας ἐξαπατᾷς, τοὺς δὲ εἰδότας καὶ αἰσθανομένους ὑβρίζεις. Ἀφελὼν γὰρ τὸν καιρὸν καὶ τὴν δίξαν τὴν τούτων, δι' ἣν ἐγένετο ἡ συμμαχία, οἴει λανθάνειν ἡμᾶς, τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα Δημοσθένει περιτιθείς.

ΩΗ. Ἥλικον δ' ἐστὶ τὸ ἀλαζόνευμα τοῦτο, ἐγὼ πειράσομαι μεγάλῳ σημείῳ διδάξαι. Ὁ γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, οὐ πολλῷ πρότερον χρόνῳ τῆς Ἀλεξάνδρου διαβάσεως εἰς τὴν Ἀσίαν, κατέπεμψε τῷ δήμῳ καὶ μάλα ὑβριστικὴν καὶ βάρβαρον ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ τάτε δὴ ἄλλα καὶ μάλ' ἀπαιδεύτως διελέχθη, καὶ ἐπὶ τελευτῆς ἐνέγραψεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, [Ἐγὼ (φησιν) ὑμῖν χρυσίον οὐ δώσω, μή με αἰτεῖτε, οὐ γὰρ λήψεσθε.] Οὗτος μέν τοι ὁ αὐτὸς ἐγκαταληφθεὶς ὑπὸ τῶν νυνὶ παρόντων αὐτῷ κινδύνων, οὐκ αἰτούντων Ἀθηναίων, αὐτὸς ἑκὼν κατέπεμψε τριακόσια τάλαντα τῷ δήμῳ, ἃ σωφρο-

νῶν ὐκ ἐδέξατο. Ὁ δὲ κομίζων ἦν τὸ χρυσίον καιρὸς ἢ φόβος, ἢ χρεία συμμάχων· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο ἢ τὴν Θηβαίων συμμαχίαν ἐξεργάζετο. Σὺ δὲ τὸ μὲν τῶν Θηβαίων ὄνομα καὶ τὸ τῆς δυσυχεστάτης συμμαχίας ἐνοχλεῖς ἀεὶ λέγων· τὰ δ' ἑβδομήκοντα τάλαντα ὑποσιωπᾷς, ἃ προλαβὼν τῶ βασιλικῶ χρυσίω ἀπεστέρησας. Οὐ δι' ἔνδειαν μὲν χρημάτων, ἕνεκα πέντε ταλάντων, οἱ ξένοι τοῖς Θηβαίοις τὴν ἄκραν οὐ παρέδοσαν; Διὰ ἐννέα δὲ τάλαντα ἀργυρίω, πάντων Ἀρκάδων ἐξεληλυθότων ἢ τῶν ἡγεμόνων ἑτοίμων ὄντων βοηθεῖν, ἡ πρᾶξις ὐ γεγένηται; Σὺ δὲ πλουτεῖς, ἢ ταῖς ἡδοναῖς ταῖς σαυτῶ χορηγεῖς. Καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸ μὲν βασιλικὸν χρυσίον παρὰ τούτω, οἱ δὲ κίνδυνοι παρ' ὑμῖν.

ϖθ'. Ἄξιον δ' ἐσὶ ἢ τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτῶν θεωρῆσαι. Εἰ γὰρ τολμήσειε Κτησιφῶν μὲν Δημοσθένη παρακαλεῖν λέξοντα εἰς ὑμᾶς, ὗτος δ' ἀναβὰς ἑαυτὸν ἐγκωμιάσει, βαρύτερον τῶν ἔργων ὧν πεπόνθατε τὸ ἀκρόαμα γίνεται. Ὅπω γὰρ τὺς μὲν ὄντως ἄνδρας ἀγαθὺς, οἷς ϖολλὰ ἢ καλὰ σύνισμεν ἔργα, ἂν τοὺς καθ' ἑαυτῶν ἐπαίνως λέγωσιν, ὐ φέρομεν· ὅταν δὲ ἄνθρωπος αἰσχύνη τῆς πόλεως γεγονὼς ἑαυτὸν ἐγκωμιάζῃ, τίς ἂν τὰ τοιαῦτα καρτερήσειεν ἀκύων; Ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἀναισχύντω πραγματείας ἐὰν σωφρωνῇς, ἀποσήσῃ· ϖοίησαι δὲ, ὦ Κτησιφῶν, διὰ σαυτοῦ τὴν ἀπολογίαν. Οὐ γὰρ δή ϖω τοῦτό γε σκήψῃ, ὡς ὐ δυνατὸς εἶ λέγειν· καὶ γὰρ ἂν ἄτοπόν σοι συμβαίνοι, εἰ πρώην μέν ϖοθ' ὑπέμεινας πρεσβευτὴς ὢς Κλεοπά-

τραν τὴν Φιλίππου θυγατέρα χειροτονεῖσθαι, συναχθεσθησόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ Μολοττῶν βασιλέως Αλεξάνδρου τελευτῇ, νυνὶ δὲ οὐ φήσεις δύνασθαι λέγειν. Επειτα γυναῖκα μὲν ἀλλοτρίαν πεισθῆσαν δύνασαι παραμυθεῖσθαι, γράψας δὲ μισθοῦ ψήφισμα οὐκ ἀπολογήσῃ;

4'. Η τοιᾶτός ἐστιν ὃν γέγραφας σεφανοῦσθαι, οἷος μὴ γινώσκεσθαι ὑπὸ τῶν εὖ πεπονθότων, ἂν μή τίς σοι συνεῖπῃ; Επερώτησον δὴ τοὺς δικασάς, εἰ ἐγίνωσκον Χαβρίαν, ἢ Ιφικράτην, ἢ Τιμόθεον, καὶ πυθοῦ παρ' αὐτῶν διὰ τί τὰς δωρεὰς αὐτοῖς ἔδοσαν ἢ τὰς εἰκόνας ἔστησαν; Ἅπαντες γὰρ ἅμα σοι ἀποκρινοῦνται, ὅτι Χαβρίᾳ μέν, διὰ τὴν περὶ Νάξον ναυμαχίαν· Ιφικράτει δὲ, ὅτι Μοῖραν Λακεδαιμονίων ἀπέκτεινε· Τιμοθέῳ δὲ, διὰ τὸν περίπλουν τὸν εἰς Κέρκυραν· καὶ ἄλλοις, ὧν ἑκάστῳ πολλὰ ἢ καλὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἔργα πέπρακται. Δημοσθένει δ' ἐάν τις ἐρωτᾷ διὰ τί οὐ δώσετε, ὅτι δωροδόκος, ὅτι δειλὸς, ὅτι τὴν τάξιν ἔλιπε. Καὶ πότερον τοῦτον τιμήσετε, ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀτιμήσετε καὶ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας; οὓς νομίζεθ' ὁρᾶν σχετλιάζοντας, εἰ ὅστος σεφανωθήσεται. Καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινὸν, ὦ Αθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν ξύλα ἢ τοὺς λίθους ἢ τὸν σίδηρον, τὰ ἄφωνα ἢ ἀγνώμονα, ἐάν τινα ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ, ὑπερορίζομεν· ἢ ἐάν τις αὐτὸν διαχρήσηται, τὴν χεῖρα τὴν τοῦτο πράξασαν χωρὶς τοῦ σώματος θάπτομεν· Δημοσθένη δὲ, ὦ Αθηναῖοι, τὸν γράψαντα μὲν τὴν πανυσάτην ἔξοδον, προδόντα δὲ τοὺς στρατιώτας,

τῦτον ὑμεῖς τιμήσετε. Οὐκῦν ὑβρίζονται μὲν οἱ τελευτήσαντες· ἀθυμότεροι δὲ οἱ ζῶντες γίνονται, ὁρῶντες τῆς ἀρετῆς ἆθλον τὸν θάνατον κείμενον, τὴν δὲ μνήμην ἐπιλείπυσαν.

47. Τὸ δὲ μέγιστον, ἐὰν ὑπερωτῶσιν ὑμᾶς οἱ νεώτεροι, πρὸς ποῖον παράδειγμα χρὴ αὐτοὺς τὸν βίον ποιεῖσθαι, τί ἀποκρινεῖσθε; Εὖ γὰρ ἴσε ὅτι οὐχ αἱ παλαῖσραι, ὐδὲ τὰ διδασκαλεῖα, οὐδ' ἡ μυσικὴ μόνον παιδεύει τοὺς νεωτέρους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον δημόσια κηρύγματα. Κηρύτλεταί τις ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅτι σεφανῦται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας καὶ εὐνοίας, ἄνθρωπος ἀσχήμων ὢν τῷ βίῳ καὶ βδελυρός; ὁ δέ γε νεώτερος ταῦτ' ἰδὼν διεφθάρη. Δίκην τις δέδωκε πονηρὸς καὶ πορνοβοσκὸς, ὥσπερ Κτησιφῶν; οἱ δὲ γε ἄλλοι πεπαίδευνται. Τοιαυτία τις ψηφισάμενος τῶν καλῶν καὶ δικαίων, ἐπανελθὼν οἴκαδε παιδεύει τὸν υἱόν; ὁ δέ γε εἰκότως ὐ πείθεται· ἀλλὰ τὸ νουθετεῖν ἐντεῦθα ἐνοχλεῖν ἤδη δικαίως ὀνομάζεται. Ὡς οὖν μὴ μόνον κρίνοντες ἀλλὰ καὶ θεωρύμενοι, ὕτω τὴν ψῆφον φέρετε εἰς ἀπολογισμὸν τοῖς μὲν νῦν παροῦσι τῶν πολιτῶν, ἐπερησομένοις δὲ ὑμᾶς τί ἐδικάζετε. Εὖ γὰρ ἴσε, ὦ Αθηναῖοι, ὅτι τοιαύτη δόξει ἡ πόλις εἶναι, ὁποῖός τις ἂν ᾖ ὁ κηρυτλόμενος. Εσι δὲ ὄνειδος μὴ τοῖς προγόνοις ὑμᾶς, ἀλλὰ τῇ τοῦ Δημοσθένυς ἀνανδρίᾳ προσεικασθῆναι.

48. Πῶς ἂν ἄν τις τὴν τοιαύτην αἰσχύνην ἐκφύγοι; ἐὰν τὺς προκαταλαμβάνοντας τὰ κοινὰ καὶ φιλάιθρωπα τῶν ὀνομάτων, ἀῒσυς ὄντας τοῖς ἤθεσι,

φυλάξησθε. Ἡ γὰρ εὔνοια καὶ τὸ τῆς δημοκρατίας ὄνομα κεῖται μὲν ἐν μέσῳ· φθάνουσι δ' ἐπ' αὐτὰ καταφεύγοντες τῷ λόγῳ, ὡς ἐπιπολύ, οἱ τοῖς ἔργοις πλεῖσον ἀπέχοντες. Ὅταν οὖν λάβητε ῥήτορα ξενικῶν σεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐπιθυμοῦντα, ἐπαιάγειν αὐτὸν κελεύετε καὶ τὸν λόγον (ὥσπερ τὰς βεβαιώσεις τῶν κηρυγμάτων ὁ νόμος κελεύει ποιεῖσθαι) εἰς βίον ἀξιόχρεων καὶ τρόπον σώφρονα· ὅτῳ δὲ ταῦτα μὴ μαρτυρεῖται, μὴ βεβαιοῦτε αὐτῷ τὰς ἐπαίνους· καὶ τῆς δημοκρατίας ἐπιμελήθητε, ἤδη διαφευγούσης ὑμᾶς. Ἡ δ' ἐστὶν ὑμῖν δοκεῖ εἶναι ὅτι τὸ μὲν βουλευτήριον καὶ ὁ δῆμος παροῦται, αἱ δ' ἐπιστολαὶ καὶ αἱ πρεσβεῖαι ἀφικνοῦνται εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας, ἃ παρὰ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρὰ τῶν πρωτευόντων ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ; Καὶ ἐφ' οἷς ἐστὶν ἐκ τῶν νόμων ζημία θάνατος, ταῦτά τινες οὐκ ἐξαρνοῦνται πράττειν, ἀλλ' ὁμολογοῦσιν ἐν τῷ δήμῳ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀλλήλοις παραναγινώσκουσι· καὶ παρακελεύονται ὑμῖν οἱ μὲν, βλέπειν εἰς τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα, ὡς φύλακες τῆς δημοκρατίας· ἕτεροι δ' αὐτοῦσι δωρεὰς, ὡς σωτῆρες τῆς πόλεως ὄντες. Ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῆς ἀθυμίας τῶν συμβεβηκότων, ὥσπερ παραγεγηρακὼς ἢ παρανοίας ἑαλωκὼς, αὐτὸ μόνον τὔνομα τῆς δημοκρατίας περιποιεῖται, τῶν δ' ἔργων ἑτέροις παρακεχώρηκεν. Ἔπειτ' ἀπέρχεσθε ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν οὐ βουλευσάμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ τῶν ἐράνων, τὰ περιόντα νεμάμενοι. Ὅτι δ' οὐ λήρῳ, ἐκεῖθεν τὸν λόγον θεωρήσατε.

ργ'. Εγένετο τις (ἄχθομαι δὲ πολλάκις μεμνημένος τὰς ἀτυχίας τῆς πόλεως) ἐνταῦθ' ἀνὴρ ἰδιώτης, ὃς ἐκπλεῖν μόνος εἰς Σάμον ἐγχειρήσας, ὡς προδότης τῆς πατρίδος αὐθήμερον ὑπὸ τῆς ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλῆς θανάτῳ ἐζημιώθη. Ἕτερος δ' ἰδιώτης ἐκπλεύσας εἰς Ρόδον, ὅτι τὸν φόβον ἀνάνδρως ἤνεγκε, ὥρων ποτὲ εἰσηγγέλθη, καὶ ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῷ ἐγένοντο· εἰ δὲ μία μόνον μετέπεσεν, ὑπερώρις' ἂν ἢ ἀπέθανεν. Αντιθῶμεν δὴ τὸ νῦν γινόμενον. Ανὴρ ῥήτωρ ἁπάντων τῶν κακῶν αἴτιος, ἔλιπε μὲν τὴν ἀπὸ στρατοπέδου τάξιν, ἀπέδρα δ' ἐκ τῆς πόλεως· οὗτος στεφανοῦσθαι ἀξιοῖ καὶ κηρύττεσθαι οἴεται δεῖν· οὐκ ἀποπέμψετε τὸν ἄνθρωπον, ὡς κοινὴν τῶν Ἑλλήνων συμφοράν; ἢ συλλαβόντες ὡς λῃστὴν τῶν πραγμάτων, ἐπ' ὀνομάτων διὰ τῆς πολιτείας πλέοντα, τιμωρήσετε; Καὶ τὸν καιρὸν μέμνησθε, ἐν ᾧ τὴν ψῆφον φέρετε· ἡμερῶν μὲν ὀλίγων μέλλει τὰ Πύθια γίνεσθαι, καὶ τὸ συνέδριον τὸ τῶν Ἑλλήνων συλλέγεσθαι. Διαβέβληται δ' ἡμῶν ἡ πόλις ἐκ τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων περὶ τὰς νῦν καιρούς. Δόξετε δὲ ἐὰν μὲν τοῦτον στεφανώσητε, ὁμογνώμονες εἶναι τοῖς παραβαίνουσι τὴν κοινὴν εἰρήνην· ἐὰν δὲ τἀναντίον τούτῳ πράξητε, ἀπολύσετε τὸν δῆμον τῶν αἰτιῶν.

ρδ'. Μὴ ἕν ὡς ὑπὲρ ἀλλοτρίας, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ οἰκείας τῆς πόλεως βουλεύεσθε· καὶ τὰς φιλοτιμίας μὴ νέμετε, ἀλλὰ κρίνετε, καὶ τὰς δωρεὰς εἰς βελτίω σώματα καὶ ἀξιολογωτέρους ἄνδρας ἀπόθεσθε. Καὶ μὴ μόνον τοῖς ὠσὶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄμμασι διαβλέψαντες εἰς

ὑμᾶς αὐτὺς βυλεύσασθε, τίνες ὑμῶν εἰσιν βοηθήσοντες Δημοσθένει· πότερον οἱ συγκυνηγέται, ἢ οἱ συγγυμνασαὶ αὐτοῦ ὅτ' ἦν ἐν ἡλικία. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δία τὸν Ολύμπιον, ὐχ οὗς ἀγρίυς κυνηγετῶν, ὐδε τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας ἐπιμελύμενος διατετέλεκεν, ἀλλ' ἐπασκῶν τέχνας ἐπὶ τὺς τὰς ὑσίας κεκτημένυς διαγεγένηται.

Ζέ. Αλλ' εἰς τὴν ἀλαζονείαν ἀποβλέψαντες, ὅταν φῇ Βυζάντιον μὲν ἐκ τῶν χειρῶν πρεσβεύσας ἐξελέσθαι τοῦ Φιλίππυ, ἀποσῆσαι δὲ Ακαρνᾶνας, ἐκπλῆξαι δὲ Θηβαίυς δημηγορήσας· (οἴεται γὰρ ὑμᾶς εἰς τοσῦτον εὐηθείας ἤδη προβεβηκέναι, ὥσε κὴ ταῦτα ἀναπεισθήσεσθαι ὥσπερ Πειθὼ τρέφοντας, ἀλλ' οὐ συκοφάντην ἄνθρωπον ἐν τῇ πόλει) ὅταν δ' ἐπὶ τελευτῆς ἤδη τοῦ λόγυ συνηγόρυς τὺς κοινωνὺς τῶν δωροδοκημάτων αὐτῷ παρακαλῇ, ὑπολαμβάνετε ὁρᾶν ἐπὶ τῦ βήματος, οὗ νῦν ἑστηκὼς ἐγὼ λέγω, ἀντιπαρατεταγμένυς πρὸς τὴν τύτων ἀσέλγειαν τοὺς τῆς πόλεως εὐεργέτας. Σόλωνα μὲν τὸν καλλίσοις νόμοις κοσμήσαντα τὴν δημοκρατίαν, ἄνδρα φιλόσοφον καὶ νομοθέτην ἀγαθὸν, σωφρόνως, ὥσπερ προσῆκεν αὐτῷ, δεόμενον ὑμῶν μηδενὶ τρόπω τὺς Δημοσθένυς λόγυς περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῶν ὅρκων κὴ τῶν νόμων· Αρισείδην δὲ τὸν τὺς φόρυς τάξαντα τοῖς Ἕλλησιν, (οὗ τελευτήσαντος τὰς θυγατέρας ἐξέδωκεν ὁ δῆμος) σχετλιάζοντα ἐπὶ τῷ τῆς δικαιοσύνης προπηλακισμῷ· καὶ ἐπερωτῶντα, εἰ οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν Αρθμιον τὸν Ζελείτην κομίσαντα εἰς τὴν Ελλάδα

τὸ ἐκ Μήδων χρυσίον, ἐπιδημήσαντα εἰς τὴν πόλιν, πρόξενον ὄντα τῦ δήμυ τῶν Αθηναίων, παρ' οὐδὲν μὲν ἦλθον ἀποκτεῖναι, ἐξεκήρυξαν δ' ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐξ ἁπάσης ἧς Αθηναῖοι ἄρχυσιν· ὑμεῖς δὲ Δημοσθένην ὐ κομίσαντα τὸ ἐκ Μήδων χρυσίον, ἀλλὰ δωροδοκήσαντα ϗ ἔτι ϗ νῦν κεκτημένον, χρυσῷ σεφάνῳ μέλλετε σεφανῦν; Θεμιστοκλέα δὲ καὶ τὺς ἐν Μαραθῶνι τελευτήσαντας, ϗ τὺς ἐν Πλαταιαῖς καὶ αὐτὺς τοὺς τάφυς τῶν προγόνων οὐκ ἂν οἴεσθε ἀνασεναίξαι, εἰ ὁ μετὰ τῶν βαρβάρων ὁμολογῶν τοῖς Ἕλλησιν ἀντιπρᾶξαι σεφανωθήσεται;

ΚΖ'. Ἐγὼ μὲν ὖν, ὦ Γῆ, ϗ Ἥλιε, καὶ Ἀρετὴ, καὶ Σύνεσις, ϗ Παιδεία, ᾗ διαγινώσκομεν τὰ καλὰ, καὶ τὰ αἰσχρὰ, βεβοήθηκα, ϗ εἴρηκα. Καὶ εἰ μὲν καλῶς ϗ ἀξίως τῦ ἀδικήματος κατηγόρηκα, εἶπον ὡς ἐβυλόμην· εἰ δὲ ἐνδεεσέρως, ὡς ἐδυνάμην. Ὑμεῖς δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων, καὶ ἐκ τῶν παραλειπομένων, αὐτοὶ τὰ δίκαια ϗ τὰ συμφέροντα ὑπὲρ τῆς πόλεως ψηφίσασθε.

ΤΕΛΟΣ.

ARGUMENTUM

ORATIONIS

IN CTESIPHONTEM.

DECRETUM tulit Cteſiphon, ut Demoſthenes, filius Demoſthenis ex pago Paeaniâ, aureâ coronâ donaretur; eaque donatio diebus Bacchanalium, cùm hiſtriones tragoedias jam acturi eſſent, fieret, quia tum dicti tum factis optimè de populo Athenienſi mereri ſemper perſtiterit. Decretum hoc, quia à legibus abhorreret, in judicium vocavit Aeſchines. Inducit verò tria accuſationis quaſi capita ſumma et firmamenta; unum, quod Demoſthenem priuſquam rationes retuliſſet coronâ donandum decreverit, cùm tamen Lex Magiſtratum, rationibus non relatis, coronâ donari apertè vetuerit: Et hoc caput ad *ſubſtantiam* quaeſtionis ſpectat. Alterum, quòd coronae praeconium in Theatro fieri juſſerit, quod lex itidem diſertè vetat. Et hoc ad *qualitatem* quaeſtionis attinet. Tertium verò et ultimum, quòd in decreto falſa perſcripſerit; quoniam Demoſthenes neque vir bonus eſſet, neque dignus coronâ. Et id quoque ad actionem de violatis legibus referrendum eſt; ſiquidem lata eſt lex quae, nequis in decretis falſa

perſcribat, interdicit. Hoc denique ad *qualitatem* quaeſtionis ſpectat. Adverſarii verò tres objectiones anticipat: Duas quidem ad illud primum quod adducturus eſt Demoſthenes, ſe ſcilicet non geſſiſſe magiſtratum, nec murorum refectionem eſſe magiſtratum, ſed tantummodò negotium quoddam et curationem: Sed ſi magiſtratum eam eſſe concedatur, ſe, quòd de proprio ſumptu, nullis à populo acceptis pecuniis, muros reficeret, rationibus reddendis non eſſe obnoxium. Hoc utrumque ad *qualitatem* quaeſtionis refertur. Contra hoc autem ultimum adducit conjuncturale firmamentum, nec tamen probat: Demoſthenem nempe nihil de ſuâ pecunia erogâſſe, ſed decem talenta ad operis ſumptum à Senatu accepiſſe. Hoc ad *ſubſtantiam* quaeſtionis pertinet. Contra ſecundum verò caput, cum Demoſthenes Legem proferret, quae poteſtatem dat ut in Theatro, ſi populus id decreto comprobaverit, fiat praedicatio, reſpondet Aeſchines Legem hanc non de civicis ſed de exteris tantùm coronis latam fuiſſe. Hoc quoque ad *ſubſtantiam* quaeſtionis ſpectat. Ad tertium verò multa ſingulatim regerit. Aitque ſe audiſſe Demoſthenem in quatuor tempora defenſionem ſuam partitum eſſe, ſingulaſque ſuas actiones et officia, quibus aliquando functus eſſet his temporibus diſtinxiſſe. Primum itaque tempus conſtituit, quo cum Philippo de Amphipoli bellum primum gereretur. Secundum, quo pace uteretur civitas. Tertium, quo ſecundum bellum gereretur, uſque ad infeliciſſimum

illum in Choroneâ conflictum. Quartum denique dicit esse de iis rebus, quae Athenienſibus cum Alexandro interceſſerunt, et in quibus jam tum verſabantur. Ac in primo quidem tempore Demoſthenem dicit authorem extitiſſe, ut ſordidam et infamem pacem, diſtracto etiam ab hâc ſocietate atque excluſo communi Graecorum Conſeſſu, ſanciret civitas. In ſecundo autem, quòd belli contra Philippum geſti ipſe ſuaſor eſſet et impulſor. In tertio itidem dicit eum perfeciſſe ut bellum ſacrum exarderet, ut ea quae Phocenſes paſſi ſunt evenirent, ut Athenienſes apud Chaeroneam acerbiſſimâ clade mulctarentur; ſiquidem perſuadere nunquam deſtiterit, donec cives Atticos et omnes eorum ſocios foederatos ad pugnam cum Philippo committendam impuliſſet. In quarto denique quod adverſus Alexandrum pro civitati nihil poſtea aut conſuluit aut geſſit. Deinde totam Demoſthenis vitam incuſat et criminatur; in paucis etiam Cteſiphontem coarguit, et, ut pro ſe ipſe reſpondeat, poſtulat et requirit. Haec quidem ſunt capita ſumma et firmamenta. Judicio tamen vicit Demoſthenes. Aeſchinem culpant nonnulli, quòd in legum violatarum actione non diutiùs moraretur, ſed Demoſthenem illico ipſum, qui in civili adminiſtratione ſe optimè geſſerat, inſectaretur, et reipublicae malè tractatae accuſaret. In hoc enim impenſiùs laborat et contendit Aeſchines, *Jam verò*, ait, *pars accuſationis mihi ſupereſt prolixior, in quâ acerrimum ſtudium poſiturus ſum: Quae quidem ea continet commenta,*

quamobrem Demoſthenem coronâ dignum arbitratur Cteſiphon. Sed videant ii qui hoc Aeſchini vitio vertunt, an non rectiſſimè ſit factum. Cùm enim omnes in hâc opinione conſederint, Demoſthenem praeſtantiſſimè et ampliſſimè rempublicam tractáſſe, et magnum quiddam et mirificum de illius virtute exiſtimarent, jure optimo ſuſpicabatur Aeſchines verba, quae de actione legis violatae fierent, frigida futura et infirma, niſi etiam contrariam opinionem auditoribus incuteret, quòd nempe Demoſthenes malevolo in populum eſſet animo, et in rebus publicis ſordidè et nequiter verſatus. Quocirca plurimum operae et ſtudii in hâc accuſationis parte impendit, in hâc intenſiùs haeret et moratur. In culpâ ponet fortaſſe aliquis exordium ut tragicum quiddam ſonans, ut nimium et redundans, et ad perorationem denique propriùs accedens.

AESCHINIS

IN

CTESIPHONTEM

ORATIO.

1. QUANTA apparatu, Athenienſes, quantiſque copiis inſtruatur forum, quanta ſit certorum hominum in prehenſando ſedulitas, ne in civitate juſta et uſitata judiciorum ratio teneatur, nemo non videt: Ego tamen Diis primùm confiſus deinde legibus veſtrâque prudentiâ, huc prodeo, ſiquidem nullas *adverſariorum* coitiones plus ponderis apud vos quàm legis et jura habituras arbitror.

2. Vellem quidem, Athenienſes, et Quingentorum Senatus, et conciones publicae à praefectis ſuis juſtâ moderatione regerentur. Vellem etiam verecunda illa *in aperiendis ſententiis* oratorum conſuetudo, à Solone primùm inſtituta, authoritate priſtinâ valeret: nempe ut ea primum, qui ex civibus eſſet aetate provectior, in ſuggeſtum citra motum omnem et perturbationem pudenter aſcendenti, conſilium, quod lon-

ginqui temporis uſu civitati optimum percepit, exponere liceret; deinceps verò ut et alii, quicunque voluerint, ſigillatim et per vices, aetatis etiam ratione habitâ, de ſingulis rebus ſententiam ſuam liberè poſſent proferre. Sic enim mihi videretur et civitatis adminiſtrationi optimè conſultum iri, et controverſiis multò pauciorbus locum fore relictum. Cùm vero haec inſtituta, quae communi omnium conſenſu olim erant praeclariſſima, hâc aetate violentur: Cùm nonnulli decreta legibus antiquis contrariâ pro libitu ferant, quae alii etiam, curiae praeſides non honeſtis ſtudiis delecti, ſed per coitionem ad id ipſum allegati adornatique, ſuffragiis ſuis confirmant: Cùm eos qui ſummum curiae locum rite ſunt ſortiti, veſtraque ſuffragia legitimè renunciant, iidem iſti, qui Rempublicam non jam ampliùs ad omnes communi, ſed ad ſe ſolos privato quodam jure pertinere cenſent, in judicium adducere minitantur: cùm denique, redactâ in poteſtatem plebe, dominationem ſibi arripiant; et judicia, quae à legibus oriuntur, irrita faciant, ea verò, quae ex plebiſcitis fiunt, iracundi pronuntient: *Ex quo haec inquam facta ſint*, ſilet pulcherrimum illud praeconium omniumque quae in urbe ſunt maximè modeſtum, *in quo ii primùm qui annos ſupra quinquaginta erant nati, deinde Athenienſes caeteri ad verba inconſeſſu facienda citabantur.* Audaciam verò et inſolentiam Oratorum jam neque leges, neque Reipublicae Rectores, neque clariſſimi illi Curiae Praeſides,

neque Tribus quam penes prima ſunt ſubſellia, decima civitatis pars, coercere poſſunt.

3. Cùm igitur haec ita ſe habeant; cùm talis ſit (uti vos ipſi facilè ſentitis) civitatis veſtrae ſtatus; hoc unum (ſi quid eſt in me prudentiae) quo Reſpublica confirmetur, reſtat remedium, judiciorum de violatis legibus *vindicatio*. Quòd ſi haec quoque vel vos ipſi, vel alii veſtro permiſſu refixerint, augurari non eſt arduum, vos totam propemodum Rempublicam *ambitioſis* quibuſdam hominibus inſcienter prodituros. Probè enim noſtis, Athenienſes, tria eſſe apud omnes gentes dominationis genera; Unius, Paucorum, et totius Populi principatum. Ex quibus duo illa priora eorum arbitrio, qui praeſunt, adminiſtrantur: civitates verò, in quibus dominatur populus, ſtatis legibus *reguntur*. Unuſquiſque igitur veſtrûm probè intelligat ſe eo ipſo die, quo in judicium venerit legum violatarum litem decreturus, de ſuâ etiam ipſius dicendi licentiâ et ſecuritate pronunciaturum. Quamobrem in ipſo ſacramenti initio Judices obſtrinxit legiſlator, ut juxta leges ſuffragia ferrent: illud nimirum pro comperto habuit, ſi civitatis leges ſervarentur, unà etiam ſervari imperium populare. Oportet igitur vos, dum haec omnia memoriae veſtrae penitus ſunt infixa, eos, qui decreta à legibus abhorrentia conſcribunt, acriter odiſſe: nec ullum hujuſmodi crimen leve aut minutum, ſed grande atque acerbum arbitrari. Hoc porro aequiſſimum jus neminem vobis e-

ripere patiamini: neque imperatorum patrociniis (qui jamdiu, oratoribus quibuſdam adjutores adſciti, Reipublicae ſtatum evertunt) neque hoſpitum ſolicitationibus (quos quidem nonnulli ſubornant et, quamvis legum in gerendis magiſtratibus violatarum ſint rei, judicio tamen liberantur) *nemini, inquam, de hâc veſtrâ poteſtate quicquam concedite.* Sed quemadmodum in praelio puderet vos ordinem et ſtationem, à duce aſſignatam, deſerere; ita etiam et nunc pudeat ab eo loco migrarè, in quo à legibus conſtituti eſtis hoc ipſo die, publicae libertatis propugnatores.

4. Illud etiam (Judices) memoriâ quàm tenaciſſimè cuſtodite, omnes reliquos cives veſtrae fidei et tutelae Rempublicam credidiſſe: quorum alii quidem hodiernae interſunt cauſae, alii verò abſunt rebus privatis occupati. Quos vos ſummâ reverentiâ proſecuti et ſacramenti legumque memores, ſi Cteſiphontem et à legibus et à veritate civitatiſque commodo maximè alienum decretum tuliſſe apertè evicerim, abrogate Athenienſes plebiſcita legibus repugnantia, dominationem popularem civitati confirmate, eos, qui in gerendâ Republicâ nec legum ſanctitati, nec veſtro, nec communi commodo conſulunt, gravi ſupplicio coercete. Tum denique ſi eo animo affecti orationem meam audieritis, certò novi vos juſtitiae ſacramentoque, quo obſtricti eſtis, congruentem, Reique publicae vehementer utilem, ſententiam pronuntiaturos.

5. Jam verò de universâ accuſatione ſatis multa

me praefatum esse confido. De legibus autem, quae contra eos qui reddendis rationibus sunt obnoxii statuuntur, et contra quas hoc decretum tulit Ctesiphon, pauca subjungam. Superioribus enim temporibus nonnulli summis officiis functi, et vectigalibus curandis praefecti, quamvis (oratorum quorundam ope, quos tum à plebe tum à Senatu *administros* sibi adsciverant) turpissimum lucrum fecissent, tamen laudibus suis et praeconiis *per urbem priùs decantatis* ne magistratûs gesti rationem redderent, multò antè praecavebant. Cùm ii igitur in disquisitionem vocarentur, accusatores quidem, sed multò magis judices, in maximam dubitationem et angustias redacti erant. Multi enim eorum, qui administrationis suae rationem reddere tenebantur, cùm manifestò repetundarum et sordidissimi peculatûs arguerentur, è judiciis tamen evaserunt. Quod mihi sanè non mirum videtur. Opprobrio enim, opinor, judicibus esset, si idem ille, de quo nuper in ludis publicis praeconium fieret, quòd virtutis ergô et justitiae aureâ à populo coronâ donaretur, in eâdem urbe, forsan etiam et eodem anno, certè non ita multò post, furti causâ repetundarum damnatus è foro exire videretur. Quocirca judices *hâc necessitate pressi*, non prout criminis turpitudo postularet, sed quo civium pudori consuleretur, sententiam ferre cogebantur.

6. Haec cùm legislator aliquis animadvertisset *incommoda*, legem sanè optimam rogavit, quae, ne reddendis rationibus obnoxii coronâ donentur, disertè ve-

tat. Sed quanquam ea fuerit legiſlatoris cautio et prudentia, excogitantur tamen *callida* quaedam et *veteratoria* verborum *aucupia*, quae vim legis et authoritatem eludunt: quorum niſi quis certiores vos faciat, imprudenter eritis decepti. Eorum enim nonnulli, qui rationis reddendae judicio obſtrictus coronâ donant, naturâ quidem ſunt moderati (ſiquis tamen eorum moderatus dici poteſt, qui ſcita legibus adverſa conſcribunt;) ſed rei *ſuapte naturâ* turpi *honeſtum* quoddam *integumentum* praetendunt. Decretis enim *ſimile huic* aliquid infarciunt, ſe velle eum, qui adminiſtrationis ſuae quaeſtionem debet ſubire, coronâ donatum iri, poſtquam rationes retulerit: et tamen civitas aequam utrobique patitur injuriam; praecîduntur enim praeconiis et coronis *illae*, *quae exigendae erant*, rationes. Qui verò iſtiuſmodi decretum facit, concilio innuit, ſe quidem contra leges id ſcripſiſſe, delicti verò ipſum pudere. Cteſiphon verò et legem illam de rationibus reddendis latam tranſgreſſus, et excuſationem (cujus jam nunc memini) omittens, ſcito juſſit Demoſthenem, priuſquam officio defunctus fuerit, priuſquam rationes retulerit, coronâ donari.

7. Aliam porro, Athenienſes, excuſationem et quae aliquantùm cum ſuperiore pugnat, afferent: dicentque quòd cuicunque ex plebiſcito demandatum fuerit negotium, is non magiſtratum ſed tantummodò curationem quandam et adminiſtrationem obierit. Magiſtratus verò appellant eos, quos Theſmothetae in

templo Theſei ſortitione factâ conſtituunt; eos praetereâ (nempe exercitûs Praefectos, equitum magiſtros) caeteroſque id genus Magiſtratus) quos populus in comitiis per ſuffragia declarat: reliqua verò omnia munera, negotia eſſe et occupationes per decretum mandata. Contra vero has quaeſitas excuſationes legem veſtram ob oculos dabo, quam vos ipſi, ne ſpecioſis hiſce commentis ulla praeberetur occaſio, ſanxiſtis. In eâ enim diſertis verbis ſcribit legiſlator, *omnia illa munera quae populi ſuffragiis ſciſcuntur* (advertite quaeſo ut ſub uno nomine cuncta, quae populi ſuffragiis ſciſcuntur, comprehendat) *magiſtratus eſſe:* quibus addit *eos etiam qui aliquam in civitate adminiſtrationem ultra triginta dies obeunt, eos praeterea qui publicis operibus praeſunt, et eos denique qui juris dicendi poteſtatem accipiunt:* Demoſthenes autem muris reficiendis eſt curator, unus ex ſummorum operum magiſtratibus; operibus item Praefecti omnes juris dicendi authoritatem habent. Et hos quidem omnes non rem adminiſtrari, ſed magiſtratum gerere jubet *lex*, poſtquam in judiciali foro fuerint probati: ſiquidem nec magiſtratus qui ſorte ſunt delecti, niſi bene cogniti priùs et ſpectati, ad officii munus exequendum admittuntur. Jubet etiam eos, uti et omnes alios magiſtratus, apud tabularum cuſtodes et ratiociniorum praefectos in codices referre rationes. Ut igitur me vera dixiſſe cognoſcatis, recitentur leges.

LEGES.

8. Cum igitur, Athenienſes, officia illa publica, quae Magiſtratus appellat legis ſcripter, iſti curationum nomine ſignent et nuncupent, veſtrum eſt eorum impudentiae leges opponere. Facite etiam ut ſciant vobis non gratum eſſe callidum ſententiarum artificem, qui *ſubdolis*, verborum *aucupiis* leges labefactare confidit. *Immo ſentiant* quantò in dicendo ſit praeſtantior, qui legibus contraria decreta perſcribit, vos tantò acriùs in eum concitari et incendi. Debet enim oratoris vox cum legibus latis conſentire: ubi verò aliud dicit lex, aliud orator, veſtrum eſt ſecundum legis aequitatem ſententiam ferre, non ut perdita iſtius ſuadet impudentia.

9 De illâ verò inexpugnabili ratione, quâ mirè adeò ſe effert Demoſthenes, pauca praemittam. Sic enim ille diſceptabit, muris reficiendis me eſſe curatorem fateor: ſed in civitatem de meo centum minarum impenſam feci, et aedificium amplius multò atque ornatius extruxi. Quid igitur eſt cauſae cur rationes à me exigantur, niſi quis benevolentiae ſuae rationem reddere ſit obſtrictus. Sed excogitatas haſce argumentationes diluet mea reſponſio, quam quidem valdè aequam et utilem *omnes uno ore libenter agnoſcetis*. In hâc enim civitate tam magnâ et perantiquâ nemo ex iis, qui in qualicunque publico munere verſantur, rationibus reddendis eſt ſolutus. Quod vobis primùm

explicabo in iis quae maximè miranda et ſupra fidem videantur. Sacerdotes enim ſive mares ſive foeminas, et omnes eos etiam qui ad Deos pro vobis, honorario tantùm aliquo accepto, ſupplices accedunt, rationes referre jubet lex. Quibus inſuper adjungit familias etiam, quales ſunt Eumolpides, Ceryces, aliique omnes ejuſdem generis. Praefectos item triremium hoc judicio teneri jubet, immo eos qui non publicam pecuniam tractant, non multum à cenſu veſtro furantur, nihil interim de ſuo impendunt, veſtroſque tantùm nummos aerario reddunt, cùm ſuos erogâſſe impudenter jactitaverint; eos, inquam, quos patrimonia ſua ad veſtram gratiam conciliandam expendiſſe, nemini non eſt compertum. Neque tantùm triremium Praefecti, ſed maxima quoque, quae in civitate ſunt, concilia ſub hanc judiciorum cenſuram veniunt. Jubet enim lex ipſum Areopagitarum conſeſſum rationes ſuas apud aerarii cuſtodes in tabulas referre, eoſque maximarum et graviſſimarum cauſarum arbitros veſtris calculis ſubjici. Ipſius igitur Areopagi Senatores *ante relatas rationes* coronâ donari non ſolent. Nec enim *donationem hanc*, quanquam in honorem illum conſequendum vehementer admodum annitantur, *ambiunt*: ſiquidem iis non ſatis eſt ſiquis peccatum non admiſerit, ſed ſi peccaverit, acriter caſtigant. Veſtri autem oratores luxui indulgent, licentiâque impunè exultant. Poſtremò concilium Quingentorum reddendis rationibus obnoxium fecit legiſlator. Et adeò vehementer

iis, qui rationes nondum retulerunt diffidit, ut in initio legum diſertè vetuerit Magiſtratum, rationibus non relatis, peregrè proficiſci. Cavendum nempe duxit, ne fortè publicis rebus et pecuniis malè adminiſtratis et proditis, in fugam ſe conjiceret *Magiſtratus*. Rurſum vetat etiam nequid de patrimonio ſuo conſecret, nequod in Deorum templis donum ſuſpendat, vetat ne adoptetur, ne quem bonis ſuis haeredem inſtituat, aliaque permulta, antequam rationes ab eo ſint relatae. Uno *ut dicam* verbo, facultates eorum, qui officii ſuſcepti rationem nondum reddiderunt, pro pignore detinentur, donec de adminiſtratione ſuâ retulerint. Sed ſit quiſpiam qui nihil ex pecuniâ publicâ aut accepit aut inſumpſit, magiſtratu tamen aliquo interim functus: etiam hunc jubet lex rationes apud theſauri cuſtodes referre. Quomodo autem ille, qui nihil ex aerario aut ſumpſit aut impendit, civitati rationem referre debeat, paulò infra lex ipſa oſtendit. Jubet enim hoc ipſum tabulis inſcribi, quòd neque quicquam à civitate recipiſſet neque erogâſſet. In hâc enim civitate nihil eſt quod ſub examen non veniat, nihil quod à diſquiſitione ſit immune, nihil denique de quo non *exquiſitiſſima* fiat perſcrutatio. Ut tamen haec vera eſſe pernoſcatis, legis ipſas audite.

LEGES.

10. Cùm igitur in hoc magnificè ſe jactabit Demoſthenes, dicetque ſe propter largitionem, *quam in*

civitatem de ſuo fecit, rationibus referendis non eſſe obnoxium, *huic defenſioni* ſic occurrite: oportebat te tamen, ô Demoſthenes, ratiocinatorum praeconi permiſiſſe, ut pro more, ſiquis vellet, ad accuſandum citaret. Permitte quaeſo ut civium aliquis tecum arguat, te *non tantùm* nihil de tuo contuliſſe, ſed ex decem illis talentis, quae ad muros reficiendos à civitate accepiſti, ſatis pauca impendiſſe. Ne *quaeſo* gratiam hanc et laudem liberalitatis tibi *ita inſolenter* arroga; ne judicibus liberam ſententiam per vim eripe, nec in gerendâ republicâ leges antecede ſed ſequere. Haec enim ſunt quae populi jura et poteſtatem firmant et tutantur. De his igitur futilibus eorum cauſis et commentis ſatis multa me dixiſſe cenſeo. Quòd autem, ubi Cteſiphon hoc ſcitum ſcripſit, Demoſthenes revera nondum rationes retulerat, cùm jam tum et aerario theatrali et muris reficiendis praefectus eſſet, ex tabellis publicis evincere conabor. Recita igitur quo Archonte, quo menſe, quo die, quo denique in conventu theatralis pecuniae in adminiſtratio Demoſtheni mandaretur, ut *perſpicuè videatis* eum in medio magiſtratu verſatum fuiſſe, cùm coronam *Cteſiphontis* decreto conſecutus eſſet.

SUPPUTATIO DIERUM.

Quanquam igitur nihil ampliùs probavero, aequiſſimo jure causâ caderet Cteſiphon: neque enim mea accuſatio, ſed publici libelli eum arguunt et condemnant,

11. Superioribus ſanè diebus Cuſtos à civitate erat delectus, qui in ſingulis tribuum imperiis reditus et vectigalia in publicas tabulas ratione initâ, referebat. Sed cùm tantam in Eubulo fidem reponeretis, omnes deinceps, ante legem illam Hegemonis, theatrali pecuniae populi ſuffragiis praepoſiti, commiſſam ſibi habuerunt publicarum rationum curam et pecuniarum cuſtodiam: quin et armarii fabricatio, navalium inſuper et viarum curatio iis erat commendata: ii denique totam quaſi civitatis adminiſtrationem *apud ſe* fermè *depoſitam* obierunt. Et hoc equidem dico non ut eos quoquo modo redarguam aut incuſem, ſed id duntaxat velim evincere, quòd legiſlator neminem, infimo licet magiſtratu eſſet functus, ante rationes redditas coronâ donari permittat. Cteſiphon verò Demoſthenem, qui tum omnes unà magiſtratus gerebat, ſine omni haeſitatione coronâ donandum eſſe decrevit.

12. Ut autem *liquidò conſtet* eum muris reficiendis, cùm hoc decretum ſanxit Cteſiphon, praefectum fuiſſe, etiam et pecuniae publicae cuſtodem et coactorem, (quales ſunt caeteri magiſtratus) judiciorum denique quaeſitorem, ipſum Demoſthenem et Cteſiphontem hujuſce rei teſtes producam. Chaerondâ enim Archonte, *Thargelionis* vigeſimo nono die in concione ſcitum fecit Demoſthenes, ut ſecundo itemque tertio die *Scirrophorionis* Tribus omnes in concilium coirent: edixit praeterea, ut ſingulae Tribus viros, qui muris reficiendis et pecuniae miniſtrandae praefecti

eſſent, eligi curarent. Et in hoc ſanè optimè ſe geſſit *Demoſthenes*; ut certi homines Civitati praeſtò eſſent, à quibus pecuniae impenſae rationem poſſet repetere. Lege itaque decreta.

DECRETA.

13. Quin verò ille ſtatim ex contrario reſpondebit, ſibi neque ſorte neque populi ſuffragiis murorum curationem obtigiſſe. Et in hoc Cteſiphon et Demoſthenes permultùm ſanè morabuntur. At mea *oratio* brevis admodum erit et perſpicua, et quae artificia iſtorum ac fallacias ſtatim refellet. Sed priuſquam *illuc perrexero*, mihi pauca quaedam praefandi veniam date. Tria ſunt apud nos, Athenienſes, Magiſtratuum genera: ex quibus quidem illud quod ſorte aut populi ſuffragiis confirmatur, nemini non ſatis innoteſcit. Alterum genus Magiſtratuum eſt, qui civile aliquod munus ultra triginta dies tractant, et quibus aliquod ex operibus publicis eſt commiſſum. Tertium verò diſertè conſtituit lex, *et caeteri*, inquit, *omnes qui, electione creati, juris dicendi poteſtatem habent, Magiſtratu, poſtquam ſpectati fuerint, fungantur.* Si igitur excipiuntur illi qui vel ſorte vel ſuffragiis ſunt creati, ſupereſt ut ii, quos Tribus tribuumque trientes, et pagi Attici ex ſuis ad pecuniam adminiſtrandam aſſignant, magiſtratus ſint delecti. Et hujuſcemodi ſit *electio*, cùm, uti nunc, aliquid *per decreta* tribubus ſit mandatum, *nempe* vel foſſas extruere vel

triremes fabricari. Et ut omnia haec scïatis esse vera, recitentur vobis leges.

LEGES.

Meministis, Judices, praeceptum esse iis, qui ex tribubus fuerint delecti, magistratûs, postquam in Judiciali foro probarentur, officio fungi. Tribus verò Pandionia Demosthenem muris reficiendis praefecit, cui curationis nomine ad operis *sumptum* decem propemodum talenta donavit civitas. Alia vero lex disertè vetat magistratum, rationibus nondum relatis, coronâ donari. Orator verò iste, nullâ istiusmodi excusatione praemissâ, scito jussit Demosthenem, priusquam rationes retulerit, coronari: *In quem certè acerrimè animadvertetis, siquidem* juxta leges sententiam ferre sacramento estis obstricti.

14. Jam demum et legibus et decretis ipsisque adversariis in testimonium adductis, crimen comprobavi. Nec fieri potest ut quispiam violatarum legum reus manifestiùs convinci queat. Nunc verò vobis insuper òstendam, etiam et ipsam coronae praedicationem, *Ctesiphontis* jussu, contra leges habitam fuisse. Disertis enim verbis jubet lex, coronam, quam donat Senatus, in Curiâ, quam verò populus, in Concione promulgari: omnem verò alium planè excludit locum. Recita legem.

LEX.

Audiiſtis legem, Athenienſes, aequam ſanè et praeclaram. Oratoris enim (ut opinor) officium eſſe duxit legiſlator, ut gratiâ et honore, quo à civitate ſuâ *affectus eſſet*, contentus frueretur, non ut apud exteros ſe magnificè jactans laudes et praeconia turpiter captaret. Atque ea quidem erat legiſlatoris *ſententia*; à quâ quantùm diſceſſerit Cteſiphon, ſcito recitato facilè ſentietis.

DECRETUM.

Vidiſtis Athenienſes, legiſlatorem coronae, quae à populo donaretur, praedicationem in Pnyce *loco* concionis *legitimo*, nuſquam verò alibi fieri, juſſiſſe. Cteſiphon autem in theatro *eam fieri edixit*, non tantùm lege violatâ, ſed loco etiam commutato; neque Athenienſibus in concionem congregatis, ſed novis tragoedis fabulas agentibus; neque porrò coram populo, ſed Graecis; ut ii nobiſcum aequè ſciant qualem virum tam amplo honore, tam ingenti reverentia proſecuti ſumus.

15. Cùm igitur manifeſtè adeò decretum contra leges tulit *Cteſiphon*, Demoſthenem *conſilii ſocium* ſibi mox adſciſcet, quomodo fallaciâ et callido quodam artificio leges eludat: ego autem iſtorum aſtutias palam jam explicabo, ne vobis fortè imponant. Inficiari enim non poſſunt, quin lex diſertè prohibeat eum,

qui à populo coronâ donatur, extra concionem praedicari: adducent verò, quâ ſe *ſatis* defendi *arbitrantur*, legem Dionyſiacam; atque hujus ſanè certam quandam partem *callidè* excerpent, quò aures veſtras *faciliùs* decipiant judiciumque pervertant. Legem denique proferent, quae ab hâc *hodiernâ* causâ quam maximè aliena eſt: dicentque, duas eſſe leges de coronae promulgatione conſtitutas; quarum una quidem, illa nimirum jam antè à me laudata, apertè vetat de eo, qui à populo coronâ donatur, extra concionem praedicari; ſed tamen altera eſt (uti aiunt) huic prorſus contraria, quae in theatro, tragoedis ibi tum agentibus, praeconium fieri, ſi populus ita ſcitum fecerit, permittit. Et juxta hanc legem inquiunt decretum tuliſſe Cteſiphontem.

16. Ego verò, ut *diluam* iſtorum fallacias, legem veſtram in patrocinium meum advocabo: ad quam quidem tota haec mea accuſatio *quaſi vindicem quandam* ſe ſedulò convertit. Si enim revera talis in civitatem veſtram conſuetudo irrepſerit, ut leges irritae inter ratas referrentur, duaeque inter ſe repugnantes de eâdem re conſcriberentur, quid de veſtra republicâ ſentire poſſit quiſpiam, cùm eandem rem et jubeant ſimul leges et prohibeant? Sed haec ita ſe non habent, neque unquam erit apud vos tanta legum confuſio et diverſitas, *ut confligant et collidantur*: quin nec legiſlatori, qui populare imperium conſtituit, res illa non erat curae. Diſertè enim Theſmothetis edixit, ut

unoquoque anno leges in concione recenſerent, diligenti perquiſitione habitâ ſiqua lex alteri contraria eſſet ſcripta, ſiqua etiam olim abrogata inter ratas *haberet locum*, ſi denique alicubi eſſet pluſquàm una de eâdem re ſancita. Jubet eos praeterea, ſiquid hujuſmodi invenerint, ad decem Heroum ſtatuas in tabulis deferre; *jubet* civitatis principes concionem advocare, et nomina eorum, qui leges illas ſanxerint, aſcribere; *jubet denique* Praeſidum Praefectum populo permittere, ut unam legem aut alteram ſuffragio praeferrent: ita aliae hoc modo refixae, aliae erant confirmatae, ut una tantùm de eâdem re conſtituta eſſet lex. Recita leges.

L E G E S.

Si igitur vera eſſet, quam illi afferunt, oratio, duaequae de praedicatione ſtatuerentur leges, putarem certè, cùm diligenti adeò perquiſitione à Theſmothetis deprenſae eſſent, iiſque qui eas tulerint per civitatis Principes redditae, neceſſarium fuiſſe, ut altera ex legibus tolleretur. Sed cùm nihil tale quicquam factum videmus, apertè ſatis conſtat eos non tantùm falſa ſed etiam iſta, quae nullo modo fieri poterant, *impudenter* aſſerere.

17. Unde verò artificioſam hanc fallaciam eruerint, vobis oſtendam, ubi quam ob cauſam leges illae, quae ad theatralem praedicationem ſpectant, rogabantur, pauca fuero praefatus. Cùm enim ludi Tragici

in urbe celebrarentur, quidam coronae praeconium, veniâ à populo non impetratâ, fieri jusserunt: quorum quidem alii *in excusationem suam* nuntiabant quòd à contribulibus suis, alii quòd à municipibus coronam accepissent. Alii rursus, audientiâ per praeconem factâ, servos suos domesticos libertate donabant, et in hujusce manumissionis testimonium Graecos adhibebant. Ad haec porrò (quod maximè erat invidiosum) quidam pro gratiâ et hospitio, quo ab exteris civitatibus essent accepti, perfecerunt ut praeconium fieret se à populo, putà fortasse Rhodio vel Chio vel alio quocunque, virtutis ergô et magnanimitatis coronâ donari. Et in his quidem patrandis aliam prorsus *insistebant viam*, quàm ii, qui à Senatu vestro vel populo coronantur, *solent*; neque enim aut vestrum omnino consensum et decretum conciliare aut de vobis bene mereri *studebant*; sed ipsi sine vestrâ veniâ *ingratiis* sibi praeripiebant *coronam*. Hinc processit, ut spectatores, ludorum praefecti et histriones interturbarentur; ii autem, qui in theatro praedicabantur, laudem multò majorem consequerentur, quàm ii quibus coronam donavit populus. Hi quidem sibi praescriptam habuerunt, in quâ, et nusquam alibi, praeconium fieri deberet, concionem; de iis verò coram omnibus Graecis, qui *ad ludos confluxerunt*, praedicatum erat: et illi quidem vestrum consensum vestrumque scitum *ad praeconium faciendum* obtinebat, hi verò sine utrovis *de se nuntiandum esse perfecerunt*.

Cùm haec quidem advertiſſet legiſlator, legem ſcripſit, quae neque cum eâ lege (de iis nempe qui à populo coronam accipiunt latâ) commune quicquam habet, neque eam reſcindit (in theatro enim, non concione, erat tumultus) neque legibus antiquis (quod nequaquam licet) adverſatur: ſed ad eos tantùm qui ſine veſtro populi ſcito à contribulibus ſeu municipibus ſuis coronâ donabantur, ad eos qui ſervos ſuos manumittebant, ad coronas denique hoſpitales *lex illa pertinebat*. Quae diſertè vetat, nequis ſervum in theatro manumittat, nequis ſeu à contribulibus ſuis ſeu à municipibus ſeu alio quocunque coronatus *in theatro* praedicetur: alioqui *jubet* ignominiâ affici praeconem.

18. Cùm igitur lator legis apertè jubeat coronam, quae à Senatu datur, in curiâ, quae à populo, in concione promulgari; prohibeatque eam, quam contribules et municipes donant, in ludis Tragicis praedicari, nequis nimirum, coronis falſiſque praeconiis *quaſi* emendicatis, munificentiae et meritorum *in Rempublicam* famâ perfruatur: cùm eam prohibeat inſuper in hâc ipsâ lege à contribulibus aut municipibus aut alio quocunque, abſente populo et Senatu, nuntiari: his inquam omnibus remotis, quid reſtat niſi hoſpitales Coronae? Atqui jam quae me vera dixiſſe abunde ſatis evincat, magna argumenta ex ipſis legibus depromam. Jubet enim lex illam ipſam auream coronam, quae in theatro urbano promulgatur, ei, cui donabatur, ademptam, Minervae dedicari. At verò quis è

vobis populum Athenienſem tantae illiberalitatis damnare audeat? Non enim modò à communi omnium civium conventu, ſed et à privato quocunque abſit indoles tam parum generoſa, ut coronam, quam ipſe donavit, eodem tempore promulget, auferat et devoveat. At opinor ſanè conſecrationem, eò quòd corona eſſet hoſpitalis, fieri; nequis exterae cujuſpiam civitatis benevolentiam aucupatus, animo à patriâ ſuâ alieno evadat. Illam enim, quae in concione praeconis voce pronuntiatur, nemo conſecrat: ſed liberè licet ei, cui donatio fit, poſſidere; ut non modò ipſe, ſed omnes etiam illius poſteri hoc quaſi monimentum in domo conſervantes, in rempublicam nunquam ſint degeneres et ingrati. Et hanc ob cauſam aſcripſit legiſlator, ne extera corona in theatro praedicaretur, *Niſi ita populus ſcitum fecerit*; ut ea civitas, quae ex noſtratibus aliquem coronâ vellet donare, miſſis ad populum nuntiis, veniam oraret: *hoc enim pacto* illum, cui ſit donatio, majorem vobis, quòd coronam promulgari permiſeritis, habere gratiam voluit, quàm iis à quibus accepit. Et haec vera eſſe ex ipſis legibus pernoſcetis.

LEGES.

Cùm igitur, Athenienſes, iſti homines vos fallere conati dicant, in lege ſcriptum eſsè quòd, *Si populus ita ſciverit*, liceat iis *in theatro* coronari: mementote illis ita objicere, immo quidem fatemur, ſi alia quaevis civitas coronam donet; ſin autem populus Athenienſis,

conſtituitur locus in quo praeconium fieri debet, nam extra concionem praedicari apertè prohibent leges. Et ſi enim, *Cteſiphon*, quo ſpectant haec verba [*Nuſquam verò alibi*] univerſam diem diſceptaveris, nunquam hercle legitimum decretum à te latum fuiſſe evinces.

19. Jam verò pars accuſationis mihi ſupereſt *prolixior*, in quâ acerrimum ſtudium poſiturus ſum: quae quidem ea continet commenta, quamobrem Demoſthenem coronâ dignum arbitratur *Cteſiphon*. Ita enim in plebiſcito ſcribit, *Et jubeo praeconem in theatro coram Graecis nunciare, quòd Demoſthenes à populo Athenienſi coronâ donatur virtutis ergô et fortitudinis, et* (quod eſt omnium maximum) *quia tum dictis tum factis bene de republicâ mereri ſemper perſiſtit.* Jam verò ſimplex omnino et perſpicua in poſterum mihi erit oratio, et vobis, Auditores, judicatu facillima. Mihi enim accuſatori incumbit, ut hoc vobis compertum faciam, laudes eas, quae Demoſtheni tribuuntur, falſas eſſe; cùm neque optima civitati dicere unquam coeperit, neque jam facere perſeverat. Quòd ſi haec evicero, aequiſſimo jure causâ cadet Cteſiphon; cùm omnes leges diſertè prohibeant, nequis in publicis decretis falſa perſcribat. Reo autem probandum incumbit, quod *noſtrae ſententiae* contrarium eſt. Vos igitur nobis eorum, quae utrinque afferentur, eritis Judices; *cauſamque noſtram*, quae ita ſe habet, *ex aequo dirimetis*.

20. Ego verò ad *totam* Demoſthenis vitam penitus enarrandam longiore multò oratione, *quàm nunc inſtituo*, opus eſſe arbitror. Quid enim iſta nunc commemorem, quae propter vulneris actionem, nempe contuſum caput, illi acciderunt, cùm in judicium apud Areopagum Demomelem Paeanienſem, conſobrinum ſuum, adduxit? Quid iſta quae in praefecturâ Cephiſodoti, cum claſſis in Helleſpontum proveheretur, *machinatus eſt*? quâ tempeſtate Demoſthenes, cum unus eſſet ex triremium principibus, praefectum in navi ſuâ circumduceret, ſimul cum eo victitaret, ſacrificaret, libaret (hâc ſcilicet illum benevolentiâ, pro neceſſitudine quae patri cum eo eſſet, dignatus) *poſtea tamen* non dubitavit, cùm lis ei de judicio capitis intenderetur, *eundem Cephiſodotum* accuſare. Quid iſta *refricem*, quae ei cum Midiâ interceſſerunt? quid tubera, quid colaphos, quos in orcheſtrâ, cùm ludi eſſet praefectus, accepit? quid *porrò exagitem* quo modo et injuriam, quâ ipſe erat affectus, et populi judicium in *templo* Liberi contra Midiam pronunciatum triginta minis vendiderit? Haec quidem et alia hujuſmodi complura libens praetereo, non quo vobis fallaciam intendere aut adverſarii gratiam aucupari velim; ſed vereor profectò ne à vobis hoc reſponſum feram, me quidem vera dicere videri, ſed valdè perantiqua, in ore vulgi et communibus proverbiis verſata. Jam verò, Cteſiphon, cujus famoſiſſima facinora ab auditoribus ita cognita ſunt et comperta, ut accuſatori potiùs ti-

mendum ſit, ne vetera et pervulgata recenſere quàm nequa in iſtum fingere exiſtemetur: utrùm oportuit, inquam, eum aureâ coronâ donari, an turpiſſimâ ignominiâ notari? utrùm oportuit te, qui et falſum et legibus adverſum decretum ferre auſus ſis, judiciorum authoritatem *impunè* contemnere, an civitati poenas dare?

21. De publicis verò criminibus planiùs paulò et apertiùs eloqui conabor. Siquidem audio Demoſthenem, cùm de iis dicendi *vices* fuerint conceſſae, quatuor vobis tempora jam tranſacta, quibus ipſe civitatem adminiſtrabat, dinumeraturum eſſe. Quorum utique primum illud conſtituit, quo tempore contra Philippum de Amphipoli bello contendimus: hoc verò tempus concludit pace illiâ et ſocietatis bellicae foedere, quod ipſe unà cum Philocrate Agnuſio (ut ego infra vobis oſtendam) decreto confirmavit. Secundum autem tempus dicit eſſe illud, quo tutam tranquillamque pacem habebamus, nimirum ad eum uſque diem, quo, pace, quâ utebatur civitas, ſolutâ et diremptâ, idem iſte orator bellum denunciavit. Tertium verò, cùm bellum geſſimus, uſque ad infeliciſſimum illum in Chaeroneâ conflictum. Quartum denique, in quo jam verſamur. His dinumeratis, ſtatuit (ut mihi indicatur) provocare me et interrogare, utrius horum temporum illum accuſem, quando eum non optimè adminiſtrâſſe rempublicam contendam et aſſeverem: quòd ſi reſpondere noluero, ſi detrectavero, ſi faciem meam

praefacti turpitudine obduxero, integumentum meum (ait) revellet, ad ſuggeſtum abripiet, reſponſum denique meum vi extorquebit. Ne igitur iſte viribus ita inſolenter ſe efferat et contendat, ut vos Judices ad cavendum praemoniti ſitis, deinde ut tibi, Demoſthenes, coram Judicibus caeteriſque, qui extra circumſtant, civibus, coram Graecis denique, quibus ſtudium fuit hodiernae cauſae intereſſe, reſpondeam (video verò tantam undiquaque hominum *multitudinem*, quanta ex omni aetatum memoriâ ad judicium publicum nunquam confluxit) tibi *inquam*, *Demoſthenes*, *in os tuum coram* reſpondeo, quòd omnium eorum quatuor temporum, in quae tute ipſe actiones tuas diſtinguis, arguo te et incuſo. Et ſi modò Dii immortales ita voluerint, ſi Judices cauſam noſtram pariter aequaliterque audierint et cognôrint, ſi demum ipſe ea, quae te *perpetrâſſe* probè pernovi, memoriâ complecti potuero, prorſus confido me Judicibus oſtenſurum eſſe, quòd Dii primùm deinde ii homines, qui juſtâ charitate et indulgentiâ rempublicam tractabant, civitati noſtrae ſalutem contulerint; quòd verò calamitatum et aerumnarum omnium author fuerit unus Demoſthenes. Et hunc quidem orationis ordinem perſequi inſtituo, quo eum uſurum eſſe accepi. Primùm enim loquar de primo tempore, deinde de ſecundo, deinde de tertio, poſtremo autem de iis rebus, in quibus jam verſamur.

22. Ad illam igitur pacem, cujus tu unà cum

Philocrate author extitiſti, *orationem* meam refero. Vobis enim licuiſſet, Athenienſes, priorem illam pacem cum communi omnium Graecorum concilio ſancire, ſi certi homines vobis permiſerant, ut legatorum reditum, qui nunc temporis â vobis miſſi ad communis illius concilii ſocietatem contra Philippum Graecos cohortabantur et excitabant, expectaretis: *licuiſſet* exiguo temporis proceſſu imperium Graeciae communi omnium conſenſu obtinuiſſe. Sed ea omnia e manibus veſtris exciderunt propter Demoſthenem et Philocratem, propter turpiſſimas iſtorum ſordes et quaeſtus, quos dum nefariè facerent, foedus inter ſe inierunt, veſtraeque reipublicae peſtem machinabantur. Sin autem veſtrûm nonnullis raptim et derepente haec audientibus paulò incredibilior haec videatur oratio, caetera ſic attendite, quemadmodum, cùm in conceſſu de pecuniis jamdudum antè impenſis rationem repoſcimus, conſueviſtis: non rarò enim falſum rationum opinionem habentes de domo prodimus; poſtquam verò eae initae fuerint et confectae, nemo eſt indolis adeò durae et pervicacis quin eâ ſententiâ diſcedat, ut, quodcunque ipſa rationum ſubductio convicerit, veriſſimum eſſe fateatur. Ita etiam et nunc *eâdem aequitate* hanc cauſam attendite. Et ſiquis è vobis hìc nunc congreſſis *jamdudum* in hâc opinione conſidat, Demoſthenem, conſiliorum omnium nefariorum, ſatellite atque adminiſtro Philocrate, nihil unquam pro Philippo dictitaſſe: *ſiquis* (*inquam*) *ita perſuaſum habet*,

nec liberet me nec condemnet, priuſquam *ea quae dicenda reſtant* audierit: id enim injuſtum eſſet et periniquum. At ſi bonâ cum veſtrâ veniâ tempora breviter perſtringam et exponam, ſcitumque, quòd unà cum Philocrate fecit Demoſthenes, producam: ſi ipſa veritatis authoritas et ratiocinatio Demoſthenem coarguat et revincat, quòd complura cum Philocrate de primâ illa pace et ſocietate decreta tulerit; quòd blanditiis ſupra fidem ſordidis et inauditis Philippum palpaverit; quòd legatos ab eo jam tum reverſuros non expectârit; quòd ſolus, quo minùs pax ea, quam cum Philippo ſanxiſtis, cum communi Graecorum conceſſu comunicaretur, perfecerit; quòd author denique vobis extiterit, ut Cerſobleptes Thraciae rex, amicus populi Athenienſis et ſocius foederatus, Philippo in mancipium traderetur: ſi haec omnia, *inquam*, luculenter evicerim, ſinite me per Deos immortales rem hanc aequiſſimam à vobis impetrare, ut Demoſthenem hoc tempore, quod è quatuor primùm eſt, Rempubl. non bene tractâſſe fateamini. Inde verò ordiar, unde facillimè ſequi poſſitis.

23. Decrevit Philocrates, ut nuntios et legatos de pace et ſocietate mittendi copia daretur Philippo. Scitum hoc, quaſi legibus contrarium, in jus vocatur: dies judicii appropinquat; accuſat Lycinus qui dicam ſcripſerat, cauſam dicit Philocrates patrocinium ſuſcipit Demoſthenes, *judicio* emergit Philocrates. Poſt haec ſubiit tempus illud, *quo* Themiſtocles *erat* Ar-

chon: curiam intrat ſenator Demoſthenes, cùm neque eſſet delectus ſorte neque ſuffectus; ſed callidis quibuſdam conatibus et ſordidis largitionibus *locum eum* nundinatus eſt, ut (quomodo res ipſa oſtendit) Philocrati tum dicendo tum comprobando operam ſuam navaret. Expugnat enim alterum plebiſcitum Philocrates, in quo jubet decem legatos decerni, qui à Philippo peterent, ut caduceatores, qui pro ſuo arbitratu de pace agerent audirentque, vellet mittere. Ex his unus erat Demoſthenes; qui cùm illinc eſſet reverſus, pacem maximè commendavit et ſuaſit, eademque ac caeteri legati referebat; et ſolus tamen ex omni ſenatorum numero foedus cum caduceatore et legatis à Philippo miſſis feriendum eſſe edixit, ſimilia planè, ac quondam ſocius ſuus Philocrates, decernens: ille enim poteſtatem dedit, ut caduceatores et legati huc à Philippo mitterentur; hic autem cum iis foedus confirmat. Jam verò de iis, quae mox dicturus ſum, attento animo ſummâque cum vigilantiâ quaeſo advertite. Multa enim cum Demoſthene ſolo et Philocrate (nihil enim ei interceſſit cum caeteris legatis, qui quidem haud ita multò pòſt, facta rerum viciſſitudine, à Demoſthene invidioſè delati calumniiſque circumventi erant) occultè jam agebat *Philippus:* nec mirum profectò, ſiquidem ii legationem ſimul obibant, plebiſcita ſimul ſcribebant. Primùm itaque *perfecit* (*inquam*) ut legatos, qui à vobis miſſi Graecos in Philippum concitabant, non expectaretis; ut pri-

vatam cum Philippo pacem, diſtracto ab hâc ſocietate atque excluſo reliquorum Graecorum conceſſu, faceretis. Deinde ut non ſolùm pacem ſed etiam et belli ſocietatem cum Philippo coiretis; ut, ſiqui à veſtrae plebis cauſa ſteterint, animo caderent ſalutique quàm maximè deſperarint, cùm vos ſibi quidem claſſicum canere et ad arma ipſos inſtigare atque incendere, domi verò non modò pacem ſed et belli ſocietatem etiam decernere viderent. Poſtremò autem, ut Cerſobleptes Thraciae rex neque in pacis neque in ſocietatis conditionem acceptus eſſet: *nec verò ſatis habuit foederibus illum excludere*, niſi etiam et aciem contra eum inſtrui et ductari curaret.

24. Et quidem qui haec pecuniis datis emebat et conduxit, non iniquè fecit neque cuiquam injurius erat Philippus (nihil enim vetuit quin, priuſquam ſacramenta et foedera confirmarentur, commodis ſuis ſerviret) iſti verò qui ea, quae praeſidio eſſent civitati, abalienabant hoſtique nefariè prodebant, iſti (inquam) irâ omnium et capitali odio erant digni. Is enim qui nunc Alexandro, tunc Philippo infenſum ſe eſſe jactitavit, quique hoſpitium Alexandri mihi exprobat *Demoſthenes*, civitatis opportunitatibus amiſſis et interceptis, decreto juſſit ut civitatis Principes octavo *Elaphebolionis*, quo die Aeſculapio *ſolenne* fieret ſacrificium, concionem haberent. *Juſſit ut in ſenatu de legatis audiendis*, antequam populus id ſciſceret, conſultaretur feſto die, in quo nemo unquam

aut patrum memoriâ aut noſtrâ quicquam tale fieri cognôrat. Tum cauſam quandam excogitat, *nempe* ut ſtatim ac legati à Philippo huc acceſſerint, res illae, de quibus cum eo tum agebat populus in conſultationem quàm ocyſſimè venirent. *Eo pacto* et concioni multò ante perſuaſit, ut de legatis, qui nondum aderant, *benignè ſentiret*, et veſtras opportunitates praecidit et intercepit: rem ipſum verò *interim quàm* maximè poterat, maturabat et urgebat, ut vos ſoli privatam pacem faceretis, ne fortè, legatis domum reverſis, caeteros omnes Graecos in illius ſocietatem adſcriberetis. *Brevi* poſt tempore aderant à Philippo legati, veſtri autem, Athenienſes, ſunt profecti ut Graecos contra Philippum hortarentur et incenderent. Deinde alterum etiam expugnat plebiſcitum Demoſthenes, in quo decernit, ut vos non tantùm de pace ſed et de ſocietate etiam belli quàm citiſſimè poſt Bacchanalia peracta (nempe decimo octavo et nono die) legatorum reditu non expectato, ſtatuatis et conſultetis. Me autem vera dixiſſe, decreta ipſa vos docebunt.

DECRETA.

25. Quamprimùm igitur praeterierant Bacchanalia, habitae ſunt conciones *duae:* quarum in primâ, decimo octavo die advocatâ, recitabatur decretum ſociorum commune: cujus praecipua capita ego breviter ſummatimque deſcribam. Primùm itaque decer-

nebant, ut de pace tantùm à vobis conſultum eſſet: ſocietatis verò nomen praeteribant, non quòd obliti eſſent, ſed quòd pacem illam neceſſariam magis quàm honeſtam arbitrarentur. Deinde Demoſthenis conatibus rectâ ibant obviam, et *ad eum modum conſilia ſua dirigebant*, quo ſordes illius et turpiſſimos, quaeſtus praecîderent: decreto *enim* aſcripſerunt, ut Graecis, qui vellent, intra tres menſes in eandem columnam unà cum Athenienſibus referri, et in ſacramenti foederiſque ſocietatem adſciſci liceret. *Eâ quidem ratione* res duas maximas multò antè occupabant et praevertebant: primùm *enim perfecerunt*, ut trimeſtre ſpatium, quod Graecis ad legatos Athenas mittendos ſatis eſſet, daretur; deinde eo pacto communem omnium Graecorum conventum gratiâ et benevolentiâ vobis devinxerunt, ut ſi fortè violarentur foedera, neque ſoli neque imparati ad pugnandum aggrederemini: qui nunc, Demoſthenis culpâ, miſerrimus eſt civitatis veſtrae ſtatus. Me autem vera dicere, ex ipſo decreto facilè ſentietis.

DECRETUM SOCIORUM.

26. Decretum hoc aſſenſu meo me comprobâſſe libens confiteor *comprobabant* et ii omnes, qui in priore illo conventu concionem habebant: populus verò, cùm diſceſſit, in eâ fuit ſententiâ, fore quidem pacem; de belli autem ſocietate ut conſultum eſſet, cùm jam tum Graecos ad arma concitaret, ſuis com-

modis non ita conducere: pacem autem cum Graecis omnibus communicatam iri *conjectabant*. Nox interfuit: postridie in concionem convenimus. Tum verò suggestum praeoccupans Demosthenes, nemini aliorum dicendi copiâ permissâ ait, ea quae heri dicerentur nihil quicquam profectura, nisi iis assentirentur, quos Philippus misit, legati: neque se satis scire professus est, quomodo pax, societate exclusâ atque diremptâ, *confirmari* possit. Non enim oportet, inquit, societatem à pace *dirumpere* (quod quidem vocabulum, propter invidiam et acerbitatem tum dicentis tum ipsius nominis, mihi in memoriâ haeret) neque Graecorum moram et cunctationem praestolari; sed vel eos confestim bellum intendere, vel *nos* pacem privatam confirmare. Et tandem Antipatrum, quem in suggestum advocâsset, de quibusdam rebus interrogabat; cùm ei antea ipse *Demosthenes* indicâsset, quae esset percunctaturus, quaeque contra civitatem responderet, instruxisset. Postremò autem haec valebant; siquidem dicendo extorserit ea Demosthenes, decreto comprobârit Philocrates.

27. Deinde etiam vigesimo quinto die *Elaphebolionis*, priusquam ultimam illam de sacramentis et foederibus *cum Philippo firmandis* legationem obiret Demosthenes, fecerunt (id quod restabat) ut Cersobleptes unà cum Thraciae regno in deditionem *Philippi* esset redactus. Orator enim iste, qui se Philippo atque Alexandro vehementer infensum esse jactitat, qui

nunc vos, ut Macedonas faſtuosè aſpernemini conſputetiſque, acriter incendit, in Macedoniam bis (cùm ne ſemel id legitimè fecerit) legatus eſt profectus. Sed *ut ad rem redeam;* in concione (*inquam*) quae vigeſimo quinto die erat habita, inter ſenatores ſedens Demoſthenes (quem quidem in ordinem per fraudem et coitionem irrepſit) Cerſobleptem, ſocio et adjutore Philocrate, in ſervitutem tradebat. Clam enim et aſtutè praeter alia permulta hoc etiam adjecit decreto Philocrates (quod quidem calculo ſuo comprobabat Demoſthenes) ut, qui ex foederatis huic concioni intereſſent conſeſſores, Philippi legatis hoc ipſo die juſjurandum deferrent: à Cerſobl'epte verò nullus tum adfuit conſeſſor. Cùm igitur decerneret foederatos, qui adeſſent, jusjurandum dare, Cerſobleptem, à quo nullus aderat conſeſſor, planè excluſit. Ut autem me vera dixiſſe ſciatis, recitetur vobis, quis eſſet qui decretum hoc conſcripſit, quis item Curiae Praeſes qui comprobavit.

DECRETUM.

CURIAE PRAESES.

28. Praeclarum mehercule, Athenienſes, *civitati* eſt *praeſidium* codicum et literarum publicarum cuſtodia: haec enim aeterna manet et immutabilis, neque unà cum iis, qui à Republicâ perfugiunt, unquam intercidit; ſed enim populo, quandocunque poſtula-

verit, videndi copiam facit, quinam ii ſint qui, cùm olim malè ſe gererent, nunc vice versâ virtutis ſpeciem prae ſe ferunt. Supereſt verò, ut Demoſthenis adulationem paucis perſtringam. Apparet enim Demoſthenem, cùm integrum jam annum ſenator eſſet, nullos unquam legatos ſedibus primis dignatum eſſe; ſed eo tantùm tempore *Philippi* nuncios hoc honore affecit, quibus quidem pulvinos ſubſtravit, puniceis ſtragulis *ſedes* inſtruxit, peripetaſmatis ornavit: primo denique diluculo iis in theatrum praeivit, adeò ut propter inſignem ſuam in blandiendo turpitudinem et nequiſſimam adulationem omnium ſibilis explosus eſſet. Tum demum cùm Thebas conceſſerint, tria mulorum juga mercede pactâ iis vendidit, nuntioſque Thebas deduxit; *ita denique abjectè ſe geſſit*, ut civitatem *exteri omnes* magno cum riſu excíperent et illuderent. Ut verò ad propoſitum, *unde diverti*, redeam, recita mihi decretum de primis ſedibus *impertiendis* conſcriptum.

DECRETUM.

29. Hic igitur iſte aſſentator tam inauditus et permagnus, cùm priùs à Charidemi emiſſariis Philippi mortem ſciſcitatus eſſet, rem eam in ſomnis ſibi indicatum eſſe confingit: Jovem ſcilicet et Minervam, quos toto die perjuriis laedit, ſermones noctu ſecum contuliſſe, interitum Philippi nunciâſſe, aliaque rerum eventa praecinuiſſe comminiſcitur. Die verò, ex quo

filia ſua defuncta eſſet, ſeptimo, priuſquam *interitum ejus* defleviſſet, priuſquam exequias celebrâſſet, corona remiditus et albo veſtitu indutus taurum mactabat, leges *patriae* et inſtituta violabat: *haec, inquam, perpetrare ſuſtinuit* homo miſerrimus, etiam unicâ filiâ, à quâ primùm ſalutaretur pater, amiſsâ et peditâ. Nec tamen infortunium ei exprobrandum velim; ſed id tantùm ago, ut mores hominis perſcruter et expendam. Qui enim pater eſt malus et alieno à liberis ſuis animo, bonus Reipubl. adminiſtrator nunquam erit; nunquam, qui animas amiciſſimas et ſummâ conjunctione ſibi devinctas chariſſimè non dilexit, vos prae caeteris aeſtimabit; nunquam, qui in privatis rebus malè ſe gerit, in publicis non iniquè verſabitur; nunquam denique, qui domi eſt improbus et nequam, in Macedonio erat legatus integer aut frugi; non enim animum, ſed coelum tantummodo mutavit.

30. Unde igitur in tam diverſas rerum facies ſeſe converterit (ad ſecundum enim tempus jam perveni) unde factum ſit ut Philocrates, conſiliorum omnium et ſtudiorum in Republicâ Demoſtheni ſocius et adjutor, laeſae majeſtatis poſtulatus fuerit et in exilium projectus, Demoſthenes verò interim alios complures in judicium citaverit; unde *acciderit denique, ut* perditiſſimus ille nebulo in aerumnas haſce omnes nos conjecerit, haec prae caeteris operae pretium erit diligenter attendere. Cùm primùm Philippus in Thermopylas penetravit, et Phocidis urbes praeter opinio-

nem omnium diripuit et vaſtavit, Thebanos verò praeſidiis amplioribus, quàm (ut vobis tum viſum erat) res veſtrae et utilitates ferebant, inſtruxit et munivit; vos agris exterriti caſtra moviſtis, et vaſa ſarcinaſque domum retuliſtis: ad haec maximâ invidiâ et calumniis vexabantur, qui de pace cum Philippo agebant, legati; praeſertim verò praecaeteris Demoſthenes et Philocrates, quippe qui non modò legationem obirent ſed et plebiſcita conſcriberent. Hoc ipſo tempore accidebat ut diſſidium intèr Demoſthenem et Philocratem, eaſdem ferè ob res, de quibus eos diſſentire vos ipſi ſuſpicabamini, eſſet conflatum. Tantis enim motibus, tanto tumultu exorto, quibus acceſſerunt etiam vitia ei inſita et innata, conſilia ſua cautè jam et formidolosè agitabat Demoſthenes; et Philocrati, quòd largitionibus et pecuniis quas accepit eſſet conſcius, graviſſimè invidebat. Putabat porrò, ſi Philippi eorumque, quos legationis habuit collegas, accuſatorem ſe praeſtiterit, Philocratem ſine omni dubio periturum, caeteros omnes legatos in ſummam dimicationem adductos iri, ſe verò exiſtimationem omnium ſibi paraturum, et, quanquam eſſet amicorum proditor malus et infamis, animi in populum fideliſſimi ſpeciem habiturum. Cùm ii igitur, qui tranquillitatem urbis veſtrae impugnabant, haec advertiſſent, in ſuggeſtum perquam avidè accerſebant Demoſthenem, eum ex civibus ſolum integrum, ſolum quaeſtu immunem appellabant. Ille verò in concionem prodiens

malorum initium excitavit, belli et tumultûs *faces incendit*. Ille iſte eſt, Athenienſes, qui Serrium murum, Doriſcum, Ergiſcam, Murgiſcam, Ganos et Ganidem perveſtigabat; loca quorum vel nomina quidem poſt homines natos nemo cognôrat. Eò tandem res noſtras redegit, ut, ſi legatos non mitteret Philippus, civitatem noſtram illudi et contemni; ſin mitteret, emiſſarios et inſidiatores non legatos mitti praedicaret: ſin autem ex aliis quibuſdam civitatibus aequos et communes arbitros controverſiis noſtris *componendis* adhibuerit, nullum dicebat aequum arbitrum inter nos et Philippum dari poſſe. Haloneſum dedit *Philippus*, interdixit ille ne acciperetis, ſi *modò dederit*, niſi etiam et *dediderit*: de ſyllabis ſcilicet litigans et cavillatus. Poſtremò autem, cùm Ariſtodemum ſocioſque ejus, qui per Theſſaliam et Magneſiam, contra pactiones pacis et conventa, copias in expeditionem eduxerant, coronâ donáſſet, pacem diremit, bellum conflavit, Reipublicae graviſſimam plagam inflixit.

31. At verò aeneis et adamantinis, ut ipſe jactat, muris, cùm Euboeos et Theganos ſocietate vobis conjunxit, regiones veſtras obſepſit. At ait, Athenienſes, in hâc re tres inſigniſſimas injurias vobis intulit, quarum eſtis omnes vehementer ignari. Quanquam verò ad maximam illam cum Thebanis ſocietatem impenſiùs feſtino, de Euboeis primùm, ut rectum in dicendo ordinem conſervem, pauca praefabor. Vobis enim, Athenienſes, graviſſimas ſaepe intulerunt inju-

rias tum Mneſarchus Chalcidenſis, pater Calliae et Tauroſthenes (quos hic noſter Demoſthenes pretio corruptus, *cives* Atticos audet decernere) tum Themiſon Eretrienſis, qui pacis tempore abripuit vobis Oropum. Horum verò omnium memoriâ ſponte depoſita, ſtatum ac in Euboeam Thebani, ut oppida ejus urbeſque in ſervitutem adducerent, tranſiiſſent, intra quinque dies claſſem *Euboeis* et pedeſtrium copiarum auxilia attuliſtis. Priuſquam verò triginta dies effluxerant, Thebanos foedere obſtrictos impunes demiſiſtis; Euboeâque jam in ditionem veſtram redactâ, urbes omnes et dominationem inſulae iis, qui eam veſtrae tutelae commendârant, ſummâ cum aequitate et fide reſtituiſtis: iniquum ſcilicet eſſe rati, cùm apud vos depoſita eſſet et collocata Reſpublica, veteres ſimultates recordari. At verò tantis veſtris beneficiis affecti Chalcidenſes, parem vobis gratiam haudquaquam reddebant.

32. Cùm igitur in Euboeam opem Plutarcho laturi tranſiretis, ſub primò ſanè tempore fictam erga vos amicitiam oſtentabant. Sed ſtatim ac in Tamynas permeavimus, et montem, cui nomen inditum eſt Cotylaeo, praetergreſſi fuimus, tum illico Callias ille Chalcidenſis (quem Demoſthenes, mercede correptâ, in pignus accepit) cùm videret exercitûs noſtri aciem in anguſtias quaſdam ita adduci et compingi, ut, niſi victoriam reportaremus, nullus eſſet *nobis* receptui locus, nulla aut mari aut terrâ auxilii ſpes, copias à

Philippo accerſivit, exercitum ex omni Euboeâ conflavit; *cùm haec, inquam, videret*, cum fratre Tauroſthene (qui nunc *nobis* omnibus manum benignè tendit et adblanditur) conjunctus et ſociatus, militibus, quos è Phocide idem frater conduxit et tranſmiſit, inſtructus, *vehementi impetu* in nos ruebat, quaſi qui *ad internecionem omnes* mactaret. Et profectò niſi Deorum aliquis ſingulari benevolentiâ exercitum veſtrum conſervâſſet, niſi equeſtres pedeſtreſque copiae acerrimè dimicâſſent, niſi hoſtilem aciem in Equeſtri illo apud Tamynas circo conſertâ manu conjunctiſque copiis fudiſſent, et poſt datam vobis fidem dimiſiſſent, periculum certè fuiſſet, ne civitas veſtra ad ultimam infamiam, ad extremum dedecus redacta eſſet. Non enim Diis adverſis pugnare, maximum eſt malum; ſed quando quis cum adverſariis indignis in dimicationem venit, ſi tum excidat victoriâ, gravior multò et duplo major ea erit calamitas. At licet vos tantas paſſi eſtis contumelias, cum iis tamen decidiſtis, iterum eos in gratiâ poſuiſtis.

33. Quanquam verò perfidiae veniam à vobis impetrâſſet Callias, brevi poſt tempore ad ingenium ſuum remigrabat. Cum enim ſe Euboicum concilium ad Chalcida convocare ſimularet, revera Euboeam contra vos praeſidiis firmabat, et ſummam ſibi dominationem arripere ſtudebat. Cujus quidem conſilii cùm Philippum fore adjutorem ſperaret, Macedoniam conceſſit: *ibi* cum Philippo familiariſſimè verſatus eſt, et

in amicorum ejus numero putabatur. Sed ob injurias Philippo factas profugit; et delatus ad Thebanos, in eorum fidem se dedit. Deinde iis itidem derelictis, cùm hinc inde vagus errásset, cùm crebriùs, quàm reciprocus patrii Euripi fluctus, se identidem revolvisset, medius incidit in Thebanorum et Philippi inimicitias. Postremò cùm quid sibi commodum factu foret prorsus nesciret, cùm aciem contra se instrui et ductari videret, hanc sibi unicam salutis viam relinqui advertit, si Athenienſibus in sociorum numerum se ascribi effecerit, eosque sacramento obstrinxerit, ut, siquis in eum incursum fecerit (quod haud dubiè eventurum esset, nisi vos prohiberetis) auxilia mitterent. Haec itaque dum agitabat consilia, legatos huc misit Glauceta, Empedona, et Diodorum illum cursu pollentem, qui quidem populo spem vanam et fallacem, Demostheni verò ejusque affectatoribus mercedem attulerunt. Tria autem hoc uno tempore emebat et conduxit. Primò, ne societatis spe excideret (nihil enim ei erat medium, si populus veterum injuriarum memor societatem repudiaret, quin aut ex Chalcide fugam capere aut ibi obrutus et oppressus interire necesse habuerit; tantae in eum copiae à Philippo et Thebanis contractae ingruebant.) Secundò, mercede ad eum qui societatem decrevit delatâ *effecit*, ne Chalcidenses in communi consilio Athenis convocato adessent. Tertiò deinde, ne tributa pensitarent. Neque sanè ab hâc, quam diu ante ceperat, conjecturâ aberravit Callias,

neque eum propoſita conſiliorum ſuorum ſpes fruſtrata eſt. Enimvero Demoſthenes, qui in Tyrannos ſe adeò concitatum et infenſum fingit, quem optima civitati ſemper dicere ſcripſit Cteſiphon, Reipubl. opportunitates amiſit et vendidit: et in ſocietate hoc decrevit, ut *Chalcidenſibus auxilia mitteremus*; niſi quòd verba paulùm inverterit, et eorum loco, quo nequitiam ſuam obumbraret, haec appoſuerit, ut, *ſiquis in Athenienſes invaſerit, iis auxiliarentur Chalcidenſes.* Poſtremò autem Graecorum concilii jus, et vectigalia, ex quibus belli robora pendebant, prorſus vendidit, dum honeſtiſſimae orationis involucro turpiſſimam rem obtexit. Dicendo porrò id nobis vi quâdam perſuaſit, ut civitatem noſtram Graecis, qui inopiâ laborarent, ſtatim auxilium ferre, ſocietates verò cum ipſis poſt accepta beneficia paciſci ſemper debere crederemus. Ut autem ſciatis me vera dixiſſe ſume Calliae accuſationem et ſocietatem; et recita decretum.

DECRETUM.

34. Nondum igitur grave eſt et acerbum, quòd tantae civitatis opportunitates venderentur, quòd commmunis *Graecorum* concilii jus et tributa nefariò proderentur: hoc verò quod dicturus ſum multò magis indignum, multò magis atrox atque aerumnoſum videbitur. Eò enim contumeliae, eò inſolentiae et intemperantiae proceſſit Callias, eò ſordium et nundina-

tionis Demoſthenes quem ita amplè laudat Cteſiphon, ut decem illa talenta, quae vobis tributi nomine partim ab Oritis partim ab Eretrienſibus pendebantur, vobis ſcientibus, ſpectantibus, contuentibus ex occulto ſubduxerint; conſeſſores verò et conſiliarios, quos civitates *eae Athenas* ſolebant mittere, à vobis ſummoverint, et in Chalcida ad augendum illum quem vocant Euboicum conſeſſum trajecerint. Quibus verò fallaciis, quibus praeſtigiis id effecerint, non abs re erit attendere. Non enim jam miſit nuncios, ſed ipſe ad nos venit Callias; et poſtquam concionem ingreſſus eſſet, orationem habuit, quam quidem conſtruxit et elaboravit Demoſthenes. Dixit ſe ex Peloponneſo veniſſe; ibi nuper ſtipendii collectam, quae ad centum circiter talenta rediret, ad bellum cum Philippo gerendum exegiſſe: et putabat quantum unumquemque penſitare oporteret; Achaeos omnes et Megarenſes ſexaginta, urbes Euboicas tàlenta quadraginta; his verò opibus claſſem ornari poſſe, copiaſque pedeſtres comparari: eſſe etiam multos Graecorum alios, qui ad hoc ſtipendium colligendum nummos pro portione ratâ conferrent; adeò ut neque pecuniae neque militum ulla eſſet penuria. Et haec quidem manifeſta eſſe et in oculis omnium verſata; multa verò alia ſecretò atque arcanè tranſigi, quorum teſtes habuit ex civitate noſtrâ non paucos. Poſtremùm verò nomine compellabat Demoſthenem, et, ut aſſenſu ſuo ea quae dicta eſſent confirmaret, popoſcit. Ille verò grandi admodum in-

ceſſu et elatâ quâdam ſpecie in ſuggeſtum aſcendit, mirificè laudabat Calliam, et iis denique, quae ſecretò geri *dixit Callias*, ſe eſſe conſcium ſimulabat. De eâ verò quam in Peloponneſum, et eâ rurſus quam in Acarnaniam obierat legationem, ſe tum ad populum referre velle aiebat. Orationis verò ſumma capita erant haec, Peloponneſiorum nempe omnium, omnium Acarnanum ad bellum cum Philippo gerendum pecunias à ſe eſſe dimenſas et deſcriptas; ſummam vero collectae eſſe tantam, quae ad centum naves actuarias ornandas, ad decem millia peditum, ad equitum item alendos mille ſuppeteret. His verò acceſſionem eſſe factam cohortum urbanarum; ex Peloponneſo porrò pluſquam duo millia gravis armaturae, totidem etiam ex Acarnaniâ adventura; imperium verò et principatum horum omnium ad vos ultrò delatum iri: neque longum tempus interfore ſed haec decimo ſexto die *Antheſterionis* perfecta iri; ſingulis enim civitatibus à ſe imperatum eſſe, ut plenilunio conſiliarios et conſeſſores ſuos Athenas mitterent. Etenim haec ille agit *Demoſthenes* ſuâ quâdam propriâ, non communi *arrogantium* facultate. Caeteri enim inſolentes et faſtuoſi oſtentatores cùm mendacii quid confingant, ſententiis tenebras offundunt, et obſcuritate quâdam uſi nihil certi, nihil definiti enunciant, nè fortè deprehendi poſſint et revinci: Demoſthenes verò ſiquid arrogantiùs et glorioſiùs decantat, primùm quidem perjurio mendacium exaggerat, peſtem ſibi et perniciem preca-

tur: deinde ea, quae nunquam futura certò nôrit, ſanctiſſimè affirmat; ratione initâ quando eventura ſint ſubducit, et, quos ne de facie quidem novit, eorum nomina crebrò uſurpat, aditum ad aures veſtras aſſute aperiens, et ingenuos et veraces viros imitatus. Quocirca graviſſimo omnium odio dignus eſt, quòd, cùm improbus ſit et nequam, etiam ſigna ea et indicia, quibus diſtinguuntur boni, contaminat et pervertit. Haec igitur cùm dixiſſet, ſcitum tradidit ſcribae recitandum: quod quidem erat Iliade longius, verbis autem, quae indies effutit, inanius, vitâ quam agit ventoſius; ſpe denique et promiſſis, quae nunquam firmanda, exercitibus, qui nunquam eſſent colligendi, cumulatiſſimum. Cùm itaque vos à ſuſpicione furtorum ſuorum quàm longiſſimè dimoviſſet, ſpeque fallaci et obſcurâ detinuiſſet ſuſpenſos, illinc ſubitò ſe circumagens decernit legatos ad Eretrienſes mitti, qui ab iis peterent (quidni enim maximè vobis neceſſe erat ab iis petere) ut talentorum quinque tributum non vobis ampliùs, ſed Calliae vellent perſolvere. Decernit itidem legatos ad Oritas mitti, qui ab iis etiam peterent, ut iiſdem atque nos hoſtibus, iiſdem ſociis et amicis uterentur. Deinde verò illis diſſimulationis ſuae involucris ſe evolvit, et iis, quae furtim et obſcurè ſcripſit, apertius aliquid ſubjungit; jubet enim legatos ab Oritis petere, ut quinque talenta non nobis ſed Calliae penſitarent. Ut igitur haec à me non eſſe conficta appareat, recita decretum, omiſſo grandi verborum tumore, omiſſis tri-

remibus et faſtuosâ illa *promiſſorum* jactantiâ, recita mihi, inquam, decretum; et redi ad furtum quod fecit homo nequam et perditus, quem Cteſiphon hoc etiam in decreto ſcribit tum dictis tum factis optimè de populo Athenienſi mereri ſemper perſiſtere.

DECRETUM.

Triremes igitur, pedeſtres copias, conſiliarios, plenilunium verbo quidem audiiſtis, ſociorum verò ſtipendia, decem talenta, re amiſiſtis.

35. Reliquum verò eſt ut exponam, quòd tribus talentis in mercedem acceptis hoc decretum tulerit Demoſthenes; quorum unum quidem ex Chalcide miſit Callias, alterum ex Eretriâ rex Clitarchus, tertium verò Oritae. Quae quidem fraus et nundinatio, quòd in Oritarum civitate dominatur populus, quòd omnia plebiſcitis ſuis confirmat, clarior multò fit et teſtatior. Cùm enim *Oritarum* pecuniae omnes in bello, quod cum Philippo gerebant, effuſae eſſent, cùm ſummâ rerum omnium inopiâ et difficultate laborarent, miſerunt ad eum Gnoſidemum Charigenis illius, qui in Oreo quondam dominatus eſt, filium; qui ab eo peteret, ut civitati talentum condonaret, ſponderet autem ſtatuam ei aeneam in Oreo ponendam. Is verò Gnoſidemo ita reſpondit, ſe quidem perpuſillum aeris non poſcere, talentum verò per Calliam coacturum. Oritae igitur has in anguſtias redacti, cùm nulla iis ſuppeteret pecunia, talenti loco nummos ei publicos in pignus

dabant, et hujuſce mercedis, quam nefariè lucratus eſt, uſuram Demoſtheni pendebant, unoquoque menſe unam in minas drachmam, donec totius ſummam pecuniae perſolverint. Atque haec quidem populi ſcito confirmata ſunt. Ut igitur verum eluceat, recita mihi Oritarum decretum.

DECRETUM.

Hoc quidem decretum, Athenienſes, ingens eſt civitatis noſtrae dedecus et opprobrium, rationum verò et ſtudiorum, quibus in gerendâ Republicâ uſus eſt Demoſthenes, non leve indicium, aperta denique Cteſiphontis criminatio. Qui enim eâ cupiditate lucro incubuit, ut expetendum ſibi vel cum famae pudoriſque jacturâ putaret, nullo modo Vir bonus eſſe poteſt: quod tamen in decreto ſcribere auſus eſt Cteſiphon.

36. Nunc verò ad tertium tempus, quod et ex omnibus multò acerbiſſimum eſt, proceſſi; quo Demoſthenes Graecorum omnium et civitatis noſtrae Rempublicam perculit et afflixit, ſiquidem primò in templum Delphicum impiè delinqueret, deinde injuriam et iniquam ſocietatem cum Thebanis coiret. Dicendi autem exordium ſummam ab iis, quae in Deos commiſit, ſceleribus. Campus quidam eſt nomine Cirrhaeus, cui adjacet Portus qui nunc Sacer et Sceleratus appellatur. Hanc oram et regionem maritimam olim incolebant Cirrhaei et Acragallidae, gentes omni barbariâ et immanitate ſceleratiſſimae: qui quidem

templum Delphicum et quae in eo erant donaria nefariè depeculati ſunt, ſimulque Amphictyonum concilio graviſſimas injurias intulerunt. Cùm igitur offenſione tantae impietatis acerbiſſimè moverentur Majores veſtri et Amphictiones caeteri, oraculum Dei ſcitabantur, quo ſupplicio homines eos nequiſſimos conſtringi oporteret. Quibus hoc reſponſum dedit Pythia, ut omni tempore, dies omnes et noctes, Cirrhaeos et Acragallidas bello vexarent, ut eorum fines ferro diriperent et vaſtarent, ipſos in ſervitutem abſtraherent, ut agros denique nec ipſi colerent, nec ab aliis coli paterentur, ſed perpetuae inertiae et ſqualori damnarent, ſed Apollini Pythio, Dianae, Latonae et Minervae Providae in aeternum devoverent. Hoc igitur reſponſo dato Amphictiones, hortatu et conſilio Solonis noſtri (viri optimi, qui in inſtitutis et legibus ponendis erat peritiſſimus, et in Poeſeos et Philoſophiae ſtudiis non mediocriter verſatus) *Solonis, inquam, hortatu*, ſcitum tulerunt, ut ex oraculi praeſcripto exercitus in homines ſceleratiſſimos duceretur. Collectis igitur omnibus copiis, *Cirrhaeos et Acragallidas* acie fuderunt, in ſervitutem abducebant, portus obſtruebant, urbem funditus diruebant, regionem omnem, oraculi juſſu, Diis dedicabant. Religioſiſſimo denique ſacramento ſe devinxerunt, ut devotum ſolum nec ipſi colerent nec ab aliis coli paterentur, ſed Deum terramque ſacratam manibus pedibuſque, omni virium niſu omni contentione ab injuriis vindicarent. Nec verò

satis habuerunt jusjurandum hoc sanxisse, sed diras etiam sibi exoptabant, iram Dei, nisi sidem praestiterint, in caput suum detestabantur. Ita enim in execratione scriptum est, *Siquis* (inquit) *foedera haec violaverit, sive quis privatus sive civitas sive natio, caput ejus Apollini, Dianae, Latonae, Minervae providae sit devotum* (imprecatur etiam iis, ut neque terra fructum iis ferat, neque conjuges eorum liberos parentum similes, sed monstra et prodigia enitantur, neque pecudes naturali modo foetum procreent: in bello, in judiciis, in foro semper cladem, semper jacturam patiantur, ipsi cum totis suis aedibus, totâ stirpe, acerbissimo interitu pereant et exscindantur) *Neque unquam* (ait) *aut Apollini aut Dianae aut Latonae aut Minervae Providae sanctè libanto; neque grata eorum sacra Diis sunto.* Ut vera igitur haec esse appareat, recita Dei oraculum: audite, Judices, diras et execrationem; sacramentum, quod majores vestri cum Amphictionibus sanxerunt, in memoriam revocate.

ORACULUM.

Non priùs ex imo ruet haec fundamine turris;
Caerulei quàm stagna freti per sacra redundent
Littora, Phoebaeamque lacessant fluctibus aedem.

SACRAMENTUM. EXECRATIO.

37. Hâc igitur execratione, hoc ſacramento concepto, hâc denique ſorte reditâ (quae omnia, cùm in publicos codices referrentur, etiam nunc extant videnda) Locrorum tamen et Amphiſſae ſive populi ſive potiùs principes et magnates, viri poſt homines natos improbiſſimi, agrum illum nefariè colebant, Portum Sacrum et Sceleratum iterum unà inſtaurabant, iterum incolebant. Porrò à praetereuntibus navigiis vectigalia exigebant, et nonnullorum ex *Pylagoris* fidem, qui Delphos proficiſcebantur, pretio adulterabant; quo quidem in numero erat Demoſthenes. Veſtris enim ſuffragiis cùm renunciatus eſſet *Pylagoras*, ab Amphiſſanis mille drachmas accepit, eâ conditione, ut nullam de iis apud Amphictyonas mentionem faceret. Illi autem pactiones cum eo conflabant, ſe in poſterum viginti minas ex opibus iis, quae devotae erant et execratae, ſingulis annis Athenas miſſuros, ut ibi omni contentione Amphiſſanis ſerviret. Quâ quidem ex re major, ei quàm olim, facultas eſt data, ut quocunque cum plebeio, quocunque cum magiſtratu, quâcunque denique cum civitate liberâ rem haberet, eorum ſingulos malis aſperrimis et deſperatiſſimis aerumnis implicaret.

38. Sed videte, obſecro, quâ tandem viâ, quâ mirâ ratione Amphiſſanorum ſcelus et audaciam contuderit fortuna. Cùm enim Theophraſtus eſſet Ar-

chon, Diognetus verò Anaphlyſtius *Hieromnemon*, Midiam illum Anagyrrhaſium (quem ego multis de cauſis velim nunc ſuperſtitem) et Thraſyclem Leſbium, et me unà cum iis delegiſtis *Pylagoras*. Accidit verò quamprimum Delphos delati ſumus, ut Diognetus *Hieromnemon* in graviſſimam febrem incideret; quo etiam morbo correptus eſt Midias. Amphictionum verò caeteri in conſeſſum coibant. Nobis enim indicabant nonnulli, qui ſtudium ſuum et benevolentiam in civitatem noſtram oſtendere volebant, quòd Amphiſſani, gravi jam ſervitute à Thebanis devincti et oppreſſi, ſcitum contra civitatem noſtram rogarent, in quo populum Athenienſem quinquaginta talentis mulctabant, quòd in novo templo, priuſquam *direptio* piaculis lueretur, aureos clypeos ſuſpendiſſemus hoc aequiſſimo titulo inſignitos, ATHENIENSES A MEDIS ET THEBANIS QUO TEMPORE ADVERSUM GRAECOS PUGNARENT. *Hieromnemon* autem miſſo nuncio me accerſivit, rogabatque ut in concilium ingreſſus pro civitate noſtrâ apud Amphictionas propugnarem; *cujus quidem cohortationi haud gravatè obſecutus ſum*, ſiquidem id ipſum mecum antea ſtatuiſſem. Cùm igitur alacriùs paulò et erectiùs in concilium intrâſſem, et caeteris *Pylagoris* praeſentibus verba facere coepiſſem, exclamans quidam ex Amphiſſanis homo procaciſſimus et (ut mihi videbatur) humaniorum artium omnium rudis et ignarus, fortaſſe etiam à malo aliquo genio in nequitiam hanc incitatus, At ſiquid vobis

(inquit) viri Graeci ſanae ineſſet prudentiae, ne nomen quidem Athenienſium in his temporibus uſurpari pateremini; ſed eos omnes tanquam impios et ſceleratos templo exturbaretis. Mentionem porrò fecit illius, quam cum Phocenſibus ſanxit Crobylus, ſocietatis; et multis aliis aſperrimis contumeliis civitatem noſtram lacerabat; ea demum maledicta protulit, quorum acerbitatem neque tum aures meae ſuſtinere poterant, neque nunc memoriâ libenter excito. Haec verò cum audiiſſem, tanto ſtomacho atque iracundiâ exarſi, quanta in toto vitae meae curſu nunquam mihi eruperit. Sed ex iis complura, quae eo tempore locutus ſum, ſilentio praetermittam. Veniebat verò mihi in mentem, ut Amphiſſanorum impietatem, quâ devotum Diis ſolum violabant, exponerem: et eodem loci veſtigio inſiſtens in ſolum illud digitum intendi et (ſiquidem Templo ſubjacet campus Cirrhaeus, planiſſiméque ſub aſpectum venit) Amphictyonibus monſtravi. Videtis (inquam) viri Amphictyones, campum hunc ab Amphiſſanis cultum et exercitatum, videtis figlinas et villas exſtructas; contuemini oculis veſtris Sacrum et Sceleratum illum Portum conditum et munitum: noviſtis ipſi (nec ullius teſtimonii vobis opus eſt) quòd tributa exegerint, quòd pecunias ex ſacro Portu corrogârint. Simul juſſi ut oraculum Dei, ſacramentum, et execratio illa à majoribus noſtris concepta in conſpectu omnium recitaretur. Coram iis denique firmiſſime aſſeveravi me pro populo Athenienſi, pro me,

pro liberis domoque meâ, ex ſacramenti praeſcripto, Deum devotamque terram manibus pedibuſque, omni vocis contentione, omni virium niſu ab injuriis vindicare; civitatemque noſtram piaculo liberare. Vos verò, inquam, rebus ſalutique veſtrae nunc conſulite. Aguntur jam Caniſtrorum Feriae; adductae ſunt ad aras victimae, jam omnes tum communia tum privata bona à Diis eſtis precaturi: perpendite verò, quâ voce, quâ mente, quo vultu, quâ demum fidentiâ Deos orabitis, ſi hos homines ſceleratiſſimos diriſque devotos, inultos atque impunitos dimittitis. Non enim per aenigmatum involucra ſed diſertiſſimis verbis in execratione ſcriptum eſt, quo ſupplicio, tum ii qui ſanctiones violaverint, tum qui *violari* permiſerint, plecti deberent: *Neque unquam* (ait) *ſanctè libanto Apollini, Dianae, Latonae, Minervae Providae, qui non paenas exegerint; neque grata eorum ſacra Diis ſunto.*

39. Cùm haec igitur aliaque permulta memorâſſem, de confeſſu migravi: clâmor illico ingens et fremitus inter Amphictyonas coortus eſt; omniſque jam ſermo non de clypeis, qui à nobis dicati erant, ſed de ſupplicio ab Amphiſſanis ſumendo habebatur. Die igitur jam provectâ, praeco accedens nunciavit, ut omnes Delphorum tum ſervi tum liberi, quotquot annum pubertatis ſecundum exceſſerint, falcibus et ligonibus armati atque inſtructi, ad Thytèum (ſic enim *locus ille* appellatur) primo diluculo convenirent: nunciavit etiam idem praeco, ut *Hieromnemo-*

nes et *Pylagorae* ad auxilium Deo devotaeque terrae ferendum eôdem coirent; ſiqua verò civitas non adfuerit, templo exturbaretur, ſcelere et diris devoveretur. Poſtridie autem primâ luce in praedictum locum convenimus, in campum Cirrhaeum deſcendimus; et, effoſſo portu, domiſque incendio vaſtatis, *ad Thytêum* ſumus regreſſi. Haec dum geruntur, Locrenſes interim et Amphiſſani, qui ſexaginta circiter ſtadia à Delphis diſtabant, armis inſtructi, cum univerſo populo acerrimè in nos incurſabant. Quòd niſi in pedes conjecti multâ vix tandem contentione Delphos attigiſſemus, periculum certè fuiſſet ne ad internecionem omnes trucidaremur. Proximo autem die Cottyphus, qui ſententias rogabat, concionem Amphictionum coegit. (Concionem verò appellabant quae non modò ex *Hieromnemonibus* et *Pylagoris*, ſed ex iis etiam, qui ſacra ſimul faciunt, quique oraculum Dei adeunt, conſtaret.) Ibi verò graviſſimis accuſationibus urgentur Amphiſſani, veſtra autem civitas multis praeconiis honeſtatur. Eorum denique, quae *in concione* agitabantur, hic eſt exitus; ſcitum fecerunt ut *Hieromnemones* et *Pylagorae* ante proximum Pylaeum conſeſſum conſtituto tempore in Pylas coirent, unaque afferrent decretum illud, in quo ſtatutum erat, ut Amphiſſani ſcelera et injurias, quas et Deo et devotae terrae et Amphictyonibus intulerunt, ſupplicio luerent. Ut autem vera haec eſſe omnia pernoſcatis, recitetur vobis decretum.

DECRETUM.

40. Cùm hoc igitur decretum coram ſenatoribus in Curiâ, coram populo item in concione perlectum eſſet, ea quae à nobis tranſacta ſunt vehementer comprobabat civitas, et religionis cauſam omni ſtudio ſuſcipere et tueri ſtatuebat: Demoſthenes verò propter mercedis ſponſionem, quam ei fecerunt Amphiſſani, civitati obſtitit et contradixit; ego rurſus eum in conſpectu veſtrûm omnium coram redargui, et *turpiſſimo in quaeſtu* convici. At quoniam in propatulo non potuit nobis imponere, in curiam ingreſſus eſt, et, *quibuſdam viris* imperitis *ad ſuam ſententiam* deductis, ſenatûs-conſultum ſcribendum curat; inde ad concionem deportans, ſcribentis imprudentiâ *ad ſordes ſuas* abutitur. Perfecit enim, ut hoc ſenatûs-conſultum in concione rogaretur, et populi ſciti nomine confirmaretur, cùm jam dimiſſa eſſet concio, cùm ego (qui *ſi adfuiſſem*, non omnino hoc paterer) migrâſſem, multitudo denique omnis diſceſſiſſet. Cujus quidem decreti haec ſunt ſumma capita: ut *Hieromnemon* Athenienſium et *Pylagorae*, quotquot in poſterum futuri eſſent, in Pylas et Delphos praeſtituto à majoribus noſtris tempore coirent. Honeſta quidem verborum ſpecies, quae tamen rem turpiſſimam obvolvunt: vetat enim ne in conventum illum Pylaeum coirent, qui neceſſariò ante praeſtitutum tempus habendus erat. Rurſus autem in eodem ipſo decreto aliud multò pla-

nius et aſperius adjecit, ut *Hieromnemon* Athenienſium et *Pylagorae*, qui in poſterum futuri eſſent, cum iis, qui illuc coirent, neque verborum neque factorum neque ſcitorum neque ullius rei commercium haberent. Quo verò ſpectat *decretum hoc, Ne habeant commercium*? utrùm vobis verum eloquar, an id quod auribus veſtris placebit? verum eloquar; ea enim, quae ad gratiam dicta ſunt, civitatem noſtram in *aerumnas haſce omnes* conjecerunt. *Quo inquam ſpectat decretum hoc*, niſi ut ſacramenti à majoribus noſtris concepti; niſi ut execrationis et oraculi memoriam iis interdicat.

41. Hoc enim decreto facto, nos *Athenis* manſimus: Amphictyonum verò reliqui, unâ tantum civitate exceptâ (cujus nomen effari non libet neque unquam, precor, Graecorum cuiquam ſimilis accidat aerumna) in Pylas coibant; ibique congregati aciem in Amphiſſanos inſtruendam cenſuerunt. Exercitûs verò Imperatorem creârunt Cottyphum illum Pharſalium, qui ſententias eo tempore rogabat: (cùm Philippus *non modò* non in Macedoniâ, ſed ne in Graeciâ quidem adeſſet, in Scythiâ verò abhinc quàm longiſſimè verſaretur; quem mox tamen in Graecos à me invectum fuiſſe audacter affirmabit Demoſthenes) his primis igitur copiis cùm victoriam reportarent, Amphiſſanos clementiſſimè tractabant; pro atrociſſimâ enim impietate eos tantùm pecuniis mulctabant, quas praeſtituto tempore Apollini perſolvi decernebant: ſceleratos et

devotos homines, qui rerum earum authores extiterunt, *urbe* exturbabant, eos, qui pietatis causâ profugerant, reducebant. Poſtquam verò neque mulctam Deo penderent, ſceleratos autem revocarent, et pios illos homines, quos Amphictyones reduxerant, exterminarent, alteram tum aciem in Amphiſſanos inſtruxerunt: cùm Philippus quidem multò pòſt tempore ex Scythicâ expeditione regrederetur; cùmque religioſi hujuſce belli principatum nobis ultrò porrexiſſent ſuperi, Demoſthenis verò quaeſtus et ſordes offeciſſent.

42. Nonne tamen praedixerunt nobis Dii, nonne praemonſtrârunt, tantùm non humanas voces emittentes, ut cauti providique rebus noſtris conſuleremus? Ego nunquam vidi civitatem Deorum praeſidio inſigniùs cuſtoditam, nonnullorum rurſus oratorum artificiis dirutam atque everſam. Nonne ſatis fuit ad praecavendum portentum illud myſteriorum diebus viſum, ſacerdotum interitus? Nonne Amyniades nobis praedixit, ut cautionem omnem adhiberemus; ut certos homines Delphos mitteremus, qui quid facto opus eſſet oraculum ſcitarentur; Demoſthenes verò nonne obſtitit et contradixit, Pythiam Φιλιππίζειν praedicans, homo omni in re rudis, et poteſtate à vobis datâ inſolenter perfruens nimiumque inflatus? Poſtremùm verò nonne, victimis non litatis, non addicentibus, milites in apertum miſit periculum? Atqui non ita pridem auſus eſt dicere, quòd hâc de causâ in fines noſtros non impetum fecerit Philippus, quia ſacra eō

non pulchrè ceſſiſſent. Quodnam igitur meritus es ſupplicium, ô peſtis Graeciae? Si enim victor in eorum qui victi ſunt fines non impetum fecerit, quòd ſacra ei non pulchrè ceſſiſſent; utrùm oportuit Te, cùm rerum omnium futurarum inſcius exercitum, priuſquam litâſſes, eduxiſti, utrum (inquam) oportuit Te calamitatum harum omnium civitati authorem coronâ donari, an ejici atque exterminari?

43. Quid enim praeter ſpem, quid praeter expectationem memoriâ noſtrâ non contigit? neque enim humano more vivimus, ſed, ut nova de nobis et inaudita loquantur poſteri, nati ſumus. Nonne Perſarum ille rex, qui Atho perrupit, qui Helleſpontum conjunxit, qui terram et aquam Graecos poſtulabat, qui in epiſtolis auſus eſt ſe totius mundi dominum ab ortu ſolis uſque ad occaſum appellare; nonne ille (inquam) jam non de dominatu in alios, ſed de ſui corporis ſalute contendit? Nonne videmus etiam eos ipſos hoc tanto honore, hoc adverſus Perſam imperio dignatos eſſe, qui et templum Delphicum in libertatem vindicabant? Thebae verò, civitas contermina, unum intra diem nonne ex medio Graeciae funditus evulſa eſt? quòd ſi hoc jure obtigerit, (quippe quae de ſummâ rerum minùs rectè conſultaret) non tamen humano more, ſed divino quodam impulſu in hanc diram fatuitatem atque inſaniam protrudebatur. Lacedaemonii verò, homines miſerrimi, quod in nefariâ illâ templi Delphici direptione perquam leviter ſe im-

miſcuerant, qui olim Graeciae ſibi imperium vindicabant, nonne jam nunc, quo aerumnarum ſuarum memoria ad omnes hominum aetates uſque nobilitata ſit, iterum ad Alexandrum nuncios ſunt miſſuri, pignora atque obſides daturi, quodcunque ei viſum fuerit ſupplicium perlaturi, victoris denique hoſtiſque laceſſiti moderationi et judicio ſeſe tradituri. Noſtra verò civitas commune Graecis perfugium (ad quam urbes undiquaque caeterae legatos olim mittebant, auxilium à nobis et ſalutem paraturae) non ampliùs jam de Graecorum imperio dimicat, ſed de patrio ipſius ſolo. Et haec vobis acciderunt mala, ex quo ad Rempublicam acceſſit Demoſthenes. Pulcherrimè profectò de hujuſmodi viris cecinit poëta Heſiodus; hoc enim alicubi populis et civitatibus dans conſilium, ne improbos oratores admittant, monet: ſed ſi *veniam mihi dederitis*, ipſa carmina recitabo; in hunc enim finem (opinor) Poëtarum dogmata in pueritiâ noſtrâ perdiſcimus, ut, cùm adulti ſimus, iis utamur.

Immeritae ira Jovis poenas ſaepe intulit urbi,
Unius ob noxam et molimina civis iniqui:
Saepe famam horrendam ſuperâ Saturnius arce
Demittit, miſeramque premunt contagia plebem.
Saepe aciem immani proſternit clade, minaſque
Murorum exſcindit, claſſemque ſub aequore mergit.

Sin verò, detractis undique Poëtae numeris, ſenſum inveſtigetis, videbitur vobis (opinor) non ultrà Heſio-

di poëma, ſed adminiſtrationis, quâ Rempublicam tractat Demoſthenes, divinatio. Civitates enim jam plurimae, navales pedeſtreſque copiae iſtius conſiliis atque inſtitutis ſimul penitus perditae ſunt et diſſipatae.

44. Sed neque Phrynondam arbitror neque Eurybatum neque alium quenquam, quorum olim improbitas perinſignis erat, tantum veteratorem atque nebulonem extitiſſe, *quantus noſter eſt Demoſthenes*; qui (proh Deûm atque hominum fidem) os veſtrum directò contuens audebit dicere, quòd Thebanos ad ſocietatem vobiſcum ineundam non temporum rationes, non iſte, in quo verſabantur, timor, non dignitas veſtra atque exiſtimatio, ſed ipſius Demoſthenis conciones excitabant. At verò in Thebas multi ante illum homines, quibuſcum iis maxima familiaritas et neceſſitudo interceſſerat, legationes obibant: primo quidem imperator ille Thraſybulus Collytenſis, vir tantâ fide et authoritate apud Thebanos, ut nemo alius; deinde Thraſo Archienſis, vetus Thebanorum hoſpes; Leodamas Acharnenſis, in dicendo non modò Demoſtheni par, ſed et mihi etiam multò ſuavior viſus orator; etiam Archidemus ille Pelex, qui et dicendi peritus, et in multis, dum Rempubl. gereret, periculis Thebanorum causâ verſatus; concionator porrò ille praecellens Ariſtophon Azenienſis, qui perdiu Boeotorum partes ſequutus arguitur; Pyrander denique Anaphlyſtius orator, qui etiamnum ſuperſtes

eſt. Sed tamen nemo unquam ex iis Thebanos ad veſtram amicitiam poterat adducere: cujus rei cauſam etſi probè pernôrim, propter miſerrimas tamen eorum aerumnas non neceſſe eſt exponere. Sed opinor, poſtquam Nicaeam, iis abreptam, Theſſalis donâſſet Philippus, bellumque quod olim ex agris Boeoticis propulsârat, nunc denuo per Phocida in ipſas Thebas revexiſſet, poſtquam denique Elatêam cepiſſet, vallo atque aggere muniiſſet; tum demum (*inquam*) cùm in has incidiſſent anguſtias, auxilia à vobis accerſebant *Thebani*. Vos verò acie inſtructâ exiiſtis, Thebas intrâſtis equites peditesque, priuſquam unum verbum de ſocietate ſcripſiſſet Demoſthenes. Quae verò vos in Thebas adduxerunt, temporis rationes fuiſſe dico, timoremque civium foederiſque neceſſitatem, ſine *ullo ſtudio aut eloquentiâ* Demoſthenis.

45. Siquidem verò in his rebus gerendis tres vobis graviſſimas injurias intulit Demoſthenes. Primùm quidem, cùm Philippus vobis ſe bellum inferre ſimularet, revera autem multò acriori in Thebanos odio incenderetur (quod pluribus non exponam, cùm ea quae geſta ſunt rem ſatis teſtentur) hoc tanti momenti negotium occultavit: fingens autem ſocietatem nobis cum Thebanis conflatam iri, quae quidem non ex temporum neceſſitate ſed ſuis legationibus oriretur, primùm populo perſuaſit, ne ampliùs conſultandum putarent quibus conditionibus fieri deberet ſocietas,

ſed ſi modò facta ſit, patienter acquieſcerent. Hanc populo opinionem cùm multò antè inſeruiſſet, Boeotiam omnem deditiam fecit Thebanis, eò quòd ſcripſerit in decreto, *Ut ſiqua civitas à Thebanis, defecerit, Athenienſes Boeotis, qui Thebis eſſent, auxilio venirent;* verbis (ut mos eſt veteratoris) res transferens et furatus: quaſi verò Boeoti, cùm reipſâ injuriam acceperant, in Demoſthenis artificio verborumque contextu acquieſcerent, et non potiùs contumelias illas graviſſimè ferrent et ſtomacharentur. Secundò autem bellicorum ſumptuum duas partes vobis impoſuit, à quibus longiſſimè aberat periculum, tertiam tantummodò Thebanis; in rebus hiſce ſingulis lucrum quaeſtumque aucupatus: maris verò principatum iis vobiſcum communem eſſe voluit, impenſam autem nobis quaſi propriam *aſcripſit*, terrae rurſus imperium vobis ablatum (ne nugis indulgeam) Thebanis conceſſit, adeò ut in illo, quod exarſit, bello Stratocles imperator noſter de ſuorum militum ſalute conſulendi authoritatem non haberet. At non haec quidem ego incuſo, alii interim omittunt, ſed et ipſe in mentionem voco, et cæteri omnes reprehendunt: vos etiam eorum conſcii eſtis, neque quicquam indignamini; eo enim animo in Demoſthenem affecti eſtis, eâ crebritate iſtius ſcelera et nequitiam audiiſtis, ut non ampliùs miremini. Oportet autem *animo* non eſſe ita *otioſo* ſed vehementer iraſci, ſed acerbè punire, ſiquidem cætera civitati bene proſpereque vultis procedere.

46. Secundam verò, antedictâ multò graviorem, injuriam vobis intulit, cùm Senatum populique majestatem furtim submovit, et Thebas in Cadmeam traduxit, rerum communicationem cum Boeotorum principibus transigens et paciscens. Quin verò tantam sibi dominationem comparabat, ut in suggestum ascendens jactaret se legationem obire velle quocunque ipsi libuerit, etiamsi à vobis non esset missus; siquis autem imperatorum dictis ejus refragatus fuerit, minaretur se in potestatem suam redacturum principes, et ne ipsi in dicendo adversentur assuefacturum, judicium denique constituturum et litem intentaturum Praetorio suggesti nomine: se enim melius ex suggesto meritum esse, quàm imperatores ex Praetorio. In externo autem exercitu, cùm ordines non essent completi, uberrimo quaestu facto et militari stipendio compilato, decem millia peregrinorum militum, acceptâ pecuniâ, Amphissanis elocavit; et, quanquam ego Deos hominesque obtestarer, facinus hoc indignissimè ferrem et conquererer, civitati tamen imperatae surreptis mercenariis *subsidiis*, periculum summum injecit. Quid verò iis temporibus Philippum in votis habuisse arbitramini? quid nisi ut seorsim cum urbanâ acie seorsim cum conductis copiis apud Amphissam decertaret, Graecos verò omnes tanto vulnere afflictos, tantâ socordiâ exanimatos circumveniret. Et tamen malorum horum omnium opifex Demosthenes, non satis habet quòd poenas non dederit, sed nisi et aureâ co-

ronâ donetur vehementer ſuccenſet: neque ei ſufficit praeconium coram vobis fieri, ſed niſi et coram Graecis praedicetur, hoc etiam ſtomachatur. Ita ſemper, cùm prava indoles potentiae magnae fiat compos, Reipublicae calamitatem importat.

47. Graviſſima verò omnium haec tertia eſt injuria, de quâ ſum dicturus. Cùm enim Philippus Graecos non ampliùs contemneret haud ignarus (neque enim hebes erat aut rudis) quod de rerum ſummâ omnibuſque fortunis exiguo temporis puncto dimicaturus eſſet, eamque ob cauſam de pace cogitans legatos jam tum mittere ſtatueret; cùm et Thebarum principes propinquum et penè inſtans periculum reformidarent (neque enim ſine causâ timebant, ſiquidem eos non orator militiae immunis ordiniſque defertor monuerat, ſed Phocenſe illud decennale bellum aeternum in animis documentum infixerat) Cùm haec, inquam, ita ſe haberent, cùmque ſentiret et ſuſpicaretur Demoſthenes Boeotorum principes pacem privatam coituros, aurum à Philippo, ipſo extruſo, accepturos (non ſibi vivendum fore exiſtimans, ſiquo à quaeſtu et praedâ intercluſus eſſet) in concionem extemplo proſiliit (cùm nemo pro pace cum Philippo ineundâ aut contra pacem diſputaret: ſed quia cenſeret, hoc quaſi ſigno dato, ſe Boeotorum principibus multò antè innuere, ut ſecum mercedis partem communicarent) ibique Minervam (quam, ut Demoſthenes quaeſtum faceret et pejeraret, effinxit Phidias) teſtatus, jurabat ſe continuò,

ſiquis pro pace cum Philippo ineundâ diceret, eum crinibus prehenſis abrepturum in carcerem: hâc in re Cleophontis conſilium atque adminiſtrationem imitatus, qui in eo contra Lacedaemonios bello civitatem, uti aiunt, evertit. Cùm autem non modò non auſcultarent ei qui Thebis erant Principes, ſed et milites veſtros, qui educti ſunt, remitti curarent, ut à vobis de pace conſultaretur; tum verò animi prorſus inops atque excors evaſit, et in concionem aſcendens Boeotorum principes Graeciae proditores appellabat: ſcitumque ſe facturum aiebat is, qui hoſtis faciem directò nunquam aſpexit, ut vos Legatos Thebas mitteretis, qui tranſitum adversùs Philippum à Thebanis poſtularent. Principes verò, qui Thebis erant, pudore ſupra modum affecti, et ne Graecorum proditores revera viderentur timentes, à pace divertebant, et ad aciem inſtruendam properabant.

48. Jam verò illuſtres illos Heroas perdignum videtur memorare; quos ille cùm ſacris non litatis, non addicentibus in apertum periculum projeciſſet, auſus eſt tamen pedibus iis, qui modò in fugam converſi ordines deſerebant, in tumulum mortuorum aſcendere, eorumque fortitudinem collaudare. O ad res magnas ſeriaſque agendas hominum omnium futiliſſime, in verborum tamen audaciâ maximè mirabilis! hoccine agere contendes, os horum vultumque contuens, quòd propter eas, quas civitati intuliſti, aerumnas, coronâ te oportet donari? Voſne autem, Athenienſes, ſi ita

dixerit, patiemini, unaque cum iis, qui defuncti ſunt, veſtra etiam commorietur memoria? Fingite autem pauliſper cogitatione veſtrâ non jam in foro vos eſſe, ſed theatro; fingite praeconem in conſpectu veſtro prodeuntem, et promulgationem ex plebiſcito habitam: perpendite vero utrùm arbitremini mortuorum domeſticos familiareſque ob tragoediarum perturbationes et atroces Heroum caſus, qui mox affectu maximo exprimentur, plùs lachrymaturos, quàm ob civitatis turpem ingratitudinem. Quis enim aut homo Graecus aut modò ingenuè educatur non vehementer doleret et angeretur, cùm in theatro illud ſaltem ſi nihil aliud in memoriam vocaret, olim quaſi hoc ipſo die tragoedis tum acturis (quo tempore meliùs adminiſtrata fuit civitas, et praeclarioribus magiſtratibus freta) praeco prodiens, et pupillos, quorum patres in bello ceciderant, adoleſcentulos integrâ armaturâ inſtructos coram ſiſtens, praeſtantiſſimum praeconium et ad virtutem promovendam aptiſſimum facere conſuerit: *Quòd ſcilicet hoſce adoleſcentulos, quorum patres viri fortes et magnanimi in bello ceciderant, ad pubertatem uſque nutriiſſet populus; jam verò integrâ armaturâ inſtructos bonis auſpiciis ad ſua negotia obeunda dimittit, et ad primas Sedes obtinendas accerſit.* Haec quidem olim praedicabat, nunc verò nequaquam: comparente enim eo qui hujuſce orbitatis adoleſcentibus author extitit, quid praedicabit, quid clamabit? Quanquam enim ipſa decreti

praeſcripta recitârit; pudor tamen, quem excitabit veritas, nunquam ſupprimetur, ſed erumpet ſed praeconis verbis contraria prorſus vociferabitur, *Quòd hunc virum* (ſiquidem iſte vir dici poteſt) *corona donat populus virtutis ergô*, cùm ſit nequiſſimus, *fortitudinis*, cùm ſit ignavus ordiniſque deſertor. Nolite per Jovem Deoſque caeteros vos obteſtor, Athenienſes, nolite in Liberi Patris theatro trophaeum de vobis ipſis ſtatuere; nolite coram Graecis delirationis atque inſaniae populum Athenienſem damnare: nolite quaeſo miſeris Thebanis clades inſanabiles et deploratas in memoriam revocare, quos, illius culpâ profugos in civitatem veſtram amiciſſimè excepiſtis; quorum delubra, liberos, ſepulchra diſperdidit ſordida Demoſthenis nundinatio, atque aurum regale.

49. Sed quoniam ibi coràm non adfuiſtis, animis veſtris et cogitatione eorum miſeriam intuemini; ponite vobis ante oculos civitatem captam, diruta moenia, aedes incendio vaſtatas, conjuges liberoſque in ſervitutem abductos: fingite vobis imaginem virûm mulierumque annis laborantium, qui extremo jam in aevo libertatem ſerò dediſcunt, lugentes, lamentantes, lachrymis atque ejulatu vobis ſupplicantes; iis qui calamitatum harum omnium authores extitere, non iis, quibus diriſſimas poenas dederunt, ſuccenſentes; flagitantes denique atque obteſtantes, ne Graeciae cladem et funus ullo modo coronandum putetis, ſed potiùs ut fatalem fortunam, quae ei ſemper haeret co-

mes, cautè devitetis. Neque enim aut civitas aut privatus quiſquam incepto unquam pulchrè defunctus eſt, qui ſocium ſibi et conſiliarium adſcivit Demoſthenem. Vos autem, Athenienſes, nonne pudet, in portitores, qui Salamina trajiciunt, legem ſtatuere, ut *Siquis navem in curſu etiam invitus everterit, ei non ampliùs liceret portitoris officio fungi*, nequis nimirum Graecorum corpora temerè et praecipitanter exponat; huic verò, qui et Graeciam civitatemque noſtram evertit, Rempublicam iterum tractandam committere?

50. Jam verò ut de quarto tempore et praeſenti rerum ſtatu dicam, illud memoriae veſtrae inſixum volo, quòd Demoſthenes non modò ordinem in acie deſeruerit, ſed et triremi, quam à civitate cepit, circumvectus, argentum à Graecis corrogârit: quem cùm inopinata ſalus in urbem reportâſſet, ſub primis temporibus metu fractus et debilitatus contremuit, ſemianimiſque in ſuggeſtum aſcendens à vobis poſtulabat, ut ſuffragiis crearetur pacis conciliator et cuſtos. Vos autem principio ne nomen quidem Demoſthenis decretis inſcribi permiſiſtis, ſed Nauſicli provinciam eam detuliſtis: at nunc verò iſte coronam quaſi debitam expoſcit. Poſtquam verò, Philippo patre mortuo, in regnum ſucceſſit Alexander, eadem atque antea portenta iterans, ſacra quidem Pauſaniae inſtituit, gratulationis verò et ſacrificii crimen in Senatum trajecit. Alexandro autem *Margitae* nomen indidit:

et porrò auſus eſt dicere, eum ex Macedoniae finibus nunquam egreſſurum; contentum verò fore ſi modò in Pellâ obambularet, et praecordia ſua conſervaret. Et hoc ſe dicere profeſſus eſt, non ut qui conjecturam faceret, ſed qui certò nôrit virtutem ſanguine emendam: *hoc, inquam, effutivit* homo ipſe exanguis, et Alexandrum non ex Alexandri indole ſed ſuâ imbecillitate atque ignaviâ dimenſus. Jam verò Theſſalis in civitatem noſtram aciem inſtruentibus, et juvene tum primùm commoto et exacerbato (neque injuriâ) cùm jam circa Thebas caſtra locâſſet, renunciatus à vobis legatus in medio *itinere* ex Citherone profugit atque Athenas rediit, neque in pace neque in bello de vobis bene meritus. Et quod omnium erat acerbiſſimum, vos quidem hunc judicio tradere noluiſtis, neque in Graecorum concilio damnari permiſiſtis; qui tamen, ſiquidem ea quae praedicantur ſunt vera, vos jam fefellit et prodidit.

51. Ut enim aiunt Paralii iique qui ad Alexandrum legationem obibant (et rei meritò ſanè adhibetur fides) quidem eſt Plataeenſis nomine Ariſtion, Ariſtobuli Pharmacopolae, ſiquis fortè veſtrûm cognorit, filius. Hic olim adoleſcentulus eximiâ et praecellenti formâ, diu in Demoſthenis domo diverſabatur. Quid verò aut fecerit aut paſſus ſit, tum prorſus in dubio eſt, tum me loqui nequaquam decet. Hic autem (ut mihi nuntiatur) cùm quo ortus fuerit loco, quo modo vitam duxerit, nemini eſſet compertum, ſe in Alexandri

gratiam inſinuabat, et cum eo familiariſſimè verſatus eſt. Per hunc itaque cùm literas ad Alexandrum miſiſſet Demoſthenes, timore depoſito, animo ſecuro atque otioſo eſſe incepit; et maximis aſſentationibus et blanditiis uſus cum eo in gratiam redibat. Hinc vero perſpicietis quàm congruum ſit hoc factum ei, quem ſimulat *in Alexandrum*, animo.

52. Siquid ex his enim cogitaret Demoſthenes, ſi infenſo in Alexandrum (uti jactat) eſſet animo, tria illi apprimè commoda data ſunt tempora, quorum ne uno, ut apparet, unquam eſt uſus. Ac primum quidem erat, cùm in imperio nuperrimè conſtitutus Alexander, rebus ſuis paulò indiligentiùs paratis atque inſtructis, in Aſiam tranſiret; Perſarum autem Rex claſſe, opibus, pedeſtribuſque copiis plurimùm polleret; idemque vos *Alexander* in communem belli ſocietatem, propter ea quae in ipſum undique ingruebant pericula, libenter vellet adſciſcere: an verò verbum unum tum dixiſti, *Demoſthenes*, an decretum unum conſcripſiſti? Viſne te metuiſſe, atque indoli tuae obſecundâſſe? tribuam atque concedam: quanquam Oratoris ignaviam Reipublicae tempora non ferunt. Sed poſtquam Darius cum totâ acie deſcendiſſet, Alexander autem in Ciliciâ intercluderetur, rerum omnium inopiâ (ut ipſe tum dixiſti) laborans, cùm eum confeſtim (ut idem tu aiebas) contriturus eſſet et conculcaturus Perſarum equitatus, tuam importunitatem non ultrà jam cohibebat civitas; non ultrà

Epiſtolas *cohibebat* tuas, quibus ad digitos aptatis huc illuc inambulabas et curſabas, vultum meum quaſi exanimati hominis atque perculſi iterum atque iterum monſtrabas, me aureis cornibus inſtructum nuncupabas, corollis ornandum et ad aras ducendum, ſiquâ in re laberetur Alexander, *ſcurrili tuo more* dictitabas: ne tum quidem egiſti quicquam, ſed tempori neſcio cui magis commodo te reſervâſti. His verò omnibus omiſſis, de iis rebus, in quibus jam nunc verſamur, pauca exponam. Lacedaemonii et externorum militum exercitus praelio congreſſi Corrhagi copias diſſipârant; Elêi verò et Achaei omnes praeter Pellenaeos à Macedonibus deſciverant, tota etiam Arcadia, exceptâ Megalopoli; ea enim obſidione erat preſſa, et omnium opinione jam penè expugnata: Alexander autem extra ſeptentrionem ultimum et totius ferè mundi limites migrârat; Antipater in copiis contrahendis perdiu jam perſtiterat; rei verò exitus planè in incerto erat. Oſtende quaeſo nobis quid tum feciſti, quid dixiſti; quod ſi velis, ſuggeſto tibi cedam, donec orationem abſolveris: ſed quoniam taces, quòd haeres anxius et diffidis, veniam tibi concedo, quae vero tum dixiſti ego jam exponam.

53. Nonne meminiſtis, Judices, odioſas illas et improbabiles voces, quas olim vos ô pluſquam ferrei, audire ſuſtinuiſtis? *nonne recordamini* eum haec effutiiſſe de ſuggeſto, [*Civitatis ſurculos amputant nonnulli, populi pampinos circumcîdunt, rerum nervos lancinant, in tegetis anguſtias conſuti ſumus, aliqui*

imprimis tanquam aciculis nos trajiciunt] Haeccine vero, ô bellua, verba ſunt an potiùs portenta? Quid cùm circuitu et quaſi orbe quodam in ſuggeſto te circumagens dixiſti, tanquam Alexandro adverſatus, [*Fateor me Lacedaemoniis factionis et conjurationis adverſus Alexandrum ineundae authorem extitiſſe; fateor me Theſſalos et Perrhaebos ad defectionem concitâſſe.*] Tu verò vel villam quidem ad defectionem concites? Tu non modò in civitatem ſed in domum, ubi quid ſit diſcriminis, intrare ſuſtineas? Ubi autem pecuniae impenduntur, aſſiſtes atque haerebis, virile verò nihil patrabis; ſin *boni* quid fortuitò eveniat, id tibi ſtatim arrogabis, et teipſum rei jam peractae authorem inſcribes: quòd ſi metus aliquis ingruerit, profugies; at cùm in ſpem denuo erecti ſumus, munera poſtulabis, aureas coronas flagitabis.

54. Eſto: ſed popularis eſt. Si quidem honeſtam verborum ſpeciem et ornatum intueamini, uti et olim, nunc quoque eritis decepti; ſin autem rei naturam et veritatem exquiratis, nequaquam fallemini. Hoc igitur modo ut rationem vobis reddat, poſtulate. Ego autem vobiſcum expendam, quae inſita eſſe debeant in ingenio viri frugi et popularis; è contrà autem qualem neceſſe eſt virum eſſe improbum, et paucorum potentiae ſtudioſum: vos his duobus ex adverſo poſitis et inter ſe collatis in eum intuemini, non utrum dicendi genus ſed utram vivendi rationem ſit amplexus.

55. Cuncti (opinor) uno ore agnoſcetis haec omnia, quae ſum dicturus, viro populari ineſſe debere: primò ingenuam ab utriſque parentibus derivatam dignitatem; ne propter ſtirpis ſuae tenuitatem et fortunam infimam, legibus, quae populare imperium conſervant, evadat inimicus. Secundo collata in Rempubl. aliqua à majoribus beneficia, vel (quod omnium maximè neceſſarium eſt) nunquam ſuſceptas cum eâ ſimultates; ne injuriarum et damnorum, in quae majores inciderunt, ſe vindicem praebens malum moliatur civitati. Tertiò frugalitatem et ſingularem in quotidiano victu temperantiam; ne propter luxum immodicum et profuſos ſumptus quaeſtum aucupetur, Remque publicam labefactet. Quartò cum eloquentiâ probitatem; eximia enim eſt res ſi cui ineſt prudentia, quâ rerum omnium optimarum delectum adhibeat, et oratoria inſuper eruditio et facultas, quâ auditorum animos quoquò velit impellat: ſin minùs ita contingat, probitas eloquentiae praeponi debet. Poſtremò excelſam animi magnitudinem, ne aut in bello aut rerum aſperitatibus et temporum anguſtiis à populo recedat. Probè autem nôſtis in eo, qui paucorum potentiae favet, his omnibus adverſa eſſe ſtudia: nec ea vobis iterum recenſere neceſſe eſt.

56. Jam verò, diſpicite, quodnam ex his habeat Demoſthenes; atque in hâc quidem dinumeratione nihil niſi juſtum et aequum ponatur. Huic pater erat Demoſthenes Paeanienſis, homo, ne mentiar, ingenuo

atque honeſto loco natus. Genus autem, quod à matre maternoque avo deducit, quomodo ſe habeat ego jam exponam. Gylo quidam erat Ceramenſis, qui Nymphaeum, quod ſitum eſt in ponto, hoſtibus prodito (quo tempore regionem ſub imperio ſuo habebat Civitas) ab urbe in exilium profugit; eò quòd, cùm capitis damnatus eſſet, judicii aleam ſubire noluiſſet. Boſphorum conceſſit; ubi Ceporum (qui vocantur) largitionem à Tyrannis nactus, uxorem ducit opulentam ſanè atque amplâ dote locupletatam, natione autem Scythida: ex eâ duas ſuſcepit filias, quas huc pecuniâ multâ ditatas miſit; earumque unam nuptum dedit neſcio cui (ne multorum in me odia concitem) alteram verò, civitatis noſtrae legibus violatis, duxit Demoſthenes Paeanienſis, ex quâ natus eſt percurioſus hic ardelio et quadruplator Demoſthenes. Apparet itaque quòd ab avo materno civitati inimicus eſt (majores enim illius morti addixiſtis) à ſtirpe autem maternâ, Scytha, barbarus, linguâ tantummodo Graecus: unde fit, ut iſtius ſcelera atque flagitia non indigenarum more commiſſa videantur.

57. In quotidiano autem victûs apparatu qualem habet modum? ex triremium enim praefecto, poſtquam rem paternam ridiculum in modum abligurierat, leguleius evaſit et formularam cantor: cùm verò ſuſpicio increbuerat eum in hoc etiam negotio perfidiſſimè praevaricatum eſſe, et, proditâ clientis ſui

causâ, adversario operam navâsse, in suggestum illico prosiliit; cùmque argenti plurimum à civitate accepisset, pauxillulum sibi reservavit. Nunc autem aurum regale sumptus ejus jam penè exhaustos suppeditat et instaurat; sed neque hoc ad luxum sufficit: nullae enim divitiae, nulla unquam opulentia pravae et luxuriosae indolis libidinem satiárunt. Ad summam verò, non ex re familiari, sed ex vestris periculis victum acquirit. Oratio quidem ejus est acerrima et praeclara, vita autem cum primis improba et nequam. Ita enim corpore suo ad libidinem et procreandi cupiditatem abutitur, ut mihi non gratum sit ea quae commisit exponere: satis enim jam antè cognovi eos, qui vicinorum infamiam et turpitudinem liberè nimis pervulgant, odium sibi ac invidiam conflâsse. Sed quid quaeso civitati contulit insignis hujusce eloquentia? in verbis quidem cultus erat et honestus, factorum autem nequitiâ turpissimus.

58. De fortitudine verò pauca admodum mihi jam restant dicenda: si enim ipse inficiari auderet se timidum esse et imbellem, si vos hujusce ignaviae non essetis conscii, in longius mihi ducenda esset oratio; sed quia ipse in concionibus coram fatetur, vosque probè intelligitis, reliquum est, ut leges, quae de hisce rebus feruntur, paucis recensceam. Solon enim, antiquus ille legislator, et eum qui militiam detrectat, et eum qui de statione decedit, et eum qui est animo timido atque ignavo, iisdem suppliciis mulctari debere

cenſuit. Timiditatis enim dantur actiones; et aliquis jure miretur forſan quòd in ea vitia, quae à naturâ oriuntur, conſtitutae ſint actiones: ſed tamen ſunt conſtitutae; hâc nempe de causâ, ut ſinguli cives legum multas impenſiùs quàm inimicos reformident, et pro patriâ ſuâ acriùs multò propugnent. Legiſlator enim et eum qui militiam detrectat, et eum qui de ſtatione decedit, et eum qui animo eſt timido et ignavo, ab aquâ luſtrali et foro prohibet; vetat ne coronâ donetur, ne ad ſacra et ſupplicationes publico nomine decretas accedat. Tu autem, *Cteſiphon*, coronam Demoſtheni, cui eam interdicunt leges, jubes imponi; decreto tuo hominem indigniſſimum ludis tragicis in orcheſtram accerſis; in aedem Liberi patris eum, qui Deorum templa timiditate ſuâ prodidit, deducis. Sed ne à propoſito vos ulteriùs divertam, illud vehementer mementote, cùm ſe eſſe popularem jactitabit, ut vitam illius, non verba ſpectetis; ut non qualem ſe eſſe dicit, ſed qualis revera ſit, diligenter expendatis.

59. At quoniam in praemiorum et coronarum mentionem incidi, vobis (Viri Athenienſes) priuſquam mihi excidit, multò ante denuntio, niſi innumera iſta praemia et coronas minùs temerè impertiatis, neque eos, qui hoc honore ſunt dignati, gratiam vobis habituros, neque Rempubl. rectè adminiſtratam iri: improbos enim homines nunquam in melius mutabitis, bonos verò ad ultimam deſperationem trudetis. Me autem nihil niſi verum dixiſſe; magna (ut opinor)

argumenta vobis producam. Siquis enim à vobis jam quaerat, utrùm ampliori nunc gloriâ eniteat civitas quàm majorum tempore, omnes credo aſſenſuros, quòd majorum tempore *inſigniùs floruerit*: viri autem utrùm meliores tum extiterint quàm diebus noſtris, dicetis (opinor) tunc quidem fuiſſe caeteris longè praecellentes, nunc verò omnium penè infimos: praemia et coronae, praeconia et victus quotidianus in *Prytaneo* datus, utrùm frequentiores quàm nunc; olim quidem honores et dignitates raro atque perparcè impertiebantur, et virtutis nomen charum erat et pretioſum; nunc verò obſorduerunt omnia, et coronas non jam ex prudentiâ, ſed vitioſo more largimini.

60. Haec igitur vobis ſedulò expendentibus abſurdum meritò videatur et rationi minimè conſentaneum, praemia quidem nunc crebriùs multò propoſita eſſe, Rempublicam autem opibus praeſidiiſque ampliоribus tum floruiſſe; viros nunc eſſe nequiores, tum verò multò praeclariores extitiſſe. Ego hujuſce rei cauſam vobis exponam. Numquis ſe ad Quinquatria exercebit aut alium quenquam, in quo de coronâ certatur, ludum? numquis ad *Pancratium* aut aliud aliquod grave atque aſperum certamen, ſi corona illi, qui gratiâ et ambitione eam aſſequi contendit, non fortiſſimo viro daretur? nemo hercle ſe exercebit. Nunc autem (opinor) quod victoriae praemium ita perrarum et pretioſum, ita omni contentione petendum, omni memoriâ celebrandum videtur, non reluc-

tantur nonnulli corpora ſua exponere, acerrimos labores perferre, et in periculoſiſſimam dimicationem venire. Quocirca fingite vos eſſe virtutis civilis Judices et praefectos, fingite praemiorum arbitrium ad vos deferri: et id ſimul vobiſcum expendite, quòd ſi paucis, ſi dignis viris, ſi juxta leges impertiatis praemia, multi vobis erunt, qui de virtute contendent, Pugiles et Athletae; ſin autem cuivis, qui aut cupit aut ambit, gratis largiamini, etiam modeſta et frugi ingenia contaminabitis.

61. Haec verò rectè à me dicta eſſe, luculentiùs paulò vobis exponam. Uter vobis vir melior videtur, ille, qui belli praefectus navali apud Salamina praelio Perſam devicit, Themiſtocles, an qui à ſtatione receſſit, Demoſthenes? Miltiades qui apud Marathonem barbarorum copias fudit, et ii qui populum exulantem à Phyle reduxerunt, an idem hic *Demoſthenes*? Ariſtides, cui cognomen erat Juſtus, multùm ab eo quod inditum eſt Demoſtheni diverſum: *utram inquam Ariſtidem hunc praeſtantiorem arbitramini, an Demoſthenem?* Ego quidem per Deos immortales indignum eſſe cenſeo, ut de hâc belluâ, et iis praeclaris viris eodem pariter tempore fiat mentio. In defenſione igitur ſuâ oſtendat Demoſthenes, ubi decretum ſit eorum aliquem coronâ donari. Ingrati igitur animi erat populus? nequaquam, magnifici verò potiùs et excelſi: iique praecellentes viri, qui honorem hunc nunquam ſunt adepti, ſe *parente hâc* civitate digniſſimos prae-

ſtabant. Non enim oportere putabant, ut *decretoriis* tabulis decorarentur, ſed ut in eorum, de quibus bene meriti ſunt, memoriâ (quae quidem ab eo tempore ad hunc uſque diem ſempiterna vivit) clariſſimum monimentum haberent.

62. Quibus verò praemiis ornati ſint, non abs re erit exponere. Viri quidam id circiter tempus erant fortiſſimi, qui diuturnis graviſſimiſque periculis defuncti, Medos apud Strymonem fluvium praelio ſuderunt; ii igitur domum reverſi, praemium à populo flagitabant: quocirca decrevit populus, ut tres Hermae lapidei in Hermarum porticu iis ponerentur, quod quidem iis temporibus permagnum habebatur praemium: interdixit verò ne eorum nomina *ſtatuis* inciderentur, ut populi, non imperatorum videretur inſcriptio. Me autem vera dixiſſe, ex ipſis verſiculis pernoſcetis. Inſcriptum enim eſt in primo Hermâ,

Illis vis animi fuit et praeſentia; qui, cùm
Olim Strymoniae littora propter aquae,
Inferrent diramque famem et bella horrida Medis,
Hoſtiles primi comminuêre manus.

In ſecundo autem *inſcriptum eſt*,

Haec pro animo forti meritiſque inſignibus olim
Principibus plebes Attica dona dedit;
Ut, cùm progenies luſtrent haec ſera nepotum
Laeti pro patriâ ferre pericla velint.

In tertio denique inſcriptum eſt,

Grajugenas Mneſtheus Geminoſque ſecutus Atridas,
Agminis, ad Trojae moenia, ductor erat.
Pugnaces inter Danaos quem dixit Homerus
Praeſtantem duro Marte fuiſſe virum
Sic neque Cecropidis pudor eſt aut dedecus, acres
Virtutis dici militiaeque duces.

Videtis igitur non imperatorum, ſed populi nomen eſſe inſcriptum. Jam verò adeſte mihi quaeſo animis veſtris in porticu, quae vocatur *Poecila*. Omnium enim rerum geſtarum praeclara monimenta in foro conſervantur. Quid igitur eſt, Athenienſes, quod velim? hîc pugna illa Marathonia deſcribitur; ſed quis erat exercitus noſtri praefectus? nemo eſt ex vobis qui de hâc re interrogatus non reſponderit, Miltiades: ibi verò nomen ejus non inſcribitur: ſed unde ſit? nonne praemium hoc à populo flagitavit? flagitavit ſanè, ſed populus non conceſſit: loco autem nominis inſcribendi permiſit ei, ut primo in loco depingeretur *quaſi* milites *ad pugnam* cohortans. In *Metrôo* autem juxta Curiam poſito, quodnam iis praemium, qui populum exulantem à Phyle reduxerunt, dederitis, intueri licet. Qui enim decretum tulit victoriamque comparavit erat Archinus ille Coeleus, eorum unus qui populum reduxerunt: primùm itaque decrevit, ut iis mille drachmae in ſacrificia et dona Deorum templis appendenda

darentur, quae quidem ſumma ad decem drachmas viritim diſtribuendas non redit; tum jubet ut eorum ſinguli coronâ oleaginâ, non tamen aureâ donarentur. Iis enim temporibus corona oleagina magno erat in pretio et honore, nunc etiam aurea parvi penditur. Sed neque hanc etiam *oleaginam* temerè donari ſinit; ſed jubet Senatum diligenter perquirere, quot eorum in Phyle obſidione premerentur, cùm Lacedaemonii et triginta *tyranni* eos qui Phylen occupârant adorirentur; non quot in eo apud Chaeronêam praelio, hoſtibus jam inſtantibus, à ſtatione receſſiſſent. Ut autem me vera dixiſſe ſciatis, recitetur decretum.

DECRETUM de praemio iis, qui à Phyle *populum reduxerunt, dato.*

Jam verò ex alterâ parte decretum recita quod fanxit Cteſiphon de Demoſthene, qui graviſſimorum malorum author vobis extitit.

DECRETUM.

Hoc quidem decreto extinguitur atque obliteratur eorum, qui populum reduxerunt, praemium; ſi enim hoc decretum rectè ſit factum, illud certè perperam: ſin illi pro meritis praemio fuerint ornati, hic indignus eſt, qui coronâ donetur.

63. Dicet autem Demoſthenes (ut quidem ego audio) me parum juſtè feciſſe, qui majorum res geſtas cum ſuis facinoribus contulerim. Neque enim

(ait) Philamon Pugil, quòd Glaucum antiquum illum pugilem ludis Olympiis viciſſet, coronâ donabatur, ſed quòd ſui temporis Athletas ſuperáſſet. Quaſi nos fugeret Athletis quidem inter ſe ipſos eſſe certamen, iis autem, qui coronam flagitant, de ipsâ virtute, cujus ergò coronâ donantur, dimicandum eſſe. Oportet enim praeconem, cùm in theatro coram Graecis coronam praedicet, mendacio vacare. Ne igitur, quòd Rempublicam praeſtantiùs quàm Pataecion adminiſtrâſti, exponas; ſed quam exhibuiſti fortitudinem *palam oſtende*: et hoc demum modo praemium à populo depoſce. Sed ne à propoſito ulteriùs vos divertam, recitabit vobis ſcriba epigramma de iis, qui populum à Phyle reduxerunt, inſcriptum.

EPIGRAMMA.

His igitur magnos populus decrevit honores,
Impoſuitque ſacris florea ſerta comis;
Qui quondam injuſtos arcebant urbe Tyrannos,
Duraque pro patrio multa tulere ſolo.

Quòd verò eos, qui contra leges dominati ſunt, fuderint atque exterminârint, eâ de causâ honoribus ornatos ſcribit Poëta: rumor enim jam tum increbuit omniumque aures perſonabat, quod populi dominatio et libertas, ex quo nonnulli actiones de violatis legibus ſuſtuliſſent, everteretur.

64. Equidem à patre me audivi, qui in omnibus Reipublicae periculis laboribuſque verſatus anno quinto

et nonageſimo diem obiit; ſaepe, inquam, cùm per otium mecum conferret, ab illo accepi, populo jam primùm reducto, ſiqua de legibus violatis actio in judicium venerit, nomen et factum planè fuiſſe ſimilia: quid enim ſceleſtius homine, qui res legibus adverſas et dicit et facit? quocirca alio prorſus modò, quàm nunc, de causâ cognôrunt. In eos enim, qui decreta legibus adverſa tulerant, multò acriùs incendebantur judices, quàm ipſe accuſator: perſaepe enim ſcribam revocabant, leges et decreta iterum recitanda jubebant: causâ denique cadebant ii qui contra leges ſcripſerant, non modò ſi omnes univerſas leges tranſgreſſi fuiſſent, at ſi vel unam earum ſyllabam migrâſſent. Quae tamen res, uti ſe nunc habet, perridicula eſt et abſurda. Scriba enim recitat ſcitum contra leges conſcriptum; Judices, quaſi cantilenam aut ſimile quid à quaeſtione alienum audirent, ad res alias animum advertunt. Jam verò Demoſthenis artificio atque fallaciis ſordidiſſima in judicia veſtra irrepſit conſuetudo: immutantur enim et perverſuntur civitatis jura atque inſtituta. Cauſam quidem dicit accuſator, reus autem accuſat; Judices modò eorum, de quibus debent cognoſcere, prorſus ſunt obliti, modò de iis, quae ſub ipſorum judicia non veniunt, pronuntiare coguntur. Reus autem, ſiquando de re ipsâ fiat mentio, ita excuſari optat non quòd juxta leges ſcripſiſſet, ſed quòd alii aliquando, ejuſmodi decretis factis, è judicio emerſiſſent. Et in hoc quidem Cteſiphontem maximè jam nunc elatum eſſe et confidentem accepi.

65. Impudenter quondam auſus eſt inter vos gloriari Ariſtophon ille Azenienſis, quòd legum violatarum actiones ſeptuaginta quinque effugiſſet. At non ita priſcus ille Cephalus, qui vir omnium maximè popularis videbatur, non ita (inquam) ille, ſed de factis prorſus contrariis gloriandum ſibi duxit, quòd nempe plura quàm quis alius ſcita ſcripſiſſet, nunquam autem de violatis legibus poſtulatus fuiſſet. Praeclara hercle gloriatio! violatarum enim legum alii alios poſtulabant, non ii tantùm quibuſcum in Reipublicae partibus diſſenſio interceſſerat, ſed amici etiam neceſſariis ſuis, ſiquid in civitatem peccâſſent, litem intendebant. Cujus quidem rei magnum vobis argumentum producam. Archinus enim ille Coeleus violatarum legum poſtulabat Thraſybulum Stirienſem, quòd nempe contra leges decreverat, unum ex iis, qui cum ipſo à Phyle remeabant, coronâ donari: et judicio quidem vicit, cùm ejuſdem *Thraſybuli* beneficiorum recens jam eſſet memoria, quae tamen apud judices nullius ponderis habebantur. Putabant enim, quemadmodum ipſos exulantes à Phyle quondam reduxerat Thraſybulus, ita etiam nunc eundem, decreto contra leges facto, in civitate jam conſtitutos ejicere atque exturbare.

66. At nunc contraria valet conſuetudo. Veſtri enim fortiſſimi duces, eorumque nonnulli, quibus quotidianus in *Prytaneo* victus datur, legum violatarum actiones precibus ſuis condonari poſtulant: qui quidem

ingrati meritò à vobis cenſendi ſunt. Siquis enim in liberâ Rep. praemiis ornatus (in noſtrâ praeſertim civitate, quam Dii legeſque conſervant) ſocium ſe et adjutorem iis qui ſcita legibus adverſa conſcribunt praebeat, ipſam Rempublicam, à quâ ita honeſtatus eſt, evertit. Quaenam igitur dicendi ratio juſto atque aequo patrono conſtituta eſt? ego exponam. In tres partes diſtinguitur dies, quâ violatarum legum actio in judicium venit. Prima enim clepſydra accuſatori, legibus, Reiquepublicae permittitur: ſecunda, reo ejuſque patronis; cùm id de quo conſtituta eſt actio primis calculis non diluatur: tertia verò tum litis aeſtimationi, tum veſtrae acerbitati atque iracundiae. Quicunque igitur, cùm de litis aeſtimatione agatur, calculum poſcit, ſeveritatem veſtram deprecatur: qui autem in primâ dicendi partitione calculum poſtulat, ſacramentum poſtulat, legem poſtulat, populi libertatem poſtulat: quae neque à quopiam flagitari debent, neque cùm flagitentur concedi. Mandate igitur ut poſtquam vobis primum calculum juxta leges ferre permiſerint, litis aeſtimationi tandem occurrant.

67. Mihi autem parum abeſt, quin dicam legem tantùm de violatarum legum actionibus ferri debere, ne liceat aut accuſatori, aut reo patronos atque advocatos adſciſcere. Jus enim non indeterminatum eſt, ſed legibus veſtris diſertè definitum. Ut enim in arte fabrili cùm ſcire volumus rectumne aliquid ſit necne, normam, quâ dijudicetur, adhibemus: ita etiam in

violatarum legum actionibus juris norma apponitur haec tabella, *quae, quantum ab aequitate* legum ſcriptarum *aberret* decretum hoc *Cteſiphontis, planè oſtendit*. Si enim, *Cteſiphon*, haec inter ſe conſentire poſſis evincere, impunè per me licet deſcendas. Quid enim Demoſthenem accerſis? nempe verò ut, juſtâ illâ defenſione neglectâ et omiſsâ, atque homine veteratore verborumque artifice advocato, judicibus imponas, civitati damnum, populari imperio perniciem importes.

68. Sed quibus modis deprecationes iſtae avertendae ſint exponam. Cùm Cteſiphon, in concionem aſcendens, exordium *à Demoſthene* conſtructum inſtituat, et in eo diu immoretur, nullam verò juſtam defenſionem adhibeat, commonete eum, ut citra motum omnem et perturbationem tabellam ſumat, ex alterâ parte decretum ſuum, ex alterâ leges recitet. Sin autem ad haec ſurdum ſe ſimulet, neque vos ei aures praebete: non enim ut hominum tergiverſantium dolos improbos et fallacias, ſed ut legitimas, ut rectas defenſiones audiretis, forum intrâſtis. Sin autem, juſtâ defenſione neglectâ et omiſsâ, Demoſthenem accerſat, id ſummopere caveatis ne vobis gratus ſit homo veterator, qui ſubdolis verborum aucupiis leges labefactare confidit. Neque hoc quiſpiam ſibi in laudis loco deputet qui, interrogante Cteſiphonte utrùm liceat accerſere Demoſthenem, primus exclamabit, accerſe, accerſe: contra teipſum accerſis, contra leges accerſis, contra populi libertatem accerſis.

69. Sin autem libeat vobis Demoſthenem audire, poſtulate ab eo ut ad eundem ordinem, quem ego in accuſando ſecutus ſum, defenſionem ſuam aſtringat. Quem quidem ego, ut memoriam veſtram refricem, ſic inſtitui; neque Demoſthenis vitam ſub initio explicavi, neque de publicis ullis criminibus, mentionem feci, cùm ingens mihi adeſſet eorum copia (aut eſſem certè unus omnium in dicendo infirmiſſimus atque pauperrimus) ſed primò quidem oſtendi interdictum eſſe à legibus, ne rationibus reddendis obnoxii coronâ donentur: deinde oratorem redargui, quòd Demoſthenem, nullis ab ipſo rationibus relatis coronâ donari juſſerit, neque ullo interveniente integumento, neque eâ excuſatione aſcriptâ [*Priuſquam rationes retulerit*] ſed authoritate legum et veſtrâ apertè contemptâ: poſtremò excuſationes quas allaturi ſunt expoſui, quarum ut memores ſitis efflagito. Secundò leges illas ad coronae praeconium ſpectantes percurri, in quibus diſertè interdictum eſt, nequis à populo coronâ donatus extra concionem promulgetur: Orator verò qui eſt reus, non leges tantùm violavit ſed tempus locumque praeconii commutavit; ſiquidem juſſerit de eo non in concione ſed in theatro, non Athenienſibus in concionem congregatis, ſed tragoedis fabulas jam acturis, praedicari. His explicatis, pauca quidem de privatis criminibus dixi, multò autem diutiùs in publicis immoratus ſum.

70. Ita igitur et à Demoſthene poſtulate ut primò

contra legem illam de iis qui rationibus reddendis ſunt obnoxii conſtitutam, deinde contra illam etiam de praeconiis latam, contra id denique in quo intenſiùs moror, quòd ſcilicet non dignus ſit coronâ: *contra haec, inquam, omnia praeſtituto ordine* ſe defendat. Sin autem à vobis petat, ut ſibi de dicendi ordine remittatis, promiſſo interpoſito ſe ſub fine defenſionis ſuae crimen diſſoluturum, nequaquam concedite; nec vos lateat eum nullâ aliâ de causâ hoc flagitare, niſi ut judicium eluctetur et eludat. Nunquam enim poſtea defenſionem ſuam ad crimen referet; ſed cùm nihil habeat quod juſtè poſſit dicere, rerum quae à causâ remotae ſunt interjectione, oblivionem criminis vobis inducere conabitur. Quemadmodum igitur in ludis gymnicis pugiles de veſtigio et ſtatu inter ſe certare intuemini; ita etiam et nunc pro civitate, pro ordine, quem in dicendo perſequatur, totum diem dimicate. Ne ſinite eum in dicendo extra crimen vagari et ambages ducere; ſed attentè ei inſtantes et quaſi inſidiantes, ſiquid extra rem aberraverit, eum ad verba de quaeſtione facienda redigite, et à diverticulis anfractibuſque, quibus ſe circumaget, diligenter cavete.

71. Quae verò vobis, ſi hoc modo Demoſthenem audiatis, accident, aequum eſt ut praedicam. Induet enim hominem veteratorem, qui praeſtigiis crumenas incantat pecuniamque intervertit, qui Rempublicam laceret minutatimque concidit. Hic quidem promptiùs multò in fletum; quam alii in riſum, crumpit: eximiâ

quâdam proclivitate ad pejerandum excitatur, ut nemo alius. Sed neque mirarer ſanè, ſi ſubitâ mutatione factâ *et fletu in opprobria converſo*, apud eos qui extra circumſtant virus acerbitatis ſuae evomat; dicatque paucorum potentiae ſtudioſos qui revera ita aeſtimantur ad accuſatoris ſuggeſtum, populares autem ad reum defendendum coiiſſe. Cùm igitur haec effutiet, id illius tumultuoſis ac ſeditioſis ſermonibus opponite, quòd ſi tui, ô Demoſthenes, ſimiles fuiſſent qui populum exulantem à Phyle reduxerunt, populare imperium nunquam fuiſſet firmatum. Nunc autem ii à graviſſimis periculis rerumque aſperitatibus civitatem liberabant, et plebiſcitum hoc ab optimarum artium ſtudiis et diſciplinis profectum interpoſuerunt, [*Ut injuriarum memoria deleretur.*] Tu vero obductas jam Reipublicae cicatrices refricas, et quotidianae orationes tibi impenſiùs ſunt curae quàm ſalus publica.

72. Cùm autem, iſte, Auditores, ut eſt perjurus, ad fidem ſacramento firmandam confugerit, commonete eum quòd ille qui ita crebrò pejerat et apud eoſdem homines jurejurando interpoſito fidem poſtulat, horum alterutrum habere debeat (quorum neutrum conſecutus eſt Demoſthenes) vel Deos novos, vel non eoſdem auditores. Jam verò quod lachrymas et vocis contentionem attinet, cùm ita apud vos vociferabitur, [*Quo confugiam viri Athenienſes? an ex urbe me exterminabitis, cui nullus, quò advolem, locus relinquitur?*] objicite ita ejulanti, Populus vero Atheni-

enſis quò confugiet, ô Demoſthenes? ad quem Sociorum apparatum, ad quae ſubſidia ſeſe convertet? Quibus verò praeſidiis, quibus propugnaculis populum munivit adminiſtratio tua? quae enim pro tuis commodis feceris, videmus omnes. Ab urbe enim migrans, non habitas (ut creditur) in Piraeo, ſed portum eum delegiſti, ut ſiquid fortè ingruerit periculi, deductâ navi ex civitate effugias. Quae vero ad viaticum timiditati tuae ſuppetant, pecuniam nefario quaeſtu cepiſti atque aurum regale corrogâſti.

73. Sed quorſum illa lachrymarum vis? quorſum illa lugubris ejulatio? quorſum tanta illa vocis contentio? Nonne cauſam dicit Cteſiphon, nonne litis mulcta legibus aeſtimata eſt, Tu verò neque de fortunis, neque de vitâ, neque exiſtimatione tuâ decertas? Quorſum verò hoc omne ſtudium, atque ingens conatus? de aureâ ſcilicet periculum eſt coronâ in theatro contra leges promulgatâ: at ſi populus aut furore aliquo impulſus aut praeſentis rerum ſtatûs immemor, in tam perverſo atque alieno tempore coronam tibi donâſſet, Te tamen in ſuggeſtum aſcendentem dixiſſe oportebat, Coronam quidem, viri Athenienſes, libenter accipio, tempus autem, in quo ſit praeconium, non probo: non enim me ob ea coronâ donari decet, propter quae, barbâ capilliſque detonſis, in luctu et ſqualore jacet civitas. Haec opinor eſſet oratio hominis ſancti atque honeſti: quae autem tu dices, etiam ſceleratiſſimus nebulo, qui virtutis vel umbram conſectaretur, effutiret.

74. Non enim mehercule timendum eſt, ne ille magno ſpiritu elatus et virtute bellicâ praecellens Demoſthenes, domum reverſus, manum ſibi injiciat, ſpoliatus hoc ſuae fortitudinis praemio: *non, inquam, timendum eſt ne mortem ſibi conſciſcat*, qui ita vehementer veſtrum honoris ſtudium et gloriae contentionem irridet, ut perditum et impurum illud caput, rationibus reddendis obnoxium, cui contra omnes univerſas leges coronam juſſit imponi Cteſiphon, decies millies ipſe contuderit: quâ quidem in re maximos quaeſtus fecit, quia de vulnere, quod ipſe ſibi conſultò inflixit, actiones intenderit. Ita demum colaphis eum mactabat et comminuebat Midias, ut adhuc in capite ejus emineant pugnorum veſtigia. Non enim tam caput habet, quàm vectigal.

75. De Cteſiphonte autem, qui ſcitum hoc conſcripſit, pauca mihi reſtant dicenda. Multa tamen omittam, ut veſtri faciam periculum, an homines ſcelere et improbitate praecellentes ipſi per vos, indicante nemine, diſcernere poſſitis. Id igitur ſolum quod cum utriſque eſt commune, quòdque de iis meritò dici poteſt, narrabo. In foro enim volitant et circumcurſant alter de altero rite ſentientes, nec mendacium ullum dictitantes. Cteſiphon enim negat ſe ſibi quicquam timere (ſperat enim ſe rudem viſum fore et ignarum) ſed Demoſthenis timiditatem et conſternationem inauditam, quaeſtuſque, quos in gerendâ Republicâ fecit, vehementer reformidat: Demoſthenes autem in ſe re-

cipiens, animoſum ſe dicit eſſe et fidentem, nequitiam verò Cteſiphontis et famoſa lenocinia graviter perhorreſcere. Quos igitur ſua mutua ſententia improbitatis arguit et incuſat, vos communes utriuſque arbitri criminibus ne abſolvite.

76. De iis verò, quae in me evomit, convitiis pauca jam praefabor. Dicturus enim eſt (ut mihi quidem indicatur) Demoſthenes, à ſe quidem multa commoda, à me autem multa detrimenta civitati eſſe importata: et ſimul calamitatum earum crimen, quas nobis intulerunt Alexander et Philippus, in me rejiciet. Tam vehemens enim atque acutus (ut apparet) verborum eſt artifex, ut non ſatis ei ſit meam in Republ. adminiſtrationem aut conciones, quas habui, incuſare; ſed ipſum vitae meae otium atque taciturnitatem invidioſe inſectatur, et ſilentii me inſimulat (nequid ſcilicet ei relinquatur, quod calumniosè deferre et vexare nequeat) conſuetudinem porrò et colloquia, quae in Gymnaſiis cum adoleſcentulis quibuſdam habui, criminatur. In hoc ipſo denique judicio ſub principio orationis ſuae acerbiſſimè me accuſat, quòd litem hanc intendi non quo civitati ſtuderem, ſed quò Alexandro, ob ſimultates ei cum Demoſthene ſuſceptas, *voluntatis* meae indicium darem. Equidem per Deos immortales (ut audio) à me percunctaturus eſt, quamobrem univerſas ſuas in Republicâ gerendâ actiones jam quaſi in ſummâ criminer, ſingulas verò neque interpellàrim neque in judicium adduxerim: ſed longo interjecto

tempore, et cùm ad Reipublicae adminiſtrationem non crebrò accederem, nomen detulerim.

77. Sed neque Demoſthenis colloquia atque conſuetudinem mihi unquam aemulanda putavi, neque meorum me pudet: neque quae coram vobis à me dicta ſunt indicta eſſe velim, neque ſi quales iſte habuit conciones habuiſſem, mihi diutiùs vivendum putarem. Meum verò ſilentium, Demoſthenes, vitae meae frugalitas ac temperantia comparavit. Pauca enim mihi ſufficiunt, nec plura turpiter cupio. Quocirca et ſilentio et voce meâ utor conſultò et deliberatè, ad neutrum propter profuſum ingenii mei ſumptum impulſus. Tu verò accepto *munere* tacebas, conſumpto autem, vociferabaris: dicis autem non ea quae ipſe velis, neque cùm tibi libuerit, ſed cùm ii, qui vocem tuam mercantur, imperârint. Neque enim Te pudet ea arroganter atque gloriosè decantare, quae paulò pòſt à te conficta eſſe arguentur.

78. In judicium enim adducta eſt haec de ſcito Cteſiphontis actio, quam tu me intendiſſe dictitas, non quò civitati ſtuderem, ſed quo Alexandro *voluntatis* meae indicium darem, cùm Philippus jam tum ſuperſtes eſſet, priuſquam Alexander regno ſuccederet; cùm Tu illud de Pauſaniâ ſomnium nondum videras, nondum cum Minervâ et Junone noctu contuleras. Quomodo igitur ante tempus Alexandro *voluntatis* meae indicium darem, niſi idem ac Demoſthenes, ſomnium vidiſſem.

79. Me autem in eo criminaris, quòd interjecto tempore, non continenter ad Rempublicam accedam: et inſtitutum hoc, quod à me poſtulas, non ex populari imperio ſed alio quodam Reipublicae genere à te eſſe traductum, id nos latere arbitraris. Ubi enim obtinet paucorum dominatus, non ille qui vult, ſed qui imperio potitur, accuſat; in liberis autem civitatibus ille, cuicunque placitum fuerit, aut quandocunque ipſi libuerit. Et quidem qui ſpatio interjecto ad dicendum accedit, viri ſancti, quique Reipublicae temporibus atque utilitati conſulit, magnum praebet indicium: ne unum verò diem interponere, ſordidi eſt et mercenarii.

80. Cùm verò ad iſtam defenſionem confugies, te nempe nullo à me convictum eſſe judicio, neque ſcelera ſupplicio luiſſe, aut auditores oblivioſos eſſe arbitraris, aut captionibus tuis tibi ipſi imponis. Quae enim Amphiſſanorum causâ perpetraveris, quas in rebus Euboicis mercedes acceperis, quandoquidem ea, quibus te aperto in quaeſtu convici, diu jam effluxerunt tempora, ea, inquam, ſperes fortaſſe ex populi memoriâ excidiſſe: illa verò, quae ex triremibus triremiumque praefectis rapuiſti ſpolia, quae unquam vetuſtas obruet, quae unquam delebit oblivio? cùm tu, lege de trecentis navibus rogatâ, et civitate à te perſuasâ, ut te rei nauticae praefectum crearent, â me coràm convictus es ſexaginta quinque navibus actuariis praefectos triremium ſpoliâſſe; quâ quidem rapinâ majo-

rem nobis classem sustulisti, quàm *quae tum suppeteret*, cùm navali apud Naxum proelio Lacedaemonios Pollinque ducem devicimus.

81. Ita verò criminationibus supplicium à te propulsasti, ut non tibi qui injusta feceris, sed iis, qui in judicium te vocant, sit periculum: nam dum Philippum atque Alexandrum per calumniam crebrò perstringis, dum certos homines Reipubl. opportunitates intercipere et praecidere criminaris, res quidem praesentes evertis et labefactas, de futuris autem mirificè polliceris. Denique paulò antè quàm à me in judicium adductus esses, Anaxinum Oritam, qui merces Olympiade emebat, comprendisti, morte damnâsti, tuâ demum manu cruciâsti, et distraxisti; *Anaxinum, inquam*, apud quem in Oreo diversabare, quocum ad eandem mensam accubuisti, edisti, bibisti, libâsti, cui fidem dextramque porrexisti, quem hospitio amicitiâque tibi junxisti, eum interemisti: et cùm à me coram universis civibus convictus esses, et hospitis occisor appellatus, crimen quidem non negâsti, sed ea respondisti ad quae populis omnis, omnes qui concionem circumstabant hospites vociferationem ediderunt: dixisti enim, Te mensae hospitali praetulisse civitatis salem.

82. Falsas autem praetermitto epistolas, nihil dico de emissariis comprensis, aut cruciatibus ob crimina temerè et de nihilo delata inflictis, quasi ego, cum aliis quibusdam civibus sociatus, novis rebus studerem. Deinde (ut mihi quidem indicatur) me rogabit, qualis

ille exiſtimandus ſit medicus, qui, dum morbo laborat aegrotus, nihil dat conſilii; poſtquam verò obierit, ad inferias accedens cum amicis et neceſſariis ea communicat, quae ſi fuiſſent priùs adhibita, priſtinam valetudinem reſtituiſſent. Teipſum verò nunquam percunctariis, Demoſthenes, qualis ille exiſtimandus ſit Reipublicae adminiſtrator, qui populum quidem aſſentationibus queat lactare, opportunitates autem, quibus civitas ſervari poterat, abalienat et prodit; et probos et prudentes cives, ne conſilium exponant, criminando prohibet et interpellat: qui cùm periculis timide ſe ſubtraxerit et civitatem malis aſperrimis et deſperatiſſimis aerumnis implicârit, qui cùm nihil boni unquam fecerit, omnium verò calamitatum author unus extiterit, auream coronam virtutis ergô poſtulat. Quaerat autem ab iis qui tùm, cùm ſervari poterat civitas, calumniosè ab ipſo vexati ſunt et à Republicâ exacti, cur nequitiae ejus non obſtiterint; illi etiam nunc denique ſic reſpondebunt, [*Commiſſâ jam pugnâ, non vacabat nobis de tuo ſupplicio conſulere, ſed de ſalute civitatis unicè ſolliciti in legationibus huc illuc mittendis occupabamur.*] Sed cùm tibi non ſatis eſſet ſupplicium non luiſſe, niſi etiam et praemia flagitares: atque in eo civitatem noſtram Graecis omnibus deridendam objiceres, tum denique *impudentiae* tuae me interpoſui, litemque intendi.

83. Verùm per Deos immortales hoc quod (uti audio) dicturus eſt Demoſthenes, maximè acerbiſſi-

mèque indignor. Meam ſcilicet eloquentiam Sirenum cantilenis comparat, quibus non tam mulcentur (inquit) auditores, quàm necantur et perduntur ; quocirca malè audit earum harmonia : ita meum ingenium, meam in dicendo peritiam iis qui audiunt exitioſam ſemper et fatalem eſſe aſſeverat. Quam quidem de me ſimilitudinem à nemine fieri decere exiſtimarem (turpe enim criminatori eſt, ſi calumnias ſuas re nequeat comprobare) ſin autem oportuit fieri, non eam Demoſthenis orationem ſed viri cujuſdam militaris arbitrarer, optimè de Republicâ meriti, in dicendo autem rudis atque imperiti ; qui ideo adverſarii ingenio atque eloquentiae graviſſimè aemulatur, cùm ſibi maximè conſcius ſit ſe nihil rerum à ſe geſtarum dicendo poſſe ornare, accuſatorem verò etiam et ea quae nunquam fecerit, enarrare poſſe, et quaſi revera eſſent geſta, auditoribus exponere. Cùm verò ex vocabulis, iiſque amaris admodum et inaniter operoſis, homo compoſitus et conflatus ad dicendi ſimplicitatem atque res geſtas confugerit, quis unquam ſuſtinebit ? cui ſi orationem eripias, perinde ac ſi tibiis lingulas abſtulerit, nihil reliquum erit in eo *boni*.

84. Ego autem, Athenienſes, valde miror, et ſcire velim quid vobis in hâc actione excludendâ atque repudiandâ propoſituri ſitis. An quòd legitimum eſt decretum ? ſed nulla unquam ſententia legibus antiquis magis adverſa rogabatur. An quòd iſte, qui decretum tulit, non dignus eſt ſupplicio ? atqui nulla vobis vitae

et magiſtratûs geſti rationes repoſcendi, ſi hunc impunem dimiſeritis, relinquitur poteſtas. Illud verò nonne ingemiſcendum, ſiquidem olim aureis coronis, quae populo à Graecis donabantur, referta eſſet orcheſtra, eò quòd dies hic hoſpitalibus coronis tribueretur: nunc autem ſuis in Republicâ adminiſtrandâ conſiliis perficiat Demoſthenes, ut vos coronis praeconiiſque ſpoliemini, ipſe autem donetur? Siquis ex trajicis Poëtis, qui theatrum aliquando introibunt, in fabulâ Therſitem à Graecis coronatum induxerit, nemo veſtrum aequè pateretur, quòd eum Homerus imbellem et calumniatorem appellârit: vos autem, cùm iſtiuſmodi hominem coronâ donatis, nonne vos arbitramini Graecorum omnium judiciis fore deriſos ſibiliſque exploſos? Majores enim veſtri praemia inſigniora et honorificentiora populo tribuebant, viliora autem atque infima in leves ſordidoſque oratores congeſſerunt. Cteſiphon autem arbitratur dedecus, Demoſtheni ademptum, ad populum transferri oportere. Atqui dicitis vos eſſe felices, uti et eſtis, et dicere debetis: decernetis tamen vos quidem à fortunâ in periculis fuiſſe derelictos, à Demoſthene autem meritis beneficiiſque affectos.

85. Quod verò alienum maximè atque abſurdum eſt, in iiſdem judiciis, eos qui repetundarum ſunt damnati, omni dedecore oneratis; hunc autem quem vos ipſi quaeſtus in Republicâ tractandâ feciſſe probè intelligitis, corona donabitis? Ludorum etiam Diony-

ſiacorum judices, niſi de choris cyclicis juſtè decernant, mulctatis: iidem autem vos non chororum cyclicorum judices conſtituti, ſed legum virtutiſque civilis, praemia non juxta leges, non paucis, non dignis viris, ſed illi, qui gratiâ et ambitione ea aſſequi contendit, largiemini? Et verò ex judiciis egreſſus eſt hujuſcemodi judex, qui Oratorem quidem potentem, ſe autem debilem atque infirmum reddiderit. Vir enim privatis in civitate liberâ et populi potentiae ſubditâ, lege et calculo dominatur: cùm verò alteri hoc jus ſuum conceſſerit, ſuum etiam principatum ipſe diſſipavit. Deinde ſacramenti, quo obligatus judicat, ingrata recordatio intimis ſenſibus ſemper obverſatur, animumque divexat; eò enim, *quòd ſacramentum neglectum fuerit*, crimen arbitror committi: gratia verò ei, cui beneficium facere ſtudebat, non innoteſcit: clam enim atque arcanè fertur calculus.

§ 6. Videmur autem, Athenienſes, eadem imprudentiâ atque temeritate et negotiorum ſuſceptorum compotes fuiſſe, et Rempublicam periculis objeciſſe. Quòd enim his noſtris temporibus populus, civitatis pars maxima, publicae libertatis praeſidia paucis tradat et ſubjiciat, non laudo: quòd autem petulantium atque improborum oratorum non ingens adeò foetus increbreſcat, beatos nos eſſe arbitror. Ea enim olim ingenia produxit civitas quae hoc modo populum facillimè diſſipabant; adulationibus enim et blanditiis gaudebat: adeo illum non ii à quibus timebat, ſed ii

quorum ſidei ſeſe commendârat profligabant. Quorum quidem nonnulli etiam in triginta tyrannorum numero fuerunt, et pluſquam mille et quingentos cives indictâ causâ morte mulctabant priuſquam crimina propter quae morituri erant, audiiſſent: neque neceſſariis et cognatis ad mortuorum tumulos, ad cadaver efferendum conveniendi copiam fecerunt. Vos igitur nonne eos, qui Rempublicam gerunt, veſtrae potentiae ſubditos tenebitis? nonne eos, qui elati ſunt imperio atque inſolentes, proteretis atque in exilium ablegabitis? Nonne meminiſtis, neminem unquam ad populare imperium diſſipandum ſe accinxiſſe, niſi qui priùs judiciorum vim atque authoritatem ſuperârit.

87. Libenter equidem, Athenienſes, ad *Cteſiphontem*, qui ſcitum tulit, orationem meam referem, coramque vobis perpenderem, quaenam propter merita atque beneficia Demoſthenem coronâ donandum decernat. Si enim dicis, *Cteſiphon* (unde ſciti tui exordium ſumpſiſti) *eum coronâ donandum eſſe*, quòd foſſas muroſque amplè refecerit, Te quidem valdè demiror: graviorem enim culpam ſuſtinet quòd cur foſſis egeremus author extiterit, quàm quae earundem refectione eluatur aut compenſetur. Non enim eum, qui Rempublicam rectè gerit, oportet praemia flagitare, quòd muros obvallârit, quòd foſſas extruxerit, quòd tumulos publicos exaedificârit, ſed quòd bonum aliquod civitati comparârit. Sin autem ad ſecundam decreti partem acceſſeris, in quâ auſus es ſcribere, quod vi-

bonus ſit, quòdque tum dictis tum factis optimè de populo Athenienſi mereri ſemper perſiſtat, omiſsâ faſtuosâ illâ orationis jactantiâ, omiſſo grandi verborum tumore, ad facta ejus redi, oſtende nobis quid ſit quod dicis. Quaeſtus enim eos atque mercedes, quas in rebus Amphiſſanis atque Euboicis fecit, praetermitto: cùm verò Demoſtheni Thebanae ſocietatis pactionem aſcribas, ignaros quidem decipis atque illudis, iis verò, qui ſciunt atque ſentiunt, contumeliam imponis. Diſſimulatâ enim ratione temporum, detractâque horum dignitate atque exiſtimatione, quae *Thebanos* ad ſocietatem firmandam impulit, nobis occultum eſſe arbitraris, te gloriam civitatis et claritatem Demoſtheni affinxiſſe.

88. Quanta verò haec ſit arrogantia atque inſolentia, magno vos argumento docere conabor. Perſarum enim rex, non multò antè quam in Aſiam tranſiret Alexander, miſit ad populum literas minaces, acerbas et contumeliarum pleniſſimas; in quibus tum multa alia ferociter atque inhumanè dicebat, tum hoc etiam ſub fine ſcripſit, [*Ego verò* (inquit) *vobis aurum non dabo; ne igitur id me poſtulate, nunquam enim accipietis.*] Idem tamen ille periculis, quae nunc etiam ei impendent, deprehenſus atque oppreſſus, populo non poſtulanti trecenta talenta ipſe ultrò miſit, quae tamen populus, quâ erat modeſtiâ, non accepit. Temporis igitur ratio, *Regis* timor, ſociorum neceſſitas aurum vobis comparabant: quae etiam eadem Theba-

nos ad foedus faciendum impulerunt. Tu autem nihil niſi Thebanorum nomen effutis, et infeliciſſimae illius ſocietatis memoriâ enecas nos et fatigas: ſeptuaginta autem ex auro illo regali talenta, quae tu compilâſti atque intercepiſti, cautè retices. Nonne in pecuniae difficultate, cùm quinque talenta iis eſſent oblata, arcem Thebanis tradere noluerunt milites externi? nonne propter novem argenti talenta, cùm Arcades univerſi in expeditionem egrederentur eorumque duces ad auxiliandum, parati eſſent, res erat infecta? Tu autem diteſcis, et voluptatibus tuis ſumptum ſuggeris: uno demum verbo, ad illum defertur aurum regale, vobis verò obtingunt pericula.

89. Operae verò erit pretium ad inſcitiam eorum atque vecordiam attendere. Si enim auſus fuerit Cteſiphon Demoſthenem ad dicendum accerſere, et ille in ſuggeſtum prodiens laudes ſuas pleno ore decantârit, multò gravior vobis ea erit narratio quàm ipſa, quae ab eo paſſi eſtis, incommoda. Cùm enim viros virtute praecellentes, quorum clariſſimas res geſtas probè intelleximus, in ſuis ipſorum praeconiis verſari non ſuſtinemus: hominem, qui civitati opprobrio eſt et dedecori, laudes ſuas celebrantem quae unquam audire perferet patientia? Ab hoc igitur impudentiſſimo inſtituto, ſiquid tibi ineſt prudentiae, deſiſtes: tuam autem cauſam, Cteſiphon, ipſe defendes. Nunquam enim refugies atque tergiverſabere, tanquam dicendi rudis eſſes et imperitus: abſurdum enim eſſet, ſi cùm olim

Te legatum ad Cleopatram Philippi filiam paſſus es decerni, ut ei ob Alexandri Moloſſorum Regis interitum condoleres, nunc te ad dicendum non inſtructum eſſe affirmes. Peregrinam enim mulierem moeſtam ac dolentem conſolando erigere potuiſti; ſcito autem à Te mercedis ergò conſcripto cauſam tuam non ipſe defendes?

90. An verò talis ille eſt, quem coronâ donandum decreviſti, ut ab iis de quibus bene meritus eſt ignoretur, niſi quis tecum pro eo perorârit? Percunctare judices, norintne Chabriam, Iphicratem et Timotheum: et quaere ab iis, quâ de causâ praemia iis tribuerint imagineſque collocârint? Omnes uno ore tibi hoc reſponſum dabunt, Chabriae imaginem fuiſſe poſitam, propter eam in Naxo pugnam navalem; Iphicrati, quòd Lacedaemoniorum *Moram* interfecerat; Timotheo, quòd ad Corcyram *liberandam* claſſem provexerat; aliis denique permultis, quòd plurimas praeclariſſimaſque res in bello geſſerant. Siquis autem ſciſcitetur, quâ de causâ Demoſtheni praemium negatis, *reſpondeatis*, quia turpiſſimo quaeſtui ſe addicit, quia timidus eſt et imbellis, quia à ſtatione receſſit. Utrum igitur hunc honore afficietis, an vos ipſos et illuſtres illos Heroas, qui in bello pro vobis ceciderunt, infamiâ notabitis? quos omnes cogitatione veſtrâ intuemini, quiritantes et indignantiſſimè ſtomachantes, ſi homo iſte coronâ donabitur. Enimverò acerbum eſſet atque indignum, ſi ligna, lapides, et ferrum, res mutas ſen-

ſuque carentes, ſi quo caſu aliquem inflixerint occiderintque, amandamus; ſi quando quis mortem ſibi conſciverit, manum eam, quae plagam intulit, ſecorſim à corpore ſepelimus: Demoſthenem tamen, qui ultimam hanc expeditionem decrevit, qui milites prodidit, praemio ornabitis. Contumeliâ igitur afficiuntur mortui; vivi autem ad maximam deſperationem redacti animo cadunt, cùm virtutem quidem ſuam morte compenſatam, memoriam autem brevem et caducam intuentur.

91. Jam verò (quod eſt omnium maximum) ſi à vobis quaerant adoleſcentuli, quodnam ad exemplum vitam ſuam dirigere debeant, quid reſpondebitis? Probè enim noſtris quòd neque Palaeſtra, neque literarum ludi neque muſica tantùm, ſed multò magis publica praeconia ad pueros erudiendos conducunt. Praedicaturne aliquis in theatro, quòd coronâ donatur virtutis ac fortitudinis ergô benevolentiaeque, homo moribus ſuis impurus maximè et ſceleratus? his verbis auditis, corrumpitur adoleſcentulus et depravatur. Poenaſne dedit aliquis homo nefarius et lenocinio addictus, uti Cteſiphon? caeteri omnes docentur et informantur. Scitumne aliquis bonis moribus legibuſque adverſum conſcribit, domumque reverſus filium ad probitatem erudit? at hunc nihil quicquam movet cohortatio. Monere enim atque hortari, hîc nihil aliud quàm enecare atque obtundere meritò dicatur. Quocirca non ſolùm quia judices ſedetis, ſed quia omnium oculi in

vos ſunt converſi, ita ſententiam pronuntiate, ut iis, qui quidem ab hodiernâ cauſa abſunt, ſed de judicio veſtro percunctaturi ſunt, rationem reddere poſſitis. Probè enim noſtis, Athenienſes, talem omnibus viſam iri civitatem, qualis eſt ille de quo ſit praeconium. Opprobrium autem erit vobis, quòd non majorum rebus geſtis, ſed Demoſthenis timiditati atque ignaviae aſſimiles eſtis.

92. Nullo igitur modo infamiam hanc et turpitudinem evitabitis, niſi ab iis, qui quidem humaniſſima et maximè popularia nomina ſibi vendicant, moribus autem ſunt infidi, omni prudentiâ caveatis. Benevolentia enim et popularis dominatio in medio ponuntur; illi verò ſaepius eas ſibi verbo aſſumunt, qui ab iis re quàm longiſſimè abhorrent. Cùm igitur aliquis inter vos orator coronas hoſpitales atque praeconia coram Graecis facienda efflagitat, jubete eum orationem ſuam ad vitam laudabilem, ad mores ſanctos et pudicos (uti quidem praeconiorum confirmationes fieri jubet lex) exigere atque referre. Sin autem haec morum integritas non probata fuerit et teſtata, ne ei praeconium confirmate: popularisque imperii, jam penè è manibus veſtris elapſi, curam ſuſcipite. Nonne vobis grave atque acerbum videtur, ſenatûs populique authoritatem negligi et contemni, literas autem et legationes non à viris infimis et vulgaribus, ſed ſummis totius Aſiae Europaeque optimatibus in domos privatas pervenire? Et ea, quae ex legum praeſcripto

morte ſunt luenda, non modò non haeſitant perpetrare nonnulli, ſed in propatulo etiam audent fateri, literaſque inter ſe recitantes ex adverſo conferunt: vos porrò hortantur alii, ut in ſe tanquam publicae libertatis propugnatores intueamini; alii autem praemia, tanquam ſalutis publicae procuratores, depoſcunt. Populus autem animo fractus, iiſque, quae paſſus eſt, debilitatus et oppreſſus, tanquam ſenio aut amentiâ quâdam delirans, nomen tantummodò libertatis retinet, eam autem ipſam aliis remiſit. Tum ex concionibus migratis, non ut qui conſultâritis, ſed quaſi ex coenâ collatitiâ, fragmentis inter voſmet tributis, diſceſſeritis. Ac ne vobis delirus videar, id quod dicturus ſum attendite.

93. Erat hic quidem (vehementer ſanè angor, quòd aerumnas publicas toties refricare mihi ſit neceſſe) ſed fuit vir quidam privatus, qui quòd ad Samon tantùm navigare aggreſſus fuerit, eo ipſo die ab Areopagitarum conceſſu proditionis nomine morti damnatus eſt. Erat item alter homo privatus, qui Rhodum navi profectus, eò quod periculis publicis timidè ſe ſubtraxerat, in judicium vocatus eſt, et paribus ſuffragiis evaſit; quòd ſi unus tantùm *ex albis calculis* intercidiſſet, aut ad exilium aut mortem fuerat damnatus. Cum iis itaque ea, quae nunc fiunt, comparemus. Orator, malorum omnium civitati author, à ſtatione receſſit, ex urbe ſe ſubtraxit; idem hic coronam petit, et praeconium de ſe fieri poſtulat: nonne hominem

hunc, ut communem totius Graeciae peſtem, in exilium exigetis? aut eum, quaſi rerum praedonem, verborum autem ope per Rempublicam navigantem, gravi ſupplicio mactabitis? Tempus etiam, in quo ſententiam pronunciatis, vobis in mentem veniat: paucos jam intra dies agentur Pythya, et commune totius Graeciae concilium cogetur. Noſtra civitas, propter Demoſthenis in republicâ conſilia et adminiſtrationem, graviſſimis calumniis oneratur. Si igitur hunc coronâ donatis, cum iis qui communem pacem violant, conjurâſſe videbimini; ſin coronam negatis, populum ab hoc crimine abſolvetis.

94. Ne igitur quaſi de peregrinâ aliquâ civitate, ſed ut de veſtrâ propriâ conſulite: neque gloriam et munificentiam aliis diſtribuite, ſed de aliorum liberalitate judicate, et praemia veſtra in viros praeſtantiores et omni laude praecellentiores conferte. Et non modò auribus veſtris, ſed etiam oculis in ipſos invicem converſis, diſpicite quinam à Demoſthenis parte ſunt ſtaturi: utrùm ii qui in venatu, an ii qui in ludis gymnicis, dum eſſet adoleſcens, ſocii fuerunt. Sed per Deos immortales non in apris ſylveſtribus perſequendis, non in corporis ſui valetudine curandâ verſatus eſt, ſed iis artibus ſe ſemper addixit, quibus divites fortunis ſuis ſpoliaret.

95. Cum verò ad arrogantiam hominis atque inſolentiam reſpexeritis, ubi ſcilicet jactabit ſe legatione (*quam ad Byzantios obibat*) Byzantium è Philippi

manibus extorſiſſe, Acarnanas verò ad deficiendum concitâſſe, Thebanos item orationibus ſuis perculiſſe; (arbitratur enim vos eò jam ſtupiditatis atque vecordiae proceſſiſſe, ut etiam hoc vobis perſuaſum faciat, quaſi Suadam non calumniatorem in urbe nutriretis) ubi porrò ſub orationis fine eos, quos in quaeſtu et ſordibus ſocios habuit, accerſet, cogitate, intueri vos hoc ipſo in ſuggeſto, quo ego nunc inſiſtens loquor, viros de civitate bene meritos, ordine diſpoſitos et contra iſtorum libidinem atque impudentiam inſtructos. Solonem nempe, qui legibus praeclariſſimis Rempublicam ornavit, virum in Philoſophiae ſtudio non mediocriter verſatum, et in legibus ponendis peritiſſimum, ſanctè et pudenter (ut eum dicebat) vos obteſtantem, ne ullo modo Demoſthenis conciones plus apud vos quàm leges et ſacramenta valere patiamini: Ariſtidem, qui tributa Graecis pro ratâ uniuſcujuſque portione injunxit, (cujus defuncti filias in matrimonium collocabat populus) quiritantem atque dedecus atque ludibrium juſtitiae acerbiſſimè ſtomachantem: percunctantem, an non pudeat vos, cùm Patres veſtri Arthmium Zelitam, virum in civitate diverſantem, cum populo Athenienſi hoſpitio conjunctum, eò quod aurum à medis in Graeciam detuliſſet, tantùm non interfecerint, ex urbe autem et terris omnibus populo Athenienſi ſubjectis publicè exterminarint; Demoſthenem, qui non à Medis aurum detulit ſed quaeſtu et ſordibus corrogavit, quod et adhuc domo ſuâ recondi-

tum habet, aureâ coronâ donare? Themiſtoclem porrò et Heroas illos, qui apud Marathonem et Plataeas ceciderunt, ipſos denique majorum tumulos nonne arbitramini ex imis viſceribus ingemiſcere, et ſuſpirare, ſi ille, qui cum barbaris adverſus Graecos ſe conſpiraſſe profitetur, coronam conſequetur?

96. Ego igitur, ô Terra, Sol, Virtus, Prudentia, Doctrina, quâ honeſta ab honeſtis internoſcimus diſcernimuſque, *Civitati Reique publicae* auxilium tuli et peroravi. Quòd ſi pulchram et hoc crimine, de quo actio inſtituta eſt, dignam accuſationem feci, dixi ut volui: ſin autem inopem atque jejunam, ut potui. Vos autem ex iis, quae et jam dicta ſunt et quae dicenda erant, inſtructi, ſententiam juſtitiae congruentem reique publicae vehementer utilem pronuntiate.

FINIS.

MVSEVM
BRITAN
NICVM